

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΟΓ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

1-15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1996

ΑΡΙΘ. 6

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Πρὸς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς

ἐκνα μου ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

*«Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον ἀναδέδεικται,
Πάσχα καινόν, ἅγιον, Πάσχα μυστικόν»*

Πλημμυρισμένοι μὲ τὸ πανευφρόσυνο φῶς τῆς Ἀναστάσεως, τὸ ὁποῖο ἀνέτειλε ἀπὸ τὸν κενὸ καὶ ὄλβιο τάφο τοῦ Σωτήρῳς ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, βιώνουμε καὶ πάλι μέσα στὸν λειτουργικὸ χρόνο τῆς Ἐκκλησίας μας τὸ θαῦμα τῆς Ἀναστάσεως ὡς γεγονὸς μιᾶς νέας μεταγγίσεως τῆς ἀναστημένης θεανθρωπίνου ζωῆς στὴ δική μας φθαρτὴ φύση. Ἡ βεβαιότητα τῆς υπερβάσεως τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀνυψώσεως τῆς χοϊκῆς σαρκὸς μας στὴν χώρα τῆς ἀφθαρσίας μᾶς γεμίζει χαρὰ καὶ διοχετεύει στὶς καρδιές μας τὴν ἄκτιστη χάρη τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ, ἡ ὁποία κατὰ τρόπο μεταφορικῶς ἐκφράζεται στὴ λαμπρὴ φωτοχυσία τῶν ναῶν μας καὶ στὶς ἀναμμένες πασχαλιάτικες λαμπάδες, τὰ ἀντίτυπα τοῦ «μεγάλου φωτός», ποὺ κρατοῦν οἱ πιστοί. *«Νῦν πάντα πεπληρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια».*

Ἡ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως δὲν εἶναι μία συναισθηματικὴ εὐφροσύνη, ἀλλὰ πληρότητα ἀγαλλιᾶσεως ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τῆς νίκης. Τὸ «Ἅγιον Πάσχα» εἶναι ἡ διάβαση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν χώρα τῆς δουλείας τῶν παθῶν στὴν χώρα τῆς ἐλευθερίας τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἡ μετάδοση τῆς νέας ἐν Χριστῷ ζωῆς, ἡ προσφορὰ ἐνὸς νέου τρόπου υπάρξεως. Ὁ Χριστὸς μὲ τὴν

ἀνάστασή Του μᾶς ἐνσωμάτωσε στὴν αἰώνιο ζωὴ τοῦ Θεοῦ Δικαίως λοιπὸν ἡ ἱερὴ ὑμνολογία μας ἐπιστρατεύει τοὺς πιδ ὠραίους χαρακτηρισμοὺς γιὰ νὰ περιγράψει τὸ ὑπέροκαλο μεγαλεῖο τῆς ἡμέρας. *«Αὕτη ἡ ἑορτὴ πασῶν τῶν ἑορτῶν ὑπερεόρτιος, αὕτη ἡ ἑορτὴ τοῦ παντὸς κόσμου ἐγκαίνιον ὁμοῦ καὶ σωτήριον»* ἀναφωνεῖ ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος Κύπρου.

Τὸ βαθύτερο νόημα τοῦ Πάσχα φανερῶνεται στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἀνάσταση τοῦ Κυρίου ὡς θαῦμα ἐπαναλαμβάνομενο καὶ βιούμενο στὶς καρδιές τῶν πιστῶν, εἶναι ἡ ἀνακαινιστικὴ καὶ ζωοποιὸς δύναμη τῆς Ἐκκλησίας, τὸ πάντοτε νέο μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ συνεχὴς ὕμνος τῆς θείας λατρείας, τὸ *«ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως»*. Ἐντούτοις δὲν εἶναι σπάνιο νὰ ὑποδουλῶνται οἱ ἄνθρωποι καὶ νὰ συμπνίγονται μέσα στὴ φθαρτότητα τῆς καθημερινότητος. Ἀπὸ τὴν ζωὴ ὅμως τῆς νεκρώσεως, ἀπὸ τὴν ἀπόγνωση καὶ τὴ θλίψη, μόνο ὁ Ἀναστὰς Κύριος μπορεῖ νὰ μᾶς λυτρώσει. Ἐκεῖνος μπορεῖ νὰ ἀνακαινίσει τὸ κατακερματισμένο πρόσωπό μας καὶ νὰ δώσει στὰ μάτια μας τὴν ἔκφραση τῆς ἀπλότητος, στὰ χεῖλη μας νὰ χαμογελοῦν εἰλικρινά, στὸ μέτωπό μας νὰ καθρεπτίζει τὴν καθαρότητα τῆς καρδιάς μας, γενικὰ νὰ μᾶς χαρίζει τὴ φυσιολογικὴ λειτουργία τῆς υπάρξεώς μας.

Ἡ ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ σημαίνει πάντοτε μιὰ δημιουργικὴ καὶ ἀνακαινιστικὴ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ ἐντὸς τῆς κοινωνίας, ἡ ὁποία μὲ ἐπιταχυνόμενους ρυθμοὺς ἀποδυναμώνεται ἠθικὰ καὶ καθημερινὰ καθίσταται ὄλο καὶ πιδ πτωχὴ σὲ

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ*

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῆ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφε καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Βαρθολομαῖε, τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερῆδιστα προσαγορεύομεν.

«Θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν,
Ἄδου τὴν καθαίρεσιν,
ἄλλης βιοτῆς, τῆς αἰωνίου ἀπαρχῆν,
καὶ σκιωτῶντες ὑμνοῦμεν τὸν αἴτιον,
τὸν μόνον εὐλογητὸν τῶν πατέρων,
Θεὸν καὶ ὑπερένδοξον».

Εὐφραينوμένη καρδιά, τῆς λαμπροφύρου ἡμέρας τῆς τοῦ Κυρίου ὑπερφουοῦς καὶ ζωηφόρου Ἀναστάσεως ἐπιφωσκούσης, ἔθει ὁσίῳ καὶ πολίῳ τῆς Ἐκκλησίας στοιχοῦντες, οὐ μὴν δ' ἄλλ' ἀγάπη καὶ τιμῆ πρὸς τὴν Ὑμετέραν Θεοτίμητον Κορυφὴν κινούμενοι, τὸν πασχάλιον ἀπονέμομεν ἀσπασμόν, περιχαρῶς τὸ νικητήριον προσφθεγγόμενοι φώνημα:

«Χριστὸς Ἀνέστη».

Ἐν ταύτῃ τῇ κλητῇ καὶ ἀγία ἡμέρᾳ τῆς κοινῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως μετέχοντες, ἄσμενοι σπεύδομεν πρωτίστως εἰς νοερὰν ἐπίσκεψιν τῆς Ὑμετέρας περισπουδάστου Παναγιότητος, ὅλη μὲν καρδιά συγκαίροντες Αὐτῇ καὶ τῇ πεπιστευμένη τῇ συνέσει Αὐτῆς

ἀξίες καὶ ἰδανικά. Δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμε ὅτι ἡ ἀνάσταση εἶναι ἔγερση τοῦ πεσόντος, εἶναι ζωοποίηση τοῦ νεκροῦ, εἶναι ἀνακαινίση τοῦ παλαιοῦ. Ὁ Χριστὸς δὲν ἀποβάλλει τὸν κόσμον, ὅσο κι ἂν ἔχει διαστρεβλωθεῖ. Τὸν προσλαμβάνει, τὸν συμφιλιώνει μὲ τὸν Θεὸ καὶ τὸν ἀνακαινίζει. Ἡ σήψη τῆς κοινωνίας ἀναιρεῖται μὲ τὴν ἀνάσταση. Ὁ παραλογισμὸς στὶς ἀνθρώπινες σχέσεις ἐκλογικεύεται μὲ τὴν ἀνάσταση. Τὸ ψῦχος τῆς κακίας διαλύεται μὲ τὸ φῶς τῆς ἀναστάσεως. Ἡ ἀνάσταση εἶναι δύναμη καὶ νίκη.

Τὸ γεγονὸς τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας περικλείει καὶ ἓνα ἄλλο στοιχείο: τὸν συμβολισμὸ τῆς ἐθνικῆς μας ἐγέρσεως. Ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς δουλείας ἢ εἰκόνα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἦταν ἡ κρυφὴ προσδοκία τοῦ ἐσταυρωμένου γένους. Ὁ ἐλευθερωτὴς Χριστὸς ἐνέπνεε τοὺς ἥρωές μας νὰ ἀγωνίζονται γιὰ νὰ ἀναστήσουν τὸ δοῦλο γένος. Ἡ εἰκόνα αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ σβῆσει ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ μνήμη. Τὸ θεῖο ὄραμα τῆς ἐγέρσεως πρέπει νὰ ἐμπνέει τοὺς ἄρχοντες καὶ τὸ λαὸ μας, γιὰτι οἱ

Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία, ὅλη δὲ ψυχῇ δεόμενοι τοῦ τὰς πύλας τοῦ Ἄδου συντρίφαντος καὶ τοὺς ἀπ' αἰῶνος ἐκ τάφου ἐγείραντος Θεοῦ, ἔχει μὲν ἐν τῇ Αὐτοῦ σκέπῃ καὶ προστασίᾳ τὴν κατ' Αὐτὴν Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν καὶ σώζειν αὐτὴν ἀκμάζουσαν καὶ εὐσταθοῦσαν, διαφυλάττειν δὲ τὴν Ὑμετέραν Γερασμίαν Παναγιότητα ὑγαίνουσαν καὶ ἐν ἀγαθοῖς εὐθηνούσαν, ἵνα Αὕτη γηθοσύνως ἐπὶ ἔτη πλείστα τὴν Ζωηφόρον αὐτοῦ Ἀνάστασιν ἐορτάξῃ, τελειότερον μὲν ἐν τῇ πίστει καταρτιζούσα τὸν ἐγκεχειρισμένον Αὐτῇ χριστεπάνυμον λαόν, πλουσίως δὲ συμβάλλουσαν εἰς ἀγαθὸν καὶ ὄφελος τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀγίας Ἐκκλησίας.

Εἴη δ' ἕλεως ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸν κόσμον ἅπαντα, τοῦ ἀποστρέψαι πᾶσαν κακῶν ἐπιφορὰν ἐν τῷ παρασχεῖν τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ὁμόνοιαν, ἐμφυσῆσαι δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον Αὐτοῦ εἰς ἀναγέννησιν ψυχῶν καὶ καλέσαι τοὺς πεπλανημένους, διὰ τοῦ Ἀναστάντος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τοῦ σκότους εἰς τὸ φῶς καὶ ἐκ τῆς ἀγνωσίας εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς δόξης Αὐτοῦ, δοῦναι δ' ἡμῖν κληρὸν ἐν τῇ Ἀναστάσει τῶν Δικαίων.

Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις, καὶ αὐθις κατασπαζόμενοι τὴν Ὑμετέραν Σεπτὴν Κορυφὴν φιλήματι ἐορτίῳ, διατελοῦμεν ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι.

Ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος.

* Ὁμοῖα Γράμματα ἐστάλησαν καὶ πρὸς τοὺς Προκαθημένους τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

καιροὶ εἶναι χαλεποὶ καὶ ἐπιβάλλεται ἡ ἔγερση τοῦ φρονήματός μας. Ἡ παθητικὴ ἀποδοχὴ ξένων προτύπων, ἡ ἀμβλυνση τοῦ ἑλληνορθοδόξου αἰσθητηρίου μας, τὸ πνιγηρὸ νέφος τῆς ἠθικῆς ἀποφορᾶς, συνθέτουν μίαν ἀπογοητευτικὴν εἰκόνα τῆς σημερινῆς κοινωνίας, ἢ ὅποια γιὰ νὰ ζήσει πρέπει νὰ ἀναστηθεῖ, νὰ σπάσει τὸν βαρὺ κλοιὸ τῆς ραθυμίας καὶ νὰ περιβληθεῖ τὸ ἀειλαμπὲς φῶς τῆς ἀναστάσεως. Τὸ γεγονὸς τῆς ἀνακαινίσεως ἐπιτελεῖται μόνον μέσα στὴν Ἐκκλησία, ἢ ὅποια ἐνσαρκώνει καὶ ἐκφράζει τὴν ἐμπειρία τοῦ νέου Παραδείσου. Τότε μόνον «καινοὶ οἱ νόμοι, καινὸς ὁ τοῦ Θεοῦ λαός... καὶ καινὸν Πάσχα».

Τέκνα μου ἀγαπητά, εἴθε τὸ ἐφετινὸ Πάσχα νὰ σημάνει ἀνάσταση στὶς καρδιές μας, στὴν κοινωνία μας, στὸ ἔθνος μας, στὸν κόσμον ὁλόκληρο. «Ἀνέστη Χριστὸς καὶ ζωὴ πολιτεύεται».

Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν
Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΩ ΑΓΙΩ ΠΑΣΧΑ

† ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ
ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀληθῶς ἀνέστη ὁ Κύριος!

Ἐκ τῆς ἐσταυρωμένης καθέδρας τοῦ Οἴκου-
μενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς βιοῦντες ὀλοχρονίως
τὸ ἄλλος τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, δυνάμεθα
ἀληθῶς νὰ σᾶς ἀναγγεῖλωμεν τὸ χαρομόσνον
μῆνυμα τοῦ Ὁρθοῦ τῆς μᾶς τῶν Σαββάτων,
ὡς τὸ γεγονός τὸ ὁποῖον συνιστᾷ τὴν ζωὴν καὶ
τὴν ἐλπίδα τοῦ σύμπαντος.

Ἀνέστη Χριστός! Καὶ συνανέστησε τὸν πε-
σόντα Ἀδάμ· Ἀνέστη Χριστός! Καὶ ἀνέστησε
τὸ ἀνθρώπινον σύμπαν· Ἀνέστη Χριστός! Καὶ
ἐπλήρωσε τὰ σύμπαντα εὐωδίας.

Εὐχαριστοῦμεν τὸν δοτῆρα τῆς ζωῆς, διότι
μᾶς χαρίζει διηνεκῶς τὴν ἀνανέωσιν νέων σταυ-
ρῶν. Δοξολογοῦμεν τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου,
διότι μᾶς ἐπλούτισε διὰ τῶν δώρων τῶν συνε-
χῶν δοκιμασιῶν, καὶ μᾶς κατέστησε κοινωνοὺς
τῆς ἀλήκτου παρακλήσεως.

Οἱ κλαίοντες καὶ ἀδικούμενοι· οἱ ἀναζητοῦν-
τες καὶ ἀμφιβάλλοντες· θαρρήσατε! Ἀναμείνατε
ἐν ὑπομονῇ, καὶ ἔρχεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός,
ὡς Νυμφίος ζωῆς. Ἀνατέλλει ἐκ τῆς ἐσχάτης
δοκιμασίας τοῦ Τάφου, ὡς Νικητῆς κατὰ τοῦ
θανάτου.

Ἀνεμείναμεν ἰδεῖν τὸ τέλος, καὶ μᾶς ἀπεκα-
λύφθη ἡ ἀρχή. Ἐφθάσαμεν εἰς τὸ πλήρωμα.
Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός. Συναδελφούμεθα
οἱ πάντες ἐν ἀγαλλιάσει. Συγχορεύουν χοροὶ
Ἀρχαγγέλων καὶ Ἀγγέλων μετὰ τῶν ταπεινῶν,
τῶν ἐξουθενημένων, τῶν ἀπεγνωμένων, τῶν νε-
κρῶν.

Ἀναμείνατε ἰδεῖν τὸ τέλος. Κινηθῆτε καὶ ἐκ-
φρασθῆτε ἕκαστος ἐλευθέρως καὶ προσωπικῶς·
δράμετε μετὰ τοῦ Πέτρου καὶ Ἰωάννου πρὸς
τὸν Τάφον, καὶ θὰ πιστεύσετε εἰς τὸν Ἀναστάν-
τα· μείνατε μετὰ τῆς Μαρίας πρὸς τὸ μνημεῖον
κλαίοντες, καὶ θὰ συναντήσετε τὸν Κύριον· πο-
ρευθῆτε πρὸς Ἐμμοῦς, ἐντροφῶντες εἰς τοὺς

προβληματισμούς σας· διατυπώσατε τὰς ἀπο-
ρίας· ὁμολογήσατε τὴν ἀπελπισίαν σας. Θὰ εὑ-
ρετε τὸν Ἀναστάντα ἀγνώστως συμπορευόμενον
καὶ ἐξηγοῦντα τὰς ἀπορίας σας· «ἐρμηνεύοντα
ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ»· θὰ
σᾶς ἀποκαλύψῃ τὸ μέγα μυστήριον τῆς ζωῆς· ὅτι
«ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν
εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ».

Τὸ Πάθος συνδέεται μὲ τὴν Ἀνάστασιν· ἡ
Μεγάλη Παρασκευὴ μὲ τὸ Πάσχα. Τὸ γεγονός
τοῦ θανάτου τοῦ σπόρου εἰς τὴν γῆν εἶναι ἀνα-
πόσπαστος διαδικασία τῆς φυσιολογίας τῆς βλα-
στήσεως. Συνυφαίνονται αἱ συμφοραὶ μετὰ τῆς
παρακλήσεως· καὶ νικᾷ ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χρι-
στοῦ.

Ἐντὸς τοῦ χαροποιοῦ πένθους τῆς Ἀγίας ἡ-
μῶν Ἐκκλησίας εἶναι τόσον τὸ φῶς τῆς χαρᾶς
καὶ τὸ πλήθος τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου, ὥσ-
τε ἐμπιπλᾷ πᾶν ζῶον εὐδοκίας· μεθύει τὴν ἀπὸ
τὰς δοκιμασίας καὶ τὰς πληγὰς ἐσκαμμένην γῆν
τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ βλαστάνει τὴν οὐ-
ράνιον εὐφροσύνην.

Ἡ ἀλήθεια τοῦ προσωπικοῦ ἡμῶν πόνου
προμηνύει καὶ πιστοποιεῖ τὴν γνησιότητα τῆς
χαρᾶς τῆς Ἀναστάσεως, ἡ ὁποία ἔρχεται καὶ ἡ-
δη ἦλθε διὰ τοῦ Σταυροῦ ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ τοῦ
ἀνθρώπου.

Βιώσατε τὸν πόνον τῆς ἱστορίας μὲ εὐγνωμο-
σύνην καὶ πίστιν εἰς τὸν Ἀναστάντα. Αὐτὸς κα-
τευθύνει τὰς τύχας τοῦ κόσμου. Ὑπομείνατε τὰς
δοκιμασίας καὶ συμφορὰς τῆς προσωπικῆς σας
ζωῆς μὲ ἐμπιστοσύνην πρὸς τὸν Κύριον τῆς Δό-
ξης· καὶ θὰ Τὸν εὐρίσκετε πάντοτε ὡς συνοδοι-
πόρον, ἀντιλήπτορα καὶ ὑπερασπιστὴν τῆς ζωῆς
σας.

Συνεχίσατε τὸν ἀγῶνα τῆς ἐργασίας σας.
Κατέλθετε εἰς τὴν θάλασσαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς
προσπαθείας σας. Θὰ ἰδῆτε τὸν Ἀναστάντα εἰς
τὸν αἰγιαλόν. Θὰ σᾶς δώσῃ συμβουλὰς διὰ τὴν
ζωὴν, τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ἔρευναν. Καὶ ἐξερ-
χόμενοι ἐκ τοῦ πλοιαρίου μὲ πλήθος ἰχθύων εἰς
τὰ δίκτυα τῶν ἀναζητήσεων, θὰ εὑρετε εἰς τὸν
αἰγιαλὸν τροφὴν ἔτοιμον πρὸς βρώσιν — «ἰχθύος
ὀπτοῦ μέρος καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου» —, ἡ ὁ-
ποία θὰ γλυκάνῃ τὴν πικρίαν τοῦ στόματός σας,
καὶ θὰ στηρίξῃ τὴν καρδίαν σας.

Καὶ δὲν θὰ Τὸν ἐρωτήσῃ κανεὶς ποῖος εἶναι·

Ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα δίδει διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ἀφορμὴν, ἵνα οἱ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς Ὁρθόδοξοι Ἕλληνες καὶ πάντες οἱ Ὁρθόδοξοι λαοὶ βιώσουν καὶ συνειδητοποιήσουν, ὅτι, ὡς ἐτόνιζεν ὁ ρωμαιοκαθολικὸς Julius Tyciak, «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀναστάσεως»¹. Ὁ διεθνoῦς φήμης ἀείμνηστος

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Ὁμοτ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Τακτικοῦ Μέλους τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας
τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν»

φιλορθόδοξος θρησκευολόγος καθηγητῆς Friedrich Heiler, τῷ Πάσχα τοῦ 1944, ἤρχισε τὸ κήρυγμά του ἐν τῷ ἱστορικῷ πανεπιστημιακῷ ναῷ τῆς γερμανικῆς πόλεως Marburg ὡς ἐξῆς: «Ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ

1. Julius Tyciak, Die Liturgie als Quelle östlicher Frömmigkeit, Freiburg in Br. 1937, σ. 2.

διότι θὰ εἴσθε βέβαιοι, ὅτι εἶναι ὁ Ἀναστάς Κύριος, ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων τὰ σύμπαντα.

Τότε, ἀνακαλύπτοντες τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας Του, θὰ πορευέσθε ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου Του, καὶ θὰ Τὸν γνωρίζετε ὡς τέλειον Θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον, ὡς τὸ Α καὶ τὸ Ω τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ζωῆς σας.

Θὰ ἐνθυμηθῆτε ὅτι κάποτε ἐνομίσατε ὅτι σὰς ἐγκατέλειπε κρεμαμένους εἰς σταυρὸν θλίψεων. Ὅμως τότε ἀκριβῶς ἠγρύπνει περισσότερον πλησίον σας, κατεργαζόμενος τὸ μυστήριον τῆς θεραπείας καὶ σωτηρίας σας.

Τώρα, ὡς τῆς Ἀναστάσεως τὴν πείραν εἰληφότες, εἴσθε βέβαιοι ὅτι ὁ ἀποθανὼν καὶ Ἀναστάς Κύριος ἦτο, εἶναι καὶ θὰ μείνῃ μεθ' ἡμῶν πάσας τὰς ἡμέρας, μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων, ὡς ἡ μοναδικὴ ἐλπίς καὶ σωτηρία ἡμῶν καὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

Ἀνέστη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν καὶ ζωὴ πολιτεύεται!

Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

ἑορτὴ τῶν ἑορτῶν, τὸ κορυφωμα καὶ τὸ κέντρον ὀλοκλήρου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, ἡ μεγάλη ἑορτὴ τῆς χαρᾶς, πρὸς χάριν τῆς ὁποίας ἀντηχοῦν οἱ πασχάλιοι κώδωνες χαρμοσύνως καὶ πανηγυρικῶς καθ' ὅλην τὴν πασχάλιον περίοδον μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς. Διὰ τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τοῦ Μεσαίωνα ἀπωλέσθη ἡ παλαιοχριστιανικὴ ἑορτὴ τῆς νυκτὸς τῆς Ἀναστάσεως. Ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἔχει μετατοπίσει τὴν Λειτουργίαν τῆς νυκτὸς τῆς Ἀναστάσεως κατὰ τὴν πρωΐαν τοῦ Μ. Σαββάτου καὶ οὕτως ἀφήρησεν ἀπ' αὐτῆς τὴν τιμητικὴν θέσιν, ἡ ὁποία ἀρμόζει εἰς αὐτήν. Ἡ Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία ἔχει εἰς δευτερεύουσαν μοῖραν τὸ Πάσχα ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Μ. Παρασκευήν, τὴν ἡμέραν τῆς συμφιλιώσεως μετὰ τὸν Θεὸν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἀντιθέτως ἐφύλαξε πιστῶς τὴν παλαιοχριστιανικὴν παράδοσιν. Αὕτη ἑορτάζει τὸ Πάσχα ὡς τὴν μεγάλην ἑορτὴν καὶ πανήγυριν, οὐχὶ ἀπλῶς ὡς ἐκκλησιαστικὴν ἑορτήν, ἀλλ' ὡς ἀληθῆ λαϊκὴν ἑορτήν. Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ζῆ ἐξ ὀλοκλήρου ἐκ τοῦ μυστηρίου τῆς Ἀναστάσεως. Πᾶσα Κυριακὴ εἶναι δι' αὐτὴν ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως. Μάλιστα, πᾶσα λειτουργία τῆς Θεῆς Εὐχαριστίας ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι κατ' οὐσίαν πασχάλιν ἑορτήν»².

Ταῦτα εἶναι σύμφωνα πρὸς ὅσα ἔχει γράψει ὁ ἀείμνηστος Καθηγητῆς Παναγιώτης Μπρατσιώτης, ὅστις ἔχει τονήσει τὰ ἐξῆς: «Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου κατέχει, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ, τὴν μάλιστα κεντρικὴν καὶ θεμελιώδη θέσιν ἐν ὅλῃ τῇ θρησκευτικῇ ζωῇ αὐτῆς, θέσιν ἀνταντακλῶσαν καὶ ἀκτινοβολοῦσαν καὶ ἐν τῇ πνευματικῇ καὶ κοινωνικῇ καὶ τῇ ἐθνικῇ ζωῇ τῶν ἀποτελούντων τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην λαῶν... Ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ Ἐκκλησίᾳ ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἑορτάζεται μετὰ τόσης ἐπιμονῆς τόσου ἐνθουσιασμοῦ, τόσης ἐξάρσεως καὶ τόσι μεγαλοπρεπειᾶς»³.

Ἡ Ὁρθόδοξος περὶ τοῦ Πάσχα καὶ τῆς Ἀναστάσεως ἀντίληψις, ἐντὸς τῶν πλαισίων τ

2. Friedrich Heiler, Mysterium Caritatis - Predigt für das Kirchenjahr, München 1949, σσ. 176-177.

3. Π. Ἰ. Μπρατσιώτου, Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ Ὁρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ, περ. «Ἐκκλησία», ἔτ. 1953, σ. 129.

Οικουμενικῆς Κινήσεως, ἐπέδρασαν ἰδίως τὸ β' ἡμῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος, εἰς τὰς ἑτεροδόξους Ἐκκλησίας. Ἡ ἐπίδρασις αὐτὴ προωθήθη ἀπ' ἐνὸς γενικώτερον ὑπὸ τῆς ἐν τῇ Δύσει ἀναπτυχθείσης «*λειτουργικῆς κινήσεως*» (γαλλ. *mouvement liturgique*, γερμ. *liturgische Bewegung*, ἀγγλ. *liturgical movement*)⁴ καὶ ἀπ' ἐτέρου εἰδικώτερον ὑπὸ τῶν ρωμαιοκαθολικῶν λειτουργικῶν μεταρρυθμίσεων, αἱ ὁποῖαι ἐνεθαρρύνθησαν ὑπὸ τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ⁵. Ἡ Σύνοδος αὐτὴ υἰοθέτησεν εἰς μεγάλην ἔκτασιν τὸ γνωστὸν σύνθημα τοῦ βενεδικτίνου μοναχοῦ Lambert Beauduin (ἄββαεῖον Mont-César, Louvain Βελγίου) περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ ΡΚαθολικισμοῦ εἰς τὴν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἰσχύουσαν λειτουργικὴν πράξιν («*L'Occident à l'école de l'Orient*»)⁶. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν πνευματικῶν αὐτῶν ρευμάτων οἱ ἑτεροδόξοι σήμερον τονίζουσι ὅλον ἐν καὶ περισσότερον ἐν τῇ λατρείᾳ τῶν τὸ γεγονός τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὴν σημασίαν αὐτῆς καὶ τοῦ καθ' ὅλου μυστηρίου τοῦ Πάσχα καὶ ἐπιστρέφουσι εἰς τὰς κατὰ τὸ μεσονύκτιον τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα λειτουργικὰς συνάξεις.

Ἐπομένως ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολὴ καὶ — ἔστω ὀλιγώτερον — ἡ ἑτεροδόξος Δύσις συνεννοῦνται εἰς τὴν βίωσιν τῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλίασεως διὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου. «*Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθώμεν ἐν αὐτῇ*». Ἡ ἀγαλλίασις καὶ ἡ εὐφροσύνη αὐτὴ ἀνάγονται εἰς τὴν παλαιοχριστιανικὴν πράξιν καὶ ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας κινήτριος δύναμις ἐν μέσῳ σκληρῶν

διωγμῶν καὶ μαρτυριῶν ἦτο ἀκριβῶς ἡ χαρὰ ἐκ τῆς περὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἐμπειρίας καὶ ἀκλονήτου βεβαιότητος. Οἱ Ἀπόστολοι ἐνισχυόμενοι ὑπὸ τῆς βιωματικῆς πεποισήσεως, ὅτι «*ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως*», ἐκήρυττον μετὰ θάρρους: «*Ὁ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἔθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν... ἀπαγγέλομεν ὑμῖν*» (Α' Ἰωάν. α' 1-3). Μετὰ θάρρους βροντοφωνεῖ ὁ πρῶν δειλὸς καὶ ἀρνητὴς Πέτρος: «*Γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι Κύριον καὶ Χριστὸν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε*» (Πράξ. β' 36). Ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης διεκήρυξαν ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου: «*Οὐδὲν ἐπίστευον ἡμεῖς ἃ εἶδομεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν*» (Πράξ. δ' 20).

Ἡ ἐμπειρία αὕτη τῶν Ἀποστόλων εἶναι ἡ ἐμπειρία τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος καὶ τῆς χριστιανικῆς λατρείας ὅλων τῶν αἰώνων. Ἡ ἐμψυχοῦσα τὸ κήρυγμα τοῦτο καὶ τὴν λατρείαν ταύτην ἐντελέχεια «*οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ ἡ πασχαλινὴ βεβαιότης, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ζῆ*»⁷. Ἡ βεβαιότης αὕτη διαποτίζει κατ' ἐξοχὴν τὴν λατρείαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀναστάσεως. (Ἄς ὑπομνησθοῦν λ.χ. δειγματοληπτικῶς ἡ λειτουργικὴ πράξις τοῦ Μ. Σαββάτου καὶ τῆς Κυριακῆς τῆς Ἀναστάσεως, ὁ Κανὼν τῆς Ἀναστάσεως Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἡ «*Διακαινήσιμος*» ἐβδομάς καὶ ὁλόκληρος ἡ περίοδος τοῦ «*Πεντηκοσταρίου*», τὸ νόημα πασῶν τῶν Κυριακῶν, οἱ ἀναστάσιμοι ὕμνοι τῆς «*Παρακλητικῆς*» ἢ «*Ὀκτωήχου*», τὰ «*ἔωθινὰ*» Εὐαγγέλια τῶν Κυριακῶν, τὰ ἀναστάσιμα «*Ἐξαποστειλάρια*», τὰ «*Ἐωθινὰ Δοξασι-κὰ*» κ.λπ.).

Ἡ διαποτίζουσα τὴν Ὁρθόδοξον Λατρείαν βεβαιότης διὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου ὀδηγεῖ τοὺς βαπτισμένους πιστοὺς νὰ ἐπαναλαμβάνουν μετὰ τὸν Ἀπ. Παῦλον: «*Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν*» (Ρωμ. στ' 4) καὶ «*καταντήσωμεν εἰς τὴν ἐξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν*» (Φιλιπ. γ' 10). Ὁ Χριστὸς, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, «*ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο*» (Α' Κορ.

4. Παν. Ν. Τρεμπέλα, Ἡ ρωμαϊκὴ λειτουργικὴ κίνησις καὶ ἡ πράξις τῆς Ἀνατολῆς, Ἀθήναι, 1949. Ο. Rousseau, Histoire du mouvement liturgique, Paris 1945. A.R. Shanus, The liturgical movement, New York 1945. W. Trapp, Vorgeschichte und Ursprung der liturgischen Bewegung, Regensburg 1940.

5. Evangelos Theodorou, Zur Konstitution über die heilige Liturgie, ἐν Stimmgen der Orthodoxie zu Grundfragen des II. Vaticanus (hrsg. von Damaskinos P. Andreou), Wien - Freiburg - Basel 1969, σσ. 93-107.

6. Ὁ Lambert Beauduin ἔστρεψε τὴν προσοχὴν τῆς Δύσεως εἰς τοὺς λειτουργικοὺς θησαυροὺς τῆς Ἀνατολῆς. Δι' αὐτὸν ἤδη εἰς τὸ πρῶτον φύλλον τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντος περιοδικοῦ «*Irénikon*» οὗτος διετύπωσε τὸ σύνθημα, ὅτι ἡ Δύσις πρέπει νὰ φοιτήσῃ εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Ἀνατολῆς: L. Beauduin, L'Occident à l'école de l'Orient, περ. «*Irénikon*», ἀρ. φ. 1, σ. 1. Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Μαθηματικὰ Λειτουργικῆς, τεύχος Α', Ἀθήναι, 1975, σσ. 73-79.

7. Περισσότερα σχετικῶς βλ. εἰς τὰ ἐξῆς: Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Ἱστορικὴ προσέγγισις τοῦ γεγονότος τῆς Ἀναστάσεως, Ἀθήναι, 1991. Τοῦ ἰδίου, «Ὁ Ἰησοῦς τῆς Ἱστορίας» καὶ ὁ «Χριστὸς τοῦ κηρύγματος», Ἀθήναι, 1991.

ιε' 20). «Ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται» (Αὐτ. 20). «Ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν» (Αὐτ. 44). Οὕτω, «καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου» (Αὐτ. 49). Ὁ Ἄναστας Κύριος «μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης Αὐτοῦ» (Φιλιπ. γ' 21).

Ἡ μεταβολὴ αὐτῆ τοῦ ἐπιγείου ἀνθρώπου συμφώνως πρὸς «τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου» ἀναστάντος Κυρίου, αὐτὴ ἡ δημιουργία τοῦ νέου ἀνθρωπίνου γένους συμφώνως πρὸς τὰ ὄντικα χαρακτηριστικὰ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστηθείσης νέας ἐν τῷ Θεανθρώπῳ ἀνθρωπίνης υπάρξεως ἔχει ἤδη ἀρχίσει ἐπὶ γῆς. Ἦδη ἰσχύει ὅτι «εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα» (Β' Κορ. 5 17).

Μολοντί τὸ νέον εἶναι ἀκόμη κεκρυμμένον ὑπὸ τὸ παλαιὸν καὶ μολοντί ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ εἶναι ἀκόμη κεκρυμμένη (πρβλ. Κολ. γ' 4) ὑπὸ τὸ πανανθρώπινον κατεστημένον τοῦ «θνήσκειν», ἐν τούτοις τὸ παλαιὸν διὰ τοῦ Θανάτου καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἔχει δυνάμει τόσον τελεσιδικῶς ὑπερνικηθῆ, ὥστε ἡ μέλλουσα πλήρης ἀποκάλυψις καὶ τελείωσις τοῦ νέου ἀνθρωπίνου γένους δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀνακοπῆ καὶ ματαιωθῆ. Ὁ Ἄναστας Κύριος εἶναι ἡ Ἀρχὴ καὶ ἡ Κεφαλὴ τῆς νέας ἐν Χριστῷ ἀνθρωπότητος, ἡ ὁποία εἶναι τὸ σῶμα Αὐτοῦ⁸.

Ἡ ἐν τῷ Ἀναστάντι Κυρίῳ «καινὴ κτίσις» δὲν εἶναι δυνατόν νὰ περιορισθῆ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, δοθέντος ὅτι τὸ ἀνθρώπινον γένος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ χωρισθῆ ἐκ τῆς ἐξωανθρωπίνης κτίσεως. Ἡ γένεσις καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς θὰ ἐτόνιζεν ὁ φιλορθόδοξος Καθηγητὴς Edmund Schlink, ἔχουν ὡς προϋπόθεσιν τὴν ὑπαρξιν ἄλλων δημιουργημάτων τῆς κτίσεως, ἐκ τῆς ὁποίας διὰ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος ἐκλήθη εἰς τὸ εἶναι, διὰ νὰ χρησιμοποιῆ καὶ κατευθύνῃ ταύτην ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ, συμφώνως πρὸς τὸ θέλημα Αὐτοῦ. Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἐφ' ὅσον ἐγένεν ἄνθρωπος, εἰσηλθεν εἰς τὴν δομὴν τῶν συναρτήσεων μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς ἐξωανθρωπίνης κτίσεως. Καὶ ἐφ' ὅσον ὁ Θεάνθρωπος ἐν τῇ Ἀναστάσει δὲν ἔ-

παυσε νὰ εἶναι καὶ ἄνθρωπος, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξαλειφθῆ ἡ σύνδεσις Του πρὸς τὰς συναρτήσεις ταύτας⁹.

Διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν ἀνθρώπων ἐκ τοῦ Θεοῦ εἶχε διαστραφῆ ἡ σύμφωνος πρὸς τὸ θεῖον θέλημα κυριαρχία τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῶν ἄλλων δημιουργημάτων (Γεν. α' 28), τοῦθ' ὅπερ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα, ὅτι «τῇ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκούσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ· οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν» (Ρωμ. η' 19-22). Ἄλλ' ἐφ' ὅσον διὰ τοῦ θανάτου καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου συνετριβήσαν αἱ δυνάμεις τῆς φθορᾶς, αὐτὸ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ κόσμου, τῆς νέας δημιουργίας, ἡ ὁποία ὑπερακοντίζει τὰ ἀνθρώπινα ὄρια καὶ πλαίσια καὶ ἐκτείνεται εἰς ὀλόκληρον τὸ σύμπαν. Χαρακτηριστικοὶ εἶναι ἐπὶ τοῦ προκειμένου οἱ ἀναστάσιμοι ὕμνοι: «Ὀὐρανοὶ μὲν ἐπαξίως εὐφραίνεσθωσαν, γῆ δὲ ἀγαλλιάσθω, ἐορταζέτω δὲ κόσμος, ὁρατός τε ἅπας καὶ ἀόρατος. Χριστὸς γὰρ ἐγήγερται, εὐφροσύνη αἰώνιος». «Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια· ἐορταζέτω γοῦν πᾶσα κτίσις τὴν ἔγερσιν Χριστοῦ, ἐν ἧ' ἔστερέεται» (Κανὼν Ἀναστάσεως Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ). «Εὐφράνθητε, οὐρανοί, σαλπύσατε τὰ θεμέλια τῆς γῆς, βοήσατε τὰ ὄρη εὐφροσύνην. Ἰδοὺ γὰρ ὁ Ἐμμανουὴλ τῷ Σταυρῷ προσήλωσε τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ ζωὴν ὁ διδοὺς θάνατον ἐνέκρωσε, τὸν Ἀδὰμ ἀναστήσας ὡς φιλόανθρωπος» («Ὀκτώηχος»).

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ὡς ἀρχὴ ἀνακαινίσεως τῶν πάντων ἐκφράζεται καὶ διὰ τῆς ὀρθοδόξου εἰκόνας τῆς Ἀναστάσεως, ἡ ὁποία ἀπεικονίζει τὴν εἰς Ἄδου κάθοδον τοῦ Κυρίου, ὁ Ὅποιος ἀπληυθέρωσε τοὺς δεσμώτας τοῦ Ἄδου, ἀφοῦ «διεσπάρραξε τὰ τοῦ θανάτου κλεῖθρα», «συνέτριψε πύλας χαλκᾶς καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συνέθλασεν» (Ψαλμ. ρσθ' 16' πρβλ. Ἦσ. με' 2)¹⁰. Τὸ νόημα τῆς εἰκόνας αὐτῆς ἐξαιρέται ὑπὸ πολλῶν ἑτεροδόξων, ὡς λ.χ. προσφάτως ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς θρησκευτοφιλολόγου Eugen

9. Αὐτόθι.

10. Φωτίου Κόντογλου, Βίβλος καλουμένη Ἐκφρασις, ἡγουν ἰστόρησις τῆς παντίμου Ὀρθοδόξου Ἀγιογραφίας, τῆς καὶ λειτουργικῆς καλουμένης, Ἀθήνα 1960, σσ. 178-181.

8. Πρβλ. Edmund Schlink, Ökumenische Dogmatik, Mit Geleitworten von Heinrich Fries und Nikos A. Nissiotis, Göttingen 1983, σ. 382.

Biser, κοσμήσαντος τὴν ὑπὸ τοῦ ἐπιφανοῦς προκατόχου του R. Guardini προβληθεῖσαν καὶ διεθνῶς γνωστὴν καταστάσαν ἔδραν τῆς Χριστ. Κοσμοθεωρίας καὶ Φιλοσοφίας τῆς Θρησκείας ἐν τῇ ΡΚαθολικῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Παν/μίου τοῦ Μονάχου, νῦν Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ καὶ Κοσμήτορος τῆς «Τάξεως Γενικῆς Θεολογίας» (Classis Theologiae Universalis) ἐν τῇ «Εὐρωπαϊκῇ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν». Ὁ διακρινόμενος διὰ τὴν εὐρύτητα τῶν πνευματικῶν ὀριζόντων του Καθηγητῆς καὶ Ἀκαδημαϊκῶς Eugen Biser, ἐν βιβλίῳ του, τὸ ὁποῖον ἐδημοσίευσεν εἰς δευτέραν ἔκδοσιν τῷ 1994, ἐξέφρασε τὴν συγκίνησίν του διὰ τὴν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἐξεικόνισιν τῆς Ἀναστάσεως διὰ τῆς καθόδου τοῦ Κυρίου εἰς τὸν Ἄδην καὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν ἐν αὐτῷ, ἐν οἷς ὁ Ἄδὰμ καὶ ἡ Εὐά. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ ἰδίου θρησκευοφιλοσόφου γινομένη ἀνάλυσις τοῦ περιεχομένου τῆς σχετικῆς τοιχογραφίας τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἱ. Μονῆς τῆς Χώρας. Μάλιστα ὠραία ἐγχρωμος φωτογραφία τῆς τοιχογραφίας αὐτῆς κοσμεῖ τὸ καλλιτεχνικὸν ἐξώφυλλον τοῦ βιβλίου, τὸ ὁποῖον φέρει τὸν τίτλον «Ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως καὶ τὸ Πάτερ ἡμῶν» (Glaubensbekenntnis und Vaterunser)¹¹. Ἐπὶ πλέον, ἐν τῷ Ἐπιλόγῳ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίου αὐτοῦ ὁ διακεκριμένος ρωμαιοκαθολικὸς συγγραφεὺς, ἀναφερόμενος ἐκ νέου εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ὀρθόδοξον εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως, κατὰ συναρπαστικὸν καὶ ἐποικοδομητικὸν τρόπον τονίζει τὰ ἐξῆς: «Χωρὶς νὰ τὸ θέλωμεν, ἐνθυμούμεθα ἐν τῷ συμπεράσματι τὴν ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ τοῦ παρόντος βιβλίου εἰκόνα (ἐκ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἱ. Μονῆς τῆς Χώρας) μετὰ τῆς φωτεινῆς μορφῆς τοῦ Ἀναστάτου, ὁ Ὅποιος κατέβη εἰς τὸν Ἄδην τῆς ἀνθρωπίνης ἀπωλείας, διὰ νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς ἐν αὐτῷ αἰχμαλώτους εἰς τὴν ἐλευθερίαν Αὐτοῦ. Διὰ τῆς ἐξουσιαστικῆς χειρονομίας Αὐτοῦ καθιστᾶ σαφές: Εἶμαι ζωντανὴ ἀπάντησις εἰς τὴν πρὸ τοῦ κινδύνου κραυγὴν σας· σὰς ὀδηγῶ ἐκ τῆς νυκτὸς σας εἰς τὸ ἰδικόν Μου φῶς. Ὡς εἰς τὸν βυθιζόμενον Πέτρον προσφέρω ἐπίσης πρὸς ὑμᾶς τὴν χεῖρα τῆς σωτηρίας, ἡ ὁποία σὰς ἐξάγει ἐκ τῆς ἀβύσσου τῆς ὑπαρξιακῆς ἀγωνίας καὶ τῆς πτώσεώς σας εἰς τὸν θάνατον, διὰ νὰ σὰς φέρῃ πρὸς τὴν καρδίαν μου.

» Ἀκόμη μίαν φορὰν μᾶς συναντᾷ τὸ βλέμμα Του, ὄχι βλέπτον, ὡς ἰσχυρίζετο ὁ Nietzsche, ἀλλὰ ὀδηγοῦν εἰς τὴν ἀσφάλειαν, ἐνθαρρῦνον καὶ ἀφυπνίζον. Καὶ αὐτὸ τὸ βλέμμα σημαίνει: Δὲν θὰ Μὲ ἀνεζήτεις, ἐὰν ἐγὼ προηγουμένως δὲν σὲ εἶχον ἀναζητήσει καὶ ὀδηγήσει εἰς ἐμέ. Εἴσελθε εἰς τὸν φωτεινὸν κύκλον Μου· διότι ἐν Ἐμοὶ σὲ ἀναμένουν ὅλοι οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως... Ὅλοὲν καὶ περισσότερον θὰ κατανοῆς ὅτι Ἐγὼ ἐν παντί, ὅπερ εἶπον, ἔπραξα καὶ ἔπαθον, εἶμαι ὁ πρὸς σὲ ἀπευθυνόμενος Λόγος τοῦ Πατρὸς. Ἐγὼ κατέλθει πρὸς σέ, διὰ νὰ σὲ φωτίσω καὶ νὰ σὲ προσελκύσω εἰς ἰσόβιον διάλογον μετ' Ἐμοῦ¹².

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων συνάγεται, ὅτι δεδικαιολογημένως ψάλλομεν: «Πεφώτισται τὰ σύμπαντα τῇ ἀναστάσει Σου, Κύριε, καὶ ὁ Παράδεισος πάλιν ἠνέωκεται, πᾶσα δὲ ἡ κτίσις ἀνευφημοῦσά Σε ὕμνον Σοι καθ' ἐκάστην προσφέρει» («Ὀκτώηχος»).

12. Ἡ περικοπὴ αὕτη τοῦ βιβλίου τοῦ Eugen Biser παρατίθεται ὑπὸ τοῦ γράφοντος εἰς Βιβλιοκρισίαν του περὶ τοῦ βιβλίου τούτου: περ. «Θεολογία», ἔτος 1994, σ. 983.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΣ ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ, Μέρος Α', τόμος 72, σσ. 452. Μέρος Β', τόμος 73, σσ. 352. Ἀθήνη 1994, σχῆμα 14X21 ἑκατ.

Δύο ἀκόμη τόμοι στὴ σειρὰ «Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων» (ΒΕΠΕΣ) τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ποὺ ξεκίνησε ὁ ἀείμνηστος Γεν. Διευθυντῆς τῆς Βασ. Βέλλας τὸ 1955. Περιέχουν τὰ ἔργα τοῦ Ἀπολιναρίου, ἐπισκόπου Λαοδικείας. Τῇ γενικῇ ἐπιστοασίᾳ ἔχει ὁ Καθηγ. Ἡλίας Μουτσούλας. Τὴν ἐπιμέλεια τοῦ Α' Μέρους οἱ Κίμων Παπαχριστόπουλος καὶ Γεωργία Κουνάβη, ἡ ὁποία ἐπιμελήθηκε καὶ τὸ Β' Μέρος.

Χρήστου Γ. Γκότσι, **Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ**, Δεύτερη ἔκδοσις ἐπαυξημένη. Τόμος Α', σσ. 160. Τόμος Β', σσ. 152, Ἀθήνα 1995, σχῆμα 14X21 ἑκατ.

Ὅχι μόνο «ἐπαυξημένη» σὲ ὕλη ἀλλὰ ἐξαιρετικὰ βελτιωμένη καὶ στὴν ἐμφάνισιν, τὴν ἐκτύπωσιν, τίς ἐγχρωμες εἰκόνες κ.λπ. εἶναι ἡ β' ἔκδοσις τῶν δύο αὐτῶν τόμων, ποὺ μὲ τὸ περιεχόμενό τους ἀποτελοῦν ἴσως τὴν ἀριστερὴ ἐκλαϊκευμένη εἰσαγωγὴ στὸν μυστικὸ κόσμον —χώρον καὶ πνευματικὴ ὁμορφία— τῆς ὀρθοδόξου ἀγιογραφίας.

11. Eugen Biser, Glaubensbekenntnis aud Vaterunser, Düsseldorf 1994.

Ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας ὑπὸ τὴν προοπτικὴ τῶν σημερινῶν ἐξελίξεων

Αὐτὸς εἶναι ὁ τίτλος ἑνὸς μικροῦ φυλλαδίου, ποὺ γράφτηκε γλαφυρὰ μὲ τὸν παλμὸ τῆς καρδιάς του ἀπὸ τὸν ἄξιο Μητροπολίτη Κερκύρας, Παξῶν καὶ Διαποντίων Νήσων κ. Τιμόθεο Τριβιζᾶ. Ἀποτελεῖ εἰσήγησή του «ἐνώπιον τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου». Τοῦ ἀξίζουν ὄχι μόνον οἱ εὐχαριστίες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας,

Τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Γέροντος
Β. καὶ Ν. Ἀμερικής κ. **ΙΑΚΩΒΟΥ**

ἀλλὰ καὶ ὄλων, ὅσοι βλέπουμε τὴν ἀνάγκη ἀναβάθμισης ἢ μᾶλλον ἑνὸς καινούργιου ὑπεύθυνου ὀρισμοῦ τοῦ ρόλου τῆς μόνης ἐλεύθερης Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας (τῆς Ἑλλάδας) στὶς χώρες, ὅπου ἀναπάντεχα οἱ Ὁρθόδοξοι μιὰ μέρα βρέθηκαν ἐλεύθεροι νὰ κοιτᾶζουν γύρω τους, ὅταν ἔγινε συντριμμία τὸ «σιδηροῦν παραπέτασμα».

Τί εἶδαν; Εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰ ποῦμε; Εἶδαν καθολικοὺς καὶ προτεστάντες ἱερωμένους, φορτωμένους μὲ Ἅγιες Γραφές καὶ ἀνίερες - γελαστὲς προθέσεις νὰ τοὺς πουλοῦν ἀγάπη κι ἐνδιαφέρον μὲ ἀφθονία, ἐν ἀπουσία τῶν Ὁρθόδοξων, ποὺ ὅπως πάντα ξύπνησαν ἀργά. Κι ὅταν ξύπνησαν ἢ μᾶλλον ξυπνήσαμε, γεμίσαμε μερικὰ καλάθια ἀπὸ «καλούδια» κι ἀπὸ εὐκαιριακὲς ἐπενδύσεις λαϊκῶν, καὶ τρέξαμε κοντὰ στοὺς Ρώσσοις πρῶτα γιὰ νὰ τοὺς ποῦμε, πῶς πάντα προσευχόμεσταν γιὰ τὴν ἀνάσταση τῆς Ἁγίας Ρωσσίας. Αὐστηρὴ ἢ κριτικὴ; Μὰ ἂν δὲν εἶναι αὐστηρὴ ἢ αὐτοκριτικὴ, ἄς λείπει. Κι ὅμως εἶναι περισσότερο ἀπὸ ἀναγκαῖα σήμερα, κυρίως κάτω ἀπὸ τὸν φακὸ τῆς προοπτικῆς τῶν σημερινῶν ἐξελίξεων. Ἄς τὸ δοῦμε ὁμῶς.

Μιὰ σημείωση εἶναι ἀπαραίτητη. Ὅσα γράφονται ἢ μνημονεύονται εἶναι μιὰ πρόσκληση γιὰ κοινὴ προσπάθεια, πρὸς μιὰ σφαιρικὴ θεώρηση τῶν συνθηκῶν, ὅπως διαμορφώνονται σήμερα, ὑπὸ τὴν προοπτικὴ τῶν σημερινῶν, γιὰ ὄχι, καὶ τῶν αὐριανῶν, ἐξελίξεων. **Τὰ πάντα ρεῖ**, γιὰ νὰ θυμηθοῦμε τὸν Ἡράκλειτο. Καὶ μάλιστα μὲ σφοδρὴ ταχύτητα. Ποιὸς π.χ. θὰ μπο-

ροῦσε νὰ φανταστεῖ, πῶς ἡ μικροσκοπικὴ «Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑσθονίας» θὰ γινόταν «ἐξέλιξη»; Καὶ ὁμως ἔγινε. Καὶ ἀποτελεῖ ἐξέλιξη (δυσάρεστη) στὶς σχέσεις μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας. Ἡ ἀναφορὰ στὴν «ἐξέλιξη» αὐτὴ εἶναι γιὰ νὰ ἐπισημανθεῖ ἡ ἀνάγκη νὰ δοθεῖ, ἐπαναλαμβάνω, καινούργιος ὀρισμὸς ἢ ὁ πραγματικὸς ὀρισμὸς τοῦ ρόλου τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας γενικότερα. Καὶ στὴ συνέχεια, ὁ εἰδικότερος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ἐν ὄψει τῶν ἐξελίξεων, ποὺ σημαδεύουν τὸ σήμερα καὶ τὸ αὔριο τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὁ ρόλος τῆς Ὁρθοδοξίας, μᾶς ἐνωμένης Ὁρθοδοξίας, μπορεῖ νὰ εἶναι καθοριστικὸς στὶς ἐξελίξεις στὴ Βαλκανικὴ χερσόνησο πρῶτα καὶ στὴ συνέχεια στὴν Κεντρικὴ καὶ στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη, στὴν ὑπερΚαυκασία καὶ στὴν παγκόσμια Χριστιανοσύνη, ὅπου οἱ «σημερινὲς ἐξελίξεις» εἶναι δυσκολοπαρακολούθητες λόγω τῆς ἰλιγγιώδους ταχύτητάς τους. Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ ἔπρεπε νὰ ὀνομάσουμε τίς ἐξελίξεις τί εἶδους εἶναι. Καὶ ποῦ παρατηροῦνται. Στὴν πολιτικὴ, οἰκονομικὴ, ἠθικὴ, ἐκκλησιαστικὴ ἢ κοινωνικὴ ζωὴ τοῦ κόσμου; Καὶ κατόπιν νὰ ρίξουμε ἕνα ἐρευνητικὸ βλέμμα στὴν Ὁρθοδοξία μὲ τὸ ἐρώτημα: Εἶναι σὲ θέση νὰ δώσει τὴ μάχη τῆς «**πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας καὶ τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου**» (Ἐφεσ. 6,12), ποὺ κάθε λίγο καὶ λιγάκι μᾶς ξαφνιάζουν μὲ τίς ἐξελίξεις αὐτές; Ἐὰν συμβαίνει νὰ εἶναι σὲ θέση, τότε ἔχει βεβαίως νὰ διαδραματίσει ἕνα καθοριστικὸ ρόλο στὴ χάραξη κοινῆς γραμμῆς πορείας. Πορείας ποὺ θὰ μᾶς ὀδηγοῦσε στὸ πῶς συγκεκριμένα θὰ μπορούσε ἡ Ὁρθοδοξία νὰ μεταβάλλει τίς ἐξελίξεις ἀπὸ ἀνασταλτικὲς καὶ παρεμποδιστικὲς, σὲ συντελεστικὲς μιᾶς νέας ζωῆς.

Πρὶν ἀπὸ ἕνα - δύο χρόνια, ὁ Τύπος τοῦ τόπου μας πρῶτος σάλπισε τὸ χαρούμενο μήνυμα: «Ἦρθε ἡ ὥρα τῆς Ὁρθοδοξίας». Φαίνεται ὁμως νὰ μὴ μᾶς συγκίνησε τόσο, ὥστε νὰ τιναχθοῦμε καὶ νὰ τρέξουμε νὰ προφθάσουμε τὴν

ώρα πριν περάσει. Καί όχι μόνο τόσο. 'Αλλ' ά-
ντ' αυτού ούτε συστράτευση, ούτε στρατολόγηση
έγινε όλων των δυνάμεων της 'Ορθοδοξίας, για
ένα ειρηνικό ξεκίνημα και συναπάντημα με τις
έξελίξεις, όπου μάς καλούσε «ή ώρα της 'Ορθο-
δοξίας».

Οι ΑΛΛΟΙ «της γείτονος» θορυβημένοι μάς
είδαν να σχηματίζουμε ΤΟΞΟ γύρω τους και έ-
πικαλέστηκαν τον 'Αλλάχ για σύμπτυξη του και
σύμπτυξη δικού του τόξου, όπως μάς πληροφορο-
ούσαν με τὰ δημοσιεύματα του δικού τους Τύ-
που. Σχολιάζοντάς τα ο δικός μας Τύπος κατη-
γόρησε την Τουρκία για τὸ δικό της στρατιωτι-
κό ΤΟΞΟ γύρω μας, πὸν άρχιζε από τὰ 'Αδανα
και έφθανε ως τὰ Τίρανα. Πράγμα πὸν έδειχνε,
ὅτι ένα άμυντικό τόξο, πνευματικό στη σύστασή
του, θά έπρεπε να μάς άπασχολήσει έπειγόντως
όλους τους 'Ορθόδοξους, όπως φαίνονταν να
έννοούσαν οί έφημερίδες μας, όταν με πύρινα
γράμματα μάς τόνιζαν, ὅτι **ΗΡΘΕ Η ΩΡΑ ΤΗΣ
ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ**. 'Αλλ' αυτή, δυστυχώς, δέν φαί-
νεται να ήλθε ακόμη, όπως μάς πληροφορεί τὸ
ύπόμνημα του 'Αγίου Κερκύρας πρὸς τὴν Σύνο-
δο της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος.

Ρόλο κανένα έπομένως δέν μπορούμε να έ-
χουμε, αν πρώτα δέν άσκήσουμε τὸν ρόλο της
ένοποίησης όλων των δυνάμεων της 'Ορθοδο-
ξίας. Στὰ αναφυόμενα εκάστοτε προβλήματα ά-
πό τις διαδεχόμενες ή μία τὴν άλλη έξελίξεις ο
ρόλος της 'Ορθοδοξίας είναι να συντρέχει, να
αναζητᾶ και να βρίσκει λύσεις. Να παίρνει θέ-
ση άρεστή στὸ Θεὸ και στὸ σύνολο των πιστών
κάθε ἐπὶ μέρους 'Ορθόδοξης 'Εκκλησίας.

'Όσο κι αν φαίνεται δύσκολο να λογικευό-
μαστε ὀρθά στις κρίσεις, ἄς μη λησμονούμε, ι-
διαίτερα εμεῖς οί 'Ορθόδοξοι, τὸ του 'Αποστό-
λου Παύλου: «**ήμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν**»
(Α' Κορ. 2, 16).

Γιατὶ Αὐτὸν μόνον δέν ἔχουμε, όταν διαπλη-
κτιζόμαστε για μικρὰ ή μισητὰ στὰ μάτια του
Θεοῦ και των ανθρώπων ζητήματα, ξεχνώντας,
ὅτι ὑπάρχει ο νόμος του Χριστοῦ: **Η ΑΓΑΠΗ
και ΟΙ ΙΕΡΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ**: ή σοφία της οίκονο-
μίας και της περιστολής του κακοῦ, πὸν μάς
κληροδότησαν οί 'Άγιοι 'Απόστολοι και οί Πα-
τέρες της 'Εκκλησίας, ή όταν άγνοούμε τὴν ά-
ποστολική σύσταση: «**ἀλλήλων τὰ βάρη βασιτάζε-**

**τε και οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν νόμον τοῦ Χρι-
στοῦ**» (Γαλ. 6, 2).

'Υπὸ τὴν έννοια και έπιταγή των άποστολι-
κων αυτών συστάσεων, ή σημερινή 'Ορθοδοξία
μπορεί να συζητᾶ τὸν κάποιο δυναμικό ρόλο
της στὴν αντιμετώπιση και τὴν τελική ὑπόταξη
των έξελίξεων, στη θέληση και βεβαίωση του
Χριστοῦ: «**Θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον**»
(Ιωάν. 16, 33). Τὸ Εὐαγγέλιο της Μ. Δευτέρας
παρουσιάζει τὸ θέμα μας: «**τὸ καθήκον της 'Ορ-
θοδοξίας ὑπὸ τὴν προοπτική των σημερινῶν έ-
ξελίξεων**» με κρουσάλλινη διαύγεια. Μάς μιλάει
περισσότερο από εὐγλωττα και άδρα για τὴν
οὐσία και τις διαστάσεις του ρόλου μας, πὸν
πρέπει να τὸν δοῦμε σὸν στίβο άγωνισμάτων,
ὅπου τὴν πρώτη θέση ἔχουν όχι οί θεατές, αλλά
οί άθλητές.

Μπορεί να κακοπαθήσουμε, αν παραστεῖ ά-
νάγκη, «**ὡς στρατιῶτες 'Ιησοῦ Χριστοῦ**», και να
σταθούμε ὄλοι μας ὁμόψυχοι και έτοιμοι πάνω
ἀπὸ τὸ πιὸ αναγκαῖο χρέος μας: να ένωθούμε
δηλαδή, με άφορμή τὸν σημερινὸ κίνδυνο να
διασπασθεῖ ή 'Ορθοδοξία. Σε κανένα άλλο ά-
ξιώτερο ρόλο δέν θα μπορούσε να αναδυθεῖ ή
'Ορθοδοξία αυτή τὴν στιγμή, εν ὄψει των σημε-
ρινῶν έξελίξεων.

Κασέτες - Δίσκοι

Βιντεοκασέτες - Κάρτ Ποστάλ

της 'Αποστολικής Διακονίας

Γιά τὴ Μεγ. Τεσσαρακοστή και τὸ Πάσχα

Κασέτες: *Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς (ἔμνοι της
Θεοτόκου, του Μ. 'Αποδείτνου και του Κατα-
νικτικοῦ 'Εσπερινοῦ, με σχόλια για τὴν 'Εξω-
τερική 'Ιεραποστολή, του επισκόπου 'Ανδρού-
σης, νῦν αρχιεπισκόπου 'Αλβανίας, 'Αναστα-
σίου). Τὴν 'Ελληνική Βυζαντινή Χορωδία διευ-
θύνει ο Λυκούργος 'Αγγελόπουλος.*

Δίσκοι: *'Ορθρος Μεγ. Σαββάτου ('Η άκολουθία
του 'Επιταφίου Θρήνου).*

Βιντεοκασέτα: *Πάσχα στὴν Πάτμο. - Οί «Χαι-
ρετισμοί» με τὸν Πατριάρχη στὶς Βλαχέρνες.*

Κάρτες εὐχετήριες: *'Αναστάσεως (διπλές).*

Κάρτ-Ποστάλ: *'Η αναστήλωση των ιερῶν εἰκό-
νων - Γρηγόριος Παλαμᾶς - 'Η ανάσταση του
Λαζάρου - 'Ο μυστικός δείπνος - 'Η σταύρωση
- 'Η 'Ανάσταση - 'Ο 'Ιησοῦς Χριστός συνομιλεῖ
με τὴ Σαμαρείτιδα κ.ά.*

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΕΡΟ ΦΩΤΙΟ*

Πρώτον, ή ποιμαντική του ευθύνη επέβαλε την αποκατάσταση της εσωτερικής κανονικής λειτουργίας του εκκλησιαστικού σώματος του πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ή όποια είχε κατ' ανάγκην άτονήσει κατά την περίοδο της εικονομαχίας στόν άγώνα υπέρ της όρθοδοξίας της πίστewς, αλλά έπρεπε να έπιστρέψη στους κανονικούς της ρυθμούς μετά τόν τελικό θρίαμ-

Του κ. ΒΛΑΣΙΟΥ ΙΩ. ΦΕΙΔΑ
Καθηγητού του Πανεπιστημίου 'Αθηνών

βο της 'Ορθοδοξίας. 'Υπό την έννοια αυτή ή λεγόμενη *Πρωτοδευτέρα Σύνοδος* της Κωνσταντινουπόλεως (861) στους 17 κανόνες της ανανεώνει με ιδιαίτερη έμφαση την παλαιότερη κανονική παράδοση άφ' ένός μόν για άυστηρή έποπτεία του έπιχωρίου έπισκόπου στην ίδρυση και στην όλη λειτουργία τών μοναστηρίων της έπισκοπής του (κανόνες α', β', γ', δ', ε', στ και ζ'), άφ' έτέρου δέ για την άυστηρή τήρηση τών κανονικών ύποχρεώσεων τών κληρικών έναντι τών οικείων έπισκόπων, τών έπισκόπων έναντι τών οικείων μητροπολιτών και τών μητροπολιτών έναντι τών οικείων πατριαρχών (κανόνες ι', ια', ιβ', ιγ' ιδ', ιε' ιστ' και ιζ'). Είναι εύνόητον ότι οι κανόνες αυτοί έπιδίωκαν να μη κλονίζεται ή έσωτερική συνοχή και ή άρμονική λειτουργία του εκκλησιαστικού σώματος άπό τις μονομερείς ή και αυθαίρετες ένέργειες τών μοναχών ή και τών κληρικών στα πλαίσια της κανονικής δικαιοδοσίας του πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. 'Ο ι. Φώτιος είχε πλήρη συνείδηση του γεγονότος ότι ή αποκατάσταση τών άυστηρών κριτηρίων της κανονικής παραδόσεως στην όλη λειτουργία του πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ήταν πρώτιστο χρέος και άναγκαία προϋπόθεση όχι μόνο για την έσωτερική ένότητα του εκκλησιαστικού του σώματος, αλλά και για την αξιόπιστη μαρτυρία της 'Ορθοδοξίας της πίστewς πρός τους έγγυς και πρός τους μακράν. 'Υπό την έννοια αυτή έθεσε ως σταθερή

και άκλόνητη βάση της όλης ποιμαντικής διακονίας τη βεβαιωμένη μέσα άπό την ιστορική πορεία της 'Εκκλησίας κανονική παράδοση, ή όποια άποτελούσε και τη *μόνη πραγματική έγγυση* για τη θεραπεία τών παρεκκλίσεων τών κληρικών ή τών μοναχών άπό την κανονική τάξη κατά την περίοδο της εικονομαχίας. 'Η συνέχιση τών παρεκκλίσεων αυτών και μετά τόν θρίαμβο της 'Ορθοδοξίας έναντι της εικονομαχικής αίρέσεως θα όδηγούσε τελικώς όχι μόνο στη διάσπαση της ένότητας, αλλά και στην κάτáλυση κάθε έννοιας κανονικής τάξεως στη ζωή της 'Εκκλησίας.

Πράγματι, ό κανόνας 15 της *Πρωτοδευτέρας συνόδου* (861) ύποδηλώνει τις σοβαρές διαστάσεις της κρίσεως και έξηγεί την ιδιαίτερη ευαισθησία του ι. Φωτίου για τó ζήτημα της κανονικότητας τών χειροτονιών τών έπισκόπων κατά την πολυτάραχη περίοδο της πατριαρχίας του: «Τά όρισθέντα έπί πρεσβυτέρων και έπισκόπων και μητροπολιτών, πολλώ μάλλον και έπί πατριαρχών άρμόζει. 'Ωστε εί τις πρεσβύτερος ή έπίσκοπος ή μητροπολίτης τολμήσειεν άποστήναι της πρός τόν οικείον πατριάρχη κοινωνίας και μη άναφέρει τó όνομα αυτού... τούτον ώρισεν ή άγία Σύνοδος πάσης ιερατείας παντελώς άλλότριον είναι, εί μόνον έλεγχθεί τούτο παρανομήσας. Και ταύτα μεν ώρισται και έσφράγισται περι τών προφάσει τινών έγκλημάτων τών οικείων άφισταμένων προέδρων και σχίσμα ποιούντων και την ένωσιν της 'Εκκλησίας διασπώντων...». 'Ο κανόνας 4 της αυτής Συνόδου άποδοκιμάζει με χαρακτηριστική άυστηρότητα τη συνέχιση τών άντικανονικών αυθαιρεσιών τών Μοναχών: «τὰς γάρ ιδίας μονὰς τῇ ανάγκῃ τῆς αίρέσεως (=εικονομαχίας) καταλιμπανόντες, οί μὲν εἰς έτέρας, οί δέ εἰς κοσμικῶν άνδρῶν μετέπιπτον καταγώγια. 'Αλλά γάρ όπερ αυτούς δι' εύσέβειαν τότε πραττόμενον μακαριστούς άπέφαινεν, εἰς έθος άλλογον μεταπεσόν καταγελάστους παρίστησι. Πανταχοῦ γάρ νῦν τῆς εύσεβείας έξηπλωμένης και σκανδάλων τῆς 'Εκκλησίας άπηλλαγμένης, έτι τινές τῶν οικείων μοναστηρίων άποφοιτῶντες και καθάπερ τι ρεῦμα δυσκάθεκτον ώδε κακείσε μεταγγιζόμενοι τε

* Συνέχεια εκ της σελ. 204 του ύπ' άρ. 5 τεύχους.

και μεταρρέοντες πολλῆς μὲν πληροῦσι τῆς ἀκομιᾶς τὰ μοναστήρια, πολλὴν δὲ τὴν ἀταξίαν ἑαυτοῖς συνεισχωμάζουσι καὶ τῆς ὑποταγῆς τὸ σεμνὸν διασπῶσιν τε καὶ καταλυμαίνονται...». Συνεπῶς, ἡ ἀποκατάσταση τῆς κανονικῆς τάξεως στὴ λειτουργία τῆς *Ἱεραρχίας*, τοῦ *ἱ. Κλήρου* καὶ τοῦ *Μοναχισμοῦ* τοῦ πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ἦταν ἡ πρώτιστη ποιμαντικὴ εὐθύνη τοῦ *ἱ. Φωτίου* ἔναντι τῆς ὀρθοδοξίας τῆς πίστεως, ἀφοῦ ἦταν γνωστὸν ὅτι ἡ ὀποιαδήποτε χαλάρωση τῆ ἐσωτερικῆς τάξεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος ἀφήνει πάντοτε ἀνεξέλεγκτες τὶς διαβρωτικὲς κινήσεις τῶν *αἵρετικῶν* ἢ τῶν *σχισματικῶν* ομάδων καὶ ἐγκλωβίζει στίς ἐσωτερικὲς τριβὲς τὸν πνευματικὸ δυνάμισμὸ τῆς Ἐκκλησίας.

Δεύτερον, ἡ πατριαρχικὴ εὐθύνη τοῦ *ἱ. Φωτίου* λειτουργοῦσε ἐπίσης μὲ ἰδιαίτερη εὐαισθησία καὶ γιὰ τὴν ἄμεση ἀποκατάσταση τῶν ἀρμονικῶν σχέσεων μὲ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Δύσεως, οἱ ὁποῖες εἶχαν ἐπιβαρυνθῆ κατὰ τὴν περίοδο τῆς εἰκονομαχίας (727-843). Πράγματι, οἱ ἀτυχεῖς ἢ καὶ βεβιασμένες ἐπιλογὲς τῆς δυτικῆς πολιτικῆς τῶν εἰκονομάχων ὀδήγησαν ὄχι μόνον στὴν κατάλυση τοῦ βυζαντινοῦ *Ἐξαρχάτου τῆς Ραβέννας* ἀπὸ τοὺς Λογγοβάρδους, ἀλλὰ καὶ στὴν ἀποσύνδεση τοῦ παπικοῦ θρόνου ἀπὸ τοὺς παραδοσιακοὺς του δεσμοὺς μὲ τὸ Βυζάντιο. Ἡ ἀπομονωτικὴ *ἔσωστρέφεια* τῶν εἰκονομάχων ἐπιτάχυνε τὴν αὐτονόμηση τοῦ παπικοῦ θρόνου στὴ Δύση, στὴν ὁποία γινόταν συνεχῶς αἰσθητότερη ἡ φιλόδοξη παρουσία τῶν Φράγκων μὲ σαφεῖς ἀντιβυζαντινοὺς προσανατολισμούς. Στὰ πλαίσια αὐτὰ ὁ παπικὸς θρόνος δὲν ἀντιμετώπισε ἰδιαίτερες δυσχέρειες νὰ ἀναπτύξῃ τὰ πολιτικὰ καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ του ὄραματα, τὰ ὁποῖα ἀποτυπώθηκαν μὲ χαρακτηριστικὴ σαφήνεια στὰ πλαστὰ κείμενα τῆς *ψευδο-Κωνσταντίνειας Δωρεᾶς* καὶ τῶν *ψευδο-Ἰσιδωρείων Διατάξεων*. Καὶ τὰ δύο αὐτὰ κείμενα ἐστρέφοντο ἐναντίον τόσο τῆς οἰκουμενικῆς πολιτικῆς ἰδεολογίας τοῦ Βυζαντίου, ὅσο καὶ τῆς κανονικῶς κατοχυρωμένης *ἰσότητος τῶν πρεσβείων* τῆς Πρεσβυτέρας καὶ τῆς Νέας Ρώμης. Πράγματι, μὲ τὴν *ψευδο-Κωνσταντίνεια Δωρεᾶ* προβαλλόταν ὁ *μερισμὸς τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας ἢ τῶν φορέων τῆς*, ἀφοῦ κατὰ τὸ πλαστὸ αὐτὸ κείμενο ὁ *Μ. Κωνσταντῖνος* ἀνέθεσε στὸν ἐπίσκοπο Ρώμης τὴ διαχείριση καὶ τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας σὲ ὁλόκληρη τὴ Δύση. Μὲ τὶς *ψευδο-Ἰσιδώρειες Διατάξεις* ἐπι-

χειρήθηκε ἡ χάλκευση πλαστῶν ἐγγράφων γιὰ τὴν ἀπόδειξη τῆς διαχρονικῆς ἀποδοχῆς τοῦ παπικοῦ πρωτείου ἐξουσίας σὲ ὁλόκληρη τὴν Ἐκκλησίαν. Βεβαίως, οἱ θεωρίες αὐτὲς ἐντάχθηκαν ἐπίσημα στὸ Κανονικὸ Δίκαιο τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας μόλις κατὰ τὸν *ΙΒ'* αἰῶνα (Codex Gratiani), ἀλλὰ ἡ ὑπαρξὴ τους τροφοδοτοῦσε μὲ ὀξύτητα τὶς κανονικὲς σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Οἱ Φράγκοι εἶχαν λόγους νὰ ἀξιοποιήσουν στὴν ἀνατολικὴ τους πολιτικὴ τὴ *δυτικοκεντρικὴ* αὐτὴ παπικὴ θεωρία γιὰ τὴν ἐρμηνεία τῆς *προελεύσεως* καὶ τῆς *νόμιμης διαχειρίσεως* τῶν δύο θεοδώρητων ἐξουσιῶν στὸν χριστιανικὸ κόσμον, ἤτοι τῆς βασιλικῆς καὶ τῆς ἱερατικῆς ἐξουσίας.

Ὁ *ἱ. Φώτιος* εἶχε πλήρη συνείδηση τῶν καινοφανῶν αὐτῶν τάσεων στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Δύσεως, οἱ ὁποῖες ἐκδηλώθηκαν μὲ χαρακτηριστικὴ ὀξύτητα στὴν περίοδο τῆς πατριαρχίας του, ἀλλὰ συγχρόνως εἶχε καὶ πλήρη συνείδηση τῆς οἰκουμενικῆς του εὐθύνης γιὰ τὴν περιφρούρηση τῆς ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἰδιαίτερος στὴν ἐποχὴ του δὲν θὰ μπορούσε νὰ νοηθῆ χωρὶς τὴν κοινωνία μὲ τὴ Δύση. Εἶναι ἀναντίρρητο ὅτι ὁ *ἱ. Φώτιος* κατέβαλε κάθε δυνατὴ προσπάθεια νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν παραδοσιακὴ κανονικὴ βάση τῶν σχέσεων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἔστω καὶ μὲ θυσία τοῦ προσωπικοῦ του κύρους, ὥστε νὰ ἀποφευχθῆ ἡ διαφαινόμενη ἐκκλησιαστικὴ ρήξη ἀπὸ τὴν ἐναντί του προκλητικὴ στάση τοῦ παπικοῦ θρόνου. Ὁ *ἱ. Φώτιος* ἔθετε τὴν εἰρήνη καὶ τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας ὑπεράνω τῶν προσωπικῶν του εὐαισθησιῶν ἢ καὶ τῶν δικαιοδοσιακῶν του προνομίων. Ὑπὸ τὴν ἔννοια αὐτὴ, ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνοδό του στὸν Οἰκουμενικὸ θρόνον προέτεινε τὴν κοινὴ ἀντιμετώπιση στὴν *Πρωτοδευτέρα σύνοδο* τῆς Κωνσταντινουπόλεως (861) ὄλων τῶν ἐκκρεμῶν ἀπὸ τὴν εἰκονομαχικὴ περίοδο (727-843) ζητημάτων. Ἐπίσης ἀντέδρασε μὲ ἐντυπωσιακὴ μετριοπάθεια στὴν προκλητικὴ ἀμφισβήτηση ἀπὸ τὸν πάπα Νικόλαο Α' τῆς κανονικότητος τῆς ἐκλογῆς του στὸν πατριαρχικὸ θρόνον μὲ τὴν ἀποστολὴ τῆς περίφημης *Ἐπιστολῆς τῆς ἀγάπης* (862), ἡ ὁποία χαρακτηρίσθηκε ἀπὸ τοὺς δυτικούς ἱστορικούς ὡς μία *«ἀπολογητικὴ»* ἐπιστολή.

(Συνεχίζεται)

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ὡς Ἁγία Γραφή

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΝ*

Ἄλλωστε ἡ αἰμομειξία τῶν ἑτεροθαλῶν ἀδελφῶν τῆς οἰκογενείας Δαυὶδ (Β' Βασιλ. 13) στιγματίζεται⁷ καὶ τιμωρεῖται παραδειγματικῶς μὲ θανάτωσιν τοῦ ἐνόχου, θεωρουμένη ὡς μία ἀπὸ τὰς ὀδυνηροτέρας μάστιγας τοῦ Δαυὶδ διὰ τὴν πολλαπλῶς τιμωρηθεῖσαν γνωστὴν μοιχείαν του (Β' Βασιλ. 11έξ.). Ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὴν

Τοῦ κ. ΝΙΚ. Π. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΟΥ
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ἀπάτην τοῦ Ἰακώβ (Γεν. 27 ἐξ.), ὑπενθυμίζεται ἡ ἔνεκα αὐτῆς αὐτοεξορία τοῦ δράστου, ἡ τιμωρία του, καὶ μάλιστα ἡ πανηγυρικὴ αἴτησις συγγνώμης ἀπὸ τὸν ἐξαπατηθέντα. Σημειωτέον, τέλος, ὅτι ὁ Δεκάλογος (Ἐξ. 20, 2-17, Δευτ. 5, 6-21) περιλαμβάνει εἰς τὰς ἀπαγορεύσεις του τὸν φόνον, τὴν μοιχείαν, τὴν κλοπὴν καὶ τὸ ψεῦδος.

Ἀπὸ τὰς ἤδη ἀνωτέρω ἐπισημανθείσας εἰδικὰς καὶ συγκεκριμένας περιπτώσεις ἐπιλέγονται κατ' ἀρχὴν, ἐδῶ, δύο πασίγνωστοι καὶ ἰδιάζουσαι, δεδομένου ὅτι αὐτὸς ὁ Χριστὸς τὰς ἐπικαλεῖται, ὄχι, βεβαίως, διὰ νὰ ἐπαινέσῃ τὴν ἐμμογήν τῶν Ἰουδαίων εἰς αὐτάς, ὥστε, ἐκ πρώτης ὄψεως, νὰ εἶναι εὐεξήγητος ἡ ἐντεῦθεν δημιουργηθεῖσα σύγχυσις, ἐμβάλλουσα καὶ αὐτοὺς τοὺς καλοπροαιρέτους πιστοὺς εἰς μεγάλην ἀμφιβολίαν ὡς πρὸς τὸ κῦρος τῆς Παλ. Διαθήκης καὶ ὡς πρὸς τὸ κατὰ πόσον αὕτη εἶναι δυνατὸν νὰ συναποτελῇ μὲ τὴν Καιν. Διαθήκην τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Πρόκειται περὶ τοῦ ὀφθαλμῶν ἀντι ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντι ὀδόντος (Ματθ. 5,38) καὶ τοῦ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου (Ματθ. 5,43). Ἐκ τῶν ἐπιμάχων τούτων χωρίων τὸ πρῶτον, φερόμενον

ὅτι κηρύσσει τὴν ἀντεκδίκησιν, ὑπάρχει, ὄντως, αὐτολεξεί εἰς τὴν Παλ. Διαθήκην, ὡς διάταξις τῆς Μωσαϊκῆς Νομοθεσίας τῆς (Ἐξ. 21, 23-25). Ἄλλὰ εἶναι, ὅπωςδήποτε, ἀνάγκη νὰ διευκρινισθῇ ὅτι δι' αὐτῆς εἰσάγεται εἰς τὴν ἐν λόγῳ Νομοθεσίαν ὁ γνωστὸς καὶ ἀπὸ τοὺς θύραθεν Κώδικας Δικαίου τῆς ἐποχῆς περιφημος «νόμος τῆς ἀνταποδόσεως» (lex talionis), τοῦ ὁποίου τὴν σπουδαίαν σημασίαν διὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ δικαίου ἔχουν, ἤδη πρὸ πολλοῦ, ἐξάρει οἱ ἀρμόδιοι τῆς Νομικῆς ἐπιστήμης. Ὅμως διὰ τῆς ἐν λόγῳ διατάξεως, ταυτοχρόνως, καθιεροῦται, διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον καὶ μάλιστα εἰς τόσον πρῶτον ἐποχὴν (περὶ τὸν 14ον αἰ. π.Χ.), μέσῳ τῆς σχετικῆς νομοθεσίας τῆς Παλ. Διαθήκης, ἡ ἀρχή, τῆς ἰσονομίας καὶ ἰσοπολιτείας, ὡς θὰ ἐκτεθῇ καὶ κατωτέρω. Ἐν προκειμένῳ δὲ πρέπει νὰ καταστή σαφές ὅτι ἡ ὡς ἄνω διάταξις δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν αὐτοδικίαν, ἐφ' ὅσον τὸ δίκαιον εἰς τὴν Παλ. Διαθήκην ἀπένεμον οἱ δικασταί, ὡς ἐντολοδόχοι τοῦ θεοκρατικοῦ πολιτεύματος, καὶ ὄχι ὁ λαός, ὁ ὁποῖος ὤφειλε νὰ γνωρίζῃ αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τοῦ δικαίου, ἰσχύουσας ἐξ ἴσου δι' ἅπαντας, ἀσχέτως ἂν ἐπρόκειτο περὶ τοῦ βασιλέως ἢ τοῦ ἀπλοῦ πολίτου. Ὁ Ἰ. Χριστὸς σαφέστατα καταδικάζει τὴν αὐτοδικίαν καὶ τὴν ἀντεκδίκησιν, ὡς φρόνημα καὶ πρακτικὴν καὶ ὄχι, βεβαίως, καθ' ἑαυτὸ τό, ὑπὸ τῶν δικαστῶν, ἀδιακρίτως εἰς ἅπαντας, ἐφαρμοζόμενον δίκαιον τῆς ἀνταποδόσεως, ὡς ἀρχὴν δικαίου.

Ὅσον ἀφορᾷ ἐξ ἄλλου εἰς τὸ δεύτερον ἐπιμαχον, δῆθεν παλαιοδιαθηκικόν, χωρίον (Ματθ. 5,43), τὸ παρέχον τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἡ Παλ. Διαθήκη κηρύσσει τὸ μῖσος πρὸς τοὺς ἐχθρούς, ἀπαραίτητος εἶναι ἡ ἀποσαφήνισις ὅτι πρόκειται περὶ συμπλήματος αὐθεντικοῦ καὶ νόθου. Γνήσιον μὲν εἶναι τὸ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου (Λευ. 19,18), ἀποτελοῦν μέρος⁸ περιφήμου θείας ἐντολῆς τῆς ἠθικῆς νομοθεσίας τῆς Παλ. Διαθήκης, περὶ τῆς ὁποίας θὰ γίνῃ καὶ εἰς τὰ ἐπόμενα διεξοδικώτερος λόγος. Ψευδεπίγραφος δὲ εἶναι ἡ, ἐκφράζουσα στενοκαρδίαν, ἐξωβι-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 207 τοῦ ὑπ' ἀρ. 5 τεύχους.

7. Εἶναι ἐν προκειμένῳ εὐγλωττος καὶ βαρυσήμαντος ὁ συγκλονιστικὸς λόγος τοῦ θύματος πρὸς τὸν ἐπιτιθέμενον, προκειμένου νὰ τὸν ἀναχαιτίσῃ ἀπὸ τῆς βδελυρᾶς πράξεώς του· *μη, ἀδελφέ μου· μη ταπεινώσης με, διότι σὺ ποιηθήσεται οὕτως ἐν Ἰσραὴλ, μη ποιήσης τὴν ἀφροσύνην ταύτην* (Β' Βασιλ. 13,12). Ὅπωςδήποτε ἄξιον ὑπογραμμίσεως εἶναι ὅτι ἡ Παλ. Διαθήκη, ὡς λόγος τοῦ Θεοῦ, δὲν ἀποκρύπτει τὰς ὑπαρχούσας σκοτεινὰς πλευρὰς προσώπων καὶ γεγονότων τῆς.

8. Πλήρης ἔχει ὡς ἐξῆς· *ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.*

βλική, ἀγνώστου προελεύσεως, αὐθαίρετος προσθήκη, φερομένη ὡς γνησία μεταξὺ τοῦ λαοῦ «καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρὸν σου», ἢ ἐμφανιζομένη ὡς ἀντιθετικὴ συνέχεια τοῦ κολοβωμένου, ἄλλωστε, πρώτου μέρους. Προφανῶς ὑπὸ τοῦ Ἰ. Χριστοῦ στιγματίζονται ἢ τε προσήλωσις εἰς τὴν τοιαύτην, στρεβλωτικὴν τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, προσθήκη, ὅπως καὶ οἱ ἐμμένοντες εἰς τοιαῦτα ... καὶ ἄλλα πολλά, ἃ παρέλαβον κρατεῖν (Μάρκ. 7,4), εἰς βάρος τῶν ὄντως θείων ἐντολῶν⁹.

Ἐν κατακλειδί τῆς ἐπιτροχάδην ἀναφορᾶς τῶν συνηθεστέρων, ἀλλὰ καὶ κυριωτέρων ἀφορμῶν παρανοήσεως καὶ ἐξαγωγῆς αὐθαιρέτων συμπερασμάτων περὶ τῆς Παλ. Διαθήκης, πρέπει νὰ μνημονευθῇ ὁ τοσοῦτον εὐρέως ἀναφερόμενος εἰς τὴν Καιν. Διαθήκην καὶ ἱκανὰ περιθώρια συγχύσεως παρέχων παλαιοδιαθητικὸς ὁρος νόμος. Τοῦτο δὲ προκειμένου νὰ ὑπομνησθῇ ὅτι ὑπὸ τῆς Συναγωγῆς καὶ τῆς Καιν. Διαθήκης διὰ τοῦ ὅρου νόμος δηλοῦται κατ' ἀρχὴν τὸ σύνολον τῶν ἐπὶ μέρους βιβλίων τοῦ πρώτου ἐκ τῆς τριμεροῦς διακρίσεως τοῦ ἐβραϊκοῦ Κανόνος τῆς Γραφῆς (Νόμος, Προφῆται, Ἀγιόγραφα)¹⁰, δηλ. τῆς Παλ. Διαθήκης. Περαιτέρω δὲ διὰ τοῦ αὐτοῦ ὅρου ἐμφαίνεται γενικῶς ὁ νόμος Μωϋσέως, ἀναγνωριζόμενος, βεβαίως, ὡς νόμος Κυρίου (Λουκ. 2, 23-24), ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἠθικὴν Νομοθεσίαν τῆς Παλ. Διαθήκης, κατέχουσας, ὡς θέλει κατωτέρω διαπιστωθῇ, αἰώνιον κύρος, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὰς προσκαίρου ἰσχύος τελετουργικὰς κ.λπ. Μωσαϊκὰς διατάξεις, ἀναθεωρηθείσας (π.χ. ἢ περὶ Σαββάτου) ἢ καὶ καταργηθείσας (λ.χ. ἢ περιτομῆ) ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐφ' ὅσον ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἢ χάρις καὶ ἢ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο (Ἰω. 1,17) καὶ πάντως ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστὸν (Γαλ. 3,24), ἀφοῦ ὁ Θεὸς νόμον εἰς βοήθειαν ἔδωκεν (Ἦσ. 8,20α).

ε'

Ἦδη, ὅμως, προβάλλει τὸ αἴτημα νὰ προσδιορισθῇ ἢ θέσις τῆς Παλ. Διαθήκης εἰς τὴν

9. Περὶ αὐτῶν καὶ κατωτέρω. Προχείρως ἐδῶ βλ. Ματθ. 15,3 ἔξ.

10. Ὑπενθυμίζεται ὅτι εἰς τὴν Καιν. Διαθήκην ἅπαξ ἀναφέρεται ἢ τριμερῆς αὐτῆ διαίρεσις εἰς τὸ ... τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς... (Λουκ. 24,44).

Ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν. Εἶναι δὲ αὐτονόητον ὅτι τὸ θέμα ἔχει ὡς ἀφετηρίαν τοῦ αὐτοῦ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων, ὅτε δηλ. ἰδρύθη ἢ Ἐκκλησία. Ἀσφαλῶς δὲ πολυτίμους, πράγματι, πληροφορίας παρέχει ἐπὶ τοῦ θέματος ἢ Καιν. Διαθήκη, ἀναφερομένη εἰς τὸν ἐβραϊκὸν Κανόνα, ὡς τὴν Γραφήν, κατὰ πρῶτον λόγον, τῆς Συναγωγῆς. Εἰς αὐτὴν δέ, ὡς ὑποδειγματικὸς πιστός, προσέρχεται κατὰ τὰ Σάββατα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν Μαθητῶν του. Συμφώνως, μάλιστα, πρὸς τὰς σχετικὰς πληροφορίας τῆς Καιν. Διαθήκης, ὁ Ἰησοῦς ἀναγινώσκει καὶ ἐρμηνεύει τὴν κατὰ περίπτωσιν βιβλικὴν περικοπήν¹¹. Εὐλογον, λοιπόν, εἶναι τὸ ὅτι ἀπὸ τὴν Συναγωγὴν παρέλαβεν ἢ νεοπαγῆς Ἐκκλησία τὸν διηρυμένον, μὲ τὰ δευτεροκανονικά¹², Κανόνα τῶν Γραφῶν, ὁ ὁποῖος, δεδομένου ὅτι δὲν εἶχεν εἰσέτι συγγραφή ἢ Καιν. Διαθήκη, κατέλαβεν εἰς αὐτὴν δεσπόζουσαν θέσιν, ὡς ἢ ἀποκλειστικὴ καὶ μόνη Βίβλος (Μάρκ. 12,26)¹³ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῶν Ἀποστόλων, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν πρώτων μαθητῶν ἐκεῖνων. Τοῦτο, ἀσφαλῶς, ἴσχυσεν εἰς τὴν Ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν, μέχρις ὅτου ὀλοκληρωθῇ ἢ σταδιακὴ συγγραφή τῆς Καιν. Διαθήκης καὶ παγιωθῇ ὁ Κανὼν τῆς, ὥστε μὲ αὐτὴν, πλέον, νὰ συναποτελέσῃ τὴν Ἀγίαν Γραφήν. Ἐντεῦθεν εἰς τὴν Καιν. Διαθήκην, ἀναφέρεται ὡς ἢ γραφή¹⁴ ἢ τὰ

11. Ἐδῶ εἶναι ιδιαίτερα διαφωτιστικὴ ἢ σχετικὴ μαρτυρία τοῦ Λουκᾶ (4, 16-21): *Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσήλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. Καὶ ἐπέδοθη αὐτῷ βιβλίον Ἰσοῦ τοῦ προφήτου, καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον εὗρε τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον «Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελίσασθε πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, κηρῦξαι αἰχμαλώτοις ἀφῆσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, κηρῦξαι ἐνὶ αὐτὸν Κυρίου δεκτόν» (Ἦσ. 61,16). Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισε· καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. Ἦρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἢ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν.*

12. Τοῦτο δεικνύει ἀμέσως ἢ ἀνάγνωσις τῆς Καιν. Διαθήκης ἀπὸ ἐκδοσῶν παραθέτουσαν τὰς ἐκάστοτε ἀναφορὰς ἐκ τῆς Παλ. Διαθήκης.

13. Μόνον ἐδῶ χρησιμοποιεῖται εἰς ἐνικόν, πρὸς δήλωσιν ὁμάδος βιβλίων, ἐνῶ ἀλλαγῶ ἐμφαίνεται ἐπὶ μέρους βιβλία τῆς Γραφῆς.

14. Σπανιώτερον ἀναφερομένη οὕτως (λ.χ. Μάρκ. 12,10, Λουκ. 4,21, Ἰω. 2,22, Πράξ. 8,32, Ρωμ. 4, 3, Β' Τιμ. 3,16, Ἰακ. 2,8, Β' Πέτρο. 1,20 κ.λπ.), ἐνῶ συνηθέστερον εἰς πληθυντικόν.

ἱερὰ γράμματα (Β' Τιμ. 3,15) καὶ ὄχι, βεβαίως, ὡς ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, τοῦ ὄρου «Παλαιὰ» ἐξυπακούοντος τὴν ἀντιδιαστολὴν τοῦ «Καινῆ».

Εἰς αὐτὴν, ὡς τὴν μοναδικήν, τότε, *Γραφήν* τῆς Ἐκκλησίας, γίνονται αἱ γνωσταὶ ἀλλεπάλληλοι καὶ ὑπὸ διαφόρους παραλλαγὰς παραπομπαὶ ὑπὸ τῶν Συγγραφέων τῆς Καιν. Διαθήκης· *γέγραπται ἢ ἵνα ἡ γραφή πληρωθῆ ἢ γραφή λέγει* κ.λπ. Εἶναι δὲ προφανὲς ὅτι αἱ ἐν λόγῳ παραπομπαὶ συνιστοῦν, συγχρόνως, καὶ ἔμμεσον μὲν, εὐγλωττον δὲ μαρτυρίαν περὶ τῆς αὐθεντίας τῆς Παλ. Διαθήκης, ἢ ὁποῖα, ἄλλωστε, ἀναγνωρίζεται ὡς *θεόπνευστος* (Β' Τιμ. 3,16) καὶ ὡς *γραφή ἀγία* (Ρωμ. 1,2)¹⁵.

Ἄλλὰ λίαν ἐνδεικτικῆ, ἐν προκειμένῳ, εἶναι ἢ ἐπίσης γνωστὴ συχνὴ ἐπίκλησις προφητειῶν, ἀμέσων¹⁶, ἢ ἔμμεσων, τ.ἔ. «τύπων» (λ.χ. Ματθ. 12,39) καὶ ἡ μνεῖα προσώπων (λ.χ. Λουκ. 13,28) ἢ γεγονότων (λ.χ. Ματθ. 24,38 ἔξ.) τῆς Παλ. Διαθήκης ἐκ μέρους αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μάλιστα δὲ ἡ ἄμεσος προσφυγὴ του εἰς χωρία τῆς, τὰ ὁποῖα αὐτουσίως ἀναφέρει, παραπέμπων εἰς αὐτά. Τοῦτο, π.χ., γίνεται ἐμφανὲς εἰς τὴν γνωστὴν βαρυσήμαντον ἀφήγησιν περὶ τῶν πειρασμῶν τοῦ Ἰ. Χριστοῦ¹⁷, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποῖαν, ἀποσυρθεὶς εἰς τὴν ἔρημον καὶ νηστεύσας ἐπὶ 40νθήμερον, δέχεται τὴν τριπλὴν ἐπίθεσιν τοῦ *διαβόλου*, χρησιμοποιοῦντος, διὰ νὰ τὸν παραπείσῃ, καὶ παρερμηνεύμενον χωρίον τῆς Παλ. Διαθήκης (Ψαλμ. 91,11 ἔξ.). Ὁ Ἰ. Χριστὸς τὸν ἀποκρούει, ἀντιτάσσων καὶ τὰς τρεῖς φορὰς χωρία τῆς Παλ. Διαθήκης (α' Δευτ. 8,3, β' Δευτ. 6,13 ἔξ. καὶ γ' Δευτ. 6,16), ἐντεῦθεν αὐθεντικῶς ἐρμηνευόμενα, διὰ τῶν ὁποίων τὸν ἀποστομῶνει.

Ἡ ἀπολύτου αὐθεντίας ἐρμηνεία τῆς Παλ. Διαθήκης ἐκ μέρους τοῦ Ἰ. Χριστοῦ καὶ ἡ κατάδειξις τοῦ βαθυτέρου νοήματός της¹⁸, *ἐκπλήσσει*

τοὺς καλοπίστους ἀκροατὰς του καὶ *φιμῶνει* τοὺς ἐχθροὺς του.

Εἰδικώτερον τὴν σπουδαίαν σημασίαν καὶ ἀξίαν, τὴν ἀποδοδομένην ἀπὸ αὐτὸν τὸν Ἰ. Χριστὸν εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Παλ. Διαθήκης προσδιορίζουν ὅσα, λ.χ., εἰς τὴν γνωστὴν παραβολὴν «τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ πτωχοῦ Λαζάρου», θέτει οὗτος εἰς τὰ χεῖλη τοῦ Ἀβραάμ, ὑπογραμμίζοντος τὴν ἐπάρκειάν της διὰ τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν ἐντεῦθεν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τοῦ· *ἔχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν* (Λουκ. 16,29).

Δὲν πρέπει, ἄλλωστε, νὰ παροραθῆ, ἐδῶ, ἡ βαρυσήμαντος καὶ μὴ ἐπιδεχομένη παρερμηνείαν προτροπὴ τοῦ Ἰ. Χριστοῦ· *ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς*¹⁹, *ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσι περὶ ἐμοῦ* (Ἰω. 5,39). Εἰς τὴν αὐτὴν δὲ συνάφειαν τοῦ λόγου καθορίζει καὶ περαιτέρω τὴν χριστολογικὴν κατανόησιν τῆς Παλ. Διαθήκης, ἀλλὰ καὶ τὸν ρόλον της καὶ μάλιστα καὶ τὴν στενήν, εἰς ἀδιάσπαστον ἐνότητα, σχέσιν της πρὸς τὴν Καιν. Διαθήκην, διακηρύσσων· *μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπύκατε. Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύσετε;* (Ἰω. 5, 45-47).

Ὡς πρὸς τὴν καθιέρωσιν τῆς χριστολογικῆς ἐρμηνείας τῆς Παλ. Διαθήκης ἀπὸ αὐτὸν τὸν Ἰ. Χριστὸν εἶναι ἐπίσης διαφωτιστικὴ ἢ, μετὰ τὴν ἀνάστασίν του, αὐθεντικὴ ἐφαρμογὴ της, κατὰ τὴν περίφημον πορείαν του πρὸς Ἐμμαοὺς (Λουκ. 24,13 ἔξ.). Ἡ δὲ ἐκ μέρους του, χάριν τῶν συνοδοιπορούντων δύο μαθητῶν του, ἐφαρμογὴ τῆς τοιαύτης ἐρμηνείας παρουσιάζει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον, ἀφοῦ συνδυάζει καὶ συγκεφαλαίωσιν τῶν χριστολογικῶν χωρίων τῆς Παλ. Διαθήκης· *... καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἐαυτοῦ* (Λουκ. 24,27).

(Συνεχίζεται)

15. Εἰς πληθυντικόν.

16. Καὶ ἀπὸ τὸν Ἰ. Χριστὸν ἢ ἐπίκλησις χωρίων ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης συνοδεύεται, ὡς συνήθως, ἀπὸ τὴν χαρακτηριστικὴν χρῆσιν τοῦ ῥήματος *πληρῶ* (λ.χ. Ματθ. 26,54, Μάρκ. 14,49).

17. Ματθ. 4, 1 ἔξ., Μάρκ. 1,12 ἔξ. καὶ Λουκ. 4, 1-13. Ἐδῶ γίνεται χρῆσις τῆς ἀφήγησεως κατὰ Λουκᾶν.

18. Χαρακτηριστικὴ περίπτωση εἶναι π.χ. καὶ ἡ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν ἐπίκλησις τοῦ Ἐξ. 3,6, ἐπιγραμματικῶς καὶ αὐθεντικῶς ἐρμηνευομένου εἰς τὸ Ματθ. 22,31 ἔξ.

19. Ὅπως εἶναι εὐνόητον πρόκειται περὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΜΑΡΤΥΡΙΑ - ΕΥΘΥΝΕΣ - ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ*

Ἀγωνίζεται μὲ μεγάλες θυσίες γιὰ νὰ κρατήσει ἀνοικτὰ τὰ Βημόθυρα καὶ νὰ τελεῖται ἡ Θεία Λειτουργία, ὅσο τὸ δυνατὸν περισσότερες φορές, σὲ ὅλες τὶς ἐκκλησίες, ἀκόμη καὶ σὲ ἐκείνες ποὺ βρίσκονται στὶς πιὸ ἀπομεμακρυσμένες καὶ ἀπόμερες περιοχὲς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀγωνίζεται γιὰ νὰ μὴ μαραζώσουν τὰ Φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα τῆς Ρωμηοσύνης. Ἀγωνίζεται καὶ ἐλπίζει ὅτι θὰ ἀνοίξει καὶ πάλι τὶς

Τοῦ κ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΒΑΡΝΑΛΙΔΗ
Καθηγητοῦ τοῦ Α. Π. Θεσσαλονίκης

πύλες τῆς ἡ Ἱερᾶ Θεολογικῆ Σχολῆ τῆς Χάλκης, ποὺ μόλις πέρασε τὸν Σεπτέμβριο ἐορτάσθησαν τὰ 150 χρόνια ἀπὸ τὴν ἰδρυσὴ τῆς. Ἀγωνίζεται καὶ ἐλπίζει, διότι γνωρίζει ὅτι «οἱ ὑπολογισμοὶ καὶ αἱ βουλαι καὶ τὰ σχέδια τοῦ Θεοῦ δὲν συμπύπτουν κατ' ἀνάγκη μὲ τὰ ἰδικά μας, ἀλλ' εἶναι ἀνεξιχνίαστα, εἶναι θεϊκὰ»³¹.

Πανοσιολογιώτατε Ἐκπρόσωπε τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος,

Σεβασμιώτατοι,

Ἐκλεκτὸ ἀκροατήριον,

Σὲ λίγο ἡ νύχτα θὰ προχωρήσει καὶ σιγὰ σιγὰ τὰ φῶτα τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἴκου, τοῦ Μεγάλου Μοναστηριοῦ, θὰ σβήνουν τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο, καὶ ἡ σιωπὴ θὰ πρυτανεύσει παντοῦ. Τελευταῖο θὰ σβήσει καὶ τὸ φῶς τῶν πατριαρχικῶν δωμάτων καὶ τὰ βλέφαρα τοῦ Πατριάρχου θὰ κλείσουν ἐλαφρὰ ἐπάνω ἀπὸ τὰ μάτια του, καὶ ἀντὶ γιὰ ὄνειρα θὰ συνεχίζουν νὰ τριγυρνῶν μέσα στὸ νοῦ σκέψεις, καὶ ὑποχρεώσεις, καὶ καθήκοντα, καὶ εὐθύνες καὶ πρωτοβουλίες, καὶ προβλήματα, ποὺ δημιούργησαν ἑκατοντάδες γράμματα καὶ μηνύματα ποὺ κατέφθασαν καὶ σήμερον στὸ Κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας ἀπὸ τὰ τέσσερα σημεῖα τῆς οἰκουμένης, ὅπως εἶχαν καταφθάσει καὶ χθές, ὅπως θὰ καταφθάσουν καὶ αὔριον.

Κι ὅταν θὰ σβήσει καὶ τὸ τελευταῖο φῶς τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἴκου θὰ συνεχίζει νὰ καίει στὸν

Πάνσεπτο Πατριαρχικὸ Ναὸ ἓνα κανδήλι ἐπάνω ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα, κι ἓνα ἄλλο μπροστὰ στὴν Παμμακάριστο, ποὺ φωτίζει τὸ πρόσωπο τῆς Παναγίας μὲ τὸ θεῖο Βρέφος στὴν ἀγκαλιά τῆς καὶ μορφὲς Ἁγίων καὶ Μαρτύρων, καὶ Πατριαρχῶν, καὶ Ἱεραρχῶν, καὶ Ἱερέων θὰ παρουσιάζονται καὶ θὰ χάνονται ἀνάμεσα στὸ φῶς τοῦ κανδηλιοῦ ποὺ τρεμοσβίνει καὶ στὸν καπνὸ καὶ στὴν εὐωδία ποὺ βγήκε ἀπὸ τὸ θυμιατήριον τὴν ὥρα τοῦ ἔσπεριου.

Ἡ νύχτα ὅμως εἶναι σύντομη. Σὲ λίγες ὥρες θὰ ξημερώσει, καὶ θὰ ἀκουσθοῦν καὶ πάλι τὰ κελαηδήματα τῶν πουλιῶν στὸν αὐλόγυρο τοῦ Πατριαρχείου, καὶ ὁ ἦχος τῆς καμπάνας θὰ συναντήσει τὴν φωνὴ τοῦ μουεζίνη ποὺ ἤχει ἐπάνω ἀπὸ τὸν μιναρὲ τοῦ τζαμιοῦ ποὺ βρίσκεται σὲ ἀπόσταση ἀναπνοῆς ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο καὶ μέσα στὸν Πατριαρχικὸ Ναὸ ὁ Μέγας Ἀρχιμανδρίτης θὰ βάλει «Εὐλογητός». Καὶ ὁ Πατριάρχης περνώντας μπροστὰ ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ Πύλη τῶν Πατριαρχείων, καὶ κάμνοντας τὸν σταυρὸν του, θὰ μπεῖ μέσα στὸν Πατριαρχικὸ Ναὸ, θὰ ἀνάψει ἓνα κεράκι, καὶ θὰ κατευθυνθεῖ πρὸς τὰ Ἁγία τῶν Ἁγίων...

Αὐτὴ ἡ εἰκόνα ἐπαναλαμβάνεται καθημερινῶς ἐπὶ αἰῶνες τώρα στὸ Κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς Ρωμηοσύνης. Ἡ Πανορθόδοξος Καθέδρα τοῦ Φαναρίου, ἐκεῖ στὴν ἱστορικὴ γωνιά τοῦ Κεράτειου, μὲ τὸν σεπτὸν αὐτῆς Προκαθήμενον καὶ τὴν περὶ Αὐτὸν χορεία τῶν Ἱεραρχῶν, φυλάττει τὶς πνευματικὲς Θερμοπύλες τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Γένους, καὶ ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τῶν τιμίων παραδόσεων τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Πίστεως. Στὸ λυκαυγὲς τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου αἰῶνος εὐρισκόμενο, τὸ παλαίφατο καὶ σεβάσιμο Κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας πορεύεται καὶ βιώνει τὶς πολλὲς καὶ ποικίλες ἐκ τῆς ἁγίας του ἀποστολῆς εὐθύνες καὶ ὑποχρεώσεις ἐναντὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἀνθρωπότητος. Μὲ καύχησι αἶρει τὸ μαρτύριον τοῦ σταυροῦ καὶ ὑπομένει τὶς δοκιμασίες. Συγχρόνως, ὅμως, στέλνει καὶ μηνύματα ἐλπίδας καὶ αἰσιοδοξίας πρὸς πᾶσα κατεύθυνση, εὐαγγελιζόμενο ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀληθείᾳ τὸν Ζῶντα καὶ Ἀναστάντα Χριστόν.

Σὰς εὐχαριστῶ θεορμά.

(Τέλος)

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 210 τοῦ ὑπ' ἀρ. 5 τεύχους.

31. Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν ἀντιφώνηση τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου Δημητρίου πρὸς τὸν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας κ.κ. Παρθένιο.

Η ΝΕΑ ΚΑΤΗΧΗΣΗ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΞ ΕΠΟΨΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ*

Ποιά είναι δηλαδή η ακριβής σχέση μεταξύ του αλαθήτου του πάπα και εκείνου των επισκόπων; Δεν καταλήγει πράγματι να είναι άνευ σημασίας ή συμπληρωματική φράση «πρὸ πάντων δὲ σὲ μία Οἰκουμενικὴ Σύνοδο», όταν ἀναλογισθεῖ κανεῖς, ὅτι, σύμφωνα μὲ τὸ ἰσχύον ρωμαιοκαθολικὸ ἐκκλησιαστικὸ δίκαιο, ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος συνιστᾶ ὑπόθεση τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου στὰ χέρια τοῦ πάπα¹¹;

Τοῦ κ. **ΘΕΟΔ. ΣΤ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ**
Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Μονάχου

Θὰ μπορούσε κανεῖς τὴν παρούσα σύντομη ἀνάλυση περὶ τοῦ αλαθήτου νὰ τὴν ἐπεκτείνει λόγῳ τῆς τεράστιας σπουδαιότητος τοῦ θέματος στὴ σχέση του μὲ τὴν Κατήχηση. Ὁλοκληρώνω ὁμως τὸ σημεῖο αὐτὸ μὲ τὴν ἀκόλουθη ἐρώτηση: Δὲν θέτει ἄραγε σὲ ἀμφισβήτηση καὶ κίνδυνο τὴν «ὑπέριστα αὐθεντία» τοῦ πάπα τὸ γεγονός, ὅτι ἓνα τόσο ὀγκῶδες ἔργο χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν ἴδιο ὡς «ἀσφαλὴς κανόνας γιὰ τὴ διδασκαλία τῆς πίστεως»¹²;

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 213 τοῦ ὑπ' ἀρ. 5 τεύχους.

11. Αὐτὸ προκύπτει τόσο ἀπὸ τὸν παλαιὸ (cap. 222-229), ὅσο καὶ ἀπὸ τὸ νέο Codex Iuris Canonici τοῦ ἔτους 1983 (cap. 336-341). Σύμφωνα μὲ τὸ νέο κώδικα οἱ οἰκουμενικὲς σύνοδοι εἶναι συνάξεις ἐπισκόπων καὶ «μερικῶν ἄλλων, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι ἐπίσκοποι» καὶ «μποροῦν νὰ συγκληθοῦν ἀπὸ τὴν ὑψιστὴ αὐθεντία τῆς ἐκκλησίας (ἐννοεῖται τὸν πάπα)» (cap. 339 - § 2): «μόνον ὁ πάπας... (κατέχει) τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλέσει μιὰ οἰκουμενικὴ σύνοδο, νὰ προεδρεύσει αὐτῆς ὁ ἴδιος προσωπικὰ ἢ μὲσω ἄλλων, ὅπως ἐπίσης νὰ ἀναβάλλει τὴν σύνοδο, νὰ τὴ διακόψει ἢ νὰ τὴ διαλύσει καὶ τέλος νὰ ἐπικυρώσει τὰ διατάγματά της» (cap. 338 - § 1). «Ἐὰν κατὰ τὶς ἐργασίες τῆς συνόδου κενωθεῖ ἡ ἀποστολικὴ ἔδρα, τότε ἡ σύνοδος διακόπτεται νομίμως μέχρις ὅτου ὁ νέος πάπας διατάξει τὴ συνέχεια τῶν ἐργασιῶν τῆς ἢ τὴν διαλύσει» (cap. 340).

12. Καὶ δύο ἐπιπρόσθετες ἐρωτήσεις: Ἐχει μελετήσει ὁ Ἰωάννης Παῦλος Β' τόσο ἐπισταμένα τὸ γαλλικὸ πρωτότυπο, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ κάνει αὐτὴ τὴ δήλωση; Καὶ ποιά σχέση ὑπάρχει μεταξύ τοῦ «ἀνωτάτου διδακτικοῦ ἀξιώματος» τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς διαβεβαίωσης τοῦ Καρδινάλιου Ratzinger, ὅτι «οὐδεμία πρόταση αὐτοῦ τοῦ κειμένου... εἶναι γραμμένη στὴ Ρώμη»; (Joseph Ratzinger, Ein Katechismus für die Weltkirche? Eine Stellung-

Αὐτὲς λοιπὸν καὶ ἄλλες παρόμοιες κριτικὲς ἐρωτήσεις ἀφοροῦν στὸ «διδακτικὸ ἀξίωμα» τοῦ πάπα ὡς πηγὴ τῆς Κατηχήσεως, τὸ ὁποῖο ἦταν ἄγνωστο στὴν ἀρχαία Ἐκκλησία καὶ κατ' ἐπέκταση στὴν ὀρθόδοξη θεολογία καὶ Ἐκκλησία. Ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου εἶναι ἀπεναντίας αὐτονόητο καὶ πλήρως ἀποδεκτό, ὅτι στὴ Διαταγὴ «Fidei depositum» κατονομάζονται ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἡ Ἀποστολικὴ Παράδοση (σ. 32 καὶ 34) καὶ χρησιμοποιοῦνται συνεχῶς στὸ κείμενο ὡς πηγὲς τῆς Κατηχήσεως. Σὲ γενικὲς γραμμὲς ἡ Κατήχηση ἀποτελεῖται ὄντως ἀπὸ χωρῖα αὐτῶν τῶν «τριῶν» πηγῶν. Ἰδιαίτερος ἱκανοποιητικὸς εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι οἱ πλείστες παραθέσεις χωρίων προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή: ἀπὸ τὶς πενήντα δύο σελίδες, πὺν περιλαμβάνει ὁ «πίνακας χωρίων» (σ. 719-770), ἐκτείνονται οἱ βιβλικὲς παραπομπὲς σὲ τριάντα σελίδες! Αὐτὸ δὲν μπορούμε καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τὸ παραβλέψουμε, ἰδίως ὅταν τὰ βιβλικὰ χωρῖα στὸ κείμενο τῆς Κατηχήσεως ἐξ ἐπόψεως ἐκτάσεως οὐτε κατὰ διάνοια δὲν συγκρίνονται μὲ τὶς ὑπόλοιπες παραπομπές.

Ἡ προσεκτικὴ ἀνάγνωση τῆς Κατηχήσεως καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ πίνακας χωρίων ἀποσαφηνίζουν τὴ σημασία καὶ τὴ σχέση τῶν ἐπὶ μέρους πηγῶν μεταξύ τους ἐξ ἐπόψεως ρωμαιοκαθολικῆς, ἢ ὁποῖα, ὡς γνωστόν, δὲν συμπίπτει μὲ τὴν ὀρθόδοξη. Πάντως τὰ χωρῖα, πὺν προέρχονται ἀπὸ «παπικὰ ἔγγραφα», καταλαμβάνουν μόνον περίπου τρισημίσις σελίδες τοῦ πίνακα (σ. 755-759). Ἐπὶ πλέον εἶναι ἀξιοσημείωτο καὶ ταυτοχρόνως χαρακτηριστικὸ γιὰ τὴν ἐξέλιξη τοῦ παπισμοῦ, ὅτι τὰ «παπικὰ» χωρῖα τῆς πρώτης χιλιετηρίδος ἀποτελοῦν μόλις τὸ ἓνα ἔβδομο τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ. Καὶ μερικὲς συμπληρωματικὲς παρατηρήσεις ἀναφορικῶς πρὸς τὴν παράθεση χωρίων ἀπὸ τὴν Παράδοση: Τὰ χωρῖα ἀπὸ τὶς ἀποφάσεις τῶν ἑπτὰ κοινῶν Οἰκουμενικῶν

nahme, Herder Korrespondenz 44, 1990, 341-343). Πρβλ. ἐπίσης I. Baumer, Der «Katechismus der katholischen Kirche», IKZ 83 (1993) 193-232· ἰδιαίτερος σ. 199. Στὶς ὑποσημειώσεις τοῦ ἀρθροῦ αὐτοῦ μπορεῖ κανεῖς νὰ βρεῖ περαιτέρω βιβλιογραφία.

Συνόδων καταλαμβάνουν, παρά την αδιαφιλονίκητα μεγαλύτερη σημασία του απέναντι στις δυτικές γενικές συνόδους μεταγενεστέρων εποχών, συμπεριλαμβανομένης και της Β' Συνόδου του Βατικανού, την περιορισμένη έκταση του ενός προς δεκατέσσερα. Το ίδιο συμβαίνει και με τους εκκλησιαστικούς συγγραφείς και πατέρες της εκκλησίας της πρώτης χιλιετηρίδας. Μόνον οι παραπομπές στον ιερό Αύγουστινο αντίσταθμιζούν αριθμητικά σχεδόν τα χωρία από τα έργα όλων των ελλήνων συγγραφέων και πατέρων της εκκλησίας (συγκριτικά αποτελούν περίπου τα τρία τέταρτα). Για να μην αναφερθούμε καν στη συνάφεια αυτή στο γεγονός, ότι δεν πάντοτε καθόλου πατέρες και θεολόγοι της Όρθοδόξου Εκκλησίας από τη δεύτερη χιλιετηρίδα. Και αποτελεί μὲν αὐτὸ αὐτονόητα ἀναφαίρετο δικαίωμα τῶν συγγραφέων, οἱ ὅποιοι ἐπωμίσθησαν τὴν εὐθύνη νὰ συγγράψουν μιὰ Κατήχηση γιὰ τὴ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία· ἀλλὰ σὲ μιὰ ἐποχὴ, πού ὅλες οἱ πλευρὲς ἐπιποθοῦν καὶ ἐπιζητοῦν τὴν οἰκουμενικὴ προσέγγιση, πρέπει νὰ ἀναρωτηθοῦμε, ἐὰν αὐτὸ τὸ εἶδος λογοκρισίας τῆς χριστιανικῆς παραδόσεως ὡς πρὸς τὸ «οὐσιώδες» περιεχόμενο τῆς διδασκαλίας σύνολης τῆς χριστιανοσύνης δὲν ὀδηγεῖ πράγματι σὲ ἓνα ἀδιέξοδο· ἐὰν δὲν θὰ ὀφείλαν οἱ συγγραφεῖς νὰ ἐπεξηγήσουν ἢ τοῦλάχιστον νὰ θίξουν τὸ σημεῖο αὐτό· ἐὰν ἐπὶ τέλος ἡ ἀξίωση τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας νὰ εἶναι καθολικὴ ὄχι μονάχα μὲ τὴν ἐννοια τῆς ποσοτικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς ποιοτικῆς καθολικότητος δὲν διατρέχει τὸν κίνδυνο νὰ ἀπολυτοποιήσει τὴν ἀποκλειστικὰ δική της, ὁμολογιακὴ διδασκαλία καὶ παράδοση.

Οἱ παρατηρήσεις μου γιὰ τὴν ἄνιση χρησιμοποίηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως ἀναφορικὰ μὲ τοὺς Ἕλληνας πατέρες τῆς ἐκκλησίας καὶ κατ' ἀναλογία μὲ τὴ σπουδαιότητα τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ γιὰ τὸ χριστιανισμὸ ἀποδεικνύουν, ὅτι ἡ κριτικὴ ὠρισμένων ρωμαιοκαθολικῶν θεολόγων δὲν ἐπικροτεῖται σὲ ὅλα τὰ σημεῖα ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν ὀρθοδόξων θεολόγων. Αὐτὸ συμβαίνει, γιὰ παράδειγμα, ὅταν ὁ Norb. Greinacher ὑποστηρίξει, ὅτι ἡ Κατήχηση ἀποδίδει μιὰ ἀποψη τῆς ἐκκλησίας, ἡ ὁποία «στηρίζεται σὲ μιὰ στατική, ἑλληνιστικὴ θεωρία περὶ Θεοῦ, ἀνθρώπου καὶ κόσμου»¹³. Ἡ διδασκαλία

τῆς Κατηγήσεως γιὰ τὴν ἐκκλησία ὀρίζεται ἐν προκειμένῳ μονοσήμαντα, ἤτοι μὲ βάση τὴν ἐξέλιξη τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας μετὰ τὸν ὄγδοο αἰῶνα. Διότι ἡ ἐκκλησιολογία τῶν ἐλλήνων πατέρων τῆς ἐκκλησίας συνεχίζει τὴ βιβλικὴ ἀντίληψη περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν κατὰ τόπους ἐκκλησιῶν, πράγμα τὸ ὁποῖο ὠδήγησε μάλιστα στὸ σύστημα τῆς πενταρχίας, δηλαδὴ τῆς αὐτοκεφάλου δομῆς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὁ ἑλληνισμός, πού ξεκίνησε μὲ τὸ Μέγα Ἀλέξανδρο καὶ διακρινόταν γιὰ τὸν ὑπερεθνικὸ καὶ διαπολιτιστικὸ του χαρακτήρα, συνέδραμε, ὥστε νὰ ἀποκτήσει ὁ χριστιανισμὸς τὴν πραγματισμότητά του καὶ ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία τὸ κατάλληλο γλωσσικὸ τῆς ἐνδυμα καὶ τὸν ἀπαραίτητο φιλοσοφικὸ ἐξοπλισμὸ. Αὐτὸ εἶναι ἓνα ἱστορικὸ γεγονός, στὸ ὁποῖο κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀλλάξει τίποτε. Ἡ μεταγενέστερη ὑπαρξὴ τοῦ χριστιανισμοῦ «στὸν κελτικὸ, γερμανικὸ, σλαβικὸ καὶ αἰγυπτιακὸ πολιτισμὸ», γιὰ τοὺς ὁποίους ὁμιλεῖ ὁ Greinacher¹⁴, ἔχει ἀπαραιτήτως τὴν ἀφετηρία τῆς στὴν πρώτη, θεμελιώδη καὶ πάντοτε ἰσχύουσα ἐκπολίτιση (Inkulturation) καὶ σύνδεση τοῦ χριστιανισμοῦ μὲ τὸν ὑπερεθνικὸ ἑλληνισμὸ. Καὶ αὐτὸ παραμένει ἐπίσης ἓνα ἀδιαμφισβήτητο ἱστορικὸ γεγονός. Τὸ συμπέρασμα, πού μπορούμε νὰ ἐξαγάγουμε, εἶναι ὅτι, τὸ «ἐπιχείρημα τῆς παραδόσεως» (Traditionsargument) δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὸ ἐσφαλμένο, ὅπως φαίνεται νὰ νομίζει ὁ Johannes Gründel¹⁵, ἀλλὰ μόνον, ὅταν κάνουμε μονόπλευρη καὶ ἐπιλεκτικὴ χρῆση αὐτοῦ, ὅπως συμβαίνει στὴν Κατήχηση.

Τὸ «οὐσιώδες» τῆς ρωμαιοκαθολικῆς διδασκαλίας ἀναπτύσσεται στὴν Κατήχηση σὲ τέσσερα μέρη. Ἐνῶ τὸ πρῶτο μέρος καταγίνεται μὲ τὰ βασικὰ ζητήματα τῆς πίστεως, ἀπὸ τὴν Ἁγία Τριάδα μέχρι καὶ τὴ ζωὴ μετὰ θάνατον, ἀναλόγως δηλαδὴ πρὸς τὴ δομὴ τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, τὰ τρία ὑπόλοιπα μέρη ἀσχολοῦνται κατὰ βάση μὲ ἓνα θέμα, αὐτὸ τῆς «ἐν Χριστῷ ζωῆς». Ὡς ἐκ τούτου, σύμφωνα μὲ τὴν πατερικὴ καὶ ὀρθόδοξη ἀντίληψη¹⁶, δὲν εἶναι κατανοητό,

14. Ὁ.π.

15. Ὁ Johannes Gründel (Hilfe oder Hindernis? Zur Debatte 23/5, 1993, 6) ἐπικρίνει τὴ μέθοδο τῆς Κατηγήσεως ὡς πρὸς τὸ γεγονός, ὅτι στηρίζεται στὸ «ἐπιχείρημα τῆς ἀυθεντίας» καὶ στὸ «ἐπιχείρημα τῆς παραδόσεως».

16. Πρβλ. Ρωμ. 6, 10-11· Γαλ. 2, 20· Β' Τιμ. 3, 12. Βλ. ἐπίσης τίς πολλὲς πατερικὲς μαρτυρίες ἐν G. W. H. Lampe, A Patristic Greek Lexicon, Oxford 1982, τὸ λήμμα «ζωή» Ε

13. Norbert Greinacher, Römisch statt katholisch. Der neue Weltkatechismus ein Desaster, Süddeutsche Zeitung, Nr. 6, 9./10. Januar 1993, σ. 113.

γιατὶ ἐπιγράφεται μ' αὐτὸν τὸν τίτλο (Ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ) μόνον τὸ «τρίτο μέρος» (σ. 453-639), ἐνῶ «Ἡ τέλεση τοῦ χριστιανικοῦ μυστηρίου» (δεύτερο μέρος, σ. 303-451) καὶ «Ἡ χριστιανικὴ προσευχὴ» (τέταρτο μέρος, σ. 641-717) ἐξ αἰτίας τῆς ξεχωριστῆς τους διαπραγματεύσεως ἐμφανίζονται σὰ νὰ μὴν εἶναι ἀναπόσπαστα συστατικὰ στοιχεῖα τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Ἀνεξάρτητα ἀπ' αὐτὴ τὴ μᾶλλον συστηματικὴ παρατήρηση, ὀφείλουμε μὲ χαρὰ νὰ διαπιστώσουμε, ὅτι ἡ Κατήχηση – ὅπως ἄλλωστε ἀναμενόταν – δὲν ἐμπεριέχει καινοτομίες. Ὅταν μάλιστα πρόκειται γιὰ κρίσιμα ζητήματα, ἐπαναλαμβάνει τὶς ἀποφάσεις τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ. Αὐτὸ ἰσχύει ἐπίσης καὶ γιὰ ὅσα λέγει ἀναφορικῶς πρὸς τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Μὲ αὐτὲς ὅμως τὶς τελευταῖες παρατηρήσεις εἰσέρχομαι στὸ δεύτερο μέρος τῆς εἰσηγήσεώς μου.

2. Μερικὲς χαρακτηριστικὲς ἀπόψεις τῆς Κατήχσεως ἀναφορικὰ μὲ τὶς διαφορὲς μεταξὺ ὀρθοδόξου καὶ ρωμαιοκαθολικῆς διδασκαλίας

Ἐὰν ἐξετάσουμε τὴν Κατήχηση ἀπὸ τὴν προοπτικὴ τῶν παραδοσιακῶν διαφορῶν στὴ διδασκαλία μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας θὰ διαπιστώσουμε ὄντως, ὅτι δὲν περιέχει καμία νέα καινοτομία. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ κρίνεται ὀπωσδήποτε ὡς πολὺ θετικό, διότι ἡ δικαιολογημένη κλασικὴ μομφὴ τῶν ὀρθοδόξων θεολόγων ἔναντι τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας συνίσταται στὸ ὅτι ἡ τελευταία σὲ μερικὰ σημεῖα τῆς διδασκαλίας τῆς ἔχει ἐγκαταλείψει τὴν κοινὴ ἀρχαία ἐκκλησιαστικὴ παράδοση καὶ εἰσήγαγε «νεωτερισμούς». Ἄν συγκρίνουμε τὶς ρωμαιοκαθολικὲς «καινοτομίες», ποὺ ὑπονοοῦνται ἐδῶ, μὲ τὴ συνολικὴ διδασκαλία τῆς ἐκκλησίας, ὀφείλουμε κατ' ἀρχὴν νὰ χαιρετίσουμε τὴ δήλωση τῆς Κατήχσεως, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸν πάπα Παῦλο ΣΤ': στὸν Ἄρ. 838 δηλώνεται, ὅτι «ἡ κοινωνία μὲ τὶς ὀρθόδοξες ἐκκλησίες εἶναι τόσο βαθιά, ὥστε λίγο

μόνον ἀπέχει ἀπὸ τὸ νὰ ἐπιτύχει τὴν πληρότητα, ἢ ὁποῖα θὰ ὀδηγοῦσε σὲ μιὰ κοινὴ τέλεση τῆς θείας Εὐχαριστίας». Ταυτόχρονα ὅμως πρέπει νὰ διαπιστωθεῖ, ὅτι αὐτό, ποὺ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ πάπα καὶ κατὰ συνέπεια τῆς Κατήχσεως ἀξιολογεῖται ὡς «λίγο μόνον ἀπέχον», θεωρεῖται ὡς «πάρα πολὺ» στὰ πλαίσια τῆς προαναφερθείσης μομφῆς καὶ στὰ μάτια ὀρθοδόξων θεολόγων.

Ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τὴν κρίση αὐτὴ τῶν διαφορῶν στὴ διδασκαλία, ποὺ εἶναι καὶ θέμα ὀπτικῆς γωνίας, ὁ μελετητὴς ἀνακαλύπτει στὴν Κατήχηση καὶ κείμενα, τὰ ὁποῖα ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου προσφέρουν τὴ βάση γιὰ ἐλπίδα καὶ αἰσιοδοξία.

Δὲν θὰ ἐπιθυμοῦσα ὅμως νὰ σχολιάσω τὸ σημεῖο αὐτὸ τῆς Κατήχσεως μόνον ἐπιφανειακὰ καὶ μὲ βάση π.χ. τὴ διαπίστωση, ὅτι ἡ Κατήχηση ἀντιμετωπίζει τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀσυγκρίτως θετικώτερα ἀπὸ ὅ,τι τὶς «ἐκκλησιαστικὲς κοινωνίες» (Kirchengemeinschaften), ποὺ προήλθαν ἐκ τῆς Μεταρρυθμίσεως (πρβλ. π.χ. Ἄρ. 1399 καὶ 1400). Πολὺ περισσότερο μὲ θέλγει ἡ ἐνασχόληση μὲ τὸν πυρῆνα τῆς ρωμαιοκαθολικῆς ἐκκλησιολογίας. Σχετικὰ μ' αὐτὸ ἡ Κατήχηση ἐμμένει στὴν διδασκαλία τοῦ «Lumen Gentium 8» τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ: ἡ «μία, ἀγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία» «συντεταγμένη καὶ ὀργανωμένη σ' αὐτὸν τὸν κόσμον ὡς κοινωνία (societas), ὑπάρχει [subsistit in] στὴν καθολικὴ ἐκκλησία, ἢ ὁποῖα καθοδηγεῖται ἀπὸ τὸ διάδοχο τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου καὶ ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους, ποὺ βρίσκονται σὲ κοινωνία μ' αὐτόν» (Ἄρ. 816). Σ' αὐτὴ τὴν παράγραφο πάλι μ' ἐνδιαφέρει λιγότερο ἢ ἀποκλειστικὴ ἀξίωση τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἀποτελεῖ «τὴ μοναδικὴ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ», δοθέντος, ὅτι καὶ ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἐγείρει τὴν ἴδια ἀπόλυτη ἀξίωση. Ἰδιαιτέρως προσοχῆς τυγχάνει πολὺ περισσότερο τὸ ἐρώτημα, ποῦ οἰκοδομεῖται ἡ ἐκκλησία. Τόσο στὴν ἀρχὴ αὐτῆς τῆς παραγράφου, ὅσο ἐπίσης καὶ σὲ ἄλλα σημεῖα τῆς Κατήχσεως δηλώνεται, ὅτι ἡ ἐκκλησία «οἰκοδομήθηκε ἐπὶ τοῦ Πέτρου» (Ἄρ. 552 ἐξ.· πρβλ. ἐπίσης Ἄρ. 880 ἐξ.). Αὐτὴ εἶναι ἡ πασίγνωστη ἐκκλησιολογικὴ θέση τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

(Συνεχίζεται)

und F (σ. 594-595). Χαρακτηριστικὸ εἶναι ἐν προκειμένῳ τὸ ἔργο τοῦ Νικολάου Καβάσιλα «Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς» (PG 150, 493-725), στὸ ὁποῖο ἀναπτύσσεται ἰδιαίτερα ἡ σημασία τῶν μυστηρίων μνήσεως (Βάπτισμα, Χρίσμα καὶ Θ. Εὐχαριστία)· πρβλ. ἐπίσης τὴ γερμανικὴ μετάφραση: E. v. Ivánka (Hg.), Nikolaos Kabasilas. Das Buch vom Leben in Christus, aus den Griech. übers. v. G. Hoch, Wien - München 1966.

ΧΡΥΣΟΥΝ ΙΩΒΗΛΑΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΡΑΜΑΣ κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (1945-1995)*

*Ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ βῆμα ἀνήλθεν ὁ πανοσ.
ἀρχιμ. κ. Διονύσιος Ράπτης καὶ ἐκ προσώπου
τοῦ ἱεροῦ Κλήρου τῆς Μητροπόλεως εἶπε:*

Σεβασμιώτατε Δέσποτα,
Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,
Ἀξιότιμοι Ἀρχοντες,
Λαεὶ τοῦ Κυρίου εὐλογημένε.

Ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ ἱεροῦ Κλήρου καὶ τῶν
Μοναζουσῶν τῆς Μητροπόλεως Δράμας, ἐκφρά-
ζω τὴ βαθύτατη χαρὰ μας, γιὰ τὸν Δομήτωρ τῆς
Ἐκκλησίας μᾶς ἀξιῶναι, ἔπειτα ἀπὸ τὸν ἑορτα-
σμὸ τῆς 25ετοῦς ἐπισκοπικῆς διακονίας, νὰ τι-
μοῦμε δεόντως καὶ τὴ συμπλήρωση μισοῦ αἰῶνα
κληρικῆς προσφορᾶς τοῦ σεβαστοῦ καὶ ἀγαπη-
τοῦ Ἐπισκόπου καὶ Συμπρεσβυτέρου, τοῦ στορ-
γικοῦ πατρός, τοῦ πρώτου μεταξὺ τῶν λειτουρ-
γῶν τοῦ Ὑψίστου, τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητρο-
πολίτου μας κυρίου Διονυσίου.

Ἐμεῖς, ὡς κληρικοί, γνωρίζουμε πολὺ καλὰ
πόσο βαρὺς εἶναι ὁ σταυρὸς τῆς ὀλοκληρωτικῆς
ἀφιερώσεως τῆς ζωῆς στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ
τὴν Ἐκκλησία, τὴν ὁποία ἵδρυσε καὶ ἐστερέωσε
μὲ τὸ Τίμιο Αἷμα του καὶ τὴν ἐνδοξη Ἀνάστασή
του. «Ἐσωθεν φόβοι, ἔξωθεν μάχαι». Ἄν αὐτὸ
συμβαίνει μὲ μᾶς, πολὺ περισσότερο συμβαίνει
μὲ τὸν Ἐπίσκοπο, ποὺ ἴσταται «εἰς τύπον καὶ
εἰς τόπον Χριστοῦ», καὶ ἔχει ἐπωμοθεῖ τὴν εὐ-
θύνη νὰ ποιμαίνει θεοφιλῶς τοὺς χριστιανοὺς
τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, νὰ στηρίζει καὶ καθο-
δηγεῖ τοὺς κληρικούς του, νὰ μεριμνᾷ γιὰ τὴν
πλήρωση τῶν ἡμερησιακῶν κενῶν, τὴν ἀνέγερ-
ση καὶ συντήρηση ναῶν, τὴν πρόοδο τῶν μονῶν,
τὴν ἐν Χριστῷ διαπαιδαγώγηση τῆς νεότητος,
τὴν περικράτηση τοῦ γήρατος, τὴν ἐπισυναγωγή
τῶν πλανωμένων, τὴ συνεργασία μὲ τις λοιπὲς
Ἀρχὲς τοῦ τόπου, τὴ συμμετοχὴ στὴν κεντρικὴ
διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας... Καὶ νὰ βρῶσκει καὶ
τὸ χρόνο, ὁ χαλκέντερος πραγματικὰ Ἐπίσκο-
πός μας, νὰ συγγράφει καὶ νὰ δημοσιεύει ἄρ-
θρα, μελέτες, βιβλία, πλουτίζοντας τὴν Ὁρθόδο-
ξη καὶ τοπικὴ βιβλιογραφία.

Ὁ Ἀρχιμ. κ. Διον. Ράπτης ἐπὶ τοῦ βήματος.

Ἐμεῖς «οἱ ἐκ τοῦ ἱεροῦ περιβόλου», δοξολο-
γοῦμε τὸν Θεὸ γιὰ τὸν Ἐπίσκοπο ποὺ μᾶς ἐχά-
ρισε ἐπὶ τριάντα τώρα χρόνια. Καὶ μαζί μας, οἱ
χριστιανοὶ τῶν ἐνοριῶν τῆς Μητροπόλεως:
«Τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπε Ἀρχιερεὺς, ὄσιος, ἀκα-
κος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἀμαρτω-
λῶν...», θὰ λέγαμε μαζί μὲ τὸν ἀπόστολο τῶν
ἔθνῶν Παῦλο. Συγχαίρουμε γιὰ τὸ χρυσὸ ἰωβη-
λαῖο τῆς Κληρικῆς διακονίας του. Καὶ προσευ-
χόμαστε στὸν πανάγαθο Θεὸ νὰ χαρίζει στὸν
Ἐπίσκοπό μας, τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη
Δράμας κ.κ. Διονύσιο μακρότητα ἡμερῶν. Νὰ
τὸν διαφυλάττει «σῶον, ἐντιμον, ὑγιᾶ... καὶ ὀρ-
θοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας».

Εἰς πολλὰ καὶ καλὰ ἔτη, Δέσποτα!

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 216 τοῦ ὑπ' ἀρ. 5 τεύχους.

Τὸν λόγον ἔλαβε κατόπιν ὁ αἰδεσιμολ. πρωτοπρ. κ. Θεόδωρος Ζήσης, καθηγητῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Παν/μίου Θεσσαλονίκης, ὁ ὁποῖος ὁμύλησε μὲ θέμα

**«Ὁ Μητροπολίτης Δράμας Διονύσιος
ὡς συγγραφεὺς ἐπιστημονικῶν μελετῶν».**

1. Γενικὰ γνωρίσματα

Τὸ συγγραφικὸ ἔργο τοῦ μητροπολίτου Δράμας κ. Διονυσίου εἶναι ἐντυπωσιακὸ. Ἔχουν δημοσιευθῆ ἑκάτὸ περίπου μελέτες, ποικίλης ἐκτάσεως, ὀλιγοσέλιδα ἄρθρα, ἀλλὰ καὶ πολυσέλιδα καὶ ὀγκώδη πονήματα, ποὺ πλουτίζουν τὴν ἐκκλησιαστικὴ γραμματεία τοῦ αἰῶνος μας. Χωρὶς ἀμφιβολία συγκαταλέγεται στοὺς πολυγραφώτερους συγγραφεῖς ὄχι μόνον μεταξὺ τῶν ἱεραρχῶν, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ γενικῶς τῶν θεολόγων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν.

Ἡ πολυκαρπὴ καὶ καλλίκαρπὴ αὐτὴ συγγραφικὴ παραγωγὴ ἀποκτᾶ πρόσθετὴ ἀξία γιὰ δύο λόγους. Δὲν προέρχεται ἐν πρώτοις ἀπὸ ἐπαγγελματία συγγραφέα ἢ εἰδικὸ ἐρευνητὴ ποὺ διαθέτει ἄνεση χρόνου, γιὰ τὸν ἐντοπισμὸ καὶ τὴν σύλληψη τῶν θεμάτων του καὶ στὴ συνέχεια γιὰ τὴν ἐπεξεργασία καὶ τὴν συγγραφὴ προέρχεται ἀπὸ ποιμένα, ἀπὸ ἐκκλησιαστικὸ ἄνδρα, ὁ ὁποῖος ἀναλισκόμενος στὴν πνευματικὴ καθοδήγηση τῶν πιστῶν ἀντιμετωπίζει κάθε στιγμὴ πλῆθος θεμάτων καὶ προβλημάτων, τὰ ὁποῖα καταδαπανοῦν ὄχι μόνον τὸν χρόνο ἀλλὰ καὶ τὶς δυνάμεις, τὴν ζωτάνια καὶ ἰκμάδα ποὺ ἀπαιτοῦνται, γιὰ νὰ κινήσει ὁ νοῦς τὴν γραφίδα στὴν ἀποτύπωση τῶν σκέψεων. Θὰ περιμένε λοιπὸν κανεὶς ὅτι τὸ πολυσχιδὲς καὶ ἐξ ἴσου ἐντυπωσιακὸ ποιμαντικὸ του ἔργο, ἢ παραδειγματικὴ καὶ μοναδικὴ πράγματι προσφορὰ σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, δὲν θὰ τοῦ ἄφηναν χρόνο καὶ διάθεση νὰ ἀσχοληθεῖ μὲ τὴν συγγραφὴ. Στὴν περίπτωσιν αὐτὴ θὰ ἐκινεῖτο στὰ συνήθη μέτρα, θὰ ἐπιβεβαίωνε τὸν κανόνα καὶ θὰ τοῦ ἄξιζε καὶ πάλι ὁ μισθὸς τοῦ καλοῦ ποιμένου ποὺ φροντίζει γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ ποιμνίου του.

Ἡ ὑπέρβαση τῶν συνήθων μέτρων καὶ κατὰ συνέπεια ὁ ἐξαιρετικὸς αὐτὸς συνδυασμὸς τῆς πλούσιας ποιμαντικῆς δράσης καὶ τῆς τεράστιας συγγραφικῆς παραγωγῆς, ὀφείλεται στὸν ὑπερβάλλοντα ζήλο καὶ κόπο τοῦ σεβασμιωτάτου, στὴν προσθήκη κόπου πάνω στοὺς κόπους, στὴν

ἀγαπητικὴ προσφορὰ, πρὸς χάριν τῶν πολλῶν, καὶ τοῦ ἐλαχίστου χρόνου ποὺ ἀπομένει γιὰ τὴν ἀνάπαυση καὶ τὴν ἀναψυχή. Ἡ ἀσκητικὴ καὶ μοναστικὴ νοοτροπία του, ποὺ εἶναι ἀπότοκος τοῦ γνησίου εὐαγγελικοῦ πνεύματος, προσανατολίζει τὴν προσδοκία τῆς ἀνάπαυσης καὶ τῆς ἄνεσης στὸν μέλλοντα αἰῶνα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὁ παρῶν αἰὼν, ἢ παροῦσα ζωὴ εἶναι περιόδος ἐργασίας, πόνου, ἀσκήσεως καὶ ἀξιοποιήσεως τῶν δώρων καὶ τῶν ταλάντων ποὺ ἔδωσε ὁ Θεὸς εἰς τὸν καθένα ξεχωριστά. Ὁ ἐφησυχασμὸς, ἢ ἄνεση καὶ ἢ ἀνάπαυση εἶναι ὁ μεγάλος κίνδυνος τῆς πνευματικῆς ζωῆς. «Οὐδὲν οὕτως ἀνάρμοστον καὶ ἀλλότριον τοῦ χριστιανοῦ, ὡς ἄνεσιν καὶ ἀνάπαυσιν ζητεῖν», λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος (Εἰς Φίλιπ. Ὁμ. 13,1, P.G. 62, 275-278), ὁ πολυγραφώτερος τῶν Πατέρων καὶ Ἀγίων καὶ συγχρόνως τὸ πρότυπο τῶν ποιμένων καὶ διδασκάλων, ὁ «ἐπιστήμων τῆς ἱερωσύνης», ὅπως τὸν ἀποκαλεῖ ὁ βιογράφος του Παλλάδιος Ἐλενουπόλεως.

Ὅσα ἐλέχθησαν ἐπαινετικῶς περὶ κόπου δὲν σημαίνουν ὅτι ὁ μητροπολίτης στερεῖται φυσικοῦ χαρίσματος εἰς τὸ διδάσκειν καὶ συγγράφειν, τὸ ὁποῖο εἶναι ἔκδηλο καὶ πασιφανές. Σημαίνουν ὅτι τὸ φυσικὸ αὐτὸ χάρισμα τὸ ἠΐξησε καὶ τὸ ἀξιοποίησε μὲ κόπο καὶ προσπάθεια, στὴν δική του δὲ αὐτὴ συνεργιακὴ συμβολὴ προστέθηκε ὁ φωτισμὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ πολλαπλασίασε. Γιατὶ πράγματι στὸν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας τὰ χαρίσματα δὲν μένουν στὶς διαστάσεις τῶν φυσικῶν καταβολῶν καὶ προϋποθέσεων· τελειοποιοῦνται ἀπὸ τὴν ἐνέργεια τῆς θείας Χάριτος, μεθίστανται σὲ πνευματικὲς ἐνέργειες καὶ μὲ τὴν συμμαχία αὐτὴ καὶ σύμπραξιν τοῦ Θεοῦ ἀποδίδουν ἀπειρώς περισσότερα, ἑκατονταπλασίονα.

Τὸ δεύτερο γνωρίσμα τῆς συγγραφικῆς παραγωγῆς τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου ἐντοπίζεται στὸν χαρακτῆρα τῆς θεματολογίας του. Ὅλα τὰ θέματα τῶν συγγραμμάτων του ἔχουν σχέση μὲ προβλήματα καὶ ἀνάγκες τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ἀνταποκρίνονται σὲ αἰτήματα πίστεως καὶ σωτηρίας πραγματικὰ καὶ ἀληθινὰ, δὲν εἶναι θεωρητικὲς συλλήψεις. Πολλὲς φορὲς ἢ θεολογία κινεῖται δυστυχῶς σὲ ἓνα μὴ ρεαλιστικὸ, οὐτοπικὸ χῶρο, αὐτονομημένο καὶ θεωρητικὸ, ξεκομμένη ἀπὸ τὸν παλμὸ καὶ τὴν πραγματικότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Πολλὰ συγγράμματα καθηγητῶν τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, σοφὰ καὶ περισπούδαστα, παραμένουν ἀπλᾶ στολίδια τῶν

Ο Καθηγητής π. Θεόδ. Ζήσης, όμιλών.

βιβλιοθηκών, και ίσως να μη διαβαζόταν ποτέ από κανένα, αν δεν υπήρχαν οι υποχρεωτικές στην ύλη τους εξετάσεις των φοιτητών ή το έρευνητικό ενδιαφέρον κάποιου μελετητού. Και για να μην υπάρξει παρεξήγηση, αυτό δεν συμβαίνει μόνο στις Θεολογικές Σχολές, αλλά σε όλες τις επιστήμες, όταν ή έρευνα και ή συγγραφή δεν αντιμετωπίζονται ως μέσα βοήθειας των ανθρώπων στις ποικίλες τους ανάγκες, υλικές και πνευματικές, όταν δεν έχουν φιλόανθρωπο, ανθρωπιστικό χαρακτήρα, αλλά γίνονται αυτοσκοπός, ικανοποιούν απλώς την επιστημονική περιέργεια και τον έγωισμό της γνώσης, ισχύει δηλαδή όχι το «ή επιστήμη για τον άνθρωπο» αλλά ή «επιστήμη για την επιστήμη». Στις ημέρες μας αυτό έχει γίνει αντιληπτό, γι' αυτό και μόνιμο αίτημα στην προβληματική της επιστημονικής έρευνας είναι ή σύνθεσή της με την κοινωνία και τις ανάγκες των ανθρώπων. Συχνά πολλοί άνθρωποι, όλων των μορφωτικών βαθμίδων, μου έκαναν την σύσταση παρακλητικά: «Πάτερ Θεόδωρε, να γράφετε και να μιλάτε και σεις και οι άλλοι για φλέγοντα θέματα πίστεως και ζωής τα όποια μās απασχολούν καθημερινά και για τα όποια δεν γνωρίζουμε ποιά είναι ή διδασκαλία της Έκκλησίας και ή όρθη

άντιμετώπιση, γι' αυτό και μείς και προπαντός οι νέοι παρασύρονται από αίρέσεις και πλάνες και καταστρεπτικές ιδεολογίες».

Ός προς αυτό τα γραπτά πονήματα του σεβασμιωτάτου θεραπεύουν πράγματι υπάρχουσες ανάγκες της πνευματικής έκκλησιαστικής και έθνικής ζωής. Με βάση τις αναλλοίωτες και άφθαρτες αρχές της Όρθοδοξίας, του λόγου του Θεού, που έχει αιώνια ισχύ και δεν παλιώνει ούτε γερνά, όπως οι ανθρώπινες διδασκαλίες, αντιμετωπίζονται προβλήματα που απασχολούν τους ανθρώπους όλων των εποχών, αλλά και σύγχρονα προβλήματα, της ιδιικής μας δύσκολης και ταλαιπωρημένης από το κακό και την άμαρτία εποχής.

2. Δύο σπουδαίες επιστημονικές πραγματείες.

Μετά την γενική αυτή τοποθέτηση για τη συγγραφική παραγωγή του σεβασμιωτάτου θα επικεντρώσουμε το ενδιαφέρον μας σε δύο καινούργια του έργα, αφού για τα προηγούμενα έχουν ήδη γίνει θετικώτατες εκτιμήσεις και αξιολογήσεις. Πρόκειται περι δύο ύψηλου επιπέδου μονογραφιών, μās που κινείται στον χώρο της Πατρολογίας και της Συμβολικής, και της άλλης στο χώρο της καθαρά ιστορικής έρευνας.

Η πρώτη έχει ως θέμα, «Ο Άγιος Συμεών Θεσσαλονίκης και ή Δύση. Η λατινική Έκκλησία και οι καινοτομίες της». Την μελέτη αυτή υπέβαλε ως διδακτορική διατριβή στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, της όποιας και άνηγορεύθη διδάκτωρ με τον βαθμό άριστα. Είχα την τιμή, ως σύμβουλος καθηγητής κατά τα ακαδημαϊκά έτη, να έποπτεύσω την μελέτη και να εισηγηθώ μαζί με άλλους δύο συναδέλφους, τους καθηγητάς κ.κ. Ίω. Φουντούλη και Άντ. Παπαδόπουλο, την έγκριση και άποδοχή της διατριβής. Για τον λόγο αυτό γνωρίζω πολύ καλά τη σημασία και σπουδαιότητα αυτού του έργου, και μάλιστα για την σημερινή κρίσιμη εποχή κατά την όποια ή ένωσή μας με την Εύρώπη και ή προετοιμαζόμενη με θεολογικούς διαλόγους «ένωση» των «έκκλησιών» παρακολουθούνται από τον έμφανή κίνδυνο να χάσουμε την ιδιοπροσωπεία μας ως Έλλήνων και Όρθοδόξων, να άφομοιωθούμε και πολιτιστικά με τους Εύρωπαίους, να φραγκέψουμε. Το έπισημαίνει πολύ σωστά αυτό στον πρόλογο της διατριβής ό σεβασμιώτατος συγγραφέας γράφοντας: «Στους δύσκολους χρόνους που διερχό-

μαστε κατά τους οποίους ή 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία αντιμετώπιζει πολλά προβλήματα στις σχέσεις της με τον δυτικό χριστιανικό κόσμο, και πολλές όρθόδοξες χώρες ταλαιπωρημένες από την άθειστική λαίλαπα θεωρούνται ως χώρος ιεραποστολής από καινούργιους δυτικούς μισσιοναρίους, που αναβιώνουν την Ουνία και τις άλλες μεθόδους προσηλυτισμού και προπαγάνδας, ή στάση του 'Αγίου Συμεών απέναντι στη Δύση σε παρόμοια ιστορική περίοδο και ή αποκάλυψη των λατινικών καινοτομιών στην πίστη και στη ζωή, έχουν πολλά να προσφέρουν στην τόνωση του όρθοδόξου φρονήματος και στη συνειδητοποίηση του μεγαλείου της 'Ορθοδοξίας».

Ο άγιος Συμεών, μεγάλος συγγραφέυς των τελευταίων «βυζαντινών» χρόνων, γνωστός κυρίως ως λειτουργιολόγος, διετέλεσε αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης τα τελευταία δεκατέσσερα χρόνια, πριν πέσει ή συμπρωτεύουσα στα χέρια των Τούρκων τὸ 1430. Λίγους μήνες ένωρίτερα τὸν πήρε ὁ Θεὸς κοντά του και τὸν γλίτωσε ἀπὸ τὴ γεύση τῆς πικρῆς δουλείας, τὴν ὁποία ἀγωνίσθηκε με κάθε τρόπο νὰ ἀποτρέψει. Πολιορκημένη ἀσφυκτικά ή Θεσσαλονίκη ἀπὸ τοὺς Τούρκους τὸ 1422 κινδυνεύει ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ νὰ πέσει και νὰ ἀφανισθεῖ, ἂν οἱ κάτοικοί της ἐξακολουθοῦσαν νὰ προβάλλουν ἀντίσταση και νὰ φρουροῦν τὰ τείχη τῆς πόλεως. Γρήγορα σχηματίζονται δύο μερίδες μέσα στην πόλη. Η μία ἐπιθυμεῖ νὰ παραδοθεῖ ή πόλη στοὺς Τούρκους, ὥστε νὰ ἀποφευχθοῦν ή σφαγή και ὁ ἐξανδραποδισμὸς τῶν κατοίκων της. Η ἄλλη προτιμᾷ νὰ ἀνατεθεῖ ή ἄμυνα τῆς πόλεως στοὺς Βενετούς, χωρὶς νὰ λογαριάζει ὅτι οἱ Βενετοὶ θὰ ἀπαιτοῦσαν τὴν παράδοση τῶν ναῶν σὲ λατίνους κληρικούς, τὸ μνημόσυνο τοῦ πάπα, τὴν ἐκδίωξη τοῦ όρθοδόξου ἀρχιεπισκόπου, τὴν ἐπιβολή τῶν λατινικῶν ἡθῶν και ἑθίμων, ὅπως ἤδη εἶχε γίνει στην Κύπρο και στην Κρήτη. Ο ἀρχιεπίσκοπος Συμεών μόνος του και ἄκαμπτος, κορυφαία ἡρωική φυσιογνωμία, δὲν συμφωνεῖ με καμία ἀπὸ τὶς λύσεις, διότι ἔβλεπε ὅτι και οἱ δύο θὰ ἦσαν ἐπιζήμιες για τὴν πίστη, για τὴν 'Ορθοδοξία, για τὸ Γένος. Ὅταν δὲ παρὰ τὴν ἀντίθεσή του οἱ πολιτικὲς διαπραγματεύσεις κατέληξαν στην παράδοση τῆς πόλεως στοὺς Βενετούς ἄνευ ὄρων, παρεμβαίνει δυναμικά ὁ ἀρχιεπίσκοπος και κατορθώνει σὲ κείμενο τῆς συμφωνίας νὰ περιληφθοῦν ὄροι ποὺ διέσωζαν στην Θεσσαλονίκη τὴν 'Ορθοδοξία και ἀπέτρεπαν τὴν ἐπιβολὴ τῶν λατινικῶν παπικῶν.

Μὲ βάση λοιπὸν τὰ κείμενα τοῦ 'Αγίου Συμεών, ποὺ τὰ ἐμελέτησε προσεκτικά και με ἐμβρίθεια, και σὲ παλαιὲς ἀλλὰ και σὲ νέες ἐκδόσεις, οἱ ὁποῖες διπλασίασαν σχεδὸν σὲ ὄγκο τὰ γνωστά του ἔργα, ὁ μητροπολίτης Δράμας σεβασμιώτατος κ. Διονύσιος, μᾶς παρέδωσε ἓνα πολύτιμο ἔργο γύρω ἀπὸ τὶς πλάνες και τὶς αἰρέσεις τῶν Λατίνων, τὸ ὁποῖο, μετὰ τὴν εἰσαγωγή, διαρθρώνεται σὲ τρία κεφάλαια. Στὸ πρῶτο κεφάλαιο, με τίτλο «Ὁ ἀντιλατινισμὸς τοῦ 'Αγίου Συμεών», ἐντοπίζονται και ἀναλύονται τὰ ἀντιλατινικά συγγράματα τοῦ ἁγίου, ἐρμηνεύονται οἱ λόγοι, ἔθνικοὶ και ἐκκλησιαστικοί, τοῦ ἀντιλατινισμοῦ του και παρουσιάζεται ὁ εἰρηνικὸς και ταπεινὸς χαρακτήρας του. Τὸ δεύτερο κεφάλαιο, με τίτλο «Οἱ μεγάλες καινοτομίες τῶν Λατίνων», παρουσιάζει και ἀναλύει θεολογικά με πολλή σαφήνεια ἔξι μεγάλες διαφορὲς μας με τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς α) τὴν διδασκαλία για τὴν ἐκπόρευση τοῦ 'Αγίου Πνεύματος και ἐκ τοῦ Υἱοῦ, τὸ περίφημο filioque, β) τὸ πρωτεῖο τοῦ πάπα, γ) τὴ χρήση ἄζυμου ἄρτου στή Θεία Εὐχαριστία, δ) τὴν ἄρνηση τῆς 'Επικλήσεως στὸν καθαγιασμὸ τῶν τιμίων δώρων, ε) τὸ καθαρτήριο πῦρ και στ) τὴν ἄρνηση τῆς διακρίσεως οὐσίας και ἐνεργειῶν στή θεότητα και τοῦ ἀκτίστου τῆς Θείας Χάριτος στὰ πλαίσια τοῦ 'Ηουχασμοῦ. Τὸ τρίτο κεφάλαιο με τίτλο «Ἄλλες καινοτομίες στην πίστη και στη ζωή», παρουσιάζει δεκαπέντε ἀκόμη πολὺ σημαντικὲς διαφορὲς με τοὺς Λατίνους, πολλὲς ἀπὸ τὶς ὁποῖες, δυστυχῶς, εἶναι ἄγνωστες ἀκόμη και στοὺς κληρικούς και στοὺς θεολόγους.

Τὴ διαπραγματεύση κατακλείουν τὰ Συμπεράσματα, ὅπου με πολλή παρησιία και τόλμη και συναίσθηση τοῦ χρέους ἀπέναντι στην ιστορία, σὶς παραδόσεις και στή διδασκαλία τῶν ἁγίων μας, ὁ σεβασμιώτατος, ἐπαναλαμβάνοντας ὅσα λέγει ὁ 'Αγιος Συμεών, χαρακτηρίζει τοὺς Λατίνους ὡς αἰρετικούς, οἱ ὁποῖοι λόγω τῶν πολλῶν και μεγάλων καινοτομιῶν τους, εὐρίζονται ἐκτὸς τῆς 'Εκκλησίας, δὲν εἶναι ἐκκλησία, ἀλλὰ αἵρεση και σχίσμα. Ἐπαναφέρει ἔτσι ή μελέτη αὐτὴ σὲ παραδοσιακὸ όρθόδοξο ἔδαφος, ὅσους ὁμιλοῦν και γράφουν περὶ «ἀδελφῶν 'Εκκλησιῶν» και εἶναι πρόθυμοὶ σὲ συμπροσενχὲς και συλλειτουργία. Ο μόνος τρόπος, κατὰ τὸν 'Αγιο Συμεών και τὸν μητροπολίτη Δράμας, για τὴν ἀποκατάσταση τῆς κοινῆς μαζί τους, εἶναι νὰ ἀποκηρύξουν τὶς πλά-

νες τους και να επιστρέφουν στην αληθινή Καθολική 'Εκκλησία, πού είναι ή 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία.

Η δεύτερη μελέτη, ή ιστορική, έχει μεγάλη σημασία και σπουδαιότητα για την ιστορία της Δράμας και της περιοχής της. Είναι έντελως πρόσφατη, έξεδόθη αυτό τὸ έτος πού διανύουμε και ὁ τίτλος της είναι «**Ιστορία τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Δράμας, ἀπὸ τὶς ἀπαρχές της μέχρι σήμερα**». Δικαιολογημένα σὸν πρόλογο ἐκφράζει τὴν χαρὰ και ἱκανοποίησή του ὁ σεβασμιώτατος, γιατί κατόρθωσε νὰ παρουσιάσει τὴν ιστορική αὐτὴ μονογραφία ἐφέτος, πού συμπληρώνονται τριάντα ὀλόκληρα χρόνια ἀπὸ τὴν ἐκλογή και χειροτονία του σὲ ἐπίσκοπο τῆς ιστορικής 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Δράμας, ἀλλὰ και γιατί καλύπτει πράγματι ἕνα κενὸ στὴν ιστορική ἔρευνα, ἀφοῦ ὑπῆρχαν βέβαια διάσπαρτα ἐδῶ και ἐκεῖ ἄρθρα, μελέτες, μονογραφίες, πού ἐξήταζαν ἐπὶ μέρους πτυχές τῆς ιστορίας αὐτῆς, ἔλειπε ὅμως μία ὀλοκληρωμένη και συστηματική ἐκθεση τῆς μακρᾶς ιστορικής της πορείας, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μέχρι σήμερα.

Πρόκειται ὄντως γιὰ ἐπίπονο και δύσκολο ἐγχείρημα, γιατί προϋποθέτει ἐπίπονη και χρονοβόρα μελέτη τῶν ἀρχείων και τῶν πηγῶν, συγκέντρωση και ἀξιολόγηση τοῦ ὑλικοῦ και τελικῶς σύνθεση και καταγραφή του, ὡς και ἀξιοποίηση τῶν πορισμάτων τῆς σύγχρονης ἔρευνας και βιβλιογραφίας.

Η ἐργασία, πού ἔχει ἔκταση 260 σελίδων, διαιρεῖται σὲ ὀκτῶ κεφάλαια. Στὸ πρῶτο δίνεται μία *σύντομη ιστορία τῆς Δράμας ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα μέχρι σήμερα*, ὡς και οἱ ἀπόψεις τῶν ἐρευνητῶν γιὰ τὴν προέλευση και σημασία τοῦ ὀνόματος Δράμα. Τὸ δεύτερο κεφάλαιο ἀσχολεῖται μὲ τὴν *ἵδρυση και τὴν θέση τῆς μητροπόλεως* στὴν εὐρύτερη περιοχή, πού εἶχε ὡς συνέπεια ἀλλαγές σὸν τίτλο της, ἀφοῦ συχνὰ περιελάμβανε στὴ δικαιοδοσία της και ἄλλες περιοχές, Φιλίππων, Ζιχνῶν και Νευροκοπίου, ἢ περιλαμβανόταν σὲ ἄλλες μητροπόλεις, ὅπως τῆς Φιλίππων. Στὸ τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται ἡ «*Γενικὴ ἱστορία τῆς τοπικῆς ἐκκλησίας*» στὶς ἱστορικές περιόδους τῆς πρώτης ἐκκλησίας και τοῦ Βυζαντίου, τῆς Λατινοκρατίας και Σερβοκρατίας, τῆς Τουρκοκρατίας και τῶν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση χρόνων. Τὸ τέταρτο κεφάλαιο μὲ τίτλο «*Ἱερὸς Κλῆρος και ναοὶ*» παρουσιάζει στοιχεῖα γιὰ τὴ ζωὴ και δράση πολλῶν ἐπωνύμων κληρικῶν τῆς Μητροπόλεως, ὅπως ἐπίσης και τὴν ἱστορία τριάντα παλαιῶν ναῶν τῆς πό-

λεως και τῆς περιοχῆς. Στὸ πέμπτο κεφάλαιο μὲ τίτλο «*Οἱ διατελέσαντες ἀρχιερεῖς*» συγκροτεῖται ὁ ἐπισκοπικός κατάλογος τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως. Ἀπὸ τοὺς 65 ἀρχιερεῖς τοῦ καταλόγου, ἀνάμεσα σὸς ὁποίους περιλαμβάνονται δύο οἰκουμενικοὶ πατριάρχαι ὁ 'Ιωακείμ Α' (1498-1502 και 1504) και ὁ Γερμανὸς Δ' (1842-1845 και 1852-1853), ὁ ἵδρυτῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, ὡς και ἡ περιλαμπρὴ μορφή τοῦ ἱερομάρτυρος Χρυσοστόμου Σμύρνης, ὁ ὁποῖος ἐποίμανε τὴν μητρόπολη ἐπὶ ὀκτῶ ἔτη, κρίσιμα και δύσκολα, λόγω τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος (1902-1910), βιογραφοῦνται οἱ δεκαεννέα μὲ ἐν πολλοῖς ἄγνωστα, ἀπὸ ἀρχεαικῆς πηγῆς προερχόμενα, στοιχεῖα. Τὸ ἕκτο κεφάλαιο ἀναφέρεται *στὶς δύο μεγάλες μονές τῆς ἐπαρχίας*, τὴν ιστορική μονὴ τῆς Παναγίας τῆς Εἰκοσιφοινίσσης, και τὴν νεώτερη τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Σωτήρος σὸς Ταξιάρχες, τὸ ἕβδομο κεφάλαιο στὴν «*Ἑλληνικὴ Παιδεία και σὸς ἐθνικοὺς ἀγῶνες*», ἐνῶ τὸ ὄγδοο και τελευταῖο κεφάλαιο ἀναφέρεται στὴν *σημερινὴ κατάσταση τῆς Μητροπόλεως*, στὴν ἱστορία και ζωὴ της τὰ τελευταῖα τριάντα χρόνια τῆς θεοφιλοῦς ποιμαντορίας τοῦ νῦν εὐκλεῶς ἀρχιερατεύοντος σεβασμιωτάτου μητροπολίτου κ. Διονυσίου, ὁ ὁποῖος, σημειωτέον, μετὰξὺ τῶν 65 διατελεσάντων ἀρχιερέων ἔχει τὸ πρωτεῖο τῆς πιδ μακρόχρονης, ἀλλὰ και τῆς πιδ ἀποδοτικῆς και καρποφόρου διαποίμανσης.

Στὸ τέλος, σὲ παράρτημα, δημοσιεύονται πατριαρχικά ἐγγράφα και σιγίλλια και σημαντικὰ ἐπίσης ἐγγράφα ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως και ἀπὸ ἄλλα ἀρχεῖα, πού γιὰ πρώτη φορὰ δημοσιεύονται.

Και μόνο ἡ παράθεση τοῦ περιεχομένου τῆς ἐμβριθοῦς αὐτῆς ἱστορικής μελέτης δείχνει ὅτι ἀποτελεῖ συμβολὴ ὄχι μόνο γιὰ τὴν ἱστορία και τὴν πολιτιστικὴ ἀνέλιξη τῆς περιοχῆς, ἀλλὰ και γιὰ τὴν Γενικὴ Ἐκτελεστικὴ Ἱστορία, τὴν ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τοῦ Μοναχισμοῦ, τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος, τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ τμήμα τῶν Νέων Χωρῶν, τῆς παιδείας και πολλῶν ἄλλων ἐπιστημονικῶν κλάδων, οἱ ὁποῖοι σίγουρα θὰ ἐπωφεληθοῦν και θὰ ἀντλήσουν ἀπὸ τὸ χρῆσιμο αὐτὸ ἱστορικό ἔργο.

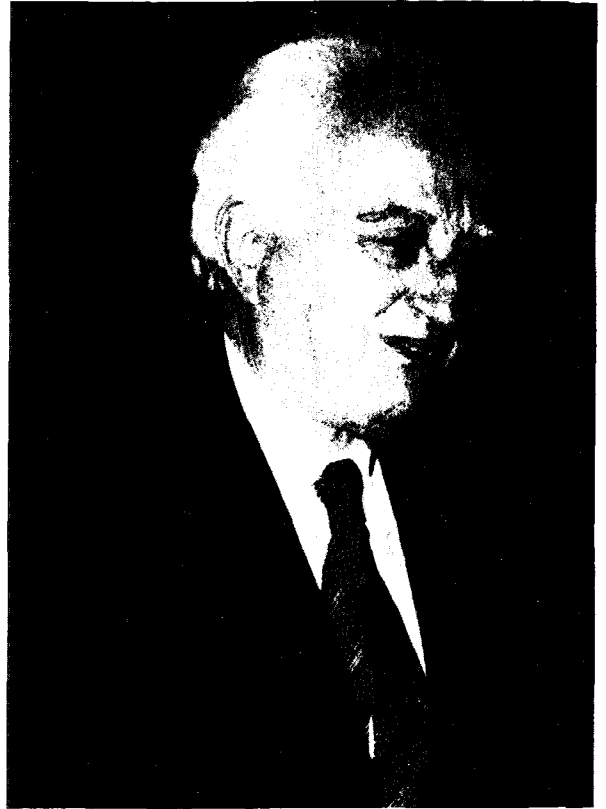
Σεβασμιώτατε Ἁγιε Δράμας,

Στὸ τελευταῖο σας ἱστορικό βιβλίο παρατηρεῖτε ὅτι δὲν παραμελήσατε τὸ δοθὲν τάλαντον, τὸ μικρὸ ἔστω, ὅπως ταπεινὰ γράφετε, τῆς συγγραφῆς βιβλίων. Τὸ ἀντιμετωπίσατε πράγματι

Γεώργιος Μερίκας (†)

Τὴν 15η Μαρτίου 1996 ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ὁ διακεκριμένος Ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀκαδημαϊκὸς καὶ τ. Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἀείμνηστος Γεώργιος Μερίκας (1911-1996). Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία ἐψάλη καὶ ἐτελέσθη τὴν 18η Μαρτίου στὸν Ἱερὸ Καθεδρικὸ Ναὸ Ἀθηνῶν, προεξάρχοντος τοῦ —ἐκπροσωποῦντος τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ— Θεοφ. Ἐπισκόπου Εὐρύπου κ. Βασιλείου. Στὴν κηδεῖα παρίσταντο ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης (Ζηζιούλας), Ἀκαδημαϊκός, ὁ πρῶην Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Χρ. Σαρτζετάκης, οἱ τέως Πρωθυπουργοὶ κ.κ. Τζαννῆς Τζαννετάκης καὶ Γεώργιος Γρίβας, ἐκπρόσωποι τοῦ πολιτικοῦ κόσμου καὶ τῶν διαφόρων Ἀρχῶν, πολλοὶ Ἀκαδημαϊκοὶ καὶ Καθηγηταὶ Πανεπιστημίου, πολλοὶ ἱατροί, στελέχη ἱατρικῶν καὶ νοσηλευτικῶν ἰδρυμάτων, ἐκπρόσωποι ἐταιρειῶν, συλλόγων, ἐνώσεων καὶ σωματείων καὶ πλῆθος κόσμου ἐκ πασῶν τῶν τάξεων, ποὺ κατέκλυσαν τὸν Ἱερὸ Καθεδρικὸ Ναὸ γιὰ νὰ ἀπευθύνουν τὸ «ὔστατον χαῖρε» στὸν ἐξ ἡμῶν μεταστάντα ἐπιφανῆ Καθηγητὴν καὶ Ἀκαδημαϊκόν.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ Καθηγητὴς κ. Ἰωάννης Πεσμαζόγλου, ὁ Ἀκαδημαϊκός, Ὁμότιμος Καθηγητὴς καὶ Ἀντιπρό-

δρος τοῦ Ὠνασείου Καρδιοχειρουργικοῦ Κέντρου κ. Γρηγόριος Σκαλκέας, ὁ ἐκπροσωπῶν τὸν Πρύτανη κ. Πέτρον Γέμτον Ἀντιπρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἰωάννης Δρακό-

ὡς «δῶρον Θεοῦ» καὶ τὸ ἀξιοποιήσατε πλούσια, προσθέτοντας στὰ ὑπερεκατὸ βιβλία, ποὺ καλύπτουν θέματα ποιμαντικά, κοινωνικά, ἐποικοδομητικά, ἀντιαιρετικά, τὶς δύο μεγάλες ἐπιστημονικὲς πραγματεῖες τὶς ὁποῖες ἀναλύσαμε, περνώντας ἔτσι ὡς συγγραφεὺς καὶ στοὺς χώρους τῆς Πατρολογίας, τῆς Συμβολικῆς καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας. Ταπεινὸς ἐγὼ πρεσβύτερος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, θὰ ἦταν λίγο ἀταίριαστο νὰ ἀξιολογῶ καὶ νὰ κρίνω τὸ ἔργο ἐνὸς ἐπισκόπου, ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων τῆς ἑλληνικῆς Ἱεραρχίας. Μόνον ἡ ιδιότητά μου ὡς διδασκάλου τῆς Θεολογίας στὸ Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, διδασκάλου καὶ πολλῶν ἀρχιερέων τῆς νεωτέρας γενεᾶς, ὄχι ἀ-

πλὼς ἐπιτρέπει ἀλλὰ ἐπιβάλλει τὴν δικαίαν ἀποτίμησιν καὶ κρίσιν. Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης συνεπλήρωσε τὸ 1992 τὰ πενήντα πρῶτα χρόνια τῆς λειτουργίας της. Εἴσθε ὁ πρῶτος ἀρχιερεὺς ἀπὸ τοὺς πτυχιούχους της, καὶ μάλιστα ὁ πρῶτος Μακεδὼν ἀρχιερεὺς πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Μακεδονικῆς πρωτεύουσας. Ἡ καρποφορία καὶ ἡ ἀπόδοση τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἐπιβεβαιώνεται ἔμπρακτα στὸ πλούσιο ποιμαντικὸ καὶ συγγραφικὸ ἔργο τοῦ ἐκλεκτοῦ πτυχιούχου της.

Εἶψαν, Σεβασμιώτατε, πολλὰ τὰ ἔτη σας γιὰ νὰ συμπληρώσετε καὶ τὴ δευτέρη ἑκατοντάδα τῶν συγγραμμάτων σας. (Συνεχίζεται)

πουλος, οἱ Καθηγητὲς τοῦ Τμήματος Ἰατρικῆς τῆς Σχολῆς Ἐπιστημῶν Ὑγείας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ.κ. Θεόδωρος Μουντοκαλάκης καὶ Ἀντώνιος Κουσελίνης καὶ ἄλλοι ὁμιληταί, μὲ εὐσυνόπτους ἐπικηδεῖους λόγους ἢ σύντομες προσφωνήσεις ἐξήρασαν τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῆς προσωπικότητος τοῦ Γεωργίου Μερικά, ὡς ἐμπνεομένου ἀπὸ τὰ ἀνθρωπιστικὰ ιδεώδη ἐξαιρέτου ἐπιστήμονος ἱατροῦ. Ὁ ἀείμνηστος Καθηγητὴς ἀνανέωνε τὸ ἱατρικὸ του ὄπλοστάσιο μὲ ἀδιάλειπτη παρακολούθησι τῆς νεωτάτης διεθνοῦς ἱατρικῆς βιβλιογραφίας καὶ διακρίθηκε ὡς Καθηγητὴς τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς ὡς συγγραφεὺς ἑκατοντάδων ἱατρικῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν ὡς διακεκριμένο μέλος ἢ πρόεδρος ἐπιστημονικῶν ἐταιρειῶν ὡς πρόεδρος ἱατρικῶν συλλόγων καὶ ἀποστολῶν (λ.χ. στὸ Αἶγαῖο) ὡς ἐμπυχωτῆς διαφόρων σωματείων ὡς συνεχιστῆς καὶ ἀνανεωτῆς διεθνῶν πρωτοβουλιῶν πρὸς ἐπικράτησι τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀλληλεγγύης ὡς πρόεδρος τοῦ «Διεθνοῦς Ἰνστιτούτου Ἐλευθέρων Σπουδῶν» ὡς διδάσκαλος ἀναριθμητῶν ἱατρῶν ὡς μέλος ἢ πρόεδρος ἐπιτροπῶν ὡς συνέεδρος σὲ πολλὰ συνέδρια ὡς ἡγετικὸ στέλεχος νοσοκομείων καὶ ἱατρικῶν ἰδρυμάτων ὡς τακτικὸ ἐνεργὸ μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, μέσα στὴν ὁποία συχνὰ προβάλλονταν οἱ συγχρονισμένοι ἱατρικοὶ προσανατολισμοὶ τοῦ μὲ ὁμιλίες γενικοῦ ἐνδιαφέροντος ὡς φύλαξ ἄγγελος καὶ στοργικὸς προστάτης ὄλων τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του, τὰ ὁποία —οἱ ἐξαιρέτες ἀδελφές του (κυρίες Φρόσω, Μαρί(κ)α, Καλλιόπη, Εὐαγγελία, Ἄννα), τὰ ἐκλεκτὰ τέκνα του (Ἐλένη, Ἐμμανουήλ, Γεώργιος), τὰ ἐγγόνια καὶ τ' ἀνήψια του— διακρίνονται, ὅπως διακρίνονταν καὶ ἡ ἀείμνηστος σύζυγός του καὶ ἄλλα ἀείμνηστα ἀδέλφια του, γιὰ τὸν ἐνσυνείδητο χριστιανικὸ προσανατολισμὸν τους.

Ἐπειδὴ ἀφ' ἐνὸς ὁ χῶρος τοῦ παρόντος δημοσιεύματος δὲν ἐπιτρέπει τὴν παρουσίαι ὄλων τῶν δραστηριοτήτων τοῦ ἐκλιπόντος καὶ τῆ δημοσίευσι ὄλων τῶν ἐπικηδεῖων λόγων, οἱ ὁποῖοι θὰ δημοσιευθοῦν σὲ εἰδικὰ ἔντυπα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Τμήματος Ἰατρικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἄλλων ἱατρικῶν ἐταιρειῶν ἢ σωματείων, καὶ ἐπειδὴ ἀφ' ἑτέρου ὁ μακαριστὸς Γεώργιος Μερικάς διακρίθηκε ἰδιαιτέρως ὡς Χριστιανὸς ἐπιστήμων καὶ ὡς πιστὸ τέκνο τῆς Ἐκκλησίας, στὴν ὁποία προσέφε-

ρε πολλὰς ὑπηρεσίες, γι' αὐτὸ ἄς ἐπιτραπῆ νὰ ἐπισημάνωμε καὶ παραθέσωμε δύο ἐκ τῶν ἐπικηδεῖων λόγων, στοὺς ὁποίους, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τονίσθησαν ἰδιαιτέρως τὰ ἀνθρωπιστικὰ αἰσθηματά του, ὁ ζωντανὸς σύνδεσμός του μὲ τὴν Μητέρα Ἐκκλησία καὶ τὰ χριστιανικὰ θεμέλια τῆς πολυπύχου δράσεώς του. Πρόκειται γιὰ τοὺς εὐσυνόπτους λόγους ἀφ' ἐνὸς τοῦ θεολόγου καὶ πρώην ἐκλεκτοῦ στελέχους τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» κ. Χριστοῦ Ἀρβανίτου καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ —ἰδιαιτέρως προσφιλοῦς εἰς τὸν ἀείμνηστον Γεώργιον Μερικάν— ἀνηψιοῦ αὐτοῦ κ. Ἰωάννου Γερωνυμάκη, υἱοῦ τῆς ἀδελφῆς του κυρίας Μαρί(κ)ας καὶ τοῦ ἐξ ἴσου συνειδητοῦ χριστιανοῦ καὶ ἱεραποστολικῶς δράσαντος ἀειμνήστου συζύγου τῆς Στυλιανοῦ Γερωνυμάκη, Ἐπιτίμου Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ (τότε) Ὑπουργείου Συντονισμοῦ.

Ὁ ἐπικηδεῖος λόγος τοῦ κ. Χριστοῦ Ἀρβανίτου

Ἀγαπητέ μας Γιώργο,

Ἡ «ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΚΥΝΟΥΡΙΩΝ» ἀποτίει φόρο τιμῆς στὴν φωτεινὴ καὶ ἀνθρωπιστικὴ προσωπικότητά σου, διότι τὸ θετικὸ ἐνδιαφέρον σου γιὰ τὰ πολιτιστικὰ θέματα καὶ ἐνδιαφέροντα τοῦ Συλλόγου ἦταν πάντοτε συγκινητικὸ. Στὶς διάφορες ἐκδηλώσεις τῆς ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ, μάλιστα, ἦταν ἡ παρουσία σου ὄχι μόνον τακτικὴ καὶ τιμητικὴ, ἀλλὰ καὶ ἐνθαρρυντικὴ γιὰ ὄλους μας. Δικαίως ἦταν τιμὴ γιὰ τὴν ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ἢ ἀνακήρυξή σου σὲ Ἐπίτιμο Πρόεδρό της, ὅταν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ σου ὡς Πρόεδρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, διωργάνωσε ἐορταστικὴ συνέντευξη, μὲ πρωτοφανῆ σὲ ἀριθμὸ συγκέντρωσι φίλων, εὐεργετηθέντων καὶ θαυμαστῶν σου.

Γόνος ἱστορικῆς οἰκογενείας, ἀπαράμιλλος σὲ ἐπιμέλεια καὶ πάντοτε ἀριστοῦχος, ἀναδείχτηκες τελικὰ ἄξιος ἱερουργὸς στὸν Ναὸ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, πιστὸς τηρητῆς τοῦ ὄρκου τοῦ Ἱπποκράτη καὶ μὲ ἀμείωτα καὶ ἐκδηλα τὰ χριστιανικὰ σου φρονήματα. Ἡ τιμὴ σὲ χριστιανὸ ἐπιστήμονα ἄλλως τε εἶναι ὀφειλόμενη τιμὴ. Ἡ κοινωνικὴ προσφορά σου ὑπῆρξε πολὺπλευρῆ, πολὺτιμη καὶ οὐσιαστικὴ. Οἱ διαφωτιστικὲς ὁμιλίες σου διακοσμημένες μὲ καλλιτέπεια καὶ λογοτεχνικὸ πλουτισμὸ κατακτοῦσαν τοὺς συνομιλητὰς καὶ ἀκροατὰς σου.

Παράλληλα καὶ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας σου συμπαραστέκονταν στὸ κοινωνικὸ σου ἔργο καὶ στὴν ἀνθρωπιστικὴ σου προσφορά.

Ὡς κατακλείδα, ἔρχονται στὴ μνήμη μας αὐτούσια λίγα δικά σου σοφὰ λόγια, τὰ ὁποῖα εἶχες διατυπώσει στὴν τιμητικὴ ἐκδήλωση ποὺ προαναφέραμε, καὶ ποὺ θὰ τὰ διατηροῦμε σὰν ἠθικὰ ἀποφθέγματα. «...Μὲ τὴ μακρόχρονη ἐμπειρία μου» εἶπες, «στὸν κοινωνικὸ ἀγώνα, ποὺ καθένας βιώνει, θέλω νὰ τονίσω ὅτι, τίποτα δὲν ἐκτιμῶ πρὸ πολὺ ἀπὸ τὴν ἐργατικότητα καὶ τὴν πειθαρχία. Δὲν ὑπάρχει πρὸ γλυκειὰ ἡδονὴ ἀπὸ τὴν ἡδονὴ τοῦ μόχθου. Εἶναι ἓνας ἀπαράμιλλος σύντροφος τῆς καλῆς δημιουργίας καὶ τῆς ψυχικῆς γαλήνης...».

Αὐτὴ τὴ γαλήνη, ποὺ θὰ ἐνιωθεῖς, εὐχόμαστε νὰ τὴν ἔχεις αἰώνια.

Σύμφωνα μὲ ἐπιθυμία τῶν προσφιλῶν μας οἰκειῶν σου, ἡ «ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΤΩΝ ΚΥΝΟΥΡΙΩΝ», ἀντὶ στεφάνου θὰ καταθέσῃ ἓνα ποσὸν χρημάτων γιὰ τὴν συνεχιζόμενη ἀγιογράφηση τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Κων/νου τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου Κυνουρίας, ὅπου ἀπὸ νεαρῆ ἡλικία σὲ θυμόμαστε ἐκκλησιαζόμενον.

Ἡ ἐκδήλωσή μας αὐτὴ θὰ ἀποτελεῖ μιὰ ἀπεριττὴ συμμετοχὴ στὴ μνήμη σου, μνήμη εὐεργέτου, μνήμη δικαίου, μνήμη χριστιανοῦ ἐπιστήμονος.

Ὁ λόγος τοῦ κ. Ἰωάννου Γερωνυμάκη

Ἀγαπημένε μου θεῖε,

Οἱ προλαλήσαντες ἐκλεκτοὶ ὁμιληταὶ περιέγραψαν μὲ σαφήνεια τὴν προσφορά σου εἰς τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν Ἑλληνικὴ κοινωνία, στὸ πέρασμά σου ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτὴν, κατὰ τὴν ὁποία ἐξήσες ἐνταγμένος εἰς τὴν στρατευομένην τοῦ Χριστοῦ Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἀπὸ προχθὲς ἀνήκεις στὸ σῶμα τῆς θριαμβευούσης Ἐκκλησίας, «ἦν ἡτοίμασε Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν τοῖς ἀγαπῶσιν Αὐτόν».

Θὰ προσπαθῆσω νὰ κρατήσω τὰ δάκρυα, ποὺ πλημμυρίζουν τὰ μάτια μου, γιὰ νὰ μπορέσω ἐγώ, ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀγαπημένους σου ἀνηψιούς, νὰ σοῦ προσφέρω πτωχὰ λόγια εὐχαριστιῶν γιὰ ὅσα προσέφερες σὲ μᾶς τοὺς περιλειπόμενους κατὰ σάρκα συγγενεῖς σου.

Γιατὶ πράγματι συμπαρεστάθης, ἀπὸ τῆς νεαρῆς ἡλικίας σου, εἰς ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειαν, δίνοντας ἀπὸ τὸ περισσεύμα τῆς ἀγαπῶσης καρδίας σου, παράδειγμα αἰώνιον σὲ μᾶς τοὺς νεωτέρους, γιὰ τὸ πῶς πρέπει νὰ ζοῦμε σύμφωνα μὲ τὶς πατρογονικὲς παραδόσεις, τόσον εἰς τὴν κοινωνίαν ὅσον καὶ στὸ οἰκογενεια-

κὸ καὶ συγγενικόν μας περιβάλλον. Μαζὶ μὲ τοὺς ἀγαπημένους μας γονεῖς, τοὺς τε ζῶντας ἀλλὰ καὶ τοὺς κεκοιμημένους, μᾶς προσφέρατε Ὁρθόδοξον Χριστιανικὴν ἀγωγὴν, ἡ ὁποία μᾶς ἐμπνέει καὶ μᾶς καθοδηγεῖ.

Ὑπῆρξες, θεῖε μου, ὑπόδειγμα σοφοῦ καὶ ἐναρέτου ἀνδρὸς καὶ ἐδίδαξες στὴ σύγχρονη νεολαία, πῶς ὀφείλει νὰ διάγῃ, διὰ νὰ βλέπῃ τὸν πλησίον τῆς μὲ ἀγάπη, ἀλλὰ καὶ πῶς οἱ νέοι ἄνθρωποι θὰ γίνονται πολῖτες καλοὶ καὶ ἐνάρετοι. Προσέφερες τὸν ἑαυτόν σου παράδειγμα ταπεινοφροσύνης, ἐσὺ ὁ ΜΕΓΑΛΟΣ, ὥστε οἱ νέοι μὲ γνώμονα αὐτὸ τὸ ταπεινὸ φρόνημα νὰ προοδεύουν εἰς τὴν ἐπιστήμη καὶ εἰς τὴν ἀρετὴ.

Ἡ ἀγωνία σου γιὰ μιὰ σωστὴ κοινωνία ἦταν πάντοτε ἐμφανὴς σὲ ὅλες σου τὶς ἐνέργειες. Ἀθόρυβα καὶ χωρὶς τυμπανοκρουσίες προσέφερες πολὺτιμες ὑπηρεσίες καὶ εἰς τὸν χῶρον τῆς Ἐκκλησίας μας, δείχνοντας ἔτσι τὸ ἐνδιαφέρον σου ὄχι μόνον γιὰ τὴν σωματικὴ ὑγεία, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τῆς ψυχῆς τοιαύτην.

Ἐνθυμοῦμαι τὴν τελευταία ὁμιλία σου εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν. Θὰ ἔλεγα ὅτι ἦταν τὸ κύκνειο ἄσμα σου. Τὴν κατέκλεισες μὲ τὴν Ὁρθόδοξον Λατρευτικὴν Δέησιν «Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἀνώδυνα, ἀνεπαίσχυντα, εἰρηνικὰ καὶ καλὴν ἀπολογία», εἶπες ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸ ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον. Μόνον αὐτὴν τὴν διδαχὴν σου ἐὰν ἀκολουθήσωμεν, αὐτὴ θὰ εἶναι ἀρετὴ διὰ νὰ εἴμεθα πραγματικοὶ ἄνθρωποι εἰς τὴν συναναστροφήν μας μετὰ τῶν συνανθρώπων μας, ἀλλὰ καὶ καταλλήλως θὰ ἐτοιμάζωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ἀλλήλους, ὅπως ἐσὺ, τὸν ἑαυτόν σου, διὰ τὴν αἰωνιότητα.

Θεοφιλέστατε πάτερ καὶ Δέσποτα, τίμιον Πρεσβυτέριον καὶ ἱερὰ τοῦ Κυρίου Διακονία, δεηθῆτε, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς κατατάξῃ τὸν προσφιλῆ μας «ἐν χώρα ζώντων», «ἐνθα οὐκ ἔστι πόνος, λύπη, ἢ στεναγμός, ἀλλὰ ζωὴ ἀτελεύτητος».

Σεβαστὲ καὶ ἀγαπημένε μου θεῖε Γιώργο,

Πιστεύοντας εἰς τὴν πέραν τοῦ τάφου ζωὴν καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν σὲ ἀποχαιρετῶ καὶ σοῦ εὐχομαι καλὴν ἀντάμωση.

Σχόλια στὸ περιοδικὸ «Ἐκκλησία»

Ὁ ὑπογραφόμενος ἔχει κατὰ καιροὺς στίς στήλες τῶν Παρατηρήσεων καὶ Σχολίων τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» ἐξάρει ἐπανειλημμένως

τὸ γεγονός, ὅτι ὁ ἀείμνηστος Γεώργιος Μερίκας προέβαλλε τὴν Ψυχοσωματικὴ Ἱατρικὴ καὶ τὰ χριστιανικὰ ἀνθρωπιστικὰ ιδεώδη. Δειγματοληπτικῶς ὑπενθυμίζομε τὰ ἑξῆς:

α) Στὸ τεῦχος τῆς 1/15 Ἰανουαρίου 1989 (σ. 43) εἶχαμε ἐπισημάνει τὰ ἑξῆς:

Κατὰ τὴν ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ ἔτους 1988 πανηγυρικὴν συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ὁ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο Πρόεδρος αὐτῆς Ἀκαδημαϊκὸς κ. Γεώργιος Μερίκας, ὁμιλήσας περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἱατρικῆς καὶ παρουσιάσας κατὰ τρόπον συνθετικὸν καὶ φιλοσοφικὸν τὰς κολοσσιαίας προοπτικὰς, αἵτινες διανοίγονται εἰς τὴν ἱατρικὴν ἔρευναν καὶ διαγνωστικὴν ἢ θεραπευτικὴν πράξιν, δὲν παρέλειψε νὰ ἐξάσῃ διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν τὴν ἀναγκαιότητα τῆς Ἱατρικῆς τῆς προσωπικότητος ἢ ἄλλως Ψυχοσωματικῆς Ἱατρικῆς, ἢ ὅποια στρέφεται «πρὸς ἐμπεριστατωμένην κάλυψη τοῦ ψυχικοῦ στοιχείου τοῦ ἀσθενοῦς, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν τοῦτο ἐπαιξε αἰτιοπαθογενετικὸ ρόλο πρωτογενῶς ἢ ἐπεκάθησε ἐπὶ τοῦ ἀνωμάλου βιολογικοῦ δευτερογενῶς στὴν κάθε μία περίπτωση. Ἡ μὴ κάλυψή του σήμερα ἀποτελεῖ τὸ μεγάλο παράπονον τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τῶν ἀσθενῶν γιὰ τοὺς γιατροὺς τους. Ὅποιος γιατρὸς δὲν τὸ κατανοεῖ δὲν εἶναι φτιαγμένος γιὰ γιατρός».

Ὁ ἱατρός πρέπει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, νὰ «ἐνδιαφέρεται καὶ γιὰ τὸ ψυχοσωματικὸ σκέλος τῆς ὑγείας», νὰ «τηρῇ κοινωνικώτερη στάση πρὸς τὸν ἄρρωστο», νὰ «γνωρίζῃ τὸ οἰκογενειακὸ περιβάλλον τοῦ ἀρρώστου καὶ τὰ κατὰ τὴ διαβίωσή του» καὶ νὰ «ἀκούῃ ὑπομονητικὰ τὸ ἱστορικὸ του, ἀπώτερο καὶ παρόν». Ὁ ἱατρός, ὡς προσθέτει ὁ κ. Μερίκας, πρέπει νὰ μὴ λησμονῇ τοὺς λόγους τοῦ Μ. Βασιλείου: «Ὁ ἰκανὸς ἱατρός οὐ μέχρι τῶν σωμάτων περιορίζεται τὴν ἐκ τῆς Ἱατρικῆς τέχνης χάριν, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχικῶν ἀρρωστημάτων ἐπινοεῖ τὴν διόρθωσιν».

Ἡ βαθυστόχαστος ὁμιλία τοῦ κ. Μερίκα, παρουσιάζουσα τὴν κυριωτέραν σταθερὰν προϋπόθεσιν τῆς ἀναπτύξεως καὶ ἀξιοποιήσεως τῆς Ἱατρικῆς κατέληξεν ὡς ἑξῆς: «Ἡ ἱατρικὴ, τόσο ὡς ἐπιστήμη, ὅσο καὶ ὡς πράξις, συνεχῶς θὰ μεταμορφώνεται, ὅπως καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, λόγῳ μεταβολῶν τῆς γνώσης, τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς διαβίωσης τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν. Συνεχῶς τὸ περιεχόμενό της θὰ γίνεται πῶς εὐρὸν

καὶ πῶς ποικίλο. Μὰ ἡ οὐσία της θὰ παραμένῃ σὲ τελικὴ ἀνάλυση πάντοτε ἡ ἴδια. Κι αὐτὴ θὰ εἶναι ἢ ὑπὸ τοῦ γιατροῦ ἀντιμετώπιση τοῦ πόνου, τῆς ἀνημπορίας καὶ τῆς ἀπειλῆς τῆς ζωῆς τοῦ ἀρρώστου, τῆς ζωῆς, ἢ ὅποια εἶναι ὁ πῶς ἰσχυρὸς ἐνστικτώδης πόθος τοῦ ἀνθρώπου, μὲ ὑπευθυνότητα, μὲ ἀνιδιοτέλεια, μὲ ἀνεπιφύλακτο σεβασμὸ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀρρώστου, τῆς ψυχολογίας του καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας του καὶ πρὸ παντὸς μὲ ἀγάπη κατὰ Χριστόν».

β) Στὸ τεῦχος τῆς 1/15 Ἰουλίου 1990 (σ. 392) εἶχαμε ὑπομνήσει τοὺς ἑξῆς λόγους τοῦ Γ. Μερίκα:

«Διὰ νὰ διατηρηθῇ, διὰ νὰ σωθῇ ὁ ἀνθρωπιστικὸς χαρακτήρ τῆς ἱατρικῆς ἀποστολῆς, προβάλλει ἐπιτακτικὴ ἢ ἀνάγκη τῆς περιφρουρήσεως τῶν παλαιῶν ἀρχῶν τοῦ ἰδεαλισμοῦ καὶ τῆς αὐταπαρνήσεως. Θὰ ἀποτελέσῃ τοῦτο τὴν μεγίστην ἀναγνώρισιν δι' ὅλους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι εἶχον ταχθῆ νὰ διαμορφώσουν εἰς ἀποφασιστικὰς στιγμὰς τὴν Ἱατρικὴν Κοινωνίαν καὶ εἶχον τὴν διορατικότητα καὶ τὸ ὑπέρτατον θάρρος νὰ ἀντιτάξουν εἰς τὸν ἐγωκεντρικὸν ὕλισμόν τὰς ὑψίστας ἀρετὰς τοῦ ἀνθρώπου».

Στὴν ἴδια σελίδα εἶχαμε ἐπίσης ἐπισημάνει, ὅτι ὁ Γεώργιος Μερίκας προέβαλλε τὸν ἀείμνηστο Ἀκαδημαϊκὸ καὶ Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Βασίλειο Κ. Μαλάμο, ὁ ὅποιος διακρινόταν γιὰ τὴν εὐσέβειά του καὶ γι' αὐτὸ στὸν μεγάλο κῆπο τῆς κατοικίας του εἶχεν ἀνεγείρει περικαλλῆ ναόν, στὸν ὁποῖο συχνὰ τελοῦνται ἡ Θεία Λειτουργία καὶ Ἀκολουθίες μὲ τὴ φροντίδα τῆς ἐριτίμου συζύγου του κυρίας Ἑλλης Μαλάμου. Ὁ Βασίλειος Μαλάμος, κατὰ τὸν Γ. Μερίκα, «ὑπῆρξεν ἰδανικὸν πρότυπον ἐπιστήμονος καὶ ἀνθρώπου, μὲ πνευματικὴ, ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ συγκρότηση».

Ἐκ τῶν ἀνατέρω λεχθέντων καθίσταται φανερόν, ὅτι στὰ ἴχνη τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Μερίκα θὰ ἔπρεπε νὰ ἀκολουθοῦν ὅλοι οἱ Ἕλληγες ἱατροὶ καὶ ὅλοι οἱ ἐπιστήμονες. Ἔστω ἡ μνήμη αὐτοῦ αἰωνία.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ἡ Θεολογία τῆς Ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ*

Ὁ ἅγιος Κύριλλος, Καθηγητὴς καὶ Ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων (348-386), συνεπτυγμένως μὲν, ὀρθοδοξότατα δέ, διὰ τὴν πρωϊμωτάτην ἀρχαϊκὴν ἐποχὴν του, δογματίζει, μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῶν τριῶν πρώτων αἰῶνων τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὴν, ἐξ οὐρανῶν, κάθοδον τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἐπὶ τῆς γῆς, ἐξ αἰτίας τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, καί: «τὴν ἀληθὴ καὶ οὐ δοκῆσει καὶ φαντασία γενομένην ἐνανθρώπησιν Αὐτοῦ, ἐκ τῆς Ἁγίας Παρθένου καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύ-

ῶ Βουλγαρίας ἱερός Θεοφύλακτος καταπολεμεῖ τὴν αἰρετικὴν ἐρμηνείαν τῶν Νεστοριανῶν, τοὺς ὁποίους καὶ κατονομάζει, ἐν τῇ ἐρμη-

Τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. κ. **ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΕΛ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΟΥ**
Δρος Θεολογίας - Ὑμνογράφου τῆς Σιωνιτιδος

ματος»²³. Κατὰ τὴν Ἐνανθρώπησίν Του, προσέλαβεν, ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας, τὴν, ὁμοιοπαθὴ ἡμῖν, ἀνθρωπίνην φύσιν. Ἡ Ἐνανθρώπησις Του ὑπῆρξεν πραγματικὸν ἱστορικὸν γεγονός. Ἀληθῶς ἐσαρκώθη καὶ ἐτέχθη, ὡς Μονογενῆς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ σεσαρκωμένος. Καὶ ἐτέχθη, ἐκ τῆς Θεοτόκου Παρθένου Μαρίας καὶ δὲν διήλθεν «ὡσπερ διὰ σωλήνος, ἐξ αὐτῆς. Ἀληθῶς ἐσαρκώθη, ἐξ αὐτῆς, καὶ ἀληθῶς, ὡς Θεῖον Βρέφος, ἐγαλακτοτροφῆθη, ἐξ αὐτῆς»²⁴.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 218 τοῦ ὑπ' ἀρ. 5 τεύχους.

23. Ἰουστ. (100-165) Διάλ. 48, 580β, PG 48. 3. 508B, Διάλ. 93,3 PG 6,697C. Εὐσεβ. (260-340) Ἐκκλ. Ἱστορ. 1.2.1 PG 20,534A. «Ἀληθῶς ἐγεννήθη ὁ Θεὸς Λόγος, ἐκ τῆς Παρθένου, σῶμα ὁμοιοπαθὲς ἡμῖν ἡμφισομένους» (Ἰγνατίου 24-1140) Τραλλ. 10. «Διατί, οὖν πεινά; ἵνα δεῖξη, ὅτι κατὰ ἀλήθειαν ἔλαβε σῶμα ὁμοιοπαθὲς ἀνθρώποις». Ἰγνατ. Φιλαδ. 9. Βασίλ. Σελενκ. († 646) PG 85,180D. Ἰω. Δαμασκ. (640-756) Ὁμιλ. 21 PG 96,576. Νεῖλος Ἀββάς († 450) Ἐπιστ. 2. 261 PG 79, 333B. Κύριλλ. Ἱεροσολ. 4,9.

24. Κύριλλ. Ἱεροσ. Κατήχ. 4,9: Τοὺς αἰρετικούς Δοκίτας καταπολεμεῖ, ἀνωτέρω, ὁ Ἱεροσολύμων Κύριλλος, διὰ τὴν αἵρεσίν των, τὴν διδάσκουσαν, ὅτι ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Χριστοῦ ἐγένετο «δοκῆσει καὶ φαντασίᾳ». Ἡ αἵρεσις αὕτη τῶν Γνωστικῶν καὶ Ἰουδαϊζόντων Δοκητῶν καταγγέλλεται, ἥδη, ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου (Α' Ἰω. 4,2) καὶ τοῦ, συγχρόνου του, Ἰγνατίου Ἀντιοχείας τοῦ Θεοφύρου († 112) καὶ Ἱερομάστρου (Σμύρν. 1-3. Τραλλ. 9-11. Μαγν. 9. Ἐφες. 18,19). Τοιοῦτοι αἰρετικοί, συκοφαντοῦντες τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Θεοῦ Λόγου Μεσσοῦ καὶ λέγοντες αὐτὴν «φάντασμα εἶναι» καί, τὴν, ἐκ τῆς Δαβιδίδου Παρθένου Μαρίας, ἀληθὴ καὶ πραγματικὴν σάρκωσιν, ἐνανθρώπησιν καὶ γέννησιν, ἀρνούμενοι ἦσαν: Σίμων, Σατουρνίνος, Μένανδρος, Βασιλείδης, Κέρδων, Μαρκίον καὶ οἱ Μανιχαῖοι: Ὅρα: Κυριλλ. Ἱεροσ. Κατήχ. 6,14. Εἰρην. αἵρεσ. 1,24,2 PG 7,674B καὶ 5.1. 2 PG 7, 1122A. Κλήμ. Ἀλεξ. Στρωματ. 6, 9 PG 9,292C. Ἰππολύτ. († 235). Αἵρεσ. 7,28 PG 16, 3322B, 8 10 PG 10,3355C καὶ 10, 26 PG 10,3439. 10,19 PG 10, 3355C καὶ 10,26 PG 10,3435. 10,10 PG 10,3438A. Ἰππολύτ. Ἐξηγητ.

εἰς Ματθ. 25: 24 PG 10,868A. Ὁριγέν. († 254), Κατὰ Κέλσ. 2,16 PG 11, 828A. 4,19 PG 11,1052B. Εἰς Ἰω. 10,6 PG 14,316B. FRAGM. 53 εἰς Ἰω: DIE GRIECHISCHEN CHRISTLICHEN SCHRIFTSTELLER DER ERSTEN DREI JAHRHUNDERTEN, LEIPZIG, σελ. 527.18. Μεθοδίου († 311) Συμπόσ. 3.10 PG 18,153B. Τοῦ αὐτοῦ, Περὶ Ἀνατας. 2. 8 PG 41,1176C. Ἀλεξάνδρ. Ἀλεξανδρείας († 328) Ἐπιστ. Ἀλεξ. 12 PG 18, 568C. Μ. Ἀθανασ. Ἐπιστ. πρὸς Ἐπίκτ. 7 PG 26,1061A. Ἐπιστ. Πρὸς Ἀδελφ. 2 PG 26,1073B, ὅπου καταγγέλλονται Μανιχαῖοι καὶ Ἀπολλινάριος, ἐπὶ Δοκητισμῶ. Κύριλλ. Ἱεροσολ. († 386) Κατήχ. 6,14. Μ. Βασίλ. († 379) Ἐπιστ. 260, 8. 261. 2PG 32,9965B καὶ 969C. Γρηγόρ. Θεολόγος († 390) Ἐπιθ. 2.1.1183 PG 37,1110. Γρηγόρ. Νύσσ. († 394) Ἐπιστ. 3 PG 46,1020D. Κατὰ Ἀπολλινάριον. 34PG 45,1197B. Ἐπιράνιος († 403). Αἵρεσ. 21,1 PG 41,285B καὶ 26.10 PG 41,341D καὶ 40.8 PG 41, 689B. Ἀρχοντικοὶ καὶ Κέρδων 41,1 PG 41,692C. 42 11 PG 41,72A καὶ 732C ποιήσασθαι. 56 2 PG 3F41, 992C. Χρυσόστομος († 407) Ὁμιλ. 43.2 εἰς Ματθ. PG 58,459 καὶ εἰς Ἐβρ. Ὁμιλ. 4,4 PG 63,30. Τερτυλιανὸς († 240) DE CARNE CHRISTI 1 PL 2, 754. Κύριλλος Ἀλεξανδρείας († 444). Γλαφ. Γενέσ. 7 PG 69, 338. Περὶ τῆς Ἐνανθρώπου. PG 75, 1189-1252. Εὐθερίου Τυάταν († 434) COINFUTAT 13 PG 28, 1337-1394. J. L. SCHULZE καὶ J. L. NOESSELT, THEODORETUS, OPERA OMNIA, V. HALLE, 1774, σ. 1113-1174. Λεοντίου Βυζαντίου († 534), Περὶ αἵρεσ. Πράξ. Γ' PG 86, 1212-1217. Τὴν βλασφημίαν τῶν αἰρετικῶν Δοκητῶν, γλωσσολογούντων, ὅτι ὁ Χριστὸς διήλθεν ἀπλῶς, μὲ τό, ὅπερ, ἐξ οὐρανοῦ, ἐκόμισε, σῶμά του, διὰ τῆς Παρθένου Μαρίας «ὡς διὰ σωλήνος» στηλιτεύει ὁ ἱ. Θεοδώρητος ὁ Κύρου († 458) ᾄδε: «Σίμων γὰρ καὶ Μένανδρος, Κέρδων καὶ Μαρκίον παντάπασιν ἀρνούνται τὴν ἐνανθρώπησιν, καί, τὴν, ἐκ Παρθένου γέννησιν, μυθολογίαν ἀποκαλοῦσι. Βαλεντίνος δὲ καὶ Βασιλείδης καὶ Βαρδησάνης καὶ Ἀρμόνιος καὶ οἱ τῆς τοῦτᾶν συμμορίας, δέχονται μὲν τῆς Παρθένου τὴν κύησιν καὶ τὸν Τόκον, οὐδὲν δὲ τὸν Θεὸν Λόγον, ἐκ τῆς Παρθένου προσειληφέναι φασίν, ἀλλὰ παράδόν τινα, δι' αὐτῆς, ὡσπερ διὰ σωλήνος, ποιήσασθαι, ἐπιφανῆσαι δὲ τοῖς ἀνθρώποις, φαντασίᾳ χρυσάμενον» (Θεοδώρητον Κύρου. Ἐπιστολὴ 145 PG 83,1173, ἐν τῷ Διαλόγῳ Α' PG 83,35). Χρησιμοποιεῖ δὲ αὐτολεξεί ὁ ἱ. Θεοδώρητος τοὺς λόγους τοῦ Ἐπισκόπου Λουγδούνου καὶ Ἀγ. Ἱερομάστρου Εἰρηναίου († 202), δι' ὧν, ὁ Ἀποστολικὸς ἐκείνος Πατὴρ, πλήρως ἀνατρέπει τοὺς αἰρετικούς Δοκίτας, τοὺς βλασφημοῦντας, ὅτι, δῆθεν, ὁ Θεὸς Λόγος, ἐνανθρώπησας, οὐδὲν προσέλαβεν, ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας: «Τί γὰρ καί, εἰς αὐτὴν, κατῆι, εἰ μὴδὲν ἐμελλε λήψεσθαι, παρ' αὐτῆς; Ἐτι τε, εἰ μὴδὲν εἰλήφει, παρὰ τῆς Μαρίας, οὐκ ἂν τὰς, ἀπὸ τῆς γῆς εἰλημμένας, προσίετο τροφάς, δι' ὧν τό, ἀπὸ γῆς ληφθέν, τρέφεται σῶμα» (Θεοδώρητ. Κύρου. Διάλογ. Α', Ὁρθόδοξος καὶ Ἑραριστῆς, PG 85, 32-105). «Εἰ μὴδὲν εἰλήφει, παρὰ τῆς Μαρίας... οὐδ' ἂν, εἰς τεσσαράκοντα ἡμέρας... νηστεύσας ἐπεινήσει, τοῦ σώματος ἐπιζητούντος τὴν ἰδίαν τροφήν». (Εἰρην. Αἵρεσ. 3. 22 PG 7, 957A). «Τὸ Ἐφραγεν... οὐ διὰ τὸ σῶμα, δυνάμει συνεχόμενον ἁγία, ἀλλ' ὡς μὴ τοὺς συνόντας ἄλλως, περὶ αὐτοῦ, φρονεῖν ὑπεισέλθοι, ὡσπερ, ἀμέλει, ὑστερον, δοκῆσει τινὲς αὐτὸν πεφανερῶσθαι ὑπέλαβον». (Κλήμ. Ἀλεξ. († 215) Στρωμ. 6.9 PG 292C). Καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος († 390): «Εἰ τις, οὐ Θεοτόκον, τὴν

νευτική του ένότητι τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ, μύστου τῆς Ἐορτῆς, Εὐαγγελιστοῦ Λουκά²⁵.

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης († 1809) δίδει τὴν τρίτην, μέσην ἐρμηνείαν, ἣτις καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἐπικρατήσαν Συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας: «Εὐθὺς μὲν ἐξεικονίσθη, κατὰ τὰ μέλη, τὸ Θεοῦπόστατον Βρέφος, ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς Παρθένου, ὡς λέγει καὶ ὁ Βασίλειος, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ἐξεικονισθέντα μέλη ἠϋξήθησαν, παρευθὺς, καὶ ἔγιναν τέλεια, ὡς τὰ τοῦ ἐνεαμηνηαίου Βρέφους... Ὀλίγον, κατ' ὀλίγον ἠϋξαναν τὰ ἐξεικονισθέντα μέλη, ἕως οὗτου ἐγένετο τὸ βρέφος ἐννέα μηνῶν καὶ ἐγεννήθη», ὡς ὑποσημειῶν ὁ ἱ. Θεοφύλακτος καὶ ἄλλοι²⁶.

Ἴνα δυναθῆ, ὁ ἐνανθρωπήσας Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, νὰ εἶπῃ, εἰς τοὺς ἀνθρώπους: «Ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σὰρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἶμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν, ἐν ἑαυτοῖς. Ὁ τρώγων μου τὴν σὰρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἶμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτόν, ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἡ γὰρ σὰρξ μου, ἀληθῶς ἐστὶ βρώσις, καὶ τὸ αἶμα μου, ἀληθῶς ἐστὶ πόσις. Ὁ τρώγων μου τὴν σὰρκα καὶ πίνων μου τὸ αἶμα, ἐν ἐμοὶ μένει καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ»²⁷, ἔπρεπεν ἐξάπαντος, ἐπὶ τῆς ἀσάρκου καὶ ἀσωμάτου Θεότητος Αὐτοῦ, τῆς συναϊδίου καὶ ὁμοουσιῶν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νὰ λάβῃ σὰρκα ἀνθρωπίνην, νὰ λάβῃ σῶμα ἀνθρώπινον, τελείαν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὡς ἐκεῖνη Ἀδὰμ τοῦ πρωτοπλάστου. Ὅθεν «καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν»²⁸, «γενόμενος ἐκ γυναικός»²⁹, «ἐκ σπέρματος Δαβὶδ»³⁰, ἦτοι «ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας»³¹.

Ὁ Ἅγ. Γρηγόριος ὁ Θαυματουργὸς Ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας († 270) φέρεται ἐξαπολύσας ἀναθεματισμούς, κατὰ τῶν αἰρετικῶν τῆς ἐποχῆς του, Γνωστικῶν καὶ Δοκητῶν, ἀρνούμε-

νων τὸ κτιστόν, πραγματικὸν σῶμα, ὅπερ προσέλαβεν, ἐνανθρωπήσας, ἐκ τῆς Θεοτόκου Παρθένου Μαρίας, ὁ Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, Κύριος Ἰησοῦς Χριστός³².

Ὁ Πρεσβύτερος ΚΠόλεως Τιμόθεος (6ος αἰὼν) κατονομάζει τοὺς αἰρετικούς τούτους, τοὺς ἀρνούμενους τὸ κτιστόν καὶ πραγματικὸν τῆς σαρκὸς τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ Λόγου³³. Ἄλλ' ὁ ἄσαρκος καὶ ἀσώματος Θεὸς Λόγος, σαρκωθείς καὶ σωματωθεὶς, ἀπέκτησε σῶμα πραγματικόν, ἴδιον σῶμα, περὶ τοῦ ὁποῦ ἠδύνατο, κυριολεκτῶν, νὰ λέγῃ, εἰς τοὺς ἀγανακτοῦντας, διότι, ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, ἡ γυνὴ τὸ ἀλάσαστρον τοῦ βαρυτίμου μύρου αὐτῆς κατέχεεν, ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ: «...βαλοῦσα αὐτῇ τὸ μύρον τοῦτο, ἐπὶ τοῦ σώματος μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν»³⁴.

Περὶ τούτου, τοῦ ἰδίου αὐτοῦ σώματος, τῆς πραγματικῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ὅτε, κατὰ τὴν νύκτα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, συνέστησε τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, εἶπε: «Λάβετε, φάγετε τοῦτο ἐστὶ τὸ σῶμα μου»³⁵, ἐνῶ, πρότερον, ὁ αὐτὸς Κύριος Ἰησοῦς ἀπεκάλυψεν: «Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ, ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ὁ ἄρτος δέ, ὃν ἐγὼ δώσω, ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς»³⁶.

III. Τὴν Ἀποστολικὴν Συνείδησιν καὶ Πράξιν τῆς πρωτοπαγοῦς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἐπιβεβαιοῖ, ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος, γράφων: «...τὴν Εὐχαριστίαν σὰρκα εἶναι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν, ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων ἡμῶν, παθοῦσαν»³⁷.

Ὁμολογοῦντες τὸ πραγματικὸν τῆς σαρκώσεως τοῦ ἀσωμάτου Θεοῦ Λόγου διὰ τῆς μεταλήψεως τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἐνούμεθα, πρὸς τὸ ἀθάνατον Θεῖον, πρὸς τὴν ἀφθαρσίαν, καταφάσκει ὁ Ἅγ. Γρηγόριος Νύσσης († 394): «πᾶσι τοῖς πεπιστευκόσι... ἑαυτὸν ἐνσπεῖρει (ὁ ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ θυόμενος Χριστός), διὰ τῆς σαρκός, ἣς ἡ σύστασις, ἐξ οἴνου τε καὶ ἄρτου ἐστὶ... ὡς ἂν τῇ πρὸς τὸ ἀθάνατον ἐνώσει καὶ ὁ ἀνθρώπος τῆς ἀφθαρσίας μέτοχος γένοιτο»³⁸.

(Συνεχίζεται)

ἀγίαν Μαρίαν ὑπολαμβάνει, χωρὶς ἐστὶ τῆς Θεότητος. Εἰ τις, διὰ σωλήνος, τῆς Παρθένου διαδραμεῖν, ἀλλὰ μὴ, ἐν αὐτῇ διαπεπλάσθαι, λέγει θεϊκῶς ἅμα καὶ ἀνθρωπικῶς (θεϊκῶς μὲν, ὅτι, χωρὶς ἀνδρός· ἀνθρωπικῶς δέ, ὅτι νόμῳ κνήσεως, ὁμοίως ἄθεος). Εἰ τις πεπλάσθαι τὸν ἀνθρώπον, ἢ ὑποδευκέναι λέγοι Θεόν, κατάκριτος». (Ἐπιστ. 101,43 PG 37,117-180).

25. Θεοφύλακτου Βουλγαρίας († 1112) Ἐρμην. εἰς Λουκ. PG 23,684-694εξ.

26. Νικοδήμου Ἄγιορείτου († 1809) «Ἐορτοδρόμιον», σελ. 221, Ἀθῆναι 1869.

27. Ἰω. 16,53-56.

28. Ἰω. 1,14.

29. Γαλάτ. 4,4.

30. Ρωμ. 1,3.

31. Κυρίλλ. Ἱεροσ. Κατήχ. 11,4-6, 13,20. Κατήχ. 12,31-33. 11,3-6. 12,1-5.

32. Γρηγορίου Νεοκαισαρείας τοῦ θαυματουργοῦ, Κεφάλαια περὶ Πίστεως δώδεκα, PG 10,1128A.

33. Ἀπαριθμήσις καὶ Ἱστορία τῶν αἰρετικῶν, PG 86,44C.

34. Ματθ. 26,6-13. Μάρκ. 14,3. Ἰω. 11,2. 12,3. Κυρίλλ. Ἱεροσ. Εἰς τὸν Παράλ. 311.

35. Ἰω. 6,51. Ματθ. 26,26.

36. Ἰω. 6,51.

37. Σμυρν. VII, 1. πρβλ. Ἰουστ. Α. Ἀπολογ. 66.2 PG 6,429A.

38. Γρηγορ. Νύσσης († 394) Λόγος Κατήχ. 37 PG 45,97B.

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΤΟ ΦΩΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΑΝΟΝΟΣ*

Ἡ ἐκ Παρθένου γέννηση τοῦ Χριστοῦ «καινοποιεῖ» τὴν ἀνθρώπινη φύση (Θ' εἰρμός). Ἀπὸ τὸν Χριστό, νέον Ἀδάμ, ἐκπορεύεται γιὰ τὸν πρῶτον Ἀδάμ –καὶ ὁλόκληρο τὸ ἀδαμαιο γένος– ἡ «ὕγεια» (Οἶκος), ἡ ἀνακαινίση καὶ ἡ ἀνάπλασή του. Καὶ οἱ θεραπείες ποὺ ἐνεργοῦσε ὁ Χριστὸς καὶ στίς ὁποῖες ἀναφέρεται ἐκτενῶς ἡ Θ' ὠδή τοῦ Κανόνος προσλαμβάνουν ἐσχατολογικὲς διαστάσεις· ἀποτελοῦν τὰ σημεῖα τῆς

Τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. κ. **ΣΥΜΕΩΝ Π. ΚΟΥΤΣΑ**

Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ποὺ «ἤγγικεν ἐφ' ἡμᾶς» (Λουκ. 10,9· Ματθ. 12,28), ποὺ εἶναι πλέον «ἐντὸς ἡμῶν» (Λουκ. 17,21), ὡς ζωὴ ἐν Χριστῷ, ὡς «τὸ περισσόν» τῆς ζωῆς (Ἰω. 10,10) ποὺ εἰσβάλλει στὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν κόσμο, ἕναν κόσμο ὑποκειμένο στὴ φθορὰ καὶ τὸν θάνατο (Α' Κορ. 15,53-55).

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μυστήριο τῆς θείας Ἐνανθρωπήσεως ὁ Μέγας Κανὼν ἐπιμένει καὶ στὸ μυστήριο τοῦ Σταυροῦ. Ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου, ἐνώπιον τοῦ ὁποῖου ἡ κτίση ὁλόκληρη κατελήφθη ἀπὸ τρόμο, καταλύει τὴ δύναμη τοῦ Ἄδῃ:

«Ἡ κτίσις συνείχετο,
σταυρούμενόν σε βλέπουσα·
ὄρη καὶ πέτραι,
φόβῳ διερρήγγυντο·
καὶ γῆ συνεσειέτο,
καὶ Ἄδῃς ἐγυμνοῦτο·
καὶ συνεσκότασε τὸ φῶς,
ἐν ἡμέρᾳ καθορῶν σε,
Ἰησοῦ προσηλωμένον σαρκί» (Θ' 23).

Μὲ τὸν ἐκούσιο σταυρικὸ του θάνατο ὁ Χριστὸς νικά τὸν θάνατο, ἀνακαινίζει τὴ φύση μας, μᾶς ζωοποιεῖ καὶ ὡς «καινὴν κτίσιν» (Β' Κορ. 5,17) μᾶς προσάγει στὸν Θεὸ Πατέρα.

«Τὸ σῶμα σου καὶ τὸ αἷμα,
σταυρούμενον ὑπὲρ πάντων, ἔθνης Λόγε·
τὸ μὲν σῶμα, ἵνα ἀναπλάσῃς με·
τὸ δὲ αἷμα, ἵνα ἀποπλύνῃς με·
τὸ πνεῦμα παρέδωκας, ἵνα ἐμὲ προσάξῃς,
Χριστὲ τῷ σῷ Γεννήτορι» (Δ' 18).

Μὲ τὸ μυστήριο τοῦ Ἐσταυρωμένου καὶ Ἀναστημένου Χριστοῦ κατὰ τὸν Μεγάλον Κανόνα συνάπτεται τὸ ὅλο μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας: τὸ βάπτισμα, ἡ Εὐχαριστία, οἱ Γραφεῖς, ἡ λύτρωση, ἡ θεία γνώση, ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ.

«Γενέσθω μοι κολυμβήθρα,
τὸ αἷμα τὸ ἐκ πλευρᾶς σου, ἅμα καὶ πόμα,
τὸ πηγᾶσαν ὕδωρ τῆς ἀφέσεως...» (Δ' 20).

Καὶ σ' ἕνα ἀπὸ τὰ ἐπόμενα τροπάρια προσθέτει:

«Κρατῆρα ἡ Ἐκκλησία,
ἐκτίσατο τὴν πλευρὰν σου τὴν ζωηφόρον,
ἐξ ἧς ὁ διπλοῦς ἡμῖν ἐξέβλυσε,
κρουνὸς τῆς ἀφέσεως καὶ γνώσεως,
εἰς τύπον τῆς πάλαι, τῆς νέας, τῶν δύο ἅμα,
διαθηκῶν Σωτῆρ ἡμῶν» (Δ' 22).

Ἡ Ἐκκλησία δὲν κάνει τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ περισυλλέγει καὶ νὰ μεταγγίζει τὴ ζωὴ ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὸν Ἐσταυρωμένο Κύριό της. Εἶναι ὁ κρατῆρ, τὸ ποτήριον ποὺ ξεχειλίζει ἀδιάκοπα «ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς».

* * *

Ὁ δρόμος τῆς σωτηρίας ποὺ ἐγκαινίασε ὁ Θεάνθρωπος Κύριος, ἡ «τῶν πάντων θέωσις» ποὺ τελεσιουργεῖται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι ταυτοχρόνως καὶ ἕνα προσωπικὸ γεγονός· γεγονός δηλαδὴ στὸ ὁποῖο συμμετέχουμε ἀποφασιστικὰ καὶ γιὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ὁποῖου συμ-πράττουμε, μὲ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ, ἐνεργὰ καὶ καθοριστικὰ.

Ἡ ἀσκητικὴ αὐτὴ πορεία τοῦ ἀνθρώπου συνιστᾷ τὸ μυστήριο τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Ἀποτελεῖ τὴ μεγαλύτερη –πλὴν ὅμως λυτρωτικῆ– περιπέτεια τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ σκοτάδι στὸ φῶς, ἀπὸ τὴ φθορὰ καὶ τὸν θάνατο στὴν ἀφθαρσία καὶ στὴ ζωὴ.

Ἐνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα στοιχεῖα τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς εἶναι ἡ μετάνοια. Καὶ ἡ μετάνοια ὡς ἀγὼν ἐν Χριστῷ ἀνακαινίσεως καὶ συνεχούς ἐπιστροφῆς πρὸς τὸν Θεὸ εἶναι παράλληλα καὶ ὁδὸς κατανύξεως. Στὸ στοιχεῖο τοῦτο θὰ ἀναφερθοῦμε στὴ συνέχεια.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 224 τοῦ ὑπ' ἀρ. 5 τεύχους.

6. Ἡ σημασία τῆς κατανύξεως

Ὁ Μέγας Κανών, ὅπως ἤδη ἀναφέραμε, εἶναι ἕνας ὕμνος βαθιάς συντριβῆς καὶ συγκλονιστικῆς μετανοίας. Καὶ ἡ γλώσσα μὲ τὴν ὁποία ἐκφράζεται ἡ συντριβὴ τῆς μετανοοῦσης ψυχῆς ποὺ ἐκζητεῖ τὸ ἔλεος τῆς θείας φιλανθρωπίας εἶναι ὁ θρήνος, ἡ κατάνυξη, τὰ δάκρυα.

Κατάνυξη — ἕνας ὄρος κλειδὶ ὄχι μόνο τῆς ἱερῆς περιόδου τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρης τῆς ἀσκητικῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας μας — εἶναι ἕνα κράμα λύπης καὶ χαρᾶς· λύπης ποὺ προξενεῖ ἡ συνειδητοποίηση τῆς ἀμαρτωλότητάς μας καὶ χαρᾶς ποὺ γεννᾷ στὴν ψυχὴ μας ἡ ἐλπίδα τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας.

Ἡ ἀσκητικὴ παράδοση ὀνομάζει τὴν κατάνυξη «χαροποιόν πένθος» ἢ «χαρμολύπη» — ὄροι, ποὺ ἐνῶ φαινομενικὰ δείχνουν νὰ ἐμπεριέχουν μιὰ κάποια ἀντινομία, ἐκφράζουν ἄριστα μιὰ ἀπὸ τὶς συγκλονιστικότερες χριστιανικὲς ἐμπειρίες: τὴ λύπη γιὰ τὴν ἀμαρτία καὶ ταυτόχρονα τὴν ἐλπίδα γιὰ τὴ σωτηρία· τὴ συναίσθηση τοῦ βάρους τῆς ἀμαρτίας ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ μετοχὴ στὴ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως (πρβλ. Γ. Μαντζαρίδου, Θεὸς καὶ Ἱστορία κατὰ τὸν Γρηγόριον τὸν Παλαμάγ, στὸ Θεὸς καὶ Ἱστορία, Θεσσαλονίκη 1968, σ. 146).

Ἄπὸ σημεῖο ποὺ ἀποδεικνύει τὴν κατάνυξη τῆς ψυχῆς εἶναι τὰ δάκρυα τῆς κατανύξεως. Στὴν πατερικὴ παράδοση ἀνευρίσκουμε μιὰ πλούσια διδασκαλία γύρω ἀπὸ τὴν κατάνυξη καὶ τὰ δάκρυα, μιὰν ἀληθινὴ θεολογία τῶν δακρύων. Τὸ ἴδιο παρατηροῦμε καὶ στὴν ὕμνογραφία τῆς ἱερῆς περιόδου τοῦ Τριωδίου. Αὐτὸς ἀκριβῶς εἶναι καὶ ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο καὶ τὸ ἀντίστοιχο λειτουργικὸ βιβλίον ὀνομάστηκε «Τριώδιον κατανυκτικόν», ἐνῶ, ἀντίθετα, ἐκεῖνο τῆς ἀναστάσιμης περιόδου — τὸ Πεντηκοστάριον δηλαδὴ — «Τριώδιον τῶν ρόδων».

Ἡ ἴδια πνευματικὴ διδασκαλία διαποτίζει καὶ ὁλόκληρο τὸν Μεγάλον Κανόνα. Εἶναι, θὰ λέγαμε, τὸ βασικότερο γνώρισμά του. Κατὰ τὸ Συναξάριο τῆς Πέμπτης τῆς Ε' ἑβδομάδας, ὁ ἅγιος Ἀνδρέας διὰ τοῦ Μεγάλου Κανόνος «προτρέπεται πάσαν ψυχὴν» «ἀεὶ πρὸς Θεὸν ἀνατρέχειν διὰ μετανοίας, διὰ δακρύων καὶ ἐξομολογήσεως καὶ τῆς ἄλλης δηλονότι εὐαρεστίσεως». Αὐτὸ φαίνεται ὁλοκάθαρα ἤδη ἀπὸ τὸ πρῶτο τροπάριον τοῦ Κανόνος:

«Πόθεν ἄρξομαι θρηνεῖν
τὰς τοῦ ἀθλίου μου βίου πράξεις;
ποῖαν ἀπαρχὴν
ἐπιθήσω Χριστέ,
τῇ νῦν θρηνωδίᾳ;
ἀλλ' ὡς εὐσπλαγγνός μοι δὸς
παραπτωμάτων ἄφεσιν».

7. Αἰτία τῶν δακρύων

Αἰτία τοῦ κατὰ Θεὸν πένθους καὶ τῶν δακρύων εἶναι ὁ πόνος ποὺ προκαλεῖ στὴν ψυχὴ ἡ ἐπίγνωση τῆς ἀνθρώπινης ἀμαρτωλότητος. Ἡ συναίσθηση ὅτι ὁ ἄνθρωπος παρέβη τὴ θεία ἐντολή, ὅτι ἀμάρτησε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ στερήθηκε τὴ σωτικὴ χάρη Του, προξενεῖ στὴν ψυχὴ τοῦ πόνο καὶ λύπη, ποὺ ἐξωτερικεύεται μὲ τὸν κλαυθμὸ καὶ τὰ δάκρυα. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἐκφράζεται ἡ συντριβὴ τῆς ψυχῆς καὶ ἡ εἰλικρινεία τῆς μετανοίας.

Ὁ Μ. Βασίλειος, ἀπαντώντας στὸ ἐρώτημα «ποῖον πένθος ἀναλάβωμεν, ἵνα καταξιωθῶμεν τοῦ μακαρισμοῦ “μακάριοι οἱ πενθοῦντες”» (Ματθ. 5,4), γράφει τὰ ἐξῆς: «Ἐμπεριέχεται τοῦτο τὸ ἐρώτημα τῇ κατὰ Θεὸν λύπῃ· ὅταν ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις πενθῶμεν, ἦτοι διὰ τὴν ἀτιμίαν τοῦ Θεοῦ, ὅτι διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν τὶς ἀτιμάζει» (Ὅροι κατ' ἐπιτομὴν 194, ΒΕΠΕΣ 53, 309).

Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκτήσει κατάνυξη, ἂν προηγουμένως δὲν συναισθανθεῖ βαθιὰ τὴν ἀμαρτωλότητά του. Ὁ ποιητὴς μας ἐξετάζει τὸν πρότερο βίον του. Ἀνακαλεῖ στὴ μνήμη του τὰς πράξεις τοῦ ἀθλίου βίου του (Α' 1· Δ' 3) καὶ δὲν διστάζει νὰ ὁμολογήσει ὅτι «ἤμαρτεν ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους» (Β' 3· Γ' 12). Παράλληλα γνωρίζει ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι φιλάνθρωπος καὶ εὐσπλαγγνος (Α' 1,12). Γι' αὐτὸ καὶ προτρέπει τὴν ψυχὴ του νὰ ἐξομολογηθεῖ «τῷ πάντων Κτίστη» καὶ νὰ προσαγάγει «ἐν μετανοίᾳ δάκρυα» (Α' 2).

Ὁ ἄνθρωπος ἀμαρτάνει κατὰ ποικίλους τρόπους· «κατὰ νοῦν καὶ λόγον καὶ προαίρεσιν, καὶ θέσει καὶ γνώμῃ καὶ πράξει» (Δ' 4). Τὰ βέλη τῆς ἀμαρτίας τραυματίζουν ὄχι μόνο τὴν ψυχὴ ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα (Β' 37). Ὅπως, λοιπόν, ἀμαρτάνουμε μὲ τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα μας — τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα ποὺ συγκροτοῦν τὴν ἐνιαία καὶ ἀδιαίρετη ἀνθρώπινη ὄντοτητα —, μὲ τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα μας ὀφείλουμε νὰ ἐκφράζουμε καὶ τὴν εἰλικρινὴ μετάνοιά μας.

(Συνεχίζεται)

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΕΣ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥΣ*

Ἀγαπητοί μου,

Ὅτι οἱ Πατέρες αὐτοὶ τοὺς ὁποίους γιορτάζουμε σήμερα, ὑπῆρξαν τὰ πρότυπα ποιμένων καὶ διδασκάλων, ὄχι μόνο στὴ θεωρία ἀλλὰ καὶ στὴν πράξη, εἶναι σὲ ὄλους γνωστό. Κύριο ὅμως χαρακτηριστικὸ τους γνώρισμα, δὲν εἶναι ἡ θεωρητικὴ τους κατάρτιση, ἀλλὰ ἡ ἐφαρμογὴ στὴν πράξη τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης, τῆς φιλανθρωπίας. Εἶχαν τὴν

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΒΑΡΛΑ

εὐχέρεια καὶ τὴ δύναμη νὰ ἀνακαλύπτουν τὸν πόνο καὶ νὰ τὸν ἀνακουφίζουν, νὰ ἀντιλαμβάνονται τὶς ἀνάγκες καὶ νὰ τὶς θεραπεύουν, νὰ ζητοῦν τοὺς πλανημένους καὶ νὰ τοὺς ἐπαναφέρουν στὴ μάντρα τῆ λογικῆς.

Σκοπὸς τῆς ζωῆς τους καὶ κύριο μέλημά τους, ὑπῆρξαν ἡ ἐνδελεχὴς μέριμνα καὶ φροντίδα τοῦ ποιμνίου τους, ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων, ἡ ἄρση κάθε προσκόμματος, ἡ διδασκαλία καὶ ἡ ποδηγέτηση τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς τους. Κάθε πράξη ἄδικη προκαλοῦσε τὴν ἐπέμβασή τους, κάθε παρέμβαση τῆς ἡθικῆς κολαζόταν.

Στὰ πρόσωπα τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν συναντοῦμε ὄχι μόνο τοὺς θεωρητικοὺς ἀλλὰ τοὺς ἀνθρώπους τῆς πράξης καὶ τοῦ καθήκοντος, αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι μετέτρεψαν τὴ θεωρία σὲ πράξη ζωῆς. Εἶναι γεγονός ὅτι ἀπὸ νωρὶς ὁ Χριστιανισμὸς ἀντιμετώπισε τὴν κοινωνία, ὄχι ὡς ἕνα παρὰ ῥάγοντα τελικὸ καὶ αἰώνιο, οὔτε ὅμως καὶ ὡς ἕνα μέγεθος προσωρινό.

Ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία τοῦ Ἰησοῦ καὶ οἱ παραβολές Του γιὰ τὴ βασιλεία διέγραψαν τὶς ἀρχὲς νέων σχέσεων μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων σὲ μιὰ νέα ἀναμενόμενη κοινωνία. Ἐπιδιώκοντας αὐτὴ τὴν ἀναμενόμενη νέα κοινωνία οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες καὶ ζώντας σὲ μιὰ ἐποχὴ πού δὲν ἦταν ἰδανικὴ ἀπὸ καμιά ἄποψη, δραστηριοποιοῦνται καὶ βιώνοντας τὶς Εὐαγγελικὲς ἀρχές, προσπαθοῦν νὰ δώσουν λύσεις στὰ κοινωνικὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς τους.

Στὸν ὀρθολογισμὸ τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ πρακτικῆς ἀντιτάσσουν τὴν πρακτικὴ κοινωνικὴ γεφύρωση τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου πρὸς τὸν ὑπεραισθητὸ καὶ συλλαμβάνουν μέσα ἀπὸ ἕνα ἔντονα θρησκευτικὸ καὶ ἀνθρώπινα κοινωνικὸ συναίσθημα τὸν κόσμο στὴν ὅλη ἐνότητά του μὲ προοπτικὴ, μέσα ἀπὸ τὸ κύρος τοῦ Εὐαγγελικοῦ λόγου καὶ τῆς ἀποκαλύψεως, νὰ πετύχουν τὴ συνάντησὴ καὶ συναδέλφωση, τὴν κοινωνικὴ ἰσορροπία, μέσα ἀπὸ τὴν προφητικὴ ἔκσταση «τοῦ κατὰ φύσιν ζῆν, πρὸς τὸ ἐν Θεῷ ζῆν». Ἔτσι ἀντιμετωπίζουν τὰ κοινωνικὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς τους, τὰ ὁποῖα πολὺπλοκα καὶ δυσεπίλυτα, ἀπαιτοῦσαν ἐπιτακτικὰ ἄμεση λύση.

Ἄνιση κατανομὴ τοῦ πλούτου, διάκριση σὲ πλούσιους καὶ πτωχοὺς, ἀνισότητα, ἐργασία καὶ ἐπάγγελμα, ἐλευθερία, δουλεία, ἰδιοκτησία, νὰ μερικὰ ἀπὸ τὰ προβλήματα μὲ τὰ ὁποῖα κατέγιναν οἱ τρεῖς Ἱεράρχες.

Σὲ ὅλα αὐτὰ ἔλαβαν στάση πραγματιστικὴ, ἀποφεύγοντας τὶς ἀκρότητες οἱ ὁποῖες ἐγκυμονοῦσαν πολλοὺς κινδύνους λόγω τῆς ἰδιαιτερότητας τῆς ἐποχῆς τους. Ἡ Ἐκκλησία τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσει ἕνα ἐπικίνδυνο πρόβλημα. Ἡ ἀλματώδης ἐξέλιξη τοῦ ἐμπορίου ἀνύψωσε τὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο καὶ κατ' ἐπέκταση τὶς ἀνάγκες τῶν ἀνθρώπων, δημιούργησε ὅμως καὶ μιὰ οἰκονομικὴ παρακμὴ μὲ βαθμιαία ἐκμηδένιση τῆς ἰδιοκτησίας τῶν μικρῶν καὶ τὴν ἀποπτώχυνση τῶν μεσαίων κοινωνικῶν στρωμάτων. Σ' αὐτὴ τὴν πραγματικότητα δημιουργεῖται ὁ ἀντίποδας τῆς ἀφάνταστης πολυτέλειας τῶν ἰσχυρῶν, ἡ ἀνατολικὴ μεγαλοπρέπεια καὶ ἡ ἀλόγιστη σπατάλη.

Ἡ βαθμιαία μείωση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δούλων δημιουργεῖ πρόβλημα παραγωγῆς. Ἡ ἀνισότητα μεταξὺ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων συνεχῶς αὐξάνει μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐπιδεινώνεται ἡ κατάσταση καὶ τὸ κοινωνικὸ πρόβλημα νὰ ἐκδηλώνεται ὀξύ, ὡς πρόβλημα σχέσεων μεταξὺ ἰσχυρῶν καὶ ἀδυνάτων καὶ ὡς πρόβλημα σχέσεων μεταξὺ πλουσίων καὶ πτωχῶν.

Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὰ διδάγματα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας διατυπώνουν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 220 τοῦ ὑπ' ἀρ. 5 τεύχους.

τήν ἄποψη, ὅτι ἰδιοκτησία καὶ πλοῦτος ἀποτελοῦν κοινωνικὲς πραγματικότητες τὶς ὁποῖες ἢ χριστιανικὴ διδασκαλία δὲν μπορεῖ οὔτε νὰ ἀγνοήσει, οὔτε νὰ πολεμήσει, ἀλλὰ τὶς ἀναγνωρίζει καὶ προσπαθεῖ νὰ τὶς συναρμόσει μὲ τὰ θεῖα ρήματα. Τὰ δύο κεντρικὰ σημεῖα στὰ ὁποῖα συγκεντρώθηκε αὐτὸ τὸ κοινωνικὸ πρόβλημα ἦταν ὁ πλοῦτος καί, εἰδικότερα, ἡ ἰδιοκτησία, ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ δουλεία ἀφ' ἑτέρου.

Καὶ στὰ δύο αὐτὰ ζητήματα οἱ τρεῖς μεγάλοι Ἱεράρχες, ἐμπνευσμένοι ἀπὸ τὰ διδάγματα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, ἔλαβαν στάση πραγματιστική, ἀποφεύγοντας τὶς ἀκρότητες στὶς ὁποῖες ὠθοῦν τὰ δύο βαθύτατα ρεύματα τῆς ἐποχῆς τους, τὸ ἕνα ἐπαναστατικὸ καὶ τὸ ἄλλο ἀντιδραστικὸ, συνδυάζοντας τὴν ἀνάγκη τῆς διατήρησης τῆς πολιτείας μὲ τὰ ἀνθρωπιστικὰ διδάγματα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Ἔτσι, ὡς πρὸς τὴν ἰδιοκτησία καὶ τὸν πλοῦτο, ἡ ἀρχικὰ τιθέμενη ἀρχὴ εἶναι ὅτι ἀποτελοῦν κοινωνικὲς πραγματικότητες, τὶς ὁποῖες ἢ χριστιανικὴ διδασκαλία δὲν μπορεῖ οὔτε νὰ ἀγνοήσει, οὔτε νὰ πολεμήσει, ἀλλὰ τὶς ἀναγνωρίζει καὶ προσπαθεῖ νὰ τὶς συναρμόσει μὲ τὰ θεῖα ρήματα. «Πάροικοι γὰρ ἐσμεν καὶ παρεπίδημοι. Τὸ δὲ ἐμὸν καὶ τὸ σὸν, τοῦτο ῥήματα ἐστὶ ψιλὰ μόνον· ἐπὶ δὲ πραγμάτων οὐχ ἔστηκε. Καὶ γὰρ εἴ τὴν οἰκίαν σὴν εἶναι φῆς ῥήμα ἐστὶν πράγματος ἔρημον. Καὶ γὰρ ὁ ἀήρ καὶ γῆ καὶ ὕλη τοῦ δημιουργοῦ καὶ σὺ δὲ αὐτός... Ἡ δὲ χρῆσις σῆ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἀδηλος... Κἂν γὰρ χρήματα λάβῃ τὰ αὐτοῦ ἔλαβε, κἂν τιμῆν, κἂν δόξαν, κἂν τὸ σῶμα... Ἡ ψυχὴ σου οὐκ ἔστι σὴ καὶ πῶς τὰ χρήματά ἐστι σά;» λέγει ὁ Χρυσόστομος⁵. «Ἐστὶ ῥευστὰ καὶ πρόσκαιρα», καὶ «ὡσπερ ἐν παιδιᾷ ψήφων, ἄλλοτε εἰς ἄλλους μεταρριπτόμενα καὶ μετατιθέμενα καὶ οὐδὲν οὔτω τοῦ κατέχοντος ἴδιον ὡς ἢ μὴ χρόνῳ παυθῆναι ἢ φθόνῳ μετατεθῆναι», ἀποκρίνεται ὁ Γρηγόριος⁶.

«Οὐχὶ γυμνὸς ἐξέπεσες τῆς γαστροῦ; Οὐ γυμνὸς πάλιν εἰς τὴν γῆν ὑποστρέψεις; Τὰ δὲ παρόντα σοι πόθεν; Εἰ μὲν ἀπὸ ταυτομάτου λέγεις, ἄθεος εἶ, μὴ γνωρίζων τὸν κτίσαντα, μηδὲ χάριν ἔχων τῷ δεδωκότι· εἰ δὲ ὁμολογεῖς εἶναι παρὰ Θεοῦ, εἰπὲ τὸν λόγον ἡμῖν δι' ὃν ἔλαβες. Μὴ

ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἀνίσως ἡμῖν διαιρῶν τὰ τοῦ βίου; Διατί σὺ μὲν πλουτεῖς, ἐκεῖνος δὲ πένεται;... Σὺ δὲ πάντα τοῖς ἀπληρώτοις τῆς πλεονεξίας κόλποις περιλαβὼν, οὐδένα οἶει ἀδικεῖν τοσοῦτως ἀποστερών;... τοῦ πεινῶντός ἐστὶν ὁ ἄρτος ὃν σὺ κατέχεις· τοῦ γυμνητεύοντος τὸ ἱμάτιον ὃ σὺ φυλάσσεις ἐν ἀποθήκῃς... Ὡστε τοσοῦτους ἀδικεῖς ὅσοις παρέχειν ἠδύνασο», λέγει ὁ Βασίλειος⁷.

Τὴν ἴδια περίπτου ἐποχὴ ὁ ἐπίσκοπος Μεδιολάνων Ἀμβρόσιος ἀκολουθώντας τὸ ἐπαναστατικὸ ρεῦμα διακηρύσσει ὅτι ἡ γῆ δόθηκε ἀπὸ κοινοῦ στοὺς πλούσιους καὶ στοὺς φτωχοὺς. «Γιατί, λοιπόν, πλούσιοι, οἰκειοποιεῖσθε μόνοι σεῖς τὴν ἰδιοκτησία τῆς; Cur vobis ius proprium soli, divites, arrogatis? Nescit natura, divites quae omnes pauperes generat»⁸ καὶ ὅτι «ἡ φύση κοινὰ ἔκανε ὅλα τὰ πράγματα καὶ γιὰ κοινὴ χρῆσις. Ἡ φύση δημιούργησε τὸ κοινὸ δίκαιο, ὃ δὲ σφετερισμὸς τὸ ἰδιωτικόν». «Natura igitur ius commune generavit, usurpatio ius decit privatum»⁹.

Ὁ Κλήμης, ὁμοίως, ὁ Ἀλεξανδρέας, ἀφετέρου, καταβάλλει ἤδη τὴν προσπάθεια νὰ συμβιβάσει τὶς δύο ἀπόψεις. «Οὐκ ἄρα ἀπορριπτέον τὰ καὶ τοὺς πέλας ὠφελούντα χρήματα· κτήματα γὰρ ἐστὶ κτητὰ ὄντα καὶ χρήματα χρήσιμα ὄντα καὶ εἰς χρῆσιν ἀνθρώπων παρεσκευασμένα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἄ δὴ παράκειται καὶ ὑποβέβληται καθάπερ ὕλη τις καὶ ὄργανα πρὸς χρῆσιν ἀγαθὴν τοῖς εἰδόσι τὸ ὄργανον... Καὶ ὁ πλοῦτος ὄργανόν ἐστι... Πέφυκε γὰρ ὑπηρετεῖν ἀλλ' οὐκ ἄρχειν» καὶ «Ἀποτακτέον οὖν τοῖς ὑπάρχουσι τοῖς βλαβεροῖς, οὐχὶ τοῖς ἐὰν ἐπιστήται τις τὴν ὀρθὴν χρῆσιν καὶ συνωφελεῖν δυναμένους. Ὡφελεῖ δὲ τὰ μετὰ φρονήσεως καὶ σωφροσύνης καὶ εὐσεβείας οἰκονομούμενα»¹⁰.

(Συνεχίζεται)

7. Ὁμιλία εἰς τὸ «Καθελὼ μου τὰς ἀποθήκας», PG 31,276.

8. De Nabuther Jezraelita, PL 14, 707.

9. De officiis ministrorum, PL 16, 67. Πρβλ. σχετικῶς τὶς γνώμες τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου ὁ ὁποῖος θεωρεῖ τὴν ἰδιοκτησία ὡς γεγονός τοῦ θετικοῦ δικαίου καὶ ὄχι τοῦ φυσικοῦ. Βλ. ἐπίσης in Joannis Evangelium Tractatus VI εἰς PL 35, 1436 ἐξ.

10. Βλ. Τὶς ὁ σωζόμενος πλοῦσιος, PG 9, 617, 620.

5. Ὁμιλία 10η πρὸς Α' Κορινθίους, PG 61,85.

6. Περί φιλοπρωχίας, PG 35,884.

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ ΚΑΙ ΕΛΒΕΤΙΑ (2-16 Δεκεμβρίου 1995)*

Τò μεγάλο ήθικό όφελος

Άνοιξαν, λοιπόν, οί καρδιές τών Έλλήνων και τών άλλων παρόντων εκείνο τò βροχερό βράδυ στò Βόρειο Λονδίνο, εκεί μέσα στην κολοσσιαία με πανύψηλο θόλο κατάφωτη αίθουσα, όπου παρατεταγμένοι οί όμογενείς άντικρυστοί στòν Πατριάρχη και τούς Ίεράρχες τού Οικουμενικού Θρόνου έβλεπαν ó ένας στá πρόσωπα τών άλλων «τò καλλίτερο είναι τους», άφου κατá βασική διδασκαλία τού Χριστού θá σωθούμε διá τού πλησίον και κριτήριο γνησιότητας τού

Του κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΘ. ΧΩΡΑ

καλού χριστιανού είναι ή συμπεριφορά του πρòς τόν συνάνθρωπον.

Έγινε, λοιπόν, εκείνο τò βράδυ τής 7ης Δεκεμβρίου 1995 στò Λονδίνο, όπως τò λέει ó Άπ. Παύλος, «συμπαράκλησις», δηλαδή στηριγμός τών ψυχών και άλληλοπεριχώρησις και άνταλλαγή γνώμων και συμπερασμάτων άπό τόν προβληματισμό και τόν άγώνα τού καθενός.

Ήσαν μάλιστα μεταξύ τών άκροατών, τών συνομιλητών, τών συνδαιτημόνων και έπισκεπτών, πού προσήλθαν άλλοι σέ ένορειακούς, άλλοι σέ αίθουσες δεξιώσεων και σέ πνευματικά Κέντρα και χώρους ύποδοχής, ήσαν παρόντες και έτερόδοξοι καθηγητές, άξιωματούχοι, ιερωμένοι, ιεροσπουδαστές, άλλοι φιλομαθείς ή περιέργοι, πού ó καθένας με τόν τρόπο του έκφράστηκε και έπωφελήθηκε άπό τήν όρθόδοξη έμπειρία, άπό τήν παρουσία τού Οικουμενικού Πατριάρχου στò Λονδίνο, τήν Γενεύη, τήν Λωζάνη, τήν Βέρνη, τήν Ζυρίχη, τò Σάν Γκάλλεν, τò πριγκηπάτο τού Λίχτενστάιν, πού άπετέλεσαν διαδοχικά τούς κύριους σταθμούς τής πατριαρχικής ιεραποστολικής περιοδείας, διότι περι αυτό πρòκειται.

Η περιοδεία τού Οικουμενικού Πατριάρχου, πού έδώ σέ άδρες γραμμές περιγράφουμε, ήταν σαφώς ιεραποστολική, άφου ó σκοπός ήταν ιερός, όπως έξ άρχής έξηγήσαμε. Ήταν πατρική - άδελφική πορεία και προσέγγιση πρòς τούς άδελφούς και τá τέκνα τής Μεγάλης τού Χριστού Έκκλησίας, σέ περίοδο μάλιστα περισυλλογής, κατάνυξης και προετοιμασίας για τήν μεγάλη έορτή τών Χριστουγέννων.

Τò ύψιστο ήθικό κύρος τής Έκκλησίας

Η αυθόρμητη συσσωμάτωση τών όμογενών περι τò σεβαστò πρόσωπο τού Οικουμενικού Πατριάρχου, πού άνατρέχει σέ παραδοσιακή τακτική έπικοινωνία και συσπείρωση τού όρθόδοξου ποιμνίου γύρω άπό τούς τοπικούς του ποιμένες, τούς Ίεράρχες και τούς έφημερίους τών ένοριών τής Διασποράς, έδειξε άλλη μιá φορά άκόμη πòσο δίκαιο έχει τò Οικουμενικό Πατριαρχείο, όταν με άφορη τò πρόσφατο νομοθέτημα περι Συμβουλίου Όμογενών και τò Συνέδριο τών Άποδήμων στη Θεσσαλονίκη, έπιμένει νά διατηρήση τόν ήγετικό του ρόλο στην πνευματική ποδηγήτηση τών άποδήμων. Ρόλο, τόν όποίο είχε ή Έκκλησία άπό αιώνων, όταν μάλιστα άπουσίαζε τελειώς τò κρατικό ένδιαφέρον άπό τήν πατρίδα - τήν μητρόπολη τού Έλληνισμού.

Η Έκκλησία, λοιπόν, έπιμένει στην διατήρηση τού πατροπαράδοτου αυτού ρόλου, γιατί διαθέτει τò ύψιστο ήθικό κύρος, τήν ένοποιό δύναμη, τήν χριστιανική άγάπη και άλληλεγγύη, γεγονός πού, έπαναλαμβάνουμε, έφάνη όλοκάθαρα και κατá τήν πρόσφατη πατριαρχική περιοδεία στην Άγγλία και Έλβετία.

Ό Μέγας Λογοθέτης τού Οικουμενικού Πατριαρχείου και Άρχων - μέγας ευεργέτης - Παναγιώτης Άγγελόπουλος, προσφωνώντας τόν Οικουμενικό Πατριάρχη στò πνευματικό Κέντρο τού Άγίου Δημητρίου Ζυρίχης, πού ó ίδιος ίδρυσε, ύπεστήριξε τήν άνωτέρω πραγματικότητα με τούτα τá λόγια: «Πολλοί με έρωτούν», είπε ó Παναγιώτης Άγγελόπουλος, «γιατί όσα χρήματα διαθέτω, τά χορηγώ για έκκλησιαστικά μόνον έργα. Αυτό τò κάνω, γιατί πιστεύω βαθειά, ότι Έκκλησία Όρθόδοξη και Έλληνισμός είναι ένα και τò αυτό πράγμα»!

Άξίζει νά αναφέρουμε ότι στòν αυτό χώρο τής Ζυρίχης έδέχθηκε ένωρίτερα ó Παναγιώτατος, σέ δύο χωριστές άλληλοδιάδοχες συνεδρίες, τούς Ρωμαιοκαθολικούς έπισκόπους τής Έλβετίας, με τούς όποιούς είχε ουσιαστική συζήτηση για τá άνοικτá θέματα: τού παπικού άλαθήτου - πρωτείου, τής οννίας, τής ιερωσύνης τών γυναικών, για τά όποία είτε τις γνωστές σταθερές όρθόδοξες θέσεις, τις όποιες ó Οικουμενικός Πατριάρχης έχει και έπισημότερα γνωστοποιήσει σ' όλα τá άρμόδια έπίπεδα διεκκλησιαστικών σχέσεων.

Η έπόμενη συνδιάσκεψη ήταν μεταξύ τής Πατριαρχικής Άκολουθίας και μελών - εκπροσώπων τής

* Συνέχεια εκ τής σελ. 226 τού ύπ' άρ. 5 τεύχους.

Κοινότητα 'Εργασίας τών 'Εκκλησιών 'Ελβετίας. 'Η συνεργασία αυτή έγινε πάλιν υπό την προεδρίαν τού Οικουμενικού Πατριάρχου και άντηλλάγησαν εποικοδομητικές απόψεις επί θεμάτων διεκκλησιαστικής συνεργασίας στόν τομέα τής διακονίας, τής κοινωνικής, δηλαδή, παρουσίας και άλληλοβοήθειας. Παρόμοια έπικοινωνία έγινε και στό Λονδίνο κατά την δεξίωση, πού παρέθεσε ό λεγόμενος «Σύλλογος Νικαίας». Πρόκειται για σύλλογο, πού ιδρύθη τό 1925 με άφορμή τόν έορτασμό τών χιλίων έξακοσίων χρόνων από την οικουμενική σύνοδο τής Νικαίας (325) και σέ άνάμνηση τής έπετείου αυτής. 'Ο Παναγιώτατος και ή άκολουθία του έπεκωνώνησε σέ ειδική δεξίωση, πού έγινε στην έπιβλητική αίθουσα τού έκκλησιαστικού άνακτόρου τού Λάμπεθ με τά τριακόσια εύγενικά μέλη τού Συλλόγου αυτού, πού σύμφωνα με τό Καταστατικό του, σκοπό έχει να συμπαρίσταται στόν Πριμάτο τής 'Αγγλικανικής 'Εκκλησίας στό έργο τής έπικοινωνίας μετά τών μη 'Αγγλικανών χριστιανών, να βοηθή στην φιλοξενία και στήριξη ξένων φοιτητών.

'Ο άπόηχος τής Πατριαρχικής έπίσκεψης

Στό καλλιτεχνικά τυπωμένο πρόγραμμα, πού κυκλοφόρησε στό Λονδίνο σέ χωριστό έπιμελημένο τριαντασέλιδο τεύχος (παρόμοιο πρόγραμμα είχε κυκλοφορηθή και από την Μητρόπολη 'Ελβετίας στην Γενεύη) διαβάζομε: «... ή έλευση στό 'Ηνωμένο Βασίλειο τής Α.Θ. Παναγιότητος τού Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου είναι γεγονός ύψιστης σημασίας για την έδώ πολυπληθή όμογένεια, ή όποία άποτελεί ποίμνιό του...».

Αυτό διαπιστώσαμε κι έμεις, παρακολουθώντας την πατριαρχική πορεία, συνωσιζόμενοι στους κατάμεστους ναούς τού 'Αγίου Νικολάου, τής 'Αγίας Σοφίας τού Λονδίνου και όπου άλλου στην συνέχεια έπήγαμε, βλέποντας τόν ένθουσιασμό τών πιστών, την τόνωση τού φρονήματος, την άνάταση την πνευματική.

Αυτό, όπως προείπαμε, ήταν τό μεγάλο ήθικό όφελος από τό πέραςμα τού Οικουμενικού Πατριάρχου στις όρθόδοξες ένορίες τής 'Αγγλίας και 'Ελβετίας. 'Ο Πατριάρχης έμίλησε στις ψυχές τών ανθρώπων με τό ήθος, τόν λόγο και με τό παράδειγμά του και στα τρία έπίπεδα, πού αναδιπλώθηκε ή πατριαρχική παρουσία: τό έθιμοτυπικό — έπίσκεψη προσωπικών, τό διεκκλησιαστικό — έπικοινωνία μετά τών έτεροδόξων, τό ποιμαντορικό — έπίσκεψη τού πνευματικού του ποιμνίου.

«Ξέρομε καλά ποιόν ύποδεχόμεθα» είπε στην

προσφώνησή του ό πρόγκηψ τού Λιχτενστάιν Χάνς - Άνταμ ό Β', «είσθε ό Πατριάρχης ό Οικουμενικός τής Κωνσταντινουπόλεως, ή προσωποποίηση τών άξιών και άρετών, πού καταξιώνουν την ζωή και σας παρακαλούμε να συνεχίσετε να εργάζεσθε για την έπικράτηση τών ύψηλών χριστιανικών ιδεωδών σ' έναν κόσμο, πού σήμερα άπειλείται από τόν ματεριαλισμό...».

Και ό προκαθήμενος τής Παλαιοκαθολικής 'Εκκλησίας στην Βέρνη, έπίσκοπος Χάνς Γκέρνυ, είπε στόν καθεδρικό ναό τής Βέρνης (Μύνστερ): «...είσθε εκ τών όλίγων μεγάλων 'Ιεραρχών τής Χριστιανωσύνης και σας παρακαλώ, υπό την ιδιότητά σας αυτή να εργασθήτε για την άλληλοκατανόηση μεταξύ τών χριστιανών, την ταπεινή άναζήτηση τής εύαγγελικής όδου».

'Ο Οικουμενικός Πατριάρχης, άπαντώντας, άνεφέρθη στην έπίκαιρη τότε έορτή τής 'Αγίας Άννας και στό πρόσωπο τής Παναγίας κόρης της Θεοτόκου Μαρίας, ή όποία είπε ότι διά τής ταπεινώσεως και τής άυταπαρνήσεώς της άποτελεί πρότυπον χριστιανικής ζωής. Παρατηρήθη μάλιστα από πολλών πλευρών ότι και οι δύο εκκλησιαστικοί άνδρες ώμίλησαν στό αυτό μήκος κύματος, άφού κατεδίκασαν την ύψηλόφρονα διάθεση και προέτρεψαν στό ταπεινό φρόνημα και την καλή πίστη και εύδοκία, πού πρέπει να πρυτανεύουν μεταξύ τών λαών.

'Ο δέ Γενικός Γραμματέας τού Παγκοσμίου Συμβουλίου 'Εκκλησιών και οι έπιτελείς του μετά σεβασμού ήκουσαν, σέ δύο προγραμματισμένες διασκέψεις, τόν Οικουμενικό Πατριάρχη να διευκρινίζει τις όρθόδοξες εκκλησιολογικές απόψεις και είπαν ότι ζητούν τις συμβουλές τού Πατριάρχου.

'Επομένως, ό Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος έδικαίωσε για άλλη μιá φορά τόν χαρακτηρισμό, πού από πολλούς τού άποδίδεται, ότι δηλαδή είναι κήρυκας τής ειρήνης, τής έλπίδος και τής άγάπης για τόν άνθρωπο και τό περιβάλλον, μέσα στό όποίο ζούμε.

'Εφάνη για άλλη μιá φορά άκόμη, ότι ό Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος, νέος άκόμη πρωθιεράρχης τής 'Ορθοδοξίας, είναι ό εκλεκτός τού Θεού για να κρατήση, στό μεταίχμιο τής μεταβατικής εποχής μας, τό βάρος τής ιστορικής συγκυρίας και να παρουσιάση τους πνευματικούς θησαυρούς τής 'Ορθοδοξίας στό εύρύτερο διεκκλησιαστικό και πολιτιστικό προσκήνιο τού σύγχρονου κόσμου, με στόχο την γνησιότητα και την αλήθεια, «ήτις και έλευθερώση ήμάς» κατά τό πρότυπο τού Χριστού όστις «ήλθεν ίνα μαρτυρήση τή αληθεία» (Ίωάν. 18,37).

(Τέλος)

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ 1821*

«Ἡ γενναία καὶ ταχεῖα συνεισφορά σας εἶναι ἱερὰ ἀπαρχὴ τῆς θερμῆς, τῆς ζώσης, τῆς δραστηρίου πίστεως, ἣτις μόνη δύναται νὰ μεταφυτεύσῃ τὸ σκληρὸν καὶ τερατῶδες ὄρος τῆς δούλης Ἄγαρ⁴³¹ ἐκ τῆς, εἰς τὴν ὁποῖαν κατὰ θείαν παραχώρησιν ἐπεκυλίσθη, γῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ πέλαγος τῶν ἄμμων τῆς Ἀραβίας. Ἄλλ' ἐὰν ἀδιαφορῆτε καὶ ἀμελήτε, καὶ κνττάξη-

λείας σας. Ἐκ τοῦ βάθους τῶν τάφων, ὅπου σᾶς κρατοῦσι δεσμίους αἱ ἀλύσεις τῆς ἀσεβείας, ἐξέλθετε λείψανα εὐγενῆ τῶν πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας υἱῶν. Ἐγὼ σᾶς προσκαλῶ ὁ ζωοδότης καὶ πλαστοουργός σας. Ἐγὼ σᾶς ἐνδύω σάρκας, καὶ νεῦρα, καὶ ἰσχύν. Ἐγὼ σᾶς ἐμπνέω πνεῦμα ζωῆς. Ἡ δύναμις μου ἢ μεγάλη σᾶς ἐνισχύει. Ἀνάστητε! πατήσατε εἰς τοὺς πόδας σας, ἐκτινάξατε τὰς ἀλύσεις σας, ἐλευθερώσατε τὴν Ἐκκλησίαν μου, ὅπως μάθωσι τὰ ἔθνη, ὅτι ἡ πατρίς σας ὑπάρχει τὸ πρῶτον, τὸ ὑψηλὸν τὸ καθαρῶτατον ἁγιαστήριον τοῦ παναγίου μου ὀνόματος. «Ἔσεσθέ μοι εἰς λαὸν καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη, ὅτι ἐγὼ εἰμὶ Κύριος ὁ ἁγιάζων ὑμᾶς, ἐν τῷ εἶναι τὰ ἁγία μου ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα»⁴³⁶. Πρὸς ταύτην, ἀδελφοί, τὴν θείαν φωνήν, δὲν ἔμεινεν ἀναίσθητος οὐδεὶς γνήσιος Γραικός· εἰς ὄλων τὰ στήθη ἐπάταξεν ἡ καρδιά. Καὶ νέοι, καὶ ἄνδρες, καὶ γέροντες, καὶ κόραι ἀπαλαὶ ἐνθουσιάζθησαν ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Πῦρ ἱερὸν ἀνέφλεξεν αὐτῶν τὰς ψυχὰς. Οὐράνιος σκοπὸς ὀδηγεῖ τοὺς βραχίονας αὐτῶν. Δὲν μάχονται οὔτε διὰ πλεονεξίαν, οὔτε διὰ κενοδοξίαν, οὔτε δι' ἀσελγίαν, οὔτε δι' ἄλλον τινα σκοπὸν ὑλώδη καὶ χαμερπῆ· μάχονται ἐξ ἀνάγκης ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος, ὑπὲρ τῶν ἱερῶν καὶ φυσικῶν τοῦ ἔθνους δικαιωμάτων, ὑπὲρ τῆς ἰδίας σωτηρίας καὶ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ· διὰ τοῦτο νομίζουσι τὰς πληγὰς τοῦ τυράννου βέλη νηπίων, τὰς θλίψεις στεφάνους, τὸν πρόσκαιρον θάνατον, αἰώνιον ζωὴν»⁴³⁷.

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΠΟΥΓΑΤΣΟΥ

τε καθεὶς τὸ ἴδιον κέρδος, ὧ, καὶ τότε συνεισφέρετε ἀδελφοί, νὰ συνεισφέρετε κατὰ δυστυχίαν. Ἄλλ' ἐξεύρετε εἰς τί; εἰς ἀνάστασιν εἰδώλου, ὄχι ἀψύχου καὶ ἀναισθήτου, ἀλλὰ μαρωτάτου, ἀλλ' ἐχθίστου καὶ θανασίμου καὶ πανωλέθρου εἰς ὄλον ἡμῶν τὸ γένος. Συνεισφέρετε, ὅσον ἀπὸ τὸ μέρος σας, νὰ ὑπερισχύσῃ καὶ νὰ στηριχθῇ «τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως»⁴³², ὁ ἄπιστος τύραννος, ἐν μέσῳ τῆς πατρίδος, καθὼς ἄλλοτε συνεισέφεραν οἱ ἀνόητοι Ἰσραηλίται νὰ στήσωσι τὸν χωνευτὸν ἐκεῖνον μόσχον εἰς τὸ μέσον τῆς συναγωγῆς αὐτῶν»⁴³³.

«Ἡ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς χρηματικὴ βοήθεια», ὑποστηρίζει ὁ Κ. Οἰκονόμος, «γίνεται πρακτικὴ τῆς πίστεως ἀπόδειξις, διότι δι' αὐτῆς δὲν ἐκπληροῦμεν τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν εὐσπλαχνίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὸς Θεὸν ὑπακοήν»⁴³⁴.

«Τίς ἀμφιβάλλει ὅτι ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἑλλάδος εἶναι βουλή τῆς θείας Προνοίας, εἶναι στάδιον λαμπρὸν, εἰς τὸ ὁποῖον προσκαλεῖ τοὺς ὀρθοδόξους Ἕλληνας ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν νὰ ἀγωνισθῶσι πρὸς σωτηρίαν;... «Ὁ Θεὸς τῆς δόξης ἐβρόντησε»⁴³⁵ καὶ ἀνέκραξεν ἰσχυρῶς. Τὰ ὄσα τὰ ξηρὰ τῶν Ἑλλήνων ἀνάστητε ἀπὸ τῶν μνημάτων τῆς δου-

«Εἰς τοῦτο λοιπὸν τὸν ἱερὸν ἀγῶνα πίστεως, εἰς τοῦτο τὸ πάνδημον ἔργον τῆς ἁγίας ἐλευθερίας, εἰς τὸ ὁποῖον συντρέχει προθύμως ὁλόκληρον τὸ γένος τὸ ἑλληνικόν, σὺ ἀδελφέ μου κάθησαι τὰς χεῖρας ἔχων, ὡς λέγουσι, σταυρωμένος, καὶ θεωρεῖς μακρόθεν τὸ στάδιον ἀδιάφορος, καὶ παρακούεις τὴν θείαν φωνήν, ἣτις σὲ προσκαλεῖ, ὅπου ἂν διατρίβῃς, νὰ γίνῃς συμπράκτωρ καὶ συνεργὸς τοῦ ἀγῶνος κατὰ τὸ δυ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 141 τοῦ ὑπ' ἀρ. 3 τεύχους.

431. Ἰδ. ἄνωτ., σμ. 385.

432. Δαν. ιβ' 11.

433. Συνεισφ., σ. 119-120.

434. Συνεισφ., σ. 107.

435. Ψαλμ. κη', 3.

436. Ἰεζ. λζ', 28.

437. Συνεισφ., σ. 116.

νατόν, καὶ πῶς δὲν εἶσαι ἄξιος τῆς ἐσχάτης κατακρίσεως καὶ ποινῆς, διὰ τὴν τοιαύτην παρακοὴν σου;»⁴³⁸.

«Τοιουτοτρόπως», σημειοὶ ἐν τέλει ὁ Κ. Οἰκονόμος εἰς τὸν «Περὶ Συνεισφορᾶς» Λόγον του, «καὶ ἡ πιστὴ εἰς τὰς βουλὰς τῆς θείας Προνοίας ὑπακοή, καὶ ἡ δικαιοσύνη, (καὶ ἡ εὐσπλαχνία), αἱ τρεῖς μεγάλοι τῆς πίστεως ἐντολαὶ μᾶς ὑποχρεώνουσιν εἰς χρηματικὴν συνεισφορὰν, πρὸς βοήθειαν τῶν ἀγωνιζομένων ἡμῶν ἀδελφῶν»⁴³⁹.

«Δεῦτε λοιπὸν ἀδελφοί μου πάντες σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλους καὶ συνενωμένοι διὰ τοῦ συνδέσμου τῆς ἀγάπης συνεισφέρετε τὰ δυνατὰ πρὸς παραμυθίαν καὶ τῶν ἐν τῇ πατρίδι γενναίως ἀγωνιζομένων, καὶ τῶν ἐνταῦθα διασφωμένων ὁμογενῶν, οἵτινες καὶ αὐτοὶ θέλουσι ὑπουργήσει ἐν καιρῷ τὴν πατρίδα. Βλέπετε τοὺς ξένους, βλέπετε τοὺς φιλανθρώπους λαοὺς τῆς Εὐρώπης, πῶς συνεισφέρουσι προθύμως, καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν φιλαδέλφων Ρώσων, τὴν δυνατὴν βοήθειαν πρὸς διατροφήν καὶ παρηγορίαν τῶν πασχόντων Ἑλλήνων»⁴⁴⁰.

«Μὲ φαίνεται, ὅτι ἀκούω τὰς κραυγὰς (τῶν Κασσανδρηῶν), ἐν ᾧ ἔπιπτον γενναίως συμπατούμενοι ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐχθρῶν, τοιαῦτα τινὰ λέγοντες. «ὦ ποῦ εἴσθε πλούσιοι ὁμογενεῖς, ὅσοι διατρίβετε ἐλεύθεροι εἰς ξένην γῆν! Ἴδετε, ἂν εἶναι δυνατόν, εἰς ποῖον τέλος μᾶς ἔφευγαν ἢ ὀκηρία ἢ ἀδιαφορία σας. Ἐκινήθημεν μετὰ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν εἰς ἐλευθέρωσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πατρίδος. Ἐξεκρούσαμεν γενναίως τὸν τύραννον ἐκ τῆς ἡμετέρας Χερσονήσου. Ἐξωδεύσαμεν, ὅ,τι εἴχομεν νὰ συντηρήθωμεν, διὰ τὸν κοινὸν τῆς πατρίδος ὄφελος· δὲν μᾶς ἔμεινε τίποτ' ἄλλο, εἰμὴ ἡ ἐλπίς τῶν εὐπορούντων ὁμογενῶν. Ἄλλ' ἐπεινάσαμεν καὶ κἀνεῖς δὲν μᾶς ἔστειλε τροφήν· ἔδαπανήθησαν αἱ ἀποσκευαὶ μας, καὶ βοήθεια οὐδαμόθεν. ὦ! ποῦ εἴσθε ὁμογενεῖς, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐβοήσαμεν καὶ δὲν εἰσηκούσθημεν; ἢ ἀδιαφορία σας μᾶς ἐθανάτωσε, καὶ μᾶς ἐπλήγωσε πικρότερα παρὰ τὴν σπάθην τοῦ ἐχθροῦ. Ἄν ἀλλόφυλος μᾶς ἐπρόδιδεν, ἂν αὐτὸς ὁ βάρβαρος μαχομένους μᾶς ἐνικούσεν, ἠθέλομεν ὑποφέρει γενναίως. Ἄλλὰ νὰ προδοθῶμεν ἐγκαταλειφθέντες

ὑπὸ τῶν χειρῶν τῶν ἰδικῶν σας, μετὰ τῶν ὁποίων μᾶς ἐγέννησεν ἢ αὐτὴ πατρίς, μᾶς ἐξωγόνησαν τὰ αὐτὰ σπλάγγνα, μᾶς ἐθήλασαν οἱ αὐτοὶ τῆς Ἐκκλησίας μαζοί, μᾶς ἐξώπλισεν ὁ αὐτὸς τῆς πίστεως ζῆλος! Σεῖς ἄνθρωποι ὁμόψυχοι, ὁμόπιστοι, ὁμογενεῖς, σεῖς διὰ τῆς ὀλεθρίας ἀμελείας καὶ ἀναβολῆς σας νὰ μᾶς ἐγκαταλίπητε εἰς τὴν μανίαν τοῦ ἐχθροῦ; Αἶ, ἔλθετε τώρα, ἂν εἶναι τρόπος, βοσκήσατε τὰ συγγενικά σας βλέμματα εἰς τὰ πτώματά σας. Ὁ σκοπὸς τῆς ἀσυμπαθείας σας ἐτελείωσεν... Σεῖς, ὦ καλοὶ τῆς πατρίδος καὶ τῆς Ἐκκλησίας υἱοί, χαίρετε, πλουτεῖτε, τρυφᾶτε ἀσφαλεῖς εἰς τὰς χώρας τῆς εὐνομίας, ἐν ᾧ οἱ ἀδελφοὶ σας γίνονται θύματα τῆς ἀναληθσίας σας. Μᾶλλον δέ, ἂν φέρησθε καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους συμπατριώτας, καθὼς ἐφέρθητε πρὸς ἡμᾶς, θάψατε τὸ γρηγορότερον εἰς τὴν ἐρημίαν καὶ τὰ πλοῦτη καὶ τὸ μνημόσυνόν σας, ὥστε νὰ μὴ κατασχύνητε τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα εἰς τὴν οἰκουμένην. Καὶ ὅταν ἀνταμωθῶμεν μετ' ὀλίγον εἰς ἄλλην μίαν πατρίδα, εἴθε νὰ εὔρητε ἴλεων τὸν φοβερὸν Κριτὴν τοῦ παντός, εἰς τοῦ ὁποῖου τὰς ἀκοὰς ἀναβαίνει τοῦ αἵματος ἡμῶν ἢ σιωπῶσα κραυγὴ»⁴⁴¹.

VIII. Προσευχὴ Κ. Οἰκονόμου ὑπὲρ τοῦ Ἀγῶνος⁴⁴².

ὦ Θεὲ τῶν ὅλων! ἐκ βαθέων καρδίας ἐπικαλούμεθα τὸ πανάγιόν σου ὄνομα. Ἐπάκουσον τὴν ὀδυνηρὰν ἡμῶν ἱκεσίαν. Ἀπὸ βυθοῦ δυστυχίας, «ἐκ βάθους κοιλίας ἄδου»⁴⁴³, ζητοῦμεν τὸ μέγα σου ἔλεος· ἐλέησον, ἐλέησον ἡμᾶς ἐπουράνιε Βασιλεῦ. Ἴδε τὰς θλίψεις καὶ τὰς βασάνους, ἴδε τὰς πλάνας καὶ τὰς τλαιπωρίας, ἴδε τὸν πολὺν ὀλεθρον τοῦ ἐκλεκτοῦ καὶ ἡγαπημένου λαοῦ σου. Ἡμάρτομεν Δέσποτα, τὸ ὁμολογοῦμεν. «Ὅτι ἡμάρτομεν καὶ ἠνομήσαμεν, καὶ τῶν ἐντολῶν σου οὐκ ἠκούσαμεν, διὰ τοῦτο παρέδωκας ἡμᾶς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν ἀνόμων, ἐχθίστων, ἀποστατῶν, καὶ βασιλεῖ ἀδίκῳ καὶ πονηρωτάτῳ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν»⁴⁴⁴.

(Συνεχίζεται)

438. Συνεισφ., σ. 116-117.

439. Συνεισφ., σ. 118.

440. Φιλολ., 83.

441. Συνεισφ., σ. 124-125.

442. Φιλολ., σ. 101-104.

443. Σοφ. Σειράχ να', 5.

444. Ὠδὴ τριῶν παιδῶν. Δαν. γ', 29 κτλ.

Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

Σχεδιάγραμμα πατερικῆς ἀγγελολογίας

Ὅπως ὁμως ἔχει παραχωρηθεῖ ἐκ Θεοῦ στοὺς δαίμονες μία ἐλεγχόμενη ἐξουσία νὰ πειράζουσι τοὺς ἀνθρώπους, ἀνάλογη διαθέτουν οἱ ἄγγελοι γιὰ νὰ ὑποστηρίξουν τοὺς πιστοὺς. Κλείνοντας αὐτὴ τὴν ἐνότητα, θὰ λέγαμε μὲ τὰ λόγια πάλι τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ὅτι ἔργο τῶν ἀγγέλων εἶναι νὰ συνεργοῦν μὲ τὸν ἄνθρωπο, μὲ σκοπὸ τὴν ἐν Χριστῷ τελείωσι:

Τοῦ κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΑΡ. ΥΦΑΝΤΗ
Θεολόγου

«ἀγγελικῶν, οἶμαι, δυνάμεων, αἱ συνεργοῦσιν ἡμῖν πρὸς τὰ κρείττονα»⁷⁶.

5. Γνώση - δύναμη - πνευματικὴ τελείωση

Οἱ ἄγγελοι, ὡς κτίσματα λογικὰ καὶ ἐγγύτερα τοῦ Θεοῦ «διὰ τὸ συγγενὲς τῆς λαμπρότητος»⁷⁷, ὑπερέχουν σὲ γνώση κάθε ἄλλου κτίσματος. Ὡς ἐντολοδόχοι καὶ «λειτουργοὶ» τοῦ Θεοῦ, διερμηνεύουν τὸ θέλημά του καὶ «τὰ θεῖα ἀποκαλύπτουσι μυστήρια»⁷⁸ στοὺς ἀνθρώπους.

Ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὅπως καὶ σύνολη ἡ πατερικὴ παράδοση, κατατάσσει τοὺς ἀγγέλους σὲ μία σαφῶς ἀνώτερη θέσι ἐκείνης τοῦ ἀνθρώπου, δίχως βέβαια ποτὲ νὰ παραθεωρεῖται τὸ ἀγεφύρωτο ὄντολογικὸ χάσμα ποὺ τοὺς χωρίζει ἀπὸ τὸν Δημιουργό. Χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ ἀκόλουθα ἀποσπάσματα ἀπὸ τοὺς Λόγους του: «Οὕτως οὖν θεολογήσεις, κἂν ἢ Μωσῆς, καὶ Φαραὼ Θεός, κἂν μέχρι τρίτου, κατὰ τὸν Παῦλον, οὐρανοῦ φθάσης καὶ ἀκούσης ἀρρητα ῥήματα, κἂν ὑπὲρ ἐκείνους γένη, ἀγγελικῆς τινος ἢ ἀρχαγγελικῆς στάσεως τε καὶ τάξεως ἡξιωμένος. Κἂν γὰρ οὐράνιον ἅπαν, κἂν

ὑπερουράνιον τι, καὶ πολὺ τὴν φύσιν, ὑψηλότερον ἡμῶν ἢ, καὶ ἐγγυτέρω Θεοῦ, πλέον ἀπέχει Θεοῦ καὶ τῆς τελείας καταλήψεως...»⁷⁹. Τὸ ἀπόσπασμα δείχνει μὲ ἐνάργεια καὶ σαφήνεια τὴ διαβάθμιση σὲ γνώση πνευματικὴ ποὺ ἔχουν τὰ λογικὰ κτίσματα σὲ σχέση μὲ τὸν Θεό. Εἶναι χαρακτηριστικὸ δέ, ὅτι ἀκόμη καὶ τὴ θεοπτικὴ συναρπαγὴ τοῦ Παύλου, ὁ Γρηγόριος θεωρεῖ ὑποδεέστερη τῆς γνώσεως ποὺ διαθέτουν οἱ νοεροὶ δυνάμεις. Τέλος, ὑπαινίσσεται ὅτι ὑπάρχει καὶ διαβάθμιση στὴ γνώση ἐντὸς τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων: διαφορετικὴ «τάξις» καὶ «στάσις» συνιστοῦν οἱ ἄγγελοι καὶ διαφορετικὴ οἱ ἀρχάγγελοι. Οἱ ἄγγελοι, ὅπως εἶπαμε παραπάνω, ἔχουν ὡς μία πτυχή τοῦ ἔργου τους τὴν «συγκάλυψιν» τῆς ἀγίας Τριάδος. Αὐτὴ ἡ θέσι συνεπάγεται καὶ ὑπεροχὴ γνώσεως σὲ σχέση μὲ ὅποιο-δήποτε ἄλλο κτίσμα: «Μετὰ τῶν χειρουβὶμ δόξασον, συναγόντων τὰς τρεῖς ἀγιότητος εἰς μίαν κυριότητα, καὶ τοσοῦτον παραδεικνύντων τῆς πρώτης οὐσίας, ὅσον ὑπανοίγουσι τοῖς φιλοπόνοις αἱ πτέρυγες»⁸⁰. Πρέπει νὰ τονίσουμε πῶς ἡ γνώση στὴν προκειμένη περίπτωση σημαίνει κυρίως τὴν πνευματικὴν πρόοδο, ποὺ συνεπάγεται καὶ μετοχὴ στὰ θεῖα μυστήρια, δηλαδὴ ἀγιότητα. Μὲ τὴ στενότερη καὶ τρέχουσα ἔννοια τῆς γνώσης συνδέεται τὸ ἐπόμενο χωρίο τοῦ Γρηγορίου: «Θεοῦ γέννησις σιωπῆ τιμάσθω. Μέγα σοι τὸ μαθεῖν ὅτι γεγέννηται. Τὸ δὲ πῶς, οὐδὲ ἀγγέλους...»⁸¹. Παρότι, ἡ γνώση ποὺ διαθέτουν οἱ ἄγγελοι ὑπερτερεῖ κατὰ πολὺ ἐκείνης τῶν ἀνθρώπων, ὑστερεῖ καὶ αὐτὴ σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν Ἐνανθρώπησι τοῦ Θεοῦ Λόγου. Ἡ διεισδυτικὴ καὶ

79. Λόγος ΚΗ'. Θεολογικὸς δεῦτερος. Περί θεολογίας, PG. 36, 29B. Ἀναλυτικὰ γιὰ τὰ ὄρια τῆς γνώσεως τῶν ἀγγέλων βλ. τὸν τρίτο Περί ἀκαταλήπτου Λόγου τοῦ Χρυσόστομου Ἰωάννη μὲ τὸν εὐγλωττο ὑπότιτλο: «Καὶ ὅτι οὐδὲ ἡ συγκάταβασις τοῦ Θεοῦ φερρητὴ τοῖς Σεραφίμ», PG. 48, 719-728.

80. Λόγος ΛΔ'. Εἰς τοὺς Αἰγύπτου ἐπιδημήσαντας, PG. 36, 253A.

81. Λόγος ΚΘ'. Θεολογικὸς τρίτος. Περί Υἱοῦ, PG. 36, 84C. Ἐτσι, βλέπουμε τοὺς ἀγγέλους νὰ καταπλήττονται ἐνώπιον τῆς Ἐνανθρώπησις τοῦ Λόγου: «Πᾶσα φύσις Ἀγγέλων κατεπλάγη τὸ μέγα τῆς σῆς ἐνανθρωπήσεως ἔργον». Ἀκάθιστος Ὕμνος, στὸ Ὡρολόγιον τὸ Μέγα, σ. 537.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 97 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 τεύχους.

76. Λόγος Μ'. Εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα, PG. 36, 409C. Χαρακτηριστικὸ εἶναι καὶ τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸν Κανόνα: «...ἀλλ' ὦ προστάτα μου, καὶ ὁδηγέ μου, καὶ ἄρυστα, τρέψον μου τὴν ἔφεισιν πρὸς τὰ οὐράνια». Βλ. Ὡρολόγιον τὸ Μέγα, σ. 579.

77. Λόγος Μ'. Εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα, PG. 36, 364A.

78. Ἰω. Δαμασκηνοῦ, ὁπ. παρ., PG. 94, 872C.

έρμηνευτική ικανότητα τῆς λογικῆς κτίσεως ἀποδεικνύεται ἀδύναμη ἐνώπιον τῶν μυστηρίων τῆς θείας οἰκονομίας. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ θεῖα μυστήρια τιμῶνται μόνο «σιωπῆ».

Οἱ ἄγγελοι, ὅπως ἀναπτύξαμε στὴν ἐνότητα γιὰ τὴν φύση τους καὶ τονίσαμε ἐπανειλημμένως, εἶναι λογικὰ κτίσματα, ὑπερέχοντα παντὸς κτιστοῦ καὶ συγγενέστερα μὲ τὸ Θεό. Αὐτὴ ἡ συγγένεια πρέπει νὰ νοηθεῖ ὑπὸ πνευματικῆ ἐννοια. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ἀναλύοντας αὐτὴ τὴ σχέση χαρακτηρίζει τοὺς ἀγγέλους, «καθαρὰς φύσεις καὶ ἀκιβδήλους, ἀκινήτους πρὸς τὸ χεῖρον, ἢ δυσκινήτους, περὶ τὸ πρῶτον αἴτιον ἀεὶ χορευούσας» πῶς ἂν τις αὐτὰς ἀνυμνήσειεν ἐκείθεν ἔλλαμπομένας τὴν καθαρωτάτην ἔλλαμπιν, ἢ ἄλλως ἄλλην κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς φύσεως καὶ τῆς τάξεως τοσοῦτον τῷ καλῷ μορφουμένας καὶ τυπουμένας, ὥστε ἄλλα γίνεσθαι φῶτα, καὶ ἄλλου φωτίζειν δύνασθαι ταῖς τοῦ πρώτου φωτὸς ἐπιρροαῖς τε καὶ διαδόσεις λειτουργοῦς θεοῦ θελήματος, δυνατὰς ἰσχυρῆ φυσικῆ τε καὶ ἐπικτήτῳ πάντα ἐπιπροσευόμενας...»⁸² καὶ «ἀκινήτους πρὸς τὸ κακόν, καὶ μόνην ἐχούσας τὴν τοῦ καλοῦ κίνησιν»⁸³. Ἡ ἴδια ἡ φύση, συνεπῶς, τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων, καθιστᾶ αὐτὰς «δυσκίνητες πρὸς τὸ χεῖρον», ἔτσι ὥστε νὰ μιλοῦμε καὶ γιὰ παγίωση τῶν ἀγγέλων στὸ ἀγαθό. Γιὰ νὰ ἀποφύγουμε κάθε παρερμηνεῖα, θεωροῦμε σκόπιμο νὰ τονίσουμε, ὅτι ἡ πνευματικὴ πρόοδος τῶν ἀγγέλων ἐξαορτᾶται ἀπὸ τὸ φωτισμὸ τους ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος⁸⁴. Τὴν

παγίωση τῶν ἀγγέλων στὸ ἀγαθὸ ἀναφέρει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος καὶ σ' ἓνα ἄλλο σημεῖο τῶν Θεολογικῶν του Λόγων, αὐτὴ τὴ φορὰ σὲ συνάρτηση μὲ τὸ τρεπτὸ τῆς ἀνθρώπινης φύσης: «Ἡμεῖς τε γὰρ οὐ σύνθετοι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀντίθετοι, καὶ ἀλλήλοις, καὶ ἡμῖν αὐτοῖς, οὐδὲ ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας οἱ αὐτοὶ καθαρῶς μένοντες, μὴ ὅτι τὸν ἅπαντα βίον ἀλλὰ καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἀεὶ ῥεόντες τε καὶ μεταπίπτοντες. Οὐκ οἶδα δέ, εἰ μὴ καὶ ἄγγελοι καὶ πᾶσα φύσις ἢ ἄνω, καὶ μετὰ τὴν Τριάδα, κἂν ἄπλοῖ τινες ὡσι καὶ πρὸς τὸ καλὸν παγιώτεροι, τῆ πρὸς τὸ ἄκρον ἐγγύτητι»⁸⁵. Ἀλλὰ θὰ ἐπανέλθουμε σ' αὐτό.

Ἡ δύναμη καὶ ἡ ἀγαθότητα τῶν ἀγγέλων εἶναι ἀφ' ἐνὸς μὲν φυσικῆ, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἐπικτήτη. Καθ' ὅσον μάλιστα ἔχουν θέληση, «ἐθελότρεπτοι» ὄντες κατὰ τὸν Ἰωάννη τὸν Δαμασκηνό, ἡ πνευματικὴ τους κατάσταση δὲν εἶναι τόσο μόνιμη, ἀλλὰ μεταβλητῆ, ὅπως κάθε λογικοῦ πλάσματος. Ὡστόσο, ἡ πνευματικότητα τῶν ἀγγέλων ἐπιδέχεται μόνον προόδου, δηλαδὴ κίνησης πρὸς τὸ ἀγαθό, δεδομένου ὅτι εἶναι «ἀκίνητοι πρὸς τὸ χεῖρον». Οἱ τάξεις, ἐξᾴλλου, γιὰ τις ὁποῖες ἤδη ἐγινε λόγος ἀντιστοιχοῦν καὶ σὲ βαθμίδες πνευματικῆς τελειώσεως. Στὰ χωρία τοῦ Γρηγορίου ποὺ παραθέσαμε δὲν ὑπάρχει σχετικὴ ἀναλυτικὴ διδασκαλία, ποὺ βρίσκουμε λ.χ. στὸν Μ. Βασίλειο⁸⁶, ἐκτὸς βέβαια ἀπὸ τις ἀναφορὲς του στὰ Χερουβὶμ καὶ τὰ Σεραφίμ, τὰ ὁποῖα, καθὼς φαίνεται, ἔχουν ἓνα ὑψηλὸ βαθμὸ μετοχῆς στὴ θεῖα δόξα.

(Συνεχίζεται)

82. Λόγος ΚΗ'. Θεολογικὸς δεῦτερος. Περὶ Θεολογίας, PG. 36, 72B.

83. Λόγος ΛΗ'. Εἰς τὰ Θεοφάνεια, PG. 36, 321A.

84. Πρβλ. τὸ χωρίο Ἰω. Δαμασκηνοῦ: «οἱ ἄγγελοι, ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος διὰ τοῦ ἁγιασμοῦ ἐτελειώθησαν, κατ' ἀναλογίαν τῆς ἀξίας, καὶ τῆς τάξεως τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς χάριτος μετέχοντες», ὅπ. παρ., PG. 94, 896A, πράγμα, ποὺ εἶχε ἤδη τονίσει ὁ Μ. Βασίλειος: «Ἀγγέλων γοῦν τὴν μὲν εἰς τὸ εἶναι ἄροδον ὁ δημιουργὸς Λόγος ὁ ποιητὴς τῶν ὄλων παρείχετο τὸν ἁγιασμὸν δὲ αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον συνεπέφερεν. Οὐ γὰρ νήπιοι κτισθέντες οἱ ἄγγελοι, εἶτα τελειωθέντες τῆ κατ' ὀλίγον μετέτη, οὕτως ἀξιοὶ τῆς τοῦ Πνεύματος ὑποδοχῆς γεγονασιν' ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συστάσει καὶ τῷ οἰονεὶ φουράματι τῆς οὐσίας αὐτῶν συγκαταβληθεῖσαν ἔσχον τὴν ἀγιότητα. Διὸ καὶ δυσμετάθετόν εἰσι πρὸς κακίαν, εὐθύς, οἰονεὶ βαφῆ τινι, τῷ ἁγιασμῷ στομωθέντες, καὶ τὸ μόνιμον εἰς ἀρετὴν τῆ δωρεᾶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἔχοντες». Ὁμιλία εἰς τὸν Ψαλμὸν ΜΓ', PG. 29, 333CD. Τὸ ἴδιον θὰ τονίσει πολὺ ἀργότερα ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμάς: «Μόνον δὲ οἱ τὴν ἐαυτῶν τετηρηκότας τάξιν ἄγγελοι καὶ ὁσοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπανήλθον εἰς τὸ δεδομένον τοῖς λογι-

κοῖς ἄνωθεν ὑπερφύς ἀξίωμα καὶ τῆς θεοποιῦ ἐνεργείας καὶ χάριτος μεταλαγχάνουσιν αὐτοῦ τοῦ θεοῦ καὶ ἀπορρήτου φωτισμοῦ». Γρηγορίου Παλαμά, Συγγράμματα, Ἐκδ. Π. Χρηστόπου, τ. Γ', Θεσσαλονίκη 1970, σ. 375 (ἡ παραπομπὴ στοῦ Ν. Μασούκα, ὅπ. παρ., σ. 182 σημ. 158). Ὁ Παλαμάς, στὸ παραπάνω χωρίο, παραβάλλει τὴν πνευματικότητα τοῦ ἀνθρώπου μὲ ἐκείνη τῶν ἀγγέλων' ὅπως θὰ δοῦμε, χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τὸν Γρηγόριο ὡς μέτρα ἁγιασμοῦ γιὰ τοὺς πνευματικὰ ἀγωνιζόμενους ἀνθρώπους.

85. Λόγος ΛΑ'. Θεολογικὸς πέμπτος. Περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, PG. 36, 149BC. Ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ἐξαιτίας τοῦ ἀσωμάτου τῆς φύσεως τῶν ἀγγέλων, θεωρεῖ αὐτοὺς «ἀνεπίδεκτους μετανοίας». Βλ. ὅπ. παρ., PG. 94, 868B.

86. Ὁ Μ. Βασίλειος εἶναι ἀναλυτικὸς ἐπὶ τοῦ θέματος: «Ὁ τοῖνυν ἀρχιστράτηγος τῶν ἐν ταῖς λεγεῶσι κατατεταγμένων ἀγγέλων ἀρχων ἐστὶ δηλονότι. Πρὸς τί οὖν ὁ λόγος ἡμῖν φέρεται; Ὅτι οὐ πάντως, εἴ τι τῆ τάξει, καὶ τῷ ἀξιώματι δευτερόν ἐστι καὶ τρίτον, τοῦτο καὶ τὴν φύσιν ἐτέραν ἔχει. Ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν ἀγγέλων ὁ μὲν τις αὐτῶν ἀρχων, ὁ δὲ ὑπῆκοος, ἄγγελοι δὲ ὅμως τῆ φύσει πάντες' καὶ κατὰ μὲν τὸ ἀξίωμα ἢ διαφορὰ, κατὰ δὲ τὴν φύσιν ἢ κοινωνία (καὶ γὰρ ἀστὴρ ἀστέρως διαφέρει ἐν δόξῃ' φύσις δὲ πάντων ἀστέρων μία' καὶ πολλαὶ μοναὶ τῷ Πατρὶ, τοῦτέστιν, ἀξιωματῶν διαφοραὶ' φύσις δὲ ὁμοία τῶν δοξαζομένων)». Κατ' Ἐυνομίου, Λόγος Γ'. Περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, PG. 29, 657BC.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

«Τὸ Πάθος συνδέεται μὲ τὴν Ἀνάστασιν»

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἐν τῇ ἐπὶ τῷ Πάσχα Πατριαρχικῇ Ἀποδείξει, ἀπευθυνόμενος «παντὶ τῷ πληρώματι τῆς Ἐκκλησίας» καὶ ζητῶν νὰ ἐνισχύσῃ «τοὺς κλαίοντας καὶ ἀδικουμένους, τοὺς ἀναζητοῦντας καὶ τοὺς ἀμφιβάλλοντας», τονίζει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς:

«Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός. Συναδελφούμεθα οἱ πάντες ἐν ἀγαλλιάσει. Συγχορεύουν χοροὶ Ἀρχαγγέλων καὶ Ἀγγέλων μετὰ τῶν ταπεινῶν, τῶν ἐξουθενημένων, τῶν ἀπεγνωσμένων, τῶν νεκρῶν... Τὸ Πάθος συνδέεται μὲ τὴν Ἀνάστασιν ἢ Μεγάλῃ Παρασκευῇ μὲ τὸ Πάσχα. Τὸ γεγονός τοῦ θανάτου τοῦ σπόρου εἰς τὴν γῆν εἶναι ἀναπόσπαστος διαδικασία τῆς φυσιολογίας τῆς βλαστήσεως. Συνυφαίνονται αἱ συμφοραὶ μετὰ τῆς παρακλήσεως καὶ νικᾷ ἢ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ.

» Ἐντὸς τοῦ χαροποῦ πένθους τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας εἶναι τόσον τὸ φῶς τῆς χαρᾶς καὶ τὸ πλήθος τῆς χρησιμότητος τοῦ Κυρίου, ὥστε ἐμπιπλᾷ πᾶν ζῶον εὐδοκίας μεθύει τὴν ἀπὸ τὰς δοκιμασίας καὶ τὰς πληγὰς ἐσκαμμένην γῆν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ βλαστάνει τὴν οὐράνιον εὐφροσύνην.

» Ἡ ἀλήθεια τοῦ προσωπικοῦ ἡμῶν πόνου προμηνύει καὶ πιστοποιεῖ τὴν γνησιότητα τῆς χαρᾶς τῆς Ἀναστάσεως, ἢ ὅποια ἔρχεται καὶ ἤδη ἦλθε διὰ τοῦ Σταυροῦ ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ τοῦ ἀνθρώπου».

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ ὡς δύναμις καὶ ὡς σύμβολον τῆς ἐθνικῆς μας ἐγέρσεως.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ἐν τῇ ποιμαντορικῇ Αὐτοῦ ἐγκυκλίῳ πρὸς τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τονίζει ὅτι «ἡ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως εἶναι... πληρότητα ἀγαλλιάσεως ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τῆς νίκης... Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ σημαίνει πάντοτε μιὰ δημιουργικὴ καὶ ἀνακαινιστικὴ ἐνέργεια τοῦ

Θεοῦ ἐντὸς τῆς κοινωνίας... Ἡ Ἀνάστασις εἶναι δύναμις καὶ νίκη».

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, ὁ Μακαριώτατος ἐπισημαίνει, ὅτι «τὸ γεγονός τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ περικλείει καὶ ἓνα ἄλλο στοιχεῖο: τὸν συμβολισμό τῆς ἐθνικῆς μας ἐγέρσεως. Ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς δουλείας ἢ εἰκόνα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἦταν ἡ κρυφὴ προσδοκία τοῦ ἐσταυρωμένου γένους. Ὁ ἐλευθερωτὴς Χριστὸς ἐνέπνεε τοὺς ἡρώες μας νὰ ἀγωνίζονται γιὰ νὰ ἀναστήσουν τὸ δοῦλο γένος. Ἡ εἰκόνα αὐτῆ δὲν πρέπει νὰ σβῆσῃ ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ μνήμη. Τὸ θεῖο ὄραμα τῆς ἐγέρσεως πρέπει νὰ ἐμπνέει τοὺς ἄρχοντες καὶ τὸ λαὸ μας, γιὰτι οἱ καιροὶ εἶναι χαλεποὶ καὶ ἐπιβάλλεται ἡ ἐγερση τοῦ φρονήματός μας. Ἡ παθητικὴ ἀποδοχὴ ξένων προτύπων, ἢ ἀμβλυνση τοῦ ἑλληνορθόδοξου αἰσθητηρίου μας, τὸ πνιγηρὸ νέφος τῆς ἠθικῆς ἀποφορᾶς, συνθέτουν μιὰ ἀπογοητευτικὴ εἰκόνα τῆς σημερινῆς κοινωνίας, ἢ ὅποια γιὰ νὰ ζήσῃ πρέπει νὰ ἀναστηθεῖ, νὰ σπάσῃ τὸν βαρὺ κλοιὸ τῆς ραθυμίας καὶ νὰ περιβληθεῖ τὸ ἀειλαμπές φῶς τῆς ἀναστάσεως. Τὸ γεγονός τῆς ἀνακαινίσεως ἐπιτελεῖται μόνο μέσα στὴν Ἐκκλησία, ἢ ὅποια ἐνσαρκώνει καὶ ἐκφράζει τὴν ἐμπειρία τοῦ νέου Παραδείσου. Τότε μόνο «καινοὶ οἱ νόμοι, καινὸς ὁ τοῦ Θεοῦ λαός... καὶ καινὸν Πάσχα»».

Ὁ Abbé George Lemaitre.

Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, ὁμιλήσας τὴν 2αν Φεβρουαρίου ἐ.ἔ. κατὰ τὴν Θεϊαν Λειτουργίαν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τοῦ Ἁγίου Πέτρου τοῦ ἐν Leuven Ρωμαιοκαθολικοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ τῇ ἀνακηρύξει Αὐτοῦ εἰς Ἐπίτιμον Διδάκτορα, εἶπεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς, τὰ ὅποια ἀποκαλύπτουν τὴν πολυδιάστατον μόρφωσιν Αὐτοῦ:

«Δεχόμενοι σήμερον μετὰ συγκινήσεως τὴν πρὸς ἡμᾶς τιμητικὴν διάκρισιν ταύτην, στρέφομεν μετὰ σεβασμοῦ καὶ θαυμασμοῦ τὴν σκέψιν πρὸς τὸν ἀνθρώπον ἐκεῖνον, ὅστις

κατὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα ἐδόξασε τὸ ἱστορικὸν τοῦτο Πανεπιστήμιον: τὸν πρὸ 30 ἐτῶν ἀποθανόντα θεμελιωτὴν τῆς ἐπιστήμης τῆς Κοσμολογίας (Cosmologie), τὸν σεμνὸν ἱερέα, μαθηματικὸν καὶ ἀστρονόμον Abbé Georges Lemaitre. Σήμερον ὅλος ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος ἀποδέχεται ὅτι τὸ σύμπαν διαστέλλεται, ὅτι οἱ γαλαξίαι ἀπομακρύνονται ἀλλήλων, καὶ ὅτι ἡ ἱστορία αὕτη ἤρχισε πρὸ 10 ἕως 15 δισεκατομμυρίων ἐτῶν διὰ τῆς ἐκρήξεως μιᾶς ἀρχικῆς πυκνοτάτης σφαιρας. Σήμερον καὶ οἱ μὴ εἰδικοὶ γνωρίζουν, ὑπὸ τὸν ἀμερικανικῆς προελεύσεως ὄρον «Big Bang», τὸ γεγονὸς τῆς ἀρχικῆς ἐκείνης ἐκρήξεως. Ἄλλ' ὅτε τὸ 1927 ὁ τότε ἐκλεγείς καθηγητὴς τῆς ἀστροφυσικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τούτῳ Abbé Lemaitre, συνδυάζων τὰς ἐξισώσεις τοῦ Einstein μετὰ τῶν παρατηρήσεων τοῦ μεγίστου τότε τηλεσκοπίου τοῦ κόσμου, τοῦ ὄρους Wilson (Mount Wilson), διετύπωσε τὴν θεωρίαν τῆς διαστολῆς (expansion) τοῦ σύμπαντος, γεννηθέντος διὰ τῆς ἐκρήξεως ἐνός «πρωταρχικοῦ ἀτόμου» («atome primitif»), ὡς ὠνόμασε τὴν ἀρχικὴν ἐκείνην σφαῖραν, ἐδέχθη πλῆθος ἀντιρρήσεων καὶ ἐπικρίσεων. Οἱ Σοβιετικοὶ ἐπιστήμονες περιεφρόνησαν τὴν θεωρίαν ἐνός ἱερέως, οἱ ἀθεῖστοι τῆς Δύσεως ἐδειξαν ἀντιπάθειαν πρὸς μίαν θεωρίαν, ἡ ὁποία καθώριξε χρονικὴν ἀρχὴν τοῦ σύμπαντος καὶ συνεπῶς προϋπέθετε δημιουργὸν Θεόν. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1948 εὗρεν εὐρείαν διάδοσιν ἡ ἀντίπαλος θεωρία, ἡ λεγομένη «τῆς σταθερᾶς καταστάσεως» (Steady State Theory), ἡ ὁποία ἐδέχετο διαρκῆ δημιουργίαν νέας ὕλης ἐντός τοῦ διαστελλομένου σύμπαντος καὶ παρουσίαζεν ἐν σύμπαν ἄνευ χρονικῆς ἀρχῆς, ἄρα ἄνευ ἀνάγκης δημιουργοῦ Θεοῦ!

» Ἀλλὰ τὸ 1965 ἡ ἀνακάλυψις τῆς διαχύτου ἐν τῷ σύμπαντι ἀκτινοβολίας τῆς λεγομένης «Background radiation» ἀπέδειξεν ὀριστικῶς τὴν ὀρθότητα τῆς θεωρίας τῆς ἀρχικῆς ἐκρήξεως καὶ ὁ γέρον ἱερεὺς καὶ καθηγητὴς τῆς Leuven εἶχε τὴν χαρὰν νὰ πληροφορηθῆ τὴν δικαίωσιν αὐτοῦ ἐπὶ τὰς ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του. Ἦτο ἐν θεῖον δῶρον πρὸς τὸν ἀνθρώπον, ὁ ὁποῖος ἀφιέρωσε τὴν ζωὴν του εἰς

τὴν λατρείαν τοῦ Δημιουργοῦ καὶ εἰς τὴν ἔρευναν τῆς δημιουργίας.

» Μετὰ σεβασμοῦ τιμώντες τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου ἐκείνου πρωτοπόρου, ὀφείλομεν νὰ προβάλωμεν ἰδιαίτερος τὴν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἀρμονικὴν συνένωσιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης. Ὁ ἴδιος ἔλεγεν ὅτι ἠκολούθησε καὶ τὰς δύο ὁδούς, αἱ ὁποῖαι ὀδηγοῦν εἰς τὴν ἀλήθειαν, τουτέστι τὴν **θρησκείαν** καὶ τὴν **ἐπιστήμην**.

» Καθὼς οἰκοδομεῖται σήμερον ἡ ἠνωμένη Εὐρώπη, ὅλοι ἀναγνωρίζομεν βεβαίως ὁποῖαν σημασίαν διὰ τὴν ἐνότητα τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν ἔχει ἡ ἀδελφικὴ συνεργασία τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν αὐτῶν, συνεργασία, διὰ τὴν ὁποῖαν καὶ ἡμεῖς προσωπικῶς ἀγωνιζόμεθα. Ὅμως ἐξ ἴσου μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν ἐνότητα τῆς Εὐρώπης πιστεύομεν ὅτι ἔχει καὶ ἡ ὑπέρβασις τῶν ἄλλοτε ἐντόνων διαμαχῶν μεταξὺ «πιστῶν» καὶ «ἀπίστων», διαμαχῶν τρεφομένων πολλάκις ἐκ τῶν παλαιῶν ἀντιθέσεων μεταξὺ «θρησκείας» καὶ «ἐπιστήμης», ὀφειλομένων εἰς κακὴν κατανόησιν ἀμφοτέρων. Ὁ Abbé Lemaitre προσέφερεν εἰς ἡμᾶς ὄχι μόνον τὴν θεωρίαν περὶ τῆς γενέσεως τοῦ σύμπαντος, ἀλλὰ καὶ τὴν γένεσιν μιᾶς νέας περιόδου εἰς τὰς σχέσεις χριστιανικῆς πίστεως καὶ φυσικῶν ἐπιστημῶν. Ἡ συμβολή του, ὅπως καὶ ἡ παρομοία τοῦ Γάλλου ἱερέως καὶ ἐπιστήμονος πατρὸς Τεγιάρ ντε Σαρντέν (Teilhard de Chardin), ὑπῆρξε τεραστία καὶ ὀφείλομεν νὰ τὴν μνημονεύωμεν πάντοτε μετ' εὐγνωμοσύνης.

«Χριστιανικὴ πολυεθνικὴ κοινοπολιτεία».

Ἐν συνεχείᾳ πρέπει νὰ μνημονευθῆ, ὅτι ὁ Σεπτὸς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν αὐτὴν ὁμιλίαν του ἐν Λουβαίν, ὀρμώμενος ἐκ τοῦ προσφάτου ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, συνεσχέτισε τὸ βυζαντινὸν παρελθὸν πρὸς τὸν ὀραματισμὸν περὶ τῆς μελλοντικῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως καὶ εἶπεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς:

«Οὗτοι (οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι) ἀπῆντησαν πειστικῶς καὶ εἰς τὸ ἀνωτέρω ἐρώτημα. Ἔθε-

σαν τά θεμέλια τοῦ πρὸς τὸν ἀνθρώπινον λόγον ἐπιβαλλομένου σεβασμοῦ. Καὶ ὑπέδειξαν ταυτοχρόνως τὰ ὅρια τῆς ἀνθρωπίνης ἀντιλήψεως, ἢ ὑπέρβασις τῶν ὁποίων παρασύρει εἰς ὕβριν. Ἐχάραξαν καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου μακροπροθέσμως τὴν πνευματικὴν πορείαν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Οἰκουμένης ὅλης. Διότι, ὡς γνωστόν, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτῶν ἐπαγιώθη ἡ ἐνδοτέρα καταλλαγή καὶ ἡ σύνθεσις Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλληνορωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Καρπὸς αὐτῆς ἀγλαέστατος ὑπῆρξε, μεταξὺ ἄλλων, τὸ Βυζάντιον, ἦτοι ἡ πρώτη ἐπὶ εὐρωπαϊκοῦ ἐδάφους χριστιανικὴ πολυεθνικὴ Κοινοπολιτεία (Commonwealth).

»Σήμερον ἐπιχειρεῖται καὶ πάλιν ἀνάλογόν τι ἐν τῇ ἡμετέρῃ ἡπείρῳ διὰ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, ἣτις, πέραν τῶν πολιτικῶν κατευθύνσεων, τῶν οικονομικῶν μεγεθῶν καὶ τῶν συστημάτων στρατιωτικῆς διασφάλισης τῆς εἰρήνης, ἀναζητεῖ εἰσέτι τὴν ψυχὴν αὐτῆς, ἵνα ἐνθυμηθῶμεν σχετικὴν ρῆσιν τοῦ Jacques Delors. Εἶπομεν καὶ ἄλλοτε ὁμιλοῦντες ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ὅτι, καθ' ἡμᾶς ἡ ψυχὴ τῆς Εὐρώπης, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ νόημα τῆς ὑπάρξεως τοῦ Εὐρωπαίου ἀνθρώπου, εὐρίσκονται ἐν ἑαυτῷ, ἀνακαλύπτονται διὰ τῆς περισυλλογῆς καὶ ἐνδοσκοπήσεως καὶ ἐνεργοποιοῦνται διὰ τῆς θελήσεως ὅπως τὸ σήμερον καὶ τὸ αὐριον μὴ παρακούσῃ τὴν μαρτυρίαν καὶ μὴ ἀντιπαρέλθῃ τὴν δυναμικὴν τοῦ χθὲς τῆς Εὐρώπης.

»Ἐν τῇ μνημονευθείσῃ πρώτῃ εὐρωπαϊκῇ, ἦτοι τῇ Βυζαντινῇ, κοινοπολιτείᾳ, θεμελιώδης ἔκφρασις τῆς δυναμικῆς ταύτης ὑπῆρξεν ἡ **δημιουργικὴ σύγκλισις** τῆς διανοητικῆς ἀναζητήσεως τῶν ἐπιστημόνων, ἢ **πολιτικὴ εὐθύνη** τῶν Ἀρχόντων καὶ ἡ **πνευματικὴ διακονία** τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τούτῳ κυρίως συνοψίζεται τὸ **βάθος** καὶ ἡ **σοφία** τῆς καλῶς νοουμένης Βυζαντινῆς **συναλληλίας**».

Ἡ Ἐκκλησία ἐν ταῖς ἀκριτικαῖς περιοχαῖς.

Ἐν Βιβλιοκρισίᾳ, ἡ ὁποία δημοσιεύεται εἰς ἄλλας σελίδας τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Ἐκκλησίας», προβάλλεται τὸ ὀγκῶδες βιβλίον τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Δαμασκηνοῦ, τὸ ὁποῖον προσ-

φάτως ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ πνευματικὴ δυναμικὴ παρέμβασις τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ προβλήματα τῆς ἀκριτικῆς περιοχῆς τῆς Ροδόπης – Μειονοτικὸ ζήτημα» (Κομοτηνῇ 1996). Ἐν τῷ Ἐπιλόγῳ τοῦ λαμπροῦ τούτου βιβλίου, –τὸ ὁποῖον ἀφ' ἐνὸς ἀναφέρεται εἰς τὰ καθ' ὅλου προβλήματα τῆς Θράκης, ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν δεοντολογίαν τῆς λύσεως αὐτῶν καὶ τρίτον εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ Σεβασμιωτάτου συγγραφέως πρὸς ἐπίτευξιν τῆς λύσεως ταύτης–, ὁ Ἅγιος Μαρωνείας τονίζει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέον «νὰ ἀναλάβῃ τὰς εὐθύνas τῆς καὶ νὰ παρέμβῃ πρὸς στήριξιν καὶ παραμυθίαν τοῦ συγκροτούντος τὸ ποίμνιόν τῆς ὀρθοδόξου λαοῦ, πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἐκ τῶν ἔξω καὶ τῶν ἔσω ἐχθρικῆς ἐπιβουλῆς, πρὸς διαφύλαξιν τῆς Ἑλληνικότητος καὶ τοῦ χριστιανικοῦ χαρακτήρος τῆς κατὰ τὰς παρούσας περιστάσεις ἐσχατίας ταύτης τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλλάδος καὶ τῆς Χριστιανικῆς Εὐρώπης, μεθ' ἣν ἐκτείνεται ἡ ἀχανὴς ἐπικράτεια τοῦ Ἰσλάμ».

Χαρακτηριστικῶς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Δαμασκηνὸς προσθέτει, ὅτι ἡ Ἐκκλησία «εἶναι ἀμέτοχος πολιτικῶν ἐπιδιώξεων, κομματικῶν συμφερόντων καὶ ἰκανὴ νὰ ἐνεργῇ μὲ μόνον κριτήριον τὸ συμφέρον τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἔθνους». Ἐπὶ πλέον Αὕτη «λόγῳ τῆς ὑπ' αὐτῆς βιουμένης καὶ πραγματοποιημένης, ὡς κυρίας ἐντολῆς τοῦ Σωτῆρος, ἀγάπης πρὸς πάντας καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀκόμη, δύναται νὰ ἐνεργῇ πάντοτε μὲ ἐπιείκειαν καὶ διαλλακτικότητα, φιλικὴν διάθεσιν καὶ ἀπόλυτον σεβασμὸν τῆς προσωπικότητος καὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων παντὸς τρίτου, χωρὶς φανατισμὸν, ἐμπάθειαν καὶ μισαλλοδοξίαν, ἀλλὰ μὲ διάθεσιν συνεννοήσεως καὶ συνεργασίας πρὸς οἰονδήποτε καλόπιστον».

Ὁραματισμοὶ περὶ τῆς Ὀρθοδοξίας.

Ἐν ἄρθρῳ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Γέροντος Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου, τὸ ὁποῖον δημοσιεύεται εἰς ἄλλας σελίδας τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Ἐκκλησίας», μετὰ τὴν ὑπόμνησιν τῆς ἀνάγκης νὰ ἔλθῃ «ἡ ὥρα τῆς

Ἐκκλησίας» διὰ τῆς ἐνοποιήσεως πασῶν τῶν δυνάμεων αὐτῆς, τονίζονται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὰ ἑξῆς:

«Στὰ ἀναφυόμενα ἐκάστοτε προβλήματα ἀπὸ τὶς διαδεχόμενες ἢ μιὰ μετὰ τὴν ἄλλη ἐξελίξεις ὁ ρόλος τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι νὰ συντρέχει, νὰ ἀναζητᾷ καὶ νὰ βρῖσκει λύσεις. Νὰ παίρνει θέση ἀρεστῆ στὸν Θεό... Ἄς μὴ λησμονοῦμε, ἰδιαίτερα ἐμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι, τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: “ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν” (Α΄ Κορ. 2,16)... Ὑπάρχει ὁ νόμος τοῦ Χριστοῦ: **Ἡ ΑΓΑΠΗ καὶ Οἱ ΙΕΡΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ**: ἡ σοφία τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς περιστολῆς τοῦ κακοῦ, ποὺ μᾶς κληροδότησαν οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας» ἢ ἡ «ἀποστολικὴ σύσταση: “ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ” (Γαλ. 6,2). Ὑπὸ τὴν ἐννοια καὶ ἐπιταγὴ τῶν ἀποστολικῶν αὐτῶν συστάσεων, ἢ σημερινῆ Ὁρθοδοξία μπορεῖ νὰ συζητᾷ τὸν δυναμικὸ ρόλο τῆς στὴν ἀντιμετώπιση καὶ τὴν τελικὴ ὑπόταξη τῶν ἐξελίξεων στὴ θέληση καὶ βεβαίωση τοῦ Χριστοῦ: “Θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον” (Ἰωάν. 16,33)».

Εἶναι βέβαιοι, ὅτι οἱ περὶ Ὁρθοδοξίας ὁραματισμοὶ αὐτοῖ τοῦ πνευματικοῦ Ἡγέτου τῆς ἀποτελούσης ἐκλεκτὴν θυγατέρα τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Ἐλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς θὰ γίνουιν πραγματικότης, ὅταν πᾶσαι αἱ ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησιαὶ ἐνστερνίζονται ἐμπράκτως τὰ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Ἀμερικῆς μνημονευόμενα ἀποστολικὰ μηνύματα καὶ συνεργάζονται ἀδελφικῶς καὶ ἀρμονικῶς ὑπὸ τὴν διὰ τῶν αἰώνων παραδεδομένην ἀνιδιοτελεῖ συντονιστικὴν καὶ προστατευτικὴν αἰγίδα τῆς πρωτοθρόνου ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἥτις πάντοτε σέβεται καὶ ἀναγνωρίζει τὴν — ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς κοινῆς ὀρθοδόξου πίστεως, λατρείας καὶ κανονικῆς τάξεως — λαοψυχολογικὴν ἰδιατερότητα καὶ τὴν ἰδιόμορφον αὐτοσυνειδησίαν ἐκάστης τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

«Ἐπιστημονικὴ Ἐταιρεία ἐρεῦνης τοῦ Ἐλληνορθοδόξου Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ».

Ἐπανελημμένως κατὰ τὸ παρελθὸν ἔχει ἐξαρθῆ ἀπὸ τῶν στηλῶν τούτων ἢ προσφορὰ τοῦ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ὁρέστου Λουριδίου εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ τόπου, ἥτις προσφορὰ ἐγένετο ἰδιαίτερος αἰσθητῆ λ.χ. διὰ τῆς δαπάναις αὐτοῦ ἀνεγέρσεως περικαλλοῦς ἰ. ναοῦ ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Ὀδοντιατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ διὰ τῆς ιδρύσεως τοῦ «Λουριδεῖου Ἰδρύματος καὶ Πνευματικοῦ Κέντρου — Μνήμης τῆς Πόλης». Ἐσχάτως ὁ φιλόστωρ κ. Λουριδῆς, ὀρμηθεὶς ἐκ τῆς ἀνάγκης συστηματικῆς διερευνήσεως τῆς Ἐλληνορθοδόξου βυζαντινῆς πολιτισμικῆς παραδόσεως, παρουσίασε νέαν λαμπρὰν πρωτοβουλίαν, κινητοποιήσας διακεκριμένας προσωπικότητας πρὸς ἴδρυσιν «Ἐπιστημονικῆς Ἐταιρείας ἐρεῦνης τοῦ Ἐλληνορθοδόξου Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ» (ΕΛ.ΒΥ.ΠΟ.), τελοῦσης ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ «Λουριδεῖου Ἰδρύματος».

Οὕτω προσφάτως ἐν ταῖς μουσειακαῖς αἰθούσαις τοῦ Ἰδρύματος αὐτοῦ ἐγένετο ἡ ἰδρυτικὴ συνέλευσις πρὸς ἐπίσημον κύρωσιν τοῦ σχετικοῦ Καταστατικοῦ, κατὰ τὴν ὁποίαν συνέλευσιν ὁ ὁμοφώνως ἐψηφισμένος Πρόεδρος τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Ἐταιρείας κ. Ὁρέστης Λουριδῆς ἀνέλυσε τοὺς σκοποὺς αὐτῆς, οἱ κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶναι οἱ ἑξῆς: α) Ἡ συστηματικὴ διερεύνησις τῆς διαχρονικῆς πορείας τῶν πολιτιστικῶν ἀξιῶν καὶ ἀγαθῶν τοῦ Ἐλληνορθοδόξου Βυζαντίου καὶ τῆς μεταλαμπαδεύσεώς των εἰς τὴν Εὐρώπην. β) Ἡ διεθνῆ προβολὴ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Ἐλληνορθοδόξου Βυζαντίου ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς πορείας τοῦ Ἐλληνισμοῦ καὶ ὅλου τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. γ) Ἡ ἀναζωπύρησις τῆς Ἐλληνορθοδόξου Παιδείας, ἢ στενωτέρα σύνδεσις τοῦ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς Ἐλληνισμοῦ μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἠθικὴ ἀναγέννησις τοῦ ἀνθρώπου, «ποὺ εἶναι ἡ ὑπερτέρα δημιουργία τῆς ὑπερκοσμίου δυνάμεως τῆς Ἁγίας Τριάδος».

Ε. Δ. Θ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Τὴν 6ην Φεβρουαρίου ἐ.ἔ. ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου ἔλαβε χώραν ἡ καθιερωμένη Σύσκεψις τῆς Ἱεράς Συνόδου μετὰ τῶν Καθηγητῶν καὶ λοιποῦ Διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης εἰς τὸ παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πεντέλης Διορθόδοξον Κέντρον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τῆς συσκέψεως προηγήθη Θεία Λειτουργία εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Ἱεράς Μονῆς. Τὸ θέμα τῆς συσκέψεως «*Ἡ Οἰκουμενικὴ διάστασις τῆς Ὁρθοδοξίας κατὰ τὸν Ἱερὸν Φώτιον καὶ ἡ σημασία αὐτῆς ἀνὰ τοὺς αἰῶνας μέχρι σήμερον*» διεξήλθε λίαν ἐπιτυχῶς ὁ ἐκ τῶν ἔλλογιμ. Καθηγητῶν κ. Βλάσιος Φειδᾶς. (Βλέπετε σχετικῶν Ἀνακοινωθέν).

— Τὴν 7ην καὶ 8ην Φεβρουαρίου ἐ.ἔ. συνεδρίασεν τακτικῶς ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος, ἡ ὁποία μετὰ τὸ πέρασ τῶν ἐργασιῶν Αὐτῆς ἐξέδωκε τὸ ὡς κάτωθι Ἀνακοινωθέν·

«Συνελθούσα ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος εἰς τὴν πρώτην τακτικὴν Συνεδρίαν τοῦ τρέχοντος μηνὸς Φεβρουαρίου ἐ.ἔ. ἠσχολήθη διὰ μακρῶν μὲ τὰ ἐθνικὰ μας θέματα, τὰ ὁποία ἀπασχολοῦν ὁλόκληρον τὸ ἔθνος καὶ κρατοῦν εἰς ἀγωνίαν τὸν ἑλληνικὸν λαόν, καθὼς πικρὰ συσσωρεύονται τὰ νέφη καὶ αἱ ἀπειλαὶ τοῦ πολέμου.

»Ἡ Ἐκκλησία ἤδη ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμήν διὰ μὴνύματος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἔλαβε θέσιν ἐπὶ τοῦ θέματος καὶ σήμερον ἐπαναλαμβάνει τὸν προβληματισμὸν καὶ τὰς προτροπὰς τῆς.

»Ἀγωνιώσα καλεῖ τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμά τῆς νὰ στρέψῃ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν πρὸς τὸν Ἄρχοντα τῆς εἰρήνης, νὰ συνεχίσῃ νὰ δέεται ἐκτενῶς πρὸς Αὐτὸν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ τῆς εἰρηνικῆς συμβιώσεως τῶν λαῶν, ἰδίᾳ ὑπὲρ τῆς γαληνιαίας καὶ ἀρμονικῆς γειτνιάσεως τῶν ὁμόρως διαβιούντων ἐθνῶν. Προσκαλεῖ καὶ παρακαλεῖ ὁλόκληρον τὸν πολιτικὸν κόσμον νὰ συμπράξῃ εἰς τὴν χάραξιν κοινῆς ἐθνικῆς στρατηγικῆς συνεποῦς πρὸς τὸν διαχρονικῶς εἰρηνολοιοῦν ῥόλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, πρὸς τὰ ἰδεώδη τῶν πατέρων μας, οἱ ὁποῖοι ἐθυσίασαν ἑαυτοὺς πεσόντες «ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος» καὶ πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἑλληνορθοδόξου παραδόσεώς μας.

»Ἀνασυντάσσοντες ὡς ἔθνος τὰς ψυχικὰς μας δυνάμεις, καὶ διατηροῦντες τὴν ψυχραιμίαν, τὸν πατριωτισμὸν, τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ ἰδιαιτέρως τὸ αἶσθημα τῆς αὐτοθυσίας καὶ τῆς ὁμοψυχίας, ἃς διαφυλάξωμεν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἀπορθήτους τὰς προφυλακὰς τῆς Ἑλλάδος διὰ τὸ συμφέρον τοῦ Γένους, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐπερχομένων γενεῶν, διαφυλάσσοντες ἐν ἐπαύρσει τὴν σημαίαν τῆς ἐθνικῆς ἀξιοπρεπείας».

— Τὴν Τετάρτην 14 Φεβρουαρίου ἐπισκέφθη τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ τὴν Ἱεράν Σύνοδον ὁ Πατριάρχης τοῦ Μεγάλου Οἴκου τῆς Κιλικίας καὶ Πρόεδρος τῆς Ἐκτελε-

στικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν κ. Ἀράμ Α'.

Τὸν συνόδεον οἱ Ἐπίσκοποι Χαλεπίου Συρίας κ. Σουρὲν Καταρογιάν καὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ὁρθόδοξων Ἀρμενίων κ. Σαχάκ Ἀιβαζιάν, ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἱεροσολιμοῦ Συμβουλίου καὶ Διευθυντῆς τῆς Ἱεροσολιμοῦ Ἐκπαιδεύσεως τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κιλικίας Ἐπίσκοπος Ζαρέχ Ἀζναβουριάν, ἄλλοι κληρικοί, ὁ Βουλευτῆς τῆς Βουλῆς τοῦ Λιβάνου, τ. Ὑπουργὸς καὶ Πρόεδρος τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Οἴκου τῆς Κιλικίας κ. Χατοῖκ Μπαμπικιάν καὶ οἱ κ. Γιεγιά Τζαμουζιάν, Ὀννικ Ὀννικιάν καὶ Κεγάμ Γιαντζιάν, μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρμενικῆς παροικίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ συνάντησις ἔλαβε χώραν εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον καὶ παρευρέθησαν εἰς αὐτὴν μέλη τῆς Σ. Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Διορθόδοξων καὶ Διαχριστιανικῶν σχέσεων, καὶ ἄλλοι Ἀρχιερεῖς.

Ἐπίσης ἀντηλλάγησαν ἀναμνηστικὰ δῶρα καὶ ἀποφύεις ἐπὶ τῶν διεκκλησιαστικῶν σχέσεων καὶ θεμάτων.

— Τὴν 23ην Φεβρουαρίου ἐ.ἔ. ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη τοὺς ἐνταῦθα παρεπιδημοῦντας ἐκ Ρουμανίας Θεοφ. Ἐπισκόπους Σλομπότια κ. Νήφωνα καὶ Σταγκὸβ κ. Θεοδόσιον.

— Τῇ 3ῃ Μαρτίου ἐ.ἔ., Κυριακῇ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐν τῷ Ἱερῷ Καθεδρικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν ἐτελέσθη, κατὰ τὸ εἰωθὸς, Συνοδικὴ Θεία Λειτουργία, παρουσίᾳ τοῦ Ἐξοχωτάτου Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Κων. Στεφανοπούλου, καθ' ἣν ἐπικαίρως ἐκήρυξεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκόπιος.

— Τῇ 4ῃ, 5ῃ καὶ 6ῃ Μαρτίου ἐ.ἔ. συνεδρίασεν τακτικῶς ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος, ἡ ὁποία ἐξέδωκε σχετικῶν «Ἀνακοινωθέν». (Βλ. σ. 232 Περιοδ. «Ἐκκλησία» τεύχος 5/15 Μαρ. 1996).

ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ αὐστριακὸς παλαιοκαθολικὸς ἐπίσκοπος Bernhard Heitz, προκαλῶν ἐκπληξιν, ἐδήλωσεν ὅτι αἱ διακηρύξεις τοῦ Βατικανοῦ καὶ τοῦ Πάπα ἐναντίον τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν ἀποτελοῦν προοβλητικὴν ἐκδήλωσιν ἐναντίον τῆς χριστιανικῆς οἰκουμένης, δοθέντος ὅτι, ὡς οὗτος τονίζει, τὸ ἀμετάκλητον «Ὅχι» εἰς τὴν ἱερωσύνην τῆς γυναικὸς ἀγνοεῖ τὰ ἀσφαλῆ συμπεράσματα τῆς καινοδιαθηκῆς ἐρεῦνης. Αἱ σχετικαὶ ἀπόψεις τοῦ Βατικανοῦ ἴστανται ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς μετὰ τῶν παπικῶν δογμάτων τοῦ 1870, τὰ ὁποῖα εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐκ τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ ἀπόσχισιν τῶν Παλαιοκαθολικῶν, ὡς ἐτόνισεν ὁ Heitz εἰς συνέντευξιν Τύπου.

Ὡσαύτως ὁ παλαιοκαθολικὸς ἐπίσκοπος ἐστράφη ἐναντίον τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀγαμίας τοῦ Κλήρου. «Αὐτὸς ὁ νόμος — εἶπεν — ὠδήγησεν ἀναριθμήτους ἀνθρώπους εἰς τὸ ἀμάρτημα τῆς ἀνεπιμνηστεύσεως. Ἀναριθμητοὶ ἐνορφαὶ ἔχουν περιέλθει δι' αὐτοῦ εἰς ἐπικίνδυνον πνευματικὴν κατάστασιν ἐκτάκτου ἀνάγκης». Ἡ ὑποχρεωτικὴ ἀ-

γαμία δὲν εἶναι βιβλικῶς θεμελιωμένη καὶ συσκοτίζει τὴν ἐλευθέραν κλησιν τοῦ Θεοῦ πρὸς ἀγαμίαν καὶ τὴν ἐλευθέραν ἀνταπόκρισιν τῶν ἀνθρώπων εἰς αὐτήν.

Ὁ ἐπίσκοπος Bernhard Heitz ἐχειροτόνησεν εἰς διάκονον τὴν συγγραφέα Karin Leiter, δοθέντος ὅτι ἡ Παλαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἔχει ἤδη προχωρήσει εἰς ἀναβίωσιν τοῦ παλαιοχριστιανικοῦ καὶ βυζαντινοῦ θεσμοῦ τῶν χειροτονηθέντων διακονισσῶν, ἀλλ' ἐμμένει εἰς τὴν ἀπόκρουσιν τῆς χειροτονίας αὐτῶν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τοῦ ἐπισκόπου.

E. Θ.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὸ ὑπὸ τοῦ ἐν Γενεύῃ (Chambésy) Ὁρθοδόξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐκδιδόμενον Δελτίον Εἰδήσεων «Ἐπίσκεψις», ἀναφερόμενον εἰς τὸ πρόβλημα τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ, σημειώνει τὰ ἑξῆς:

«Ὡς γνωστόν, τὸ πρόβλημα τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν ἀπασχολεῖ τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς Διασκέψεως τοῦ Lambeth τοῦ 1988, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ὁποίας οἱ Ἐκκλησιᾶς μέλη τῆς Ἀγγλικανικῆς Κοινωνίας Ἐκκλησιῶν ἀπεφάσισαν ὅτι ἐκάστη θὰ ἦταν ἐλεύθερη νὰ ἀποφασίσῃ ἂν θὰ ἀπεδέχετο γυναῖκες-ἱερεῖς στοὺς κόλπους τῆς.

Ἐκτοτε, πολλοὶ ἀγγλικανοὶ Ἐπίσκοποι, οἱ ὁποῖοι γὰ λόγους συνειδήσεως ἀπέκρουαν τὴ χειροτονία γυναικῶν, μετέστησαν στὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, ἀκολουθούμενοι ἀπὸ 300, περίπου, ἱερεῖς, στοὺς ὁποίους ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἠναγκάσθη νὰ καταβάλλῃ ἀποζημιώσεις.

Ἐν τούτοις, τὰ δημιουργηθέντα ἀπὸ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ὡς ἄνω κληρικῶν κενὰ ἐκαλύφθησαν πλήρως ἀπὸ γυναῖκες ἱερεῖς (ἐχειροτονηθῆ πενταπλάσιος ἀριθμοῦ γυναικῶν ἀπὸ τῶν ἀποχωρήσαντες) ἀπὸ τὸ ἔτος 1992, ἔτος τῆς τελικῆς ἀποφάσεως τῆς Γενικῆς Συνόδου τῆς Ἀγγλικανικῆς Κοινωνίας Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τοῦ ἐπιμάχου θέματος».

E. Θ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν κ. Konrad Raiser, ὁμιλῶν ἐν Λονδίνῳ ἐνώπιον τῶν μελῶν τῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, ἐτόνισεν ὅτι τὸ Συμβούλιον τοῦτο δὲν ἔχει ἀκόμη ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἐρχομένου 21ου αἰῶνος καὶ εἰς τὸ αἶτημα τῆς ἀναχαίσεως τοῦ ἐκ τῶν κοινωνιῶν ἐξοβελισμοῦ τῶν πνευματικῶν ἀξιών. Παρὰ τὰς ποικίλας προσπάθειάς διὰ συνεργασίαν κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας, δὲν ἔχει ἐπιτευχθῆ πραγματικὴ ἐνότις μεταξὺ τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ Οἰκουμένη ἀπειλεῖται ὑπὸ νέων διασπαστικῶν ἐντάσεων ἕνεκα τῆς εἰσόδου τῶν γυναικῶν εἰς τὰς τάξεις τῶν ἱερέων. Δι' αὐτὸ τὸ «οἰκουμενικὸν ὄραμα» πρέπει νὰ ἀνανεωθῆ. Αἱ Ἐκκλησίαι ἔχουν ὑποχρέωσιν νὰ παράσχουν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν καθοδήγησιν εἰς τὰς ἐν τοῖς διαφόροις πολιτισμοῖς κοινωνίας, αἱ ὁποῖαι στεροῦνται πνευματικοῦ προσανατολισμοῦ. Ὁ καθηγητὴς Raiser ἐξέφρασεν ἐπίσης τὴν λύπην του, διότι ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία

δὲν εἶναι μέλος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι συνεργάζεται μετ' αὐτοῦ. Εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦτο ἀνήκουν σήμερον 330 «Ἐκκλησίαι»!

— Τὸ —ὑπὸ τῆς Μονίμου Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου παρὰ τῆ ἔδρα τοῦ Π.Σ.Ε.— ἐκδιδόμενον Δελτίον Οἰκουμενικῆς Ἐπικαιρότητος «Ἐνημέρωσις» εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. IB-1996/3 τεύχος αὐτοῦ ἀναφέρει τὰ ἑξῆς:

Μὲ γράμματα πού ἀπηύθυναν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη Βαρθολομαῖο Α' καὶ τὸν Πατριάρχη Μόσχας Ἀλέξιο Β', οἱ Γενικοὶ Γραμματεῖς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν (ΠΣΕ) καὶ τοῦ Συμβουλίου Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν (ΚΕΚ), ἐξέφρασαν ἀνησυχία γιὰ τὴν τροπὴν τὴν ὁποία πῆραν τὰ πράγματα ἔπειτα ἀπὸ τὴ διακοπὴ τῶν σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας μετὰ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖο, συνέπεια τῆς ἐπανεργοποιήσεως τῆς αὐτονομίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑσθονίας, φοβούμενοι μὴπως ἡ ἐξέλιξις αὐτῆ ἔχει ἐπιπτώσεις στὸν εὐρύτερον διαχριστιανικὸν χῶρον.

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ ΠΣΕ Δρ Konrad Raiser, στὸ ἀπὸ 28 Φεβρουαρίου 1996 γράμμα του, λέγει ὅτι πληροφορήθηκε μετὰ λύπην τὴν ἀπόφασιν τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ὅπως ἀναστελεῖ τὴν κοινωνία του μετὰ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖο. Ὅσο καὶ ἂν εἶναι σημαντικὲς καὶ περίπλοκες οἱ αἰτίες πού ὀδήγησαν στὴ διαμάχην αὐτή, τονίζει, ἡ διακοπὴ τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο Πατριαρχείων εἶναι ὀδυνηρὴ «σὲ μιὰ στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποία οἱ χριστιανοὶ ἐπιχειροῦν νὰ ὑπερβῶν τὰ ἐμπόδια πρὸς τὴν ἐνότητά τους καὶ προσπαθοῦν νὰ ἀναπτύξουν σχέσεις ἐμπιστοσύνης καὶ ἀμοιβαίας κατανοήσεως, πού θὰ τοὺς ὀδηγήσουν σὲ μιὰ κοινὴ μαρτυρίαν καὶ τελικὰ στὴν ἐνότητά τους». Ὁ Δρ. Raiser ἐκφράζει τὴ βεβαιότητα ὅτι ἡ ἐκατέρωθεν καλὴ θέλησις καὶ ἡ σύνεσις τῶν πνευματικῶν ἡγετῶν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν θὰ συντελέσουν στὴν ὑπερπήδησιν τῶν ἐμποδίων, καὶ θὰ ἐπιτρέψουν τῆς δύο Ἐκκλησιῶν νὰ ἀποκαταστήσουν τὴν πλήρη κοινωνία τους καὶ ἀνταλλάξουν προσεχῶς τὸν πασχάλιον ἀσπασμό.

Ἀπὸ τὴν πλευρά του, ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ ΚΕΚ Jean Fischer, στὸ γράμμα του πού φέρει ἡμερομηνία 1 Μαρτίου 1996, ἀφοῦ δηλώνει ἀνησυχία γιὰ τὶς ἐνδεχόμενες ἐπιπτώσεις τῆς ὡς ἄνω ἐξελίξεως πάνω στὴν εὐρύτερον οἰκουμενικὴν κοινωνία, διατυπώνει τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἀναφρεῖσα διαμάχην θὰ ἐπιλυθῆ διὰ τοῦ διαλόγου καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης καὶ κατανοήσεως. Ἐπίσης ἐκφράζει τὴν πεποίθησίν του ὅτι μετὰ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἐμπνευσμένους χειρισμοὺς τῶν Πατριαρχείων Κωνσταντινουπόλεως καὶ Μόσχας, οἱ εὐρωπαϊκῆς Ἐκκλησιῶν θὰ εἶναι σὲ θέσιν νὰ δώσουν ἀπὸ κοινῆ μιὰ μαρτυρίαν γιὰ καταλλαγὴν, κατὰ τὴν προσεχῆ Β' Πανευρωπαϊκὴ Οἰκουμενικὴ Σύναξιν τοῦ Graz, ἡ ὁποία ἔχει ἀκριβῶς ὡς θέμα τὴν «Καταλλαγὴν, ὡς δῶρον Θεοῦ καὶ πηγὴ νέας ζωῆς».

E. Θ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Μητροπολίτου Μαρωονείας και Κομοτηνής **Δαμασκηνού, Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΙΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΙΣ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΚΡΙΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΡΟΔΟΠΗΣ - ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ**, Κομοτηνή 1996, σσ. 1-432, σχ. 24X17.

Νέος καρπός του ενδιαφέροντος Ίεραρχών της Έκκλησίας της Ελλάδος προς αντιμετώπισιν προβλημάτων του Όρθοδόξου Χριστοπαινώμου πληρώματος αυτής είναι το ως άνω ογκώδες βιβλίον, τό όποϊον είναι αφιερωμένον «εις όλους τους αγωνιστάς της Θράκης» (σ. 5) και αναφέρεται εις τόν Έλληνισμό της άκριτικής περιοχής της Ροδόπης και της καθ' όλου περιοχής της Θράκης, εν τη όποία, ως σημειοί ό Σεβ. Μητροπολίτης Μαρωονείας και Κομοτηνής κ. Δαμασκηνός εν τώ Προλόγω (σσ. 7-11), «ύφίστανται πλείστα όσα προβλήματα, κορυφαίον των όποϊων είναι τό πρόβλημα της Μουσουλμανικής Μειονότητας, της όποϊας μέγα μέρος διαρκώς χειραγωγείται από την Άγκυραν, διά της προπαγάνδας και των ενεργειών των όργάνων του Προξενείου, με αποτέλεσμα να αναπτύσσεται σωβινιστικόν πνεύμα εις την μειονότητα και φρόνημα άνθελληνικόν. Εις τούτο συντελούν τά μέγιστα αί άστοχίαι και τά τεράστια σφάλματα των έκάστοτε Έλληνικών Κυβερνήσεων» (σ. 9).

Έπί πλέον εν τώ Προλόγω σημειούται, ότι προς τελεσφόρον αντιμετώπισιν του ως άνω προβλήματος ιδρύθη, υπό την Προεδρίαν του Σεβ. συγγραφέως, «ή Έταιρεία Θρακικών Έρευνών, ή όποία άποσκοπεί να άποτελέση, με την Χάριν του Θεού, την άπαρχήν της μακροπροθέσμου, συστηματικής και εις βάθος έρεύνης, όχι μόνον διότι εις αυτήν μετέχουν άνθρωποι άφοσιωμένοι εις την Έκκλησίαν και την Έπιστήμην, αλλά και άλλοι ειδικοί έπιστήμονες ύψηλού κύρους, οί όποιοι θα μελετήσουν εις βάθος όλα τά σχετικά, μεγάλα, πολυσύνθετα και δυσχερή προβλήματα, τά όποία σχετίζονται με τό μειονοτικό ζήτημα και θα καταλήξουν εις συγκεκριμένας πρακτικάς και εφαρμοσίμους προτάσεις, διά την αντιμετώπισιν των προβλημάτων, τά όποία δημιουργούνται από την γείτονα χώραν Τουρκίαν, ή όποία ύποκινεί και ύποδαυλίζει τούς φιλησύχους Μουσουλμάνους της Θράκης» (Αύτ.).

Άκριβώς διά την ενημέρωσιν της κοινής γνώμης και την προβολήν της δεοντολογίας της έπιτυχούς αντιμετώπισεως του εν τη περιοχή ταύτη έθνικου προβλήματος, ό Σεβ. Μητροπολίτης Μαρωονείας και Κομοτηνής κ. Δαμασκηνός άπεφάσισε την έκδοσιν του περι ού ό λόγος πολυσελίδου βιβλίου, εις τό όποϊον περιλαμβάνονται: 1) Τό κείμενον διαλέξεως αυτού υπό τόν τίτλον «Ό Θρακικός Έλληνισμός και τά σύγχρονα προβλήματά του», δοθείσης εις την εν Άθήναις αίθουσαν του «Παρνασσού», κατόπιν προσκλήσεως της Έταιρείας Έλλήνων Λογοτεχνών εις Συμ-

πόσιον περι τοϋ μέλλοντος του Έλληνισμού (σσ. 13-32)· 2) ψηφίσματα, ανακοινώσεις, έπιστολαί, μηνύματα, εγκύκλιοι και γενικώς κείμενα, άφορώντα εις τό Μειονοτικόν ζήτημα της Δυτικής Θράκης, συνταχθέντα, άποσταλέντα και κυκλοφορηθέντα υπό του Σεβασμιωτάτου και της τελούσης υπό την προεδρίαν αυτού Έπιτροπής Άγώνος Χριστιανών του Ν. Ροδόπης (σσ. 33-188)· 3) άρθρα και σχόλια έφημεριδών, τοπικών και μη, σχετικά προς τό Μειονοτικόν και την δραστηριότητα της Έπιτροπής ταύτης (σσ. 189-296)· 4) κείμενα συνεντεύξεων του Σεβασμιωτάτου προς τας έφημεριδας «Θεσσαλονίκη» της Θεσσαλονίκης και «Κυριακάτικη Έλευθεροτυπία» των Άθηνών (σσ. 297-310)· 5) άξιόπρόσεκτα κείμενα διαφόρων προσωπικοτήτων, τά όποία αγωνιούν και αγωνίζονται διά την Θράκην και διά την έξουδετέρωσιν των εις βάρος αυτής τουρκικών σχεδίων και άπειλών (σσ. 311-358)· 6) τηλεγραφήματα και συγχαρητήριοι έπιστολαί διαφόρων προσωπικοτήτων, αναφερόμεναι εις την όλην δραστηριότητα του Άγίου Μαρωονείας και ιδιαιτέρως εις τό προηγούμενον βιβλίον αυτού, τό όποϊον έξεδόθη υπό τόν τίτλον «Η συμβολή της Τοπικής Έκκλησίας εις την αντιμετώπισιν των έθνικών προβλημάτων της Θράκης» (σσ. 359-422)· 7) τιμητικά διακρίσεις φορέων και συλλόγων προς προβολήν και έπιβράβεισιν προσπαθειών του Σεβασμιωτάτου, προς έπίλυσιν των προβλημάτων της άκριτικής περιοχής της Ροδόπης (σσ. 423-426).

Έν τώ Έπιλόγω (σσ. 427-430) ό Σεβ. Μητροπολίτης Μαρωονείας και Κομοτηνής κ. Δαμασκηνός, κατά τρόπον εύλωττον και έπιγραμματικόν, συνοψίζει τόσον την φαινομενολογίαν των προβλημάτων της περιοχής, τά όποία δημιουργούνται εκ της «έπιβουλής των στρατοκρατών και ήμπεριαλιστών της Άγκύρας» (σ. 427), όσον και την δεοντολογίαν της αντιμετώπισεως αυτών, διά να έπισημάνη καταληκτικώς, εκτός των άλλων, τά έξής:

«Έπί 35ετίαν και πλέον ήδη διακονούμεν την έπαρχίαν Μαρωονείας και Κομοτηνής, χάριτι θεία, ως ιεροκήρυξ και έπίσκοπος... Άγωνιζόμεθα να στηρίξωμεν και να προαγάγωμεν τό έθνικόν και εκκλησιαστικόν φρόνημα των Χριστιανών, ώστε να παραμείνουν φρουροί και φύλακες του ιερού έδάφους της Θράκης και διη της Ροδόπης, συγχρόνως όμως και να κατασιγάσωμεν την δικαίαν άγανάκτησιν των και να άποτρέψωμεν δυσαρέστους και έπιζημίαις δυναμικάς αντιδράσεις εις τας προκλήσεις.

»Επιδιώκομεν να διατηρηθούν σχέσεις κατανοήσεως, συνεργασίας και άρμονικής συμβιώσεως προς τούς μουσουλμάνους καθιστώμετες σαφές ότι οϋδέν πρόβλημα ύφίσταται εις τας προς αυτούς σχέσεις, άλλ' εύλογος αντίδρασις εις τας προκλήσεις των πρακτόρων της Άγκύρας. Μαχόμεθα διά να προσελκύ-

σωμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων παραγόντων τῆς Πολιτείας ἐπὶ τῶν τεκταινομένων ἐν Θράκῃ, νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν ἐκ μέρους τῶν λήψιν τῶν ἐνδεδεδειγμένων μέτρων τόσον διὰ τὴν πάταξιν τῶν βυρσοδομούντων κατὰ τῆς Ἑλληνικότητος τῆς Θράκης καὶ τῆς ἐπ' αὐτῆς ἑλληνικῆς κυριαρχίας πρακτόρων, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς περιοχῆς καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ χριστιανικοῦ στοιχείου τῆς περιοχῆς, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἐπιτευχθῆ ἡ λύσις τῶν ὑφισταμένων προβλημάτων» (σ. 430).

Ἐλπίζομεν, ὅτι τὸ ἀνωτέρω παρουσιασθὲν βιβλίον τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Δαμασκηνοῦ, — τὸ ὁποῖον εἶναι νέα ἀπόδειξις τοῦ ἀθροῦτως καὶ μετὰ συνέσεως καὶ χριστιανικῆς ἀγάπης ἐκδηλουμένου ἐνδιαφέροντος τῶν ἀκριτικῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων ὑπὲρ τοῦ Χριστεπωνύμου ποιμνίου τῶν —, θὰ ἀφυπνίσῃ τοὺς ἀρμοδίους πολιτειακοὺς παράγοντας ἢ θὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς νέαν ᾤθησιν, ἵνα οὗτοι, συνεργαζόμενοι ἀρμονικῶς μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν καὶ πυροδοτούμενοι ὑπὸ τοῦ γνησιοῦ ἑλληνορθόδοξου πνεύματος, ἐντείνουσι καὶ συστηματοποιήσουσι τὰς προσπάθειάς τινος πρὸς ρεαλιστικὴν — οὐχὶ κλασματικὴν καὶ ὀποσπασματικὴν, ἀλλὰ — ὠλοκληρωμένην καὶ τελεσφόρον ἀντιμετώπισιν τῶν πολλαπλῶν προβλημάτων τῶν ἀκριτικῶν περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Μεθοδίου Γ. Φούγια, Μητροπολίτου Πισιδίας, Πρώην Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας, **ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΔΑΪΣΜΟΣ, ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΙΟΥΔΑΙΩΝ**, Ἀθήνα 1995, σσ. 239. — **Η ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΙΟΥΔΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ**, Ἀθήνα 1995, σσ. 238, ἐκδόσεις Α. Α. Λιβάνη.

Ἡ ἀναζήτησις καὶ ἐξέτασις μέσα στὰ πλαίσια τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας τῶν σχέσεων Ἑλληνισμοῦ καὶ Ἰουδαϊσμοῦ εἶναι ἐπιβεβλημένη. Ἀποτελεῖ δὲ χρέος τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων νὰ διαφωτίσουν τὰ γεγονότα, ἀφοῦ οἱ δύο λαοὶ συνυπήρξαν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας προχριστιανικῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ καὶ διετήρησαν τὶς φυλετικὰς τὶς διαφορὰς. Ἡ θρησκευτικὴ συγγένεια, ποὺ διαμορφώθηκε μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἡ πίστις τῶν χριστιανῶν πρὸς τὴν Παλαιὰ Διαθήκην δὲν ἐξομάλυναν τὰ πράγματα. Ἡ πείσμονα ἄρνησις τῶν Ἰουδαίων νὰ ἀποδεχθῶν τὴν ἐφαρμογὴ τῶν προφητειῶν στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, ὡς τοῦ ἀναμενομένου Μεσσία, μεγέθυνε τὸ χάσμα τῶν δύο λαῶν.

Πέραν τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων καὶ διαφορῶν οἱ ἱστορικοὶ σταθμοὶ στὶς σχέσεις Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων ὑπῆρξαν ἀποφασιστικοί, μάλιστα κατὰ τὴν Ἑλληνιστικὴν περίοδον, ποὺ οἱ παράγοντες ποὺ διαμορφώθηκαν εὐνόησαν τὸν προσανατολισμὸ τῶν Ἑβραίων στὴν περαιτέρω πορεία τους. Πολὺ εὐστοχα ὁ συγγραφέας ἐπισημαίνει στὸν πρόλογο τοῦ δευτέ-

ρου πονήματός του (σ. 17), τὶς θέσεις τῶν δύο κορυφαίων ἱστορικῶν Ἰωσήπου καὶ Φίλωνα γιὰ τὴν κοσμοϊστορικότητα τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ, χάρις στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ.

Ἡ ἐγκατάστασις τῶν Ἰουδαίων στὴν Χαναάν, γνωστὴ ἀργότερα ὡς Παλαιστίνη, δὲν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ κάτι τὸ ἰδιαίτερον ὡς πρὸς τὴ σχέση τῆς μετὰ τὸ ἑλληνικὸ στοιχεῖο πρὶν τὸ 330 π.Χ. Ἡ κατάληψις τῆς Παλαιστίνης ἀπὸ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρον καὶ τὸ ἀγκάλιασμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, μετὰ ἀπὸ τὰ δύο ἀλλεπάλληλα χτυπήματα ποὺ δέχθηκε, τῆς ὑποδουλώσεώς του τὸ 587 π.Χ. ἀπὸ τοὺς Βαβυλωνίους καὶ τὸ 538 π.Χ. ἀπὸ τοὺς Πέρσους, ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ στοιχεῖο ὑπῆρξε εὐεργετικὴ. Ἡ διείσδυσις τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ στὴν Ἀνατολή, ἀλλάξετε τελείως τὸ σκηνικὸ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ καὶ ἔθεσε τέρμα στὴν ἀπομόνωσιν τῆς ἑβραϊκῆς φυλῆς (βλ. Ἑλληνισμὸς καὶ Ἰουδαϊσμός, σ. 40).

Τὸ πλησίασμα τῶν δύο λαῶν ἦταν ἀρκετὸ νὰ δρομολογήσῃ καινούργιους ὀρίζοντες πνευματικῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῆς παραδόσεως καὶ τῶν ἄλλων προκαταλήψεων ποὺ μέχρι τότε βασάνιζαν τὸν Ἑβραϊκὸν λαόν. Ἡ ἀναζήτησις νέων παιδευτικῶν προτύπων στὴν ἐκπαίδευσις καὶ τὴν τέχνην, προώθησε ἀρκετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἀτόμου, τὸ ὁποῖο ἐντάχθηκε ὁμαλὰ στὸ κοινωνικὸ γίγνεσθαι καὶ τὶς κοινωνικὰς ἀνακατατάξεις. Στὶς σελίδες τῶν βιβλίων τοῦ συγγραφέως μποροῦμε μὲ κάθε ἀνεση νὰ παρακολουθήσομε ὅλες τὶς φάσεις καὶ παραμέτρους ποὺ ἀκολούθησε ὁ Ἰουδαϊκὸς λαός, ἀποδεχόμενος ἢ μὴ τὴν εὐεργετικὴν γι' αὐτὸν ἑλληνικὴν κουλτούραν.

Ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἡ Ἀντιόχεια, ἡ Ταρσός, ἡ Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας καὶ οἱ τόσες ἄλλες πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἔχουν νὰ παρουσιάσουν, ὅτι μέχρι τότε εἶχε ἐπιτευχθεῖ. Ἡ ἑλληνικότητα τῶν Ἰουδαίων τῆς Ἀλεξανδρείας εἶναι πασίγνωστη, γιὰ τὴν πέραν ἀπὸ τὸ νὰ συντηρήσουν τὰ ἔθνηκα καὶ θρησκευτικὰ τους στοιχεῖα, ἢ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔπαιξε τὸν πρωταρχικὸν ρόλον σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τους. Ἡ μετάφρασις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τῶν Ο' (ΟΒ') ἀποτελεῖ τὸ κορυφαῖον γεγονός. Ἡ συμφιλίωσις Ἰουδαϊσμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ, ὅπως τὴν ἀντιλαμβάνοταν ὁ Φίλων, ἂν καὶ παρέμεινε μέχρι τέλος τῆς ζωῆς τοῦ Ἰουδαίου, βοήθησε σημαντικὰ στὸ πλησίασμα τῆς σκέψεως τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. Ὁ νεοπλατωνισμὸς σίγουρα ἀνήκει στὸν Πλωτῖνον, ἀλλὰ ἡ ἀρχὴ του ἐγένετο ἀπὸ τὸν Φίλων, ὁ ὁποῖος ἐπλούτισε τὸν λόγον του μετὰ τὸ πλησίασμα τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων φιλοσόφων.

Χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ παρακολουθήσομε τὴν ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων, ἐπισημαίνουμε ἐπιγραμματικὰ τὴν ἀξία τῶν πονημάτων αὐτῶν, τὰ ὁποῖα διαφωτίζουν πλήρως τὸ θέμα καὶ ἐπὶ πλέον μσοῦν τὸν ἀναγνώστη — μελετητὴ στὴν πλούσια ξένη βιβλιογραφία.

ΝΙΚ. ΛΥΚ. ΦΟΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 81/1996

«Περὶ λειτουργίας, διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνηματικοῦ Ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας Ξάνθης, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου».

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔχουσα ὑπ' ὄψει:

1. Τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 59 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.
2. Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 67/29.3.1995 πρότασιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ξάνθης.
3. Τὴν ἀπὸ 18.5.1995 ἐγκριτικὴν Ἀπόφασιν τῆς Δ.Ι.Σ.
4. Τὴν ἀπὸ 19.7.1995 Ἀπόφασιν Αὐτῆς.

ΨΗΦΙΖΕΙ

Τὸν ὑπ' ἀριθμ. 81/1996 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΝ «Περὶ λειτουργίας, διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνηματικοῦ Ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας Ξάνθης, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου, ἔχοντα οὕτω:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 81/1996

«Περὶ λειτουργίας, διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνηματικοῦ Ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας Ξάνθης, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου».

Ἄρθρον 1

Ὁ Ἱερὸς Ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ὅστις ἀνεκηρύχθη Προσκυνηματικὸς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1/29.3.1995 Πράξεως τοῦ Μητροπολίτου, ἀποτελεῖ Νομικὸν Πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), μὲ τὴν ἐπωνυμία «ΙΕΡΟΣ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΟΦΙΑΣ ΞΑΝΘΗΣ» καὶ ἔχει ἰδικὴν του κυκλοτερῆ σφραγίδα, ἔχουσα εἰς τὸ μέσον τὴν παράστασιν τῆς ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ, κύκλωθεν δὲ τὴν ἐνδειξίν «ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΞΑΝΘΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΘΕΩΡΙΟΥ – ΙΕΡΟΣ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΟΦΙΑΣ ΞΑΝΘΗΣ».

Ἄρθρον 2

1. Ἡ διοίκησις καὶ διαχειρίσις τοῦ ἀνωτέρω Προσκυνηματικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ἀσκεῖται ὑπὸ πενταμελοῦς Διοικητικῆς καὶ Διαχειριστικῆς Ἐπιτροπῆς (Δ.Δ.Ε.), ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ ἐκάστοτε Μητροπολίτου Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου, ὡς Προέδρου αὐτῆς, καὶ ἐκ τεσσάρων μελῶν μετ' ἰσαριθμῶν ἀναπληρωματικῶν, προτεινομένων ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου καὶ διοριζομένων ὑπὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου διὰ μίαν τριετίαν μὲ δυνατότητα ἀνανεώσεως τῆς θητείας των. Τὸ ἐν ἐκ τῶν τεσσάρων τακτικῶν μελῶν εἶναι ὑποχρεωτικῶς Κληρικὸς καὶ ἀναπληροῖ τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην, κωλυόμενον ἢ ἀπουσιάζοντα.

Τὸ ἀξίωμα τῶν μελῶν τῆς Δ.Δ.Ε. εἶναι τιμητικὸν καὶ ἀμισθον.

2. Ἡ λειτουργία τῆς Δ.Δ.Ε. διέπεται ἐκ τῶν ἰσχυουσῶν διὰ τὰ Ἐκκλησιαστικά Συμβούλια τῶν Ἐνοριακῶν Ἱερῶν Ναῶν διατάξεων καὶ αἱ ἀποφάσεις αὐτῆς ὑποκείνται ἀπαραιτήτως εἰς τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ἐγκρίσιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

3. Ἐνώπιον Δικαστηρίων ἢ Δ.Δ.Ε. ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ ἐξουσιοδοτημένου διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν μέλους αὐτῆς.

Ἄρθρον 3

Κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς συνεδρίαν ἢ Δ.Δ.Ε., συγκροτουμένη εἰς Σῶμα, ἐκλέγει τὸν Γραμματέα καὶ τὸν Ταμίαν. Συνεδριάζει δὲ τουλάχιστον ἀπαξ τοῦ μηνός, ἢ δὲ ἡμέρα, ὥρα, ὡς καὶ τὰ θέματα τῆς Συνεδριάσεως ὀρίζονται διὰ προσκλήσεως. Ἡ Δ.Δ.Ε. καλεῖται εἰς ἔκτακτον συνεδρίαν ὡσάκις παρίσταται ἀνάγκη.

Ἄρθρον 4

Ἡ Δ.Δ.Ε. ἔχει τὰς κάτωθι ἀρμοδιότητας:

1. Διοικεῖ καὶ διαχειρίζεται τὴν ἐν γένει περιουσίαν τοῦ Προσκυνηματος.
2. Φροντίζει διὰ τὴν εὐρυθμον λειτουργίαν τοῦ Προσκυνηματος.
3. Καταρτίζει τὸν Προϋπολογισμὸν καὶ Ἀπολογισμὸν τοῦ Προσκυνηματος, οἵτινες ἐγκρίνονται ὑπὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.
4. Ἀποφασίζει διὰ τὴν πρόσληψιν τοῦ ἀναγκαίου-τος ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ.
5. Φροντίζει διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας.
6. Ἀποφασίζει ἐπὶ παντὸς ἐτέρου θέματος μὴ προβλεπομένου ὑπὸ τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ.

Ἄρθρον 5

Ἡ εἰσπραξις τῶν πόρων τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ἐνεργεῖται δι' ἐγκεκριμένων ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως διπλοτύπων, αἱ δὲ πληρωμαὶ δι' εἰδικῶν ἐνταλμάτων εἰς τὰ ὁποῖα ἐπισυνάπτονται καὶ τὰ δικαιολογητικὰ ἐξόδων. Ἡ διαχείρισις γίνεται συμφώνως πρὸς τὰς ἰσχύουσας διὰ τοὺς Ἐνοριακοὺς Ναοὺς διατάξεις.

Ἄρθρον 6

Πόροι τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνηματος εἶναι:

1. Αἱ ἐκ τοῦ κηροῦ καὶ Ἱεροτελεστιῶν εἰσπράξεις.
2. Αἱ ἐκ τῶν δίσκων καὶ κυτίων εἰσπράξεις.
3. Δωρεαί, κληρονομίαι, καὶ κληροδοσίαι.
4. Αἱ πρόσοδοι ἐκ τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας.
5. Αἱ τυχόν ἐπιχορηγήσεις ἐξ οἰοῦδήποτε φορέως.

Ἄρθρον 7

Τὰ ἔσοδα τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνηματος διατίθενται:

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡ. 31/1996*

Ἰδρυση Γυναικείου Ἱεροῦ Ἑσυχαστηρίου μετὴν ἐπωνυμία «Ἡ Παναγία τῶν Βρουούλων» στὴν πόλη τῶν Ἀθηνῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ἐχοντας ὑπόψη:

1. Τὶς διατάξεις:
 - α) Τοῦ ἀρθροῦ 39 παράγραφος 10 τοῦ Ν. 590/77 «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 146/Α'/77).
 - β) Τῶν ἀρθρῶν 108 καὶ ἐπομένων τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικα.
2. Τὴν ἀριθ. 1521/19.9.1995 συμβολαιογραφικὴ πράξη τῆς συμβολαιογράφου Κρωπίας Αἰκατερίνης Λάβδα-Μπόμπου ποὺ ἐδρεύει στὸ Κορωπί, μετὴν ὁποία ἱδρύεται Γυναικεῖο Ἱερόν Ἑσυχαστήριον μετὴν ἐπωνυμία «Ἡ Παναγία τῶν Βρουούλων» στὴν πόλη τῶν Ἀθηνῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.
3. Τὸ ἀριθ. 2886/21.9.1995 ἔγγραφο τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Σεραφεῖμ.

* Δημοσιεύθηκε στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 22/Α'/ 8.2.1996).

1. Διὰ τὴν συντήρησιν καὶ τὸν ἐξωραϊσμόν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ καὶ τοῦ περιβάλλοντος χώρου.

2. Διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Ναοῦ δαπανῶν καὶ τὴν μισθοδοσίαν τοῦ προσωπικοῦ.

3. Διὰ τὴν καταβολὴν τῶν εἰσφορῶν ὑπὲρ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Γραφείου, τοῦ Μητροπολιτικοῦ Μεγάρου, τοῦ Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε. καὶ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

4. Διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ φιλανθρωπικοῦ, κοινωνικοῦ, πνευματικοῦ καὶ ἐν γένει ἱεραποστολικοῦ ἔργου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἄρθρον 8

Αἱ δαπάναι προβλέπονται δι' ἀναγραφῆς κονδυλίων εἰς τὸν Προϋπολογισμόν. Κατόπιν αἰτιολογημένης ἀποφάσεως τῆς Δ.Δ.Ε. καὶ ἐγκρίσεως τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, ἐπιτρέπεται ἡ ἀναθεώρησις τοῦ Προϋπολογισμοῦ διαρκούντος τοῦ διαχειριστικοῦ ἔτους.

Ἄρθρον 9

Διὰ τυχὸν ἐκποιήσεις κινητῶν ἢ ἀκινήτων τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνηματικοῦ Ναοῦ ἢ ἐνοικιάσεις καὶ ἐν γένει διὰ τὴν ἀσκήσιν ἐνδίκων μέσων ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 8/1979 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐνοριῶν».

Ἄρθρον 10

Ἐφημεριακὰ καθήκοντα εἰς τὸ Ἱερόν Προσκύνημα

4. Τὴ σύμφωνη γνώμη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ ὁποία ἐνέκρινε τὴν ἱδρυση τοῦ Ἑσυχαστηρίου κατὰ τὴν Συνεδρία αὐτῆς τῆς 2.11.1995, ὅπως αὐτὴ ἀναφέρεται στὸν ἀριθ. 3226/1263/3.11.1995 ἔγγραφο τῆς.

Μὲ πρότασιν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἱεροσχευμάτων, ἀποφασίζομε:

Ἐγκρίνομε τὴν γενομένην, μετὴν ἀριθ. 1521/1995 συμβολαιογραφικὴν πράξιν τῆς συμβολαιογράφου Κρωπίας Αἰκατερίνης Λάβδα-Μπόμπου ποὺ ἐδρεύει στὸ Κορωπί, ἱδρυση Γυναικείου Ἱεροῦ Ἑσυχαστηρίου μετὴν ἐπωνυμία «Ἱερόν Ἑσυχαστήριον Ἡ Παναγία τῶν Βρουούλων» στὴν πόλη τῶν Ἀθηνῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Τὸ Ἰδρυμα αὐτό, τὸ ὁποῖο εἶναι Νομικὸ Πρόσωπο Ἰδιωτικοῦ Δικαίου τελεῖ ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ἐποπτεία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ διέπεται ἀπὸ τὸν ἐσωτερικὸν κανονισμόν (καταστατικὸν) αὐτοῦ.

Κυρώνομε τὸν Κανονισμόν (Καταστατικὸν) τοῦ Ἱεροῦ Γυναικείου Ἰδρύματος (Ἑσυχαστηρίου) μετ

ἀσκούν ἐξ ἀποσπάσεως οἱ Ἐφημέριοι τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς πόλεως Ξάνθης.

Ἄρθρον 11

Μὴ προβλεπόμενα ὑπὸ τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ζητήματα, ἀντιμετωπίζονται βάσει τῶν ἰσχυουσῶν διατάξεων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανονισμῶν. Ὁ παρὼν Κανονισμὸς τροποποιεῖται δι' ἀποφάσεως τῆς Διαχειριστικῆς καὶ Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς ἐγκρινομένης ὑπὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρον 12

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ἀρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς τὸ Περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἄρθρον 13

Ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Νομικοῦ Προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου, τὸ ὕψος τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19ῃ Ἰουλίου 1995

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

† Ὁ Διαυλείας Δαμασκηνός

τὴν ἐπωνυμία Ἱερὸν Ἑσυχαστήριον «Ἡ Παναγία τῶν Βρυούλων» στὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ σαράντα ἓνα (41) ἄρθρα καὶ ποὺ κατοχωρίζονται ὡς κατωτέρω:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΗΣΥΧΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΜΟΝΑΖΟΥΣΩΝ «Ἡ ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΩΝ ΒΡΥΟΥΛΩΝ»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟ
ΙΔΡΥΣΙΣ, ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΕΞΑΡΤΗΣΙΣ

Ἄρθρο 1

1. Ἰδρύεται μοναστικὸν Ἑσυχαστήριον Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν γυναικῶν, ἐπιθυμουσῶν νὰ μονάσουν, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμία «Ἡ Παναγία τῶν Βρυούλων».

2. Ἐδρα αὐτοῦ ὀρίζεται ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν καὶ εἰδικότερα τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Λευκωσίας ἀρ. 40, Πλ. Ἀμερικῆς - Πατήσια ἀκίνητο, δύναται ὅμως τοῦτο νὰ ἔχει μετόχια ἢ καθίσματα καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ ἔδρα αὐτὴ δύναται νὰ μεταφερθεῖ ἀλλαχοῦ, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κατόπιν ὁμοφώνου ἀποφάσεως τῶν ἰδρυτῶν ἢ τῶν ἐξ αὐτῶν ἐπιζώντων καὶ συμφώνου γνώμης τῆς πλειοψηφίας τῶν μελῶν τῆς ἀδελφότητος αὐτοῦ, τηρουμένων καὶ τῶν λοιπῶν νομίμων διατυπώσεων.

3. Τοῦτο ἀποτελεῖ νομικὸ πρόσωπο ἰδιωτικοῦ δικαίου, μὴ κερδοσκοπικὸ, αὐτοτελές, αὐτοδιοίκητο, μέλλον νὰ λειτουργήσῃ εἰς τὸ διηνεκές.

Ἄρθρο 2

1. Τὸ Ἑσυχαστήριον ὑπάγεται πνευματικῶς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, δι' αὐτῆς δὲ εἶναι ἡνωμένον μὲ τὴν Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, τελεῖ δὲ ἐν πνευματικῇ κοινωνίᾳ μὲ ὅλας τὰς κατὰ τόπους ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, μεθ' ὧν τελεῖ ἐν τοιαύτῃ κοινωνίᾳ καὶ ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

2. Τὰ πνευματικὰ δικαιώματα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

α) Μνημονεύεται εἰς πάσας τὰς Ἱερὰς ἀκολουθίας, ὡς ὀρίζει ἡ τάξις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

β) Ἐγκρίνει τὴν ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος ἐκλεγομένην ἡγουμένην καὶ ἐγκαθιστᾷ αὐτὴ ἐν εἰδικῇ ἐκκλησιαστικῇ τελετῇ.

γ) Παρέχει τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ διὰ τὴν κουρὰν τῶν δοκίμων ὡς μοναχῶν.

δ) Ἀσκεῖ, εἰσηγήσει πάντοτε τῆς γεροντίας, τὸν ἀνώτατον πειθαρχικὸν ἔλεγχον κατὰ τῶν μοναχῶν ἐπὶ παραπτωμάτων ἐπισυρόντων ποινὴν ὀριστικῆς ἀποβολῆς ἐκ τοῦ Ἑσυχαστηρίου, συμφώνως πρὸς τοὺς ἱεροὺς Κανόνας καὶ

ε) Ὅσα οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ Κανόνες διακελεύουσι.

3) Ὑπαγωγή τοῦ Ἑσυχαστηρίου ὑπ' ἄλλην ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν κατὰ νόμιμον καὶ κανονικὸν τρόπον ἐξ οἰασθήποτε αἰτίας καὶ λόγου ἀποκλείεται, ἐφόσον δὲν θὰ διετηρεῖτο ἄθικτος ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ὡς αὐτοτελοῦς καὶ αὐτοδιοικήτου.

Ἄρθρο 3

1. Ὡς πρῶτος πνευματικὸς πατὴρ τῆς ἀδελφότητος ὀρίζεται ὁ ἀρχιμανδρίτης Γαβριὴλ Β. Τσάφος ὅστις ὀρίζει καὶ τὸν ἀναπληρωτὴ του.

2. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ ἀδελφότης ἐπιλέγει τὸν διάδοχόν του, ὅστις δέον νὰ ἔχει τὴν εὐλογίαν τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως.

Ἄρθρο 4

Σκοπὸς τοῦ Ἑσυχαστηρίου εἶναι:

1. Ἡ ἀφίερσις τῶν μελῶν τῆς ἀδελφότητος αὐτοῦ εἰς τὸν μοναχικὸν βίον κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

2. Τοῦτο δύναται νὰ περιέχει φιλοξενίαν καὶ πνευματικὴν ἀγωγήν εἰς πρόσωπα χρίζοντα αὐτῶν καὶ νὰ προσφέρει πᾶσαν ἄλλην ἀγαθοεργίαν τελοῦσαν ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ μοναστικοῦ σκοποῦ του.

3. Ἡ φιλοξενία δέον νὰ μὴν ἐρχεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς Κανόνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ

Ἄρθρο 5

1. Πᾶσαι αἱ ἐγκαταβιοῦσαι εἰς τὸ Ἑσυχαστήριον ἀδελφαὶ ἀποτελοῦν χριστιανικὴν κοινοβιακὴν ἀδελφότητα κατὰ τὰ μοναχικὰ θέσμια τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἄθω.

2. Αἱ ἀδελφαὶ πρέπει νὰ διαβιοῦν ἐν βίῳ ἀγνῶ καὶ ἀνεπιλήπτῳ καὶ ἐν ἀφοσιώσει εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ.

Ἄρθρο 6

1. Διὰ νὰ ἐγγραφῇ γυνὴ τις ὡς δόκιμος εἰς τὸ Ἑσυχαστήριον ἀπαιτεῖται:

α) Ἀγαμία ἢ χηρεία ἐνεκα λύσεως τοῦ γάμου ἐν ζωῇ ἢ λόγῳ θανάτου.

β) Ἡλικία μεγαλύτερα τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου ἔτους.

γ) Διαμονὴ ἐπὶ ἕξι μῆνες εἰς τὸ Ἑσυχαστήριον πρὸς παρακολούθησιν τοῦ τρόπου διαβιώσεως εἰς αὐτὸ καὶ τῆς ἐν γένει διαγωγῆς τῆς ὑποψηφίας καὶ

δ) Ἐγγραφὸς αἰτήσις τῆς ἐνδιαφερομένης πρὸς τὸ Ἑσυχαστήριον, ὑποβαλλομένη μετὰ τὴν πάροδον τοῦ ἀνωτέρω ἐξαμήνου.

2. Προτάσει τῆς ἡγουμένης ἢ Γεροντίας δύναται

νὰ ἀποφασίσει, ἠτιολογημένως, τὴν πρόσληψιν δοκίμου ἡλικίας μικροτέρας τῆς ἀνωτέρω, ὡς καὶ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ κατωτέρω χρόνου δοκιμασίας πρὸς κουρὰν ὡς οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ Κανόνες διακελεύουσι.

Ἄρθρο 7

1. Διὰ τὴν ἀποφασίσει τὴν μοναχὴν ἀπαιτεῖται δοκιμασία τριῶν τουλάχιστων ἐτῶν καὶ διὰ τὴν ἀποφασίσει τὴν ἀποφασίζουσαν ἐνὸς εἰσέτι ἐτους.

2. Ὅποτεδήποτε κατὰ τὸν χρόνον τῆς δοκιμασίας ἢ Γεροντίας, προτάσει τῆς Ἡγουμένης, δύναται νὰ ὑποδεικνύει εἰς τὴν δόκιμον ἢ ὑποψηφίαν δόκιμον ὅτι αὐτὴ δὲν δύναται νὰ προσαρμοσθῆι εἰς τὴν ἐν τῷ Ἡσυχαστηρίῳ διαβίωσιν, ὅποτε αὐτὴ ὀφείλει νὰ ἀποχωρήσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΗΣΥΧΑΣΤΗΡΙΟΥ

Α' ΟΡΓΑΝΑ

Ἄρθρο 1

1. Ἡ διοίκησις τοῦ Ἡσυχαστηρίου κατὰ μὲν τὸ πνευματικὸν μέρος ἀσκεῖται ὑπὸ τῆς Ἡγουμένης μετὰ τῆς Γεροντίας, κατὰ δὲ τὸ διοικητικὸν μέρος ὑπὸ τῆς Γεροντίας μετὰ τῆς Ἡγουμένης ὡς προέδρου καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς.

2. Ἡ ἀδελφότης τῶν ἐχουσῶν καρεῖ μοναχῶν μελῶν τοῦ Ἡσυχαστηρίου ἀποτελεῖ τὸ ἀνώτατον διοικητικὸν ὄργανον αὐτοῦ.

3. Τὰ ὑπὸ τοῦ παρόντος προβλεπόμενα συλλογικὰ ὄργανα τοῦ Ἡσυχαστηρίου θεωροῦνται νομίμως ὑφιστάμενα καὶ ἐὰν περιορισθῆι δι' οἰονδήποτε λόγον ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν του, συνεδριάζουν δὲ καὶ ἀποφασίζουσι ἐγκύρως καὶ ἐν ἡλαττωμένῃ συνθέσει, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται ἀπαρτία, ἢ ὅποια ἐὰν δὲν ὀρίζεται ἄλλως ἐν τῷ παρόντι, συνίσταται εἰς ἀριθμὸν μελῶν ὑπερβαίνοντα τὸ ἡμισυ τοῦ συνόλου. Διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ παρόντος ὁμοῦ προβλεπομένην κίνησιν τῆς διαδικασίας πληρώσεως κενῆς θέσεως ὄργανου τινός, τὸ ἀρμόδιον πρὸς κίνησιν αὐτῆς ὄργανον θεωρεῖται εὐρισκόμενον ἐν ἀπαρτία καὶ ἐὰν ἔχει ἀπομείνει εἰς αὐτὸ ἓνα μέλος. Ἐὰν μέλος κωλύεται νὰ συμμετάσχει εἰς τὴν λήψιν ἀποφάσεως λόγω συγκρούσεως συμφερόντων, τὸ ὄργανον τοῦ ὁποίου μέλος ἢ μέλη κωλύονται συγκροτεῖται κανονικῶς καὶ ἄνευ αὐτοῦ ἢ αὐτῶν, χωρὶς νὰ εἶναι ἀπαραίτητος ὁ διορισμὸς ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ ἢ αὐτῶν. Ἐὰν μειωθῶν τὰ μέλη τῆς ἀδελφότητος ὥστε νὰ μὴ ἐπαρκοῦν πρὸ συγκρότησιν τῶν ὀργάνων, ταῦτα συγκροτοῦνται ἀπὸ ὅσα μέλη ἐπιτρέπει ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀδελφῶν.

Β' Η ΗΓΟΥΜΕΝΗ

Ἄρθρο 9

Ἡ Ἡγουμένη εἶναι ἡ πνευματικὴ μήτηρ τῆς ἀ-

δελφότητος καὶ ἀσκεῖ πᾶσαν πνευματικὴν ἐξουσίαν ἐφ' ὅλων τῶν ἀδελφῶν - μελῶν τοῦ Ἡσυχαστηρίου καὶ τῶν δοκίμων κατὰ τὰ μοναστικά θέσμια. Παρακολουθεῖ ἀγρύπνως καὶ ἐποπτεύει τὴν ζωὴν ἐκάστης αὐτῶν, ὡς καὶ τὴν καθ' ὅλου λειτουργίαν τοῦ Ἡσυχαστηρίου, ρυθμίζουσα τὴν ἐν ἀφοσιώσει, εὐλαβείᾳ καὶ φόβῳ Θεοῦ ἐγκαταβίωσιν αὐτῶν. Ἐποπτεύει αὐστηρῶς τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τῶν θρησκευτικῶν καὶ μοναχικῶν καθηκόντων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν ἀδελφῶν, δίδουσα αὐτῇ πρώτην ἐκάστοτε τὸ παράδειγμα. Ἐπαγρυπνεῖ ἐπίσης διὰ τὴν πλήρη καὶ ἐπακριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν παρ' αὐτῆς καὶ τῆς Γεροντίας ἀνατεθειμένων εἰς ἐκάστην τῶν ἀδελφῶν διακονημάτων.

Ἄρθρο 10

1. Ἡ Ἡγουμένη προΐσταται τῆς Γεροντίας καὶ τῆς ἐπιτροπῆς, ὡς καὶ τῶν συνελεύσεων τῆς ἀδελφότητος, ἐν κωλύματι δὲ ἀναπληροῦται παρὰ τῆς ἐχούσης τὰ πρεσβεῖα τῆς κουρᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω διοικητικῶν ὀργάνων. Τῆς συνελεύσεως ὁμοῦ τῆς ἀδελφότητος, ἐν κωλύματι τῆς Ἡγουμένης προΐσταται ἢ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Γεροντίας ἐχουσα τὰ πρεσβεῖα τῆς κουρᾶς, ἐὰν ὑπάρχει Γεροντία.

2. Ὅσακις ἢ Ἡγουμένη λόγω ἐξαιρέτως σοβαροῦ κωλύματος, προερχομένου ἐκ παρατεταμένης σοβαρᾶς ἀσθενείας τῆς ἀδυνατεῖ νὰ ἀσκήσει τὰ καθήκοντά της, ἢ Γεροντία συνερχομένη διορίζει ἓνα ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς ὡς τοποτηρητὴν καὶ ἀναφέρει τοῦτο εἰς τὴν κατὰ τὸ ἄρθρο 2 πνευματικὴν ἀρχὴν. Μετὰ τὴν ἀνάρρωσιν τῆς Ἡγουμένης καὶ τὴν παρ' αὐτῆς ἀνάληψιν τῶν καθηκόντων της, παύει αὐτοδικαίως ἢ τοποτηρητῆς νὰ ἀσκεῖ ταῦτα καὶ ἀναφέρεται τοῦτο εἰς τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω ἀρχὴν.

Ἄρθρο 11

1. Ἡ Ἡγουμένη εἶναι ἰσόβια.

2. Ἐὰν ἀποδειχθῆι ἀνεπαρκῆς σωματικῶς ἢ πνευματικῶς διὰ τὴν ἀσκήσιν τῶν καθηκόντων της ἢ ἐκτραπῆι σοβαρῶς καὶ μετὰ δύο ἐγγράφους παρατηρήσεις τῆς Γεροντίας καὶ τῆς συνελεύσεως τῆς ἀδελφότητος, ἐπὶ τούτῳ συγκαλουμένης παρὰ τῆς Γεροντίας, δὲν ἐπανορθῶναι ἑαυτὴν, ἀλλὰ συνεχίσει ἐκτρεπομένη, παύεται ἀποφάσει τῆς ἀδελφότητος, συγκαλουμένης ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τῆς Γεροντίας, ἢ ὅποια ἀναφέρει τοῦτο εἰς τὴν ὡς ἄνω πνευματικὴν ἀρχὴν καὶ προβαίνει εἰς προκήρυξιν ἐκλογῶν διὰ τὴν ἀνάδειξιν νέας Ἡγουμένης, κατὰ τὰ ὀριζόμενα στὰ ἄρθρα 13 καὶ ἐπόμενα τοῦ παρόντος.

3. Ἡ ἀπόφασις παύσεως τῆς Ἡγουμένης λαμβάνεται διὰ πλειοψηφίας τῶν τριῶν τετάρτων τῶν ψηφίζουσῶν καὶ ἐγκρίνεται ὑπὸ τῆς πνευματικῆς ἀρχῆς τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ παρόντος.

Άρθρο 12

1. 'Η 'Ηγουμένη εκλέγεται κατά πλειοψηφίαν απόλυτον υπό τών έχουσών τὸ δικαίωμα ψήφου τακτικῶν μελῶν τοῦ 'Ησυχαστηρίου (ἄρθρ. 8 παρ. 2), μεταξύ τών έχουσών τὰ ἀπαιτούμενα πνευματικά καὶ διοικητικά προσόντα.

2. 'Η Γεροντία ἀναφέρει τὴν ἐκλογὴν τῆς 'Ηγουμένης εἰς τὴν ἀνωτέρω πνευματικὴν ἀρχήν, ἢ ὅποια ἐντὸς μηνὸς τὸ βραδύτερον γνωστοποιεῖ τὴν ὑπ' αὐτῆς εὐλογίαν τῆς ἐκλεγείσης 'Ηγουμένης διὰ τὴν ἀνάληψιν τών πνευματικῶν καθηκόντων τῆς ὡς τοιαύτης. 'Η παράλειψις ἢ καθυστέρησις τῆς τοιαύτης γνωστοποιήσεως οὐδόλως κλονίζει τὸ κύρος τῆς ἐκλογῆς. 'Η ἐκλεγείσα ἀναλαμβάνει τὰ καθήκοντά τῆς ἅμα τῇ ἐκπνοῇ τοῦ ὡς ἄνω μηνός.

Άρθρο 13

1. 'Η ἡμέρα τῆς ἐκλογῆς τῆς 'Ηγουμένης δὲν πρέπει νὰ ἀπέχει πλέον τῶν τριάντα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κενώσεως τῆς θέσεως αὐτῆς λόγω θανάτου ἢ παραιτήσεως ἢ ἀπαλλαγῆς. 'Η ἡμέρα αὕτη καθὼς καὶ ἡ ὥρα ὀρίζονται ὑπὸ τῆς Γεροντίας συνερχομένης ἐπὶ τούτῳ ἐντὸς δέκα πέντε τὸ βραδύτερον ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω κενώσεως τῆς θέσεως.

2. 'Η ἡμέρα καὶ ἡ ὥρα τῆς ἐκλογῆς ἀνακοινοῦται ὑπὸ τῆς τοποτηρητοῦ εἰς τὴν ἀδελφότητα α) δι' ἀποστολῆς συστημένης ἐπιστολῆς εἰς τὰς τυχόν ἐκτὸς τοῦ 'Ησυχαστηρίου εὐρισκομένας ἀδελφὰς (εἰς μετόχιον, διακονίαν κ.λπ.) πρὸ χρόνου ἱκανοῦ ὥστε νὰ λάβουν ἐγκαίρως γνώσιν καὶ δυνηθῶσιν νὰ συμμετάσχουν εἰς αὐτήν, β) διὰ τοιχοκλήσεως ἀνακοινώσεως ἐξωθι τῆς πύλης τοῦ ναοῦ καὶ τῆς θύρας τῆς τραπέζης πρὸ ἑπτὰ ἡμερῶν καὶ γ) δι' ἀνακοινώσεως προφορικῆς ἐν τῇ τραπέζῃ ἐπὶ δύο συνεχεῖς ἡμέρας κατὰ τὴν ὥρα τῆς ἐστίασεως, ἐξ ὧν ἡ πρώτη πέντε τουλάχιστον ἡμέρες πρὸ τῆς ἐκλογῆς.

3. Τὴν τρίτην πρὸ τῆς ἐκλογῆς ἡμέρα τῆς ἀδελφότητος κατὰ τὴν ὥραν τῆς τραπέζης ἐκλέγει διὰ φανερᾶς προφορικῆς ψηφοφορίας δύο τῶν μελῶν αὐτῆς, ἵνα μετὰ τῆς τοποτηρητοῦ ὡς προέδρου ἀποτελέσουν τὴν ἐφορευτικὴν ἐπιτροπὴν τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἐκλογῶν.

Άρθρο 14

1. 'Η ἐκλογὴ τῆς 'Ηγουμένης γίνεται στὸ ναὸ τῆς 'Ησυχαστηρίου, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν αὐτοῦ ἐνώπιον τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας μετὰ τὴν θεϊαν λειτουργίαν καὶ τὴν καθιερωμένην δέησιν.

2. Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς διαδικασίας τῆς ἐκλογῆς διαπιστοῦται ὑπὸ τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς ἢ ὑπαρξίς ἀπαρτίας συνισταμένης εἰς τὴν παρουσίαν τῶν τριῶν τετάρτων τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν έχου-

σῶν δικαίωμα ψήφου μελῶν. 'Εὰν δὲν ὑπάρξει ἀπαρτία ἢ ἐκλογὴ ἀναβάλλεται διὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ὥραν τῆς προσεχοῦς ἐβδομάδος, εἰδοποιουμένων ἐκ νέου διὰ τοῦ προσφοροτέρου τρόπου τῶν ἀπουσιαζουσῶν καὶ ἀνακοινουμένου τούτου προφορικῶς ὑπὸ τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς εἰς τὰς παρούσας. 'Η ἀναβολὴ θὰ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον μέχρις ἐπιτεύξεως ἀπαρτίας, ἀλλ' οὐχὶ πέραν τῆς τρίτης φορᾶς. Κατὰ τὴν τετάρτην μετὰ τρεῖς ἀναβολὰς συνέλευσιν ἢ ἐκλογὴ διεξάγεται ἐὰν παρευρίσκεται τὸ ἥμισυ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψηφίζουσῶν, ἄλλως ἀναβάλλεται κατὰ τὰ ἄνω μέχρις ἐπιτεύξεως τῆς μειωμένης ταύτης ἀπαρτίας.

3. 'Η ἐφορευτικὴ ἐπιτροπὴ καλεῖ ὀνομαστικῶς τὰ μέλη νὰ προσέλθουν εἰς τὴν ψηφοφορίαν, ἀρχομένην ἀπὸ τῆς νεωτέρας κατὰ τὴν κουράν. Εἰς ἐκάστην ψηφοφόρον παραδίδει μικρὸν τεμάχιον χάρτου λευκοῦ σφραγιζομένου μετὰ τὴν σφραγίδα τοῦ 'Ησυχαστηρίου κατὰ τὴν ὥραν τῆς παραδόσεως. 'Η ψηφοφόρος ἀπομακρύνεται εἰς μίαν γωνίαν τοῦ ναοῦ ἐπὶ τούτῳ διασκευασμένην καὶ ἀφοῦ ἀναγράψει μυστικῶς καὶ ἰδιοχείρως ἐν τῷ ψηφοδέλιῳ ἀνεπηρέαστως καὶ ἀπροσωπολήπτως τὸ ὄνομα τῆς παρ' αὐτῆς προτεινομένης διὰ τὸ ἀξίωμα τῆς 'Ηγουμένης ἀδελφῆς τὴν ὅποιαν θεωρεῖ ὡς συγκεντροῦσαν περισσότερα πνευματικά καὶ διοικητικά προσόντα, περιτυλίσσει τούτο καλῶς ἐν εἶδει κληροῦ καὶ ἐπιστρέφουσα ρίπτει τοῦτο εἰς τὸ ἐσφραγισμένον ψηφοδόχον κιβώτιον, ἐν συνεχείᾳ δὲ προσυπογράφει τὸν ὀνομαστικὸν κατάλογον τῶν ψηφοφόρων ἀδελφῶν, τὸν ὅποιον τηρεῖ ἢ τοποτηρητῆς μετὰ τῆς γραμματέως. Εἰς περίπτωσιν ἀγραμμάτου μοναχῆς αὐτὴ καλεῖ τὴν πρόεδρον ἢ ἄλλο μέλος τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς κατ' ἴδιαν καὶ τῆς ὑποδεικνύει νὰ ἀναγράψει τὸ ὄνομα τῆς ἐκλογῆς τῆς εἰς τὸ ψηφοδέλιον, τὸ ὅποιον ρίπτει ἢ ἴδια ἐντὸς τῆς ψηφοδόχου. 'Εὰν εἰς τὸ ψηφοδέλιον ἀναγράφονται περισσότερα τοῦ ἐνὸς ὀνόματα, τούτο ἰσχύει διὰ τὸ πρῶτον ὄνομα.

4. Τὸ ψηφοδόχον κιβώτιον σφραγίζεται μετὰ τὴν διαπίστωσιν τῆς ἀπαρτίας ὑπὸ τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς ἐνώπιον τῶν παρισταμένων μελῶν τῆς ἀδελφότητος, ἐνώπιον τῶν ὁποίων γίνεται μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐκλογῆς ἢ ἀποσφράγισις καὶ καταμέτρησις τῶν ψήφων.

5. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ψηφοφορίας, ἐπερχόμενον ἐφ' ὅσον ἅπασαι αἱ παριστάμεναι ἀδελφαὶ ἤσκησαν τὸ δικαίωμα ψηφοφορίας, ἢ ἐφορευτικὴ ἐπιτροπὴ ἀνοίγει τὸ ψηφοδόχον κιβώτιον καὶ ἐξάγει ἀνὰ ἓνα ψηφοδέλιον, τὸ ὅποιον ἐκτυλίσσει, μονογράφει καὶ καταχωρεῖ εἰς τὸ βιβλὸν πρακτικῶν, μετὰ τὸ πέρας τῆς διαλογῆς γίνεται ἄθροισις τῶν ψήφων τὰς ὁποίας ἔλαβε ἐκάστη ὑποδειχθεῖσα ὡς 'Η-

γουμενή καὶ καταχωρίζεται τὸ ἀποτέλεσμα εἰς τὸ βιβλίον πρακτικῶν.

6. Ἐπιλέγεται Ἡγουμένη ἢ λαβοῦσα τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν τῶν ψηφισασῶν.

7. Ἄν οὐδεμία ἀδελφὴ λάβει τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν ἐπαναλαμβάνεται αὐθωρεὶ ἐν τῷ ναῷ ἢ ψηφοφορία κατὰ τὸν αὐτὸν ὡς ἄνω τρόπον, θεωρουμένων ὅμως τὴν φορὰν αὐτὴν ὡς ὑποψηφίων τῶν δύο σχετικῶς πλειοψηφισασῶν κατὰ τὴν πρώτην ἐκλογὴν ἀδελφῶν, ἐὰν δὲ κατ' αὐτὴν ὑπῆρξεν ἰσοψηφία, διὰ νὰ παραμείνουν δύο μόνον ὑποψήφιοι ἢ ἐκ τῶν ἰσοψηφῶν νεωτέρα κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς κουράς, οὕτως ὥστε κατὰ τὴν δευτέραν ἐκλογὴν θὰ ὑπάρχουν πάντοτε δύο μόνον ὑποψήφιοι. Ἐν ἰσοψηφία κατὰ τὴν δευτέραν ἐκλογὴν θεωρεῖται ἐκλεγείσα ἢ ἔχουσα τὰ πρεσβεῖα τῆς κουράς.

8. Πᾶσα ἀντίρρησης ὡς πρὸς τὴν κανονικότητα τῆς ἐκλογῆς ὑποβάλλεται πρὸ τῆς τελικῆς ὑπογραφῆς τῶν πρακτικῶν, καταχωρίζεται ἐν αὐτοῖς περιληπτικῶς καὶ κρίνεται ὑπὸ τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀμέσως, ἐν μυστικῇ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς διασκέψει, ἢ δὲ ἀπόφασις τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς ἰσχύει ἐφ' ὅσον ἅμα τῆς ἀπαγγελίας αὐτῆς καὶ τῇ ὑπ' αὐτῆς ἀπευθύνει ἐρωτήσεως πρὸς τὰς παρισταμένας ἀδελφάς, δὲν ἐναντιώθη πλέον τοῦ ἡμίσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀδελφῶν. Ἐὰν ὑπάρξει ἐναντίωσις ἰσχύει ἢ ἀπόφασις τῆς πλειοψηφίας τῶν ἀδελφῶν, συνυπολογιζομένων καὶ τῶν μελῶν τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς, τὰ ὁποῖα ψηφίζουν καὶ ὡς μέλη τῆς ἀδελφότητος. Πάντα ταῦτα καταχωρίζονται περιληπτικῶς εἰς τὰ πρακτικά.

9. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐκλογῆς συντάσσεται εἰς τὸ αὐτὸ πρακτικὸν ἐν συνεχείᾳ ἢ πρᾶξις ἐκλογῆς τῆς Ἡγουμένης, ἢ ὁποῖα ὁμοῦ μεθ' ὅλου τοῦ πρακτικοῦ ὑπογράφεται ὑφ' ἀπασῶν τῶν ψηφισασῶν ἀδελφῶν, ὀλοκληρουμένης οὕτω τυπικῶς καὶ οὐσιαστικῶς τῆς διαδικασίας ἀναδείξεως τῆς Ἡγουμένης. Ἐν περιπτώσει ἀδυναμίας ἢ ἀρνήσεώς τινων νὰ ὑπογράψουν γίνεται μνεῖα εἰς τὸ πρακτικόν, ἀλλὰ δὲν θίγεται τὸ κῦρος τῆς διαδικασίας.

10. Ἀντίγραφον τῆς πράξεως ταύτης συναποστέλλεται ὁμοῦ μετὰ τῆς κατ' ἄρθρον 12 παρ. 2 ἀναφορᾶς εἰς τὴν προϊσταμένην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν διὰ τὰ κατ' αὐτὴν, ἀναρτᾶται δὲ εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἡσυχαστηρίου ἐπὶ ὀκταήμερον μερίμνη τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς.

11. Τὰς τυχόν ὑφισταμένας ἐνστάσεις ἐκδικάζει ἢ πνευματικὴ ἀρχὴ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ παρόντος εἰς ἣν ἀπευθύνεται ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἢ ἐνισταμένη ἀδελφῇ.

Γ' Η ΓΕΡΟΝΤΙΑ

Ἄρθρο 15

1. Ἡ Γεροντία μετὰ τῆς Ἡγουμένης ὡς προέ-

δρου ἀποτελεῖ τὸ ἀνώτατον διοικητικὸν ὄργανον τοῦ Ἡσυχαστηρίου καὶ ἀποφασίζει κατ' ἀπόλυτον πλειοψηφίαν ἐπὶ παντὸς ζητήματος ὑπερβαίνοντος τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐπιτροπῆς.

2. Εἰδικώτερον ἢ Γεροντία:

α) Ὅρίζει τὸ διακόνημα ἐκάστης ἀδελφῆς.

β) Ἐπιλέγει τὴν οἰκονόμον δι' ὀρισμένην περίοδον ἀνανεώσιμον καὶ τὴν γραμματέα ἢ ὁποῖα εἶναι μόνιμος, δυναμένη νὰ ἀντικατασταθῇ λόγω ἀσθενείας, ἀνεπαρκείας ἢ ἀταξίας.

γ) Ἀσκεῖ τὴν πειθαρχικὴν ἐξουσίαν καὶ τὸν προσήκοντα ἔλεγχον ἐπὶ τῶν ὑποπιπτουσῶν εἰς πειθαρχικὰ παραπτώματα ἀδελφῶν τοῦ Ἡσυχαστηρίου κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 36 τοῦ παρόντος ὀριζόμενα, καὶ

δ) Ἀποφασίζει περὶ παντὸς ἄλλου ζητήματος περὶ τοῦ ὁποῖου προβλέπουν αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος.

Ἄρθρο 16

1. Τὰ μέλη τῆς Γεροντίας εἶναι τέσσερα, ἐκτὸς τῆς Ἡγουμένης, ἐὰν δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἡσυχαστηρίου ὑπερβεῖ τὰς τεσσαράκοντα, τὰ μέλη τῆς Γεροντίας ὀρίζονται εἰς ὀκτώ, ἐκτὸς τῆς Ἡγουμένης.

2. Ἡ Γεροντία βρίσκεται ἐν ἀπαρτία ἐὰν παρίστανται, πλὴν τῆς Ἡγουμένης, τρία εἰσέτι μέλη ἐπὶ πενταμελοῦς ἢ πέντε εἰσέτι μέλη ἐπὶ ἐνεαμελοῦς συνθέσεως, ἀποφασίζει δὲ κατ' ἀπόλυτον πλειοψηφίαν τῶν παρουσῶν ἀδελφῶν μελῶν τῆς. Ἐν ἰσοψηφία ὑπερισχύει ἢ γνώμη ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐτάχθη ἢ Ἡγουμένη.

Ἄρθρο 17

1. Ἡ Γεροντία συνεδριάζει προσκαλουμένη ὑπὸ τῆς Ἡγουμένης ὡσάκις παρίσταται ἀνάγκη.

2. Καθ' ἐκάστην συνεδρίασιν καταχωρίζονται εἰς τὸ οἰκεῖον βιβλίον πρακτικῶν, ὑπογραφόμενα παρὰ πάντων τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ τῆς γραμματέως, λεπτομερῆ πρακτικά τηρούμενα παρὰ τῆς τελευταίας ἢ ὁποῖα παρίσταται εἰς τὰς συνεδριάσεις ἀνευ ψήφου, ἐκτὸς ἂν εἶναι μέλος τῆς Γεροντίας.

Ἄρθρο 18

Ἄπαντα τὰ μέλη τῆς Γεροντίας ὀφείλουν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συνεδριάσεως νὰ συμπεριφέρονται ἐναντι ἀλλήλων μετ' ἀπολύτου σεβασμοῦ καὶ ἐπιδεικνύουν πνεῦμα ἐξαιρέτου σεβασμοῦ, σεμνοπρεπείας καὶ πνευματικῆς ὑποταγῆς πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς Ἡγουμένης. Αἱ τυχόν διαφωνοῦσαι ἐπὶ τινος ζητήματος πρέπει νὰ διατυπώνουν τὴν γνώμην αὐτῶν μετὰ σεμνότητος, ὑποτακτικότητος καὶ εὐλαβείας καὶ νὰ τὴν ἐκθέτουν σαφῶς καὶ πράως.

Ἄρθρο 19

1. Τὰ μέλη τῆς Γεροντίας ἐκλέγονται παρὰ τῆς

ἀδελφότητα προσκαλουμένης παρὰ τῆς Ἠγουμένης μετὰ τὴν κένωσιν ἐκάστης θέσεως καὶ ἐντὸς δεκαπενθημέρου ἀφ' ἧς θὰ ἐμφανισθεῖ τὸ κενόν.

2. Ἡ ἐκλογή γίνεται διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας μεταξύ ὑποψηφίων ἐχουσῶν τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα ἤθους, μορφώσεως καὶ διοικητικῆς ἰκανότητος, προτεινομένων δὲ ἀνὰ δύο δι' ἐκάστην κενὴν θέσιν παρὰ τῶν μελῶν τῆς Γεροντίας, εἰσηγήσει τῆς Ἠγουμένης.

3. Ἡ ἡμέρα καὶ ὥρα τῆς ἐκλογῆς ὡς καὶ αἱ ὑποψήφια ἀνακοινούνται ὑπὸ τῆς Ἠγουμένης εἰς τὴν ἀδελφότητα κατὰ τὴν ὥραν τῆς τραπέζης ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἡμέρες, ὧν ἡ πρώτη πέντε τουλάχιστον πλήρεις ἡμέρες πρὸς τῆς ἐκλογῆς.

4. Ἡ ἐκλογή γίνεται ἐν τῷ ναῷ μετὰ προσευχῆν, ἐνώπιον ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ἐκ τῆς Ἠγουμένης ὡς προέδρου καὶ δύο μελῶν, ἐκλεγομένων ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος διὰ φανερᾶς ψηφοφορίας κατὰ τὴν ὥραν τῆς τραπέζης, ἅμα τῇ τρίτῃ κατὰ τὰ ἄνω ἀνακοινῶσει τῆς Ἠγουμένης περὶ τῆς ἐκλογῆς.

5. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς ἐφαρμόζονται ἀναλόγως τὰ ἐν ἄρθρῳ 14 παρ. 2-5 καὶ 8-10 τοῦ παρόντος ὀριζόμενα. Ἐν ἰσοψηφίᾳ ἀναδεικνύεται μέλος τῆς Γεροντίας ἢ ἀρχαιότερα κατὰ τὴν κούραν.

Ἄρθρο 20

1. Τὰ μέλη τῆς Γεροντίας εἶναι ἰσόβια.

2. Πάν μέλος τῆς Γεροντίας παύεται δι' ἀποφάσεως τῆς ἀδελφότητος συνερχομένης προσκλήσει τῆς Γεροντίας καὶ ἀντικαθίσταται δι' ἄλλου ἐκλεγμένου παρ' αὐτῆς κατὰ τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ὀριζόμενα, ἐὰν α) καταστῆ σωματικῶς ἢ πνευματικῶς ἀνίκανον ἢ β) ἐκτραπεῖ σοβαρῶς καὶ μετὰ τρεῖς ἐγγράφους παρατηρήσεις, ἐξ ὧν αἱ δύο πρῶται παρὰ τῆς Γεροντίας, ἢ δὲ τρίτη παρὰ τῆς ἀδελφότητος συγκαλουμένης πρὸς τούτῳ παρὰ τῆς Γεροντίας, δὲν σφραγισθεῖ.

3. Ἐὰν μέλος τῆς Γεροντίας προσκαλούμενον δὲν προσέλθει ἀδικαιολογητῶς εἰς τρεῖς συνεδριάσεις αὐτῆς (τῶν δύο τελευταίων προσκλήσεων γενομένων πρὸς αὐτὸ ἐγγράφως) ἢ Γεροντία, ἐὰν θεωρηθεῖ ἢ ἐν λόγῳ ἀπουσία καὶ μὴ προσέλευσις του κακοβούλως ἠθελημένη, συγκαλεῖ τὴν ἀδελφότητα, ἢ ὅποια θεωροῦσα τὴν τοιαύτην ἀπειθειαν τοῦ μέλους τῆς Γεροντίας ὡς σιωπηρὰν παραίτησιν ἐκ τοῦ ἀξιώματος, προβαίνει εἰς ἐκλογὴν τῆς ἀντικαταστάτιδος ἀδελφῆς κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 19 τοῦ παρόντος ὀριζόμενα, ἀναφέρουσα τοῦτο εἰς τὴν ἐν ἄρθρῳ 2 πνευματικὴν ἀρχὴν.

Δ' Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ἄρθρο 21

1. Ἡ διμελής παρὰ τῇ Ἠγουμένῃ Ἐπιτροπὴ ἐκ-

λέγεται παρὰ τῆς Γεροντίας ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαήμερου τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους με ἐτησίαν θητείαν.

2. Αὕτη μετὰ τῆς Ἠγουμένης ἀποτελεῖ τριμελὲς ἄμεσον ἐκτελεστικὸν ὄργανον τοῦ Ἡσυχαστηρίου, ἀποφασίζει δὲ τὴν ἐπίλυσιν παντὸς ἐπείγοντος ζητήματος τοῦ Ἡσυχαστηρίου μὴ ἐκφεύγοντος τὴν δικαιοδοσίαν τῆς. Ἐπίσης ἀποφασίζει περὶ πάσης δαπάνης μὴ ὑπερβαινούσης τὸ ποσὸν τῶν 100.000 δραχμῶν. Τὸ ποσὸν τοῦτο δύνата νὰ μεταβάλλεται ὑπὸ τῆς Γεροντίας ἀναλόγως τῆς συναλλακτικῆς ἀξίας τῆς δραχμῆς. Διὰ τὰς πέραν τοῦ ποσοῦ τούτου δαπάνας ἀρμοδία νὰ ἀποφασίσαι εἶναι ἡ Γεροντία, εἰς ἣν καὶ παραπέμπει ἢ Ἐπιτροπὴ.

Ἄρθρο 22

1. Ἡ Ἐπιτροπὴ ὀρίζει ἐν τῶν μελῶν αὐτῆς, πλὴν τῆς Ἠγουμένης, διὰ τὴν ἀσκήσιν τῶν καθηκόντων τῆς ταμίου.

2. Ἡ ταμίας ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Ἠγουμένης ἐκτελεῖ ὑπευθύνως πᾶσαν εἰσπραξιν καὶ πληρωμὴν, ὑποχρεουμένη νὰ ἐκδίδει δι' ἐκάστην τοιαύτην διπλότυπον ἠριθμημένην ἀπόδειξιν ἐξ ἀδιαιρέτου στελέχους. Δι' ὁμοίας διπλοτύπου ἀποδείξεως εἰσπράττει πᾶσαν εἰσφορὰν χριστιανοῦ ὑπὲρ τοῦ Ἡσυχαστηρίου. Πᾶσαν εἰσπραξιν ἢ πληρωμὴν καταχωρίζει αὐθωρεῖ εἰς τὸ οἰκεῖον βιβλίον.

3. Ἡ ταμίας τηρεῖ, α) Τὰ δικαιολογητικὰ ἐκάστης δαπάνης καὶ πληρωμῆς, φυλάττουσα εἰς ἴδιον φάκελλον, β) βιβλίον ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ Ἡσυχαστηρίου καὶ γ) βιβλίον ταμείου.

4. Ἀμφότερα τὰ ἀνωτέρω βιβλία, ὡς καὶ ἅπασαι οἱ ἀποδείξεις εἰσπράξεως καὶ πληρωμῆς ἀριθμοῦνται καὶ μονογραφοῦνται εἰς ἐκάστην σελίδα ἢ φύλλον ὑπὸ τῆς Ἠγουμένης. Τὰ δικαιολογητικὰ εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ καταστραφῶν πρὸ τῆς παρόδου πενταετίας.

5. Μετὰ τὴν λήξιν ἐκάστου ἔτους καὶ ἐντὸς τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ ἐπομένου ἢ ταμίας συντάσσει, ἐποπτευομένη παρὰ τῆς Ἠγουμένης, τὸν ἀπολογισμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ Ἡσυχαστηρίου, εἰς ὃν ἀναγράφει τὰ ἐκ πάσης πηγῆς πραγματοποιηθέντα καθ' ὅλον τὸ λήξαν ἔτος ἐσοδα, ὡς καὶ τὰς πάσης φύσεως γενομένας παρὰ τοῦ Ἡσυχαστηρίου δαπάνας. Ὁ ἀπολογισμὸς οὗτος, ὑπογράφεται παρὰ τῆς Ἠγουμένης καὶ αὐτῆς, ὑποβάλλεται πρὸς τελικὴν ἐγκρίσιν εἰς τὴν ἀδελφότητα.

Εἰδικώτερον ὅμως ὡς πρὸς τὸν Προϋπολογισμὸν καὶ Ἀπολογισμὸν ἰσχύουν τὰ ἐν ταῖς Ἱεραῖς Μοναῖς κρατοῦντα, ἤτοι ὑποβάλλονται πρὸς ἐγκρίσιν εἰς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν.

Ε' Η ΣΥΝΕΥΛΕΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ

Ἄρθρο 23

1. Ἡ ἀδελφότης συγκαλεῖται ὑπὸ τῆς Ἠγουμέ-

νης ἢ ὅπου ὀρίζεται ἐν τῷ παρόντι ὑπὸ τῆς Γεροντίας δι' ἀνακοινώσεως ἐν τῇ τραπέζῃ ἀπὸ τῆς προτεραίας τουλάχιστον, ἐκτὸς ἐὰν ὀρίζεται ἐν τῷ παρόντι εἰδικὸς τρόπος προσκλήσεως, καὶ ἀποφασίζει περὶ τῶν ὑπολειφθέντων καὶ τυχὸν ἀνεκτελέστων θεμάτων.

2. Εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ, ὅπου δὲν ὀρίζεται ἄλλως, ἐφ' ὅσον παρευρίσκονται πλέον τοῦ ἡμίσεος τῶν ἀδελφῶν καὶ ἀποφασίζει κατ' ἀπόλυτον πλειοψηφίαν τῶν παρουσῶν, ὑπερσχυοῦσης ἐν ἰσοψηφίᾳ τῆς γνώμης ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐτάχθη ἡ Ἐγουμενή.

3. Ἡ ψηφοφορία ὅπου δὲν ὀρίζεται ἄλλως εἶναι φανερά καὶ προφορική. Ὡς πρὸ τὸν τρόπον συμπεριφορᾶς κατὰ τὰς συνελεύσεις ἰσχύει τὸ ἄρθρον 18. Αἱ ἀποφάσεις τῆς συνελεύσεως, μετὰ περιλήψεως τῶν συζητήσεων τῶν γνωμῶν, καταχωρίζονται εἰς τὸ οἰκεῖον βιβλίον πρακτικῶν. Ἡ ἀδελφότης δύναται νὰ ἀποφασίζει ὅπως ὀριζομένη ψηφοφορία διεξαχθεῖ μυστικῶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΠΟΡΟΙ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΙΣ

Ἄρθρο 24

1. Πόροι τοῦ Ἐσυχαστηρίου εἶναι: α) Αἱ εἰς χρῆμα ἢ κτήματα ἢ εἰς οἰονδήποτε ἄλλο εἶδος εἰσφοραὶ τῶν εἰσερχομένων πρὸς ἐγκαταβίωσιν εἰς αὐτό. β) Τὰ ἀφιερούμενα εἰς τὸ Ἐσυχαστήριον διὰ δωρεᾶς ἐν ζωῇ ἢ αἰτία θανάτου ἢ διὰ κληρονομίας ἢ κληροδοσίας ἢ καθολικοῦ καταπιστεύματος κτήματα ἢ ἄλλα κινήτὰ πράγματα οἰασδήποτε φύσεως, ὡς καὶ αἱ πρόσοδοι αὐτῶν καὶ γ) Τὰ προσκτώμενα ἐξ ἐργασίας τῶν μελῶν τῆς ἀδελφότητος αὐτοῦ (χειροτεχνίας, ζωγραφικῆς, ραπτικῆς καὶ λοιπᾶ) χρηματικὰ ποσά.

2. Ἀπαντες οἱ ἀνωτέρω πόροι χρησιμοποιοῦνται διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἐσυχαστηρίου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἐγκαταβιουσῶν μοναζουσῶν, ἐπαφιεμένου τοῦ δικαιώματος εἰς τὴν Γεροντίαν ὅπως τμήμα τῶν πόρων χρησιμοποιήσῃ αὕτη ἐν καιρῷ διὰ τυχὸν ἐμφανισθησομένην ἔκτακτον πνευματικὴν δρᾶσιν τοῦ Ἐσυχαστηρίου.

Ἄρθρο 25

1. Αἱ συμβάσεις ἀγορᾶς ἢ ἐκποιήσεως ἀκινήτων ὡς καὶ αἱ συμβάσεις δανείων, ἐνυποθήκων ἢ μῆ, ἐνεργείας ἢ ἀποδοχῆς δωρεῶν, ὡς καὶ πᾶσα διάθεσις ποσοῦ ὑπερβαίνοντος τὰς ἑκατὸν χιλιάδας δραχμᾶς (100.000), διὰ συμβάσεως, ἢ οἰουδήποτε ποσοῦ ὑπὲρ ἀγαθοεργοῦ τινος σκοποῦ, ἀποφασίζονται, συνομολογοῦνται καὶ ἐνεργοῦνται μόνον κατόπιν ἐγκρίσεως τῆς Γεροντίας, λαμβανομένης εἰσηγήσει τῆς Ἐγουμενῆς.

2. Τὰ ἀποτελοῦντα τὸ κτιριακὸν συγκρότημα τοῦ Ἐσυχαστηρίου κτήματα εἶναι ἀναπαλλοτριώτα εἰς τὸ διηνεκές, κοινῇ τῶν ἰδρυτῶν καὶ ἀμετακλήτῳ ἀποφάσει.

3. Διὰ τὴν κατάθεσιν ἢ ἀνάληψιν χρημάτων εἰς καὶ ἀπὸ Τραπεζᾶς ἢ Ταχυδρομικᾶ Ταμειυτήρια ἢ τὸ Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων ἢ καὶ πάσης φύσεως ὀργανισμὸν ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τῆς πλειοψηφίας τῆς Γεροντίας καὶ ἐξουσιοδότησις διὰ πρακτικοῦ αὐτῆς εἰς ἐν τῶν μελῶν τοῦ Ἐσυχαστηρίου (αὐτῆς ἢ καὶ τῆς ἀδελφότητος) ἢ καὶ εἰς τρίτον πρόσωπον ρητῶς κατονομαζόμενον, ὅπως ἀποσύρῃ ἢ καταθέσῃ ὠρισμένον ποσὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἐσυχαστηρίου.

4. Τὰς κλεῖδας τοῦ χρηματοκιβωτίου κρατοῦν, ἀνὰ μίαν διαφορετικὴν, ἑκατέρω ἡ Ἐγουμενή καὶ ἡ Ταμίας.

Ἄρθρο 26

Τὸ Ἐσυχαστήριον ὡς πρὸς τὸ διαχειριστικὸν μέρος τυγχάνει ἀδέσμευτον καὶ αὐτοτελές, ὑπαγόμενον εἰς ἔλεγχον αὐστηρὸν καὶ ἄγρυπνον ὡς πρὸς τὴν σκοπιμότητα καὶ νομιμότητα ἐκάστης δαπάνης παρὰ τῶν προβλεπομένων διὰ τοῦ παρόντος ὀργάνων αὐτοῦ, ἢτοι τῆς ἐπιτροπῆς, τῆς Γεροντίας καὶ τῆς ἀδελφότητος, ὡς καὶ εἰς τὸν ἐκάστοτε προβλεπόμενον ἔλεγχον τῆς οἰκονομικῆς ἐφορίας εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς ὁποίας ἐδρεύει. Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀποτελεῖ ρητὴν καὶ ἀκαμπτον βούλησιν τῶν πνευματικῶν θέσεων τοῦ Ἐσυχαστηρίου.

Ἄρθρο 27

1. Τὸ Ἐσυχαστήριον ἐκπροσωπεῖται ἐνώπιον παντὸς δικαστηρίου καὶ πάσης καθ' ὅλου ἀρχῆς (διοικητικῆς, ἐκκλησιαστικῆς, φορολογικῆς ἢ οἰασδήποτε ἄλλης φύσεως) ὡς καὶ ἐνώπιον παντὸς νομικοῦ καὶ φυσικοῦ προσώπου παρὰ τῆς Ἐγουμενῆς αὐτοῦ καὶ ταύτης κωλυομένης, ἐξ οἰουδήποτε λόγου καὶ αἰτίας, παρ' ἐνὸς τῶν μελῶν τῆς Γεροντίας, ὀριζόμενον δι' ἀποφάσεως αὐτῆς.

2. Δι' εἰδικὴν ὑπόθεσιν ἢ καὶ κατηγορίαν ὑποθέσεων δύναται, ἀποφάσει τῆς Γεροντίας, νὰ ἐκπροσωπήσῃ τὸ Ἐσυχαστήριον καὶ οἰοδήποτε ἄλλο μέλος αὐτοῦ, ἀκόμη δὲ καὶ δόκιμος μοναχὴ ἢ νομικὸς σύμβουλος (δικηγόρος). Τοὺς καταλλήλους διὰ τὴν διαχείρισιν καὶ ὑπεράσπισιν οἰασδήποτε ὑποθέσεως τοῦ Ἐσυχαστηρίου δικηγόρους διορίζει ἐκάστοτε ἡ Ἐγουμενή τῆς Γεροντίας.

Ἄρθρο 28

1. Τὸ Ἐσυχαστήριον τηρεῖ, ἐπὶ πλέον τῶν ἐν ἄρθρῳ 22 διαχειριστικῶν καὶ τὰ ἐξῆς βιβλία: α) βιβλίον μοναχῶν καὶ δοκίμων μελῶν, β) βιβλίον πρακτικῶν ἀδελφότητος, γ) βιβλίον πρακτικῶν Γερον-

τίας, δ) πρωτόκολλον εἰσερχομένων καὶ ἐξερχομένων ἐγγράφων, ε) βιβλίον κινήτης περιουσίας τοῦ Ἰουχαστηρίου, στ) Κτηματολόγιον, ἤτοι βιβλίον ἀκινήτου περιουσίας αὐτοῦ καὶ ζ) ἄλλα βοηθητικά κατ' ἐντολὴν τῆς Ἰουμένης. Ἐκ τούτων τὰ τέσσερα πρῶτα τηρεῖ ἡ γραμματεὺς, τὰ ἐπόμενα δύο ἡ ταμίαις, τὰ δὲ τελευταῖα ἡ λαβοῦσα τὴν ἐντολὴν.

2. Ἡ Γεροντία δύναται νὰ προσλάβει ὡς βοηθὸν τῆς γραμματεὺς ἢ καὶ τῆς ταμίου πρόσωπον ἐκτὸς τοῦ Ἰουχαστηρίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΕΩΣ

Ἄρθρο 29

1. Πᾶσαι αἱ ἀδελφαί, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως, ζῶσιν ἐν τῷ Ἰουχαστηρίῳ κοινοβιακῶς, διαιτώμεναι ἐν κοινῇ τραπέζῃ. Εἰς οὐδεμίαν ἀδελφὴν ἐπιτρέπεται ἡ ἀπουσία ἐκ τῆς κοινῆς τραπέζης καὶ ἡ κατ' ἰδίαν ἐστίασίς τῆς.

2. Μόνον ἡ ὁμολογουμένως ἐξ ἀσθενείας κωλυομένη ἀδελφὴ δύναται νὰ ἀπαλλαγεῖ παρὰ τῆς Ἰουμένης τῆς κοινοβιακῆς ἐστίασεως, ἐφόσον χρόνον διαρκεῖ ἡ ἀσθενεία τῆς.

Ἄρθρο 30

Ἀπαγορεύεται ἀπολύτως ἡ ἐκ τοῦ Ἰουχαστηρίου ἀπομάκρυνσις οἰασδήποτε μοναχῆς, ἄνευ ἐιδικῆς ἐγγράφου ἀδείας τῆς Ἰουμένης μὲν ἐὰν πρόκειται περὶ ἀπουσίας μέχρι δέκα ἡμερῶν, τῆς Γεροντίας δὲ ἐὰν πρόκειται περὶ ἀπουσίας μεγαλύτερου χρόνου. Αἱ ἀδελφαὶ αὗται χορηγοῦνται μόνον λόγῳ ἀσθενείας ἢ ἐξαιρέτως σοβαρᾶς ἐργασίας τῆς αἰτούσης ἀδελφῆς.

Ἄρθρο 31

1. Δοθέντος τοῦ κοινοβιακοῦ χαρακτήρος τοῦ Ἰουχαστηρίου ἀπαγορεύεται ἀπολύτως ἡ κατασκευὴ καὶ πώλησις παρὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἐργαχείρων οἰασδήποτε φύσεως ἐκτὸς τοῦ Ἰουχαστηρίου δι' ἴδιον λογαριασμόν.

2. Πᾶν ποσὸν εἰσπραττόμενον ἐξ οἰασδήποτε ἀδελφῆς παραδίδεται ὑποχρεωτικῶς εἰς τὸ κοινὸν ταμεῖον τοῦ Ἰουχαστηρίου διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ συνόλου τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ.

Ἄρθρο 32

1. Ἡ ἀσκησις τῆς ἀγάπης, ὑπακοῆς καὶ αὐστηρᾶς πειθαρχίας, τῆς ταπεινώσεως, τῆς προθύμου ἐκτελέσεως τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν τοῦ Ἰουχαστηρίου ἐργασιῶν, ὁ ἀπόλυτος πρὸς τὴν Ἰουμένην καὶ τὰ λοιπὰ ὄργανα τοῦ Ἰουχαστηρίου σεβασμός, ἡ ἀποχή πάσης συναφείας καὶ σχέσεως ἄνευ ἀδείας τῆς Ἰουμένης μὲ πρόσωπα ἐκτὸς τοῦ Ἰουχαστηρίου ἢ κελλίου ἐστὼ καὶ συγγενῆ τῶν ἀδελφῶν, ἡ μὴ ἀποδοχὴ δώρων ἄνευ ἀ-

δείας τῆς Ἰουμένης, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη μοναχικὴ καὶ χριστιανικὴ ἀρετὴ ἀποτελοῦν ἠθικὸν διάγραμμα ἀπαράβατον, τοῦ ὁποίου ἡ τήρησις αὐστηρῶς ἐπιτεύεται παρὰ τῆς Ἰουμένης καὶ τῆς Γεροντίας, ἡ δὲ παράβασις τοῦ αὐστηρῶς κολάζεται παρὰ τῶν ἀσκούντων τὴν πειθαρχικὴν ἐξουσίαν ἀρμοδίων ὀργάνων τοῦ Ἰουχαστηρίου.

Ἄρθρο 33

Ἐὰν ἀδελφὴ τις οἰκειοθελῶς ἀποχωρήσει τοῦ Ἰουχαστηρίου δὲν γίνεται ἐκ νέου δεκτὴ εἰς αὐτὸ εἰ μόνον ἐφ' ἅπαξ μετ' εἰλικρινοῦς μετανοίας καὶ ἐφ' ὅσον τοῦτο ἤθελε ἐγκρίνει ἡ πλειοψηφία τῶν τεσσάρων πέμπτων (4/5) τῶν μελῶν τῆς ἀδελφότητος τοῦ Ἰουχαστηρίου διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας.

Β' ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ

Ἄρθρο 34

1. Οὐδεὶς δύναται νὰ εἰσέλθει εἰς τὴν ἰδιαιτέραν πτέρυγαν τῶν κελλίων τῶν ἀδελφῶν ἄνευ εἰδικῆς ἐγκρίσεως τῆς Ἰουμένης.

2. Παραμονὴ καὶ διανυκτέρευσις εἰς τὸ Ἰουχαστήριον ἀπαγορεύεται, ἐκτὸς ἐὰν πρόκειται περὶ προσώπου ἔχοντος σοβαρὰν ἐργασίαν εἰς αὐτὸ ἢ περὶ ἄλλων ἐξαιρετικῶν περιπτώσεων περὶ ὧν κρίνει καὶ ἀποφασίζει ἡ Ἰουμένη.

3. Εἰς πάντας τοὺς λαμβάνοντας ἀδειαν εἰσόδου ἢ παραμονῆς ἐν τῷ Ἰουχαστηρίῳ ἐπιβάλλεται ἡ κοσμία καὶ σεμνὴ περιβολὴ καὶ ἡ εἰς τὸ ἄκρον εὐπρεπῆς καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν ἱερότητα τοῦ τόπου συμπεριφορὰ.

4. Διὰ τὴν τήρησιν τῶν ἀνωτέρω εὐθύνεται ἡ θυρωρὸς καὶ ξεναγὸς τοῦ Ἰουχαστηρίου.

Ἄρθρο 35

Τὸ Ἰουχαστήριον ἐορτάζει κατὰ ὀγδόην Σεπτεμβρίου, ἐορτὴν τοῦ Γενεσίου τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καθ' ἣν τελοῦνται καὶ τὰ κτητορικὰ μνημόσυνα.

Γ' ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Ἄρθρο 36

1. Τὸν πειθαρχικὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰουχαστηρίου ἀσκεῖ κυρίως ἡ Ἰουμένη μετὰ τῆς Γεροντίας ἀπαραιτήτως παρ' αὐτῆς προεδρευομένης.

2. Ἐφ' ὅσον ἡ ἐγκαλουμένη ὑπέπεσεν εἰς παράπτωμα ἐπισύρον ποινὴν ὀριστικῆς ἀποβολῆς ἐκ τοῦ Ἰουχαστηρίου ἢ καὶ βαρυτέραν ταύτης, τὸν πειθαρχικὸν ἔλεγχον ἀσκεῖ ἡ ἀδελφότης.

3. Τῆς ἐπιβολῆς ποινῆς προηγεῖται λεπτομερῆς, ἄτυπος ἢ ἐγγραφός, κατὰ τὴν κρίσιν τῆς Γεροντίας, ἐρευνα καὶ ἐξέτασις, διενεργουμένη παρὰ μέλους τῆς Γεροντίας ὀριζομένου δι' ἀποφάσεως αὐτῆς, ὡς καὶ ἀπολογία τῆς ἐγκαλουμένης.

4. Διά τὰς ἐκάστοτε πειθαρχικὰς παραβάσεις καὶ τὰ παραπτώματα τὰ διαπραττόμενα παρ' ἀδελφῶν τοῦ 'Ησυχαστηρίου, ἐπιβάλλονται αἱ ἀκόλουθοι ποιναί, συμφώνως πρὸς τὰ κρατοῦντα εἰς τὸ 'Αγιον Ὅρος Ἄθω θέσμια: α) Παραίσεις καὶ νουθεσία δις ἐνώπιον τῆς ἀδελφότητος, συγκαλουμένης πρὸς τοῦτο παρὰ τῆς Ἡγουμένης, β) Κομβοσχοίνιον, γ) Παύσις ἀπὸ διακονήματος, δ) Ἀκοινωνησία τῆς κοινῆς τραπέζης, τῆς ὑπαίτιου, καὶ ἀπομόνωσης αὐτῆς ἐν τῷ κελλίῳ τῆς ἀπὸ δύο μέχρι τριάκοντα ἡμερῶν, ε) Ἐκπτώσις ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος τῆς ἐπιτροπῆς ἀπὸ ἐνὸς μέχρι πέντε ἐτῶν, στ) Ἀπώλεια τῆς σειρᾶς τῆς κουρᾶς καὶ μετάταξις τῆς ὑπαίτιου μοναχῆς εἰς κατωτέραν σειρὰν, ὀριζομένην παρὰ τῆς Γεροντίας, ζ) Ὅριστικὴ ἀποβολὴ τῆς ὑπαίτιου μοναχῆς ἐκ τοῦ 'Ησυχαστηρίου.

4. Ἡ ἐπιβολὴ τῆς ποινῆς τῆς ὀριστικῆς ἀποβολῆς ἐκ τοῦ 'Ησυχαστηρίου ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐν ἄρθρῳ 2 τοῦ παρόντος πνευματικὴν ἀρχὴν πρὸς ἔγκρισιν. Ἡ ἐπιβολὴ τῶν λοιπῶν ἀναφέρεται ἐὰν κρίνεται τοῦτο ἀναγκαῖον.

5. Διὰ τὰ βαρύτερα κανονικὰ παραπτώματα ἐπιλαμβάνεται τὸ ἐκκλησιαστικὸν ποινικὸν Δικαστήριον ὡς προβλέπει ὁ νόμος (ἡδὴ 5383/32).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΗΣΥΧΑΣΤΗΡΙΟΥ

Ἄρθρο 37

1. Ὁ παρῶν ὀργανισμὸς δύναται νὰ μεταβληθεῖ κατὰ τὰς μὴ θεμελιώδεις διατάξεις αὐτοῦ μόνον τῆ συναινέσει τῶν τεσσάρων πέμπτων τοῦ γενικοῦ συνόλου τῶν μελῶν τῆς ἀδελφότητος.

2. Αἱ θεμελιώδεις αὐτοῦ διατάξεις οὐδέποτε καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ μεταβάλλονται, ἀλλὰ παραμένουν ἑσαεὶ. Θεμελιώδεις εἶναι αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ 'Ησυχαστηρίου, εἰς τὸ σύστημα διοικήσεως, εἰς τὸν τρόπον οἰκονομικῆς διαχειρίσεως καὶ εἰς τὸν τρόπον καὶ τὰ ὄργανα ἐλέγχου τῶν οἰκονομικῶν αὐτοῦ.

Ἄρθρο 38

1. Τὸ 'Ησυχαστήριον θεωρεῖται ὑφιστάμενον ἐν ἐνεργείᾳ καὶ λειτουργίᾳ καὶ ἐὰν μόνον μία ἀδελφὴ (μοναχὴ, δόκιμος ἢ ὑποψηφία) ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἐπιζεῖ. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἢ ἀπομένουσα ἀδελφὴ ἀντικαθιστᾶ ὅλα τὰ ὄργανα διοικήσεως τοῦ 'Ησυχαστηρίου χωρὶς δικαίωμα ἐκποιήσεως ἀκινήτων καὶ μὴ ἀναλωτῶν κινητῶν.

2. Ἄν δι' οἰονδήποτε λόγον ἐκλείψει καὶ ἡ τελευταία ἀδελφὴ τοῦ 'Ησυχαστηρίου, τοῦτο κατὰ ρητὴν βούλησιν τῆς ἀδελφότητος, δὲν θεωρεῖται διαλελυμένον, ἀλλ' ἀπλῶς ἐν διακοπαῖς τῆς λειτουργίας αὐτοῦ. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ 'Ησυχαστήριον διοικεῖται καὶ ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τῶν ὀργάνων διοικήσεως καὶ ἐκπροσωπήσεως τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Μετὰ πάροδον ὅμως πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκλεί-

ψεως τῆς τελευταίας ἀδελφῆς, ἐὰν δὲ ἐμφανισθεῖ καὶ ἐγκαταβιώσει ἄλλη ἀδελφὴ, θεωρεῖται τοῦτο διαλελυμένον.

5. Ἐν περιπτώσει διαλύσεως τοῦ 'Ησυχαστηρίου ἅπανα ἢ κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαλύσεως ὑφισταμένη κινητὴ καὶ ἀκίνητος περιουσία αὐτοῦ περιέρχεται κατὰ ρητὴν βούλησιν τῆς ἀδελφότητος εἰς τὴν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν, ἢ ὅποια ἀναλαμβάνει καὶ τὴν ἐκκαθάρισιν αὐτῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ἄρθρο 39

1. Ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ 'Ησυχαστηρίου (ἀπὸ κτήσεως ὑπ' αὐτοῦ νομικῆς προσωπικότητος) καὶ ἐφεξῆς ἐπὶ τριετίαν, τὰ καθήκοντα τῆς Ἡγουμένης θὰ ἀσκεῖ ἢ ἐκ τῶν ἰδρυτριῶν Ἀναστασία θυγάτηρ Θεοδώρου Ἰωαννίδου.

Ὡς μέλη τῆς Γεροντίας κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὀρίζονται αἱ: Βασιλικὴ Α. Καρανάση καὶ Μαριάννα Α. Φιλήντρα.

2. Ἄπαναι αἱ ἀνωτέρω ἀσκοῦν τὰ ἐν λόγῳ καθήκοντά των καὶ ἂν δὲν ἔχουν ἐν τῷ μεταξύ καρεῖ μοναχαί, δὲν δύναται δὲ νὰ παυθοῦν εἰ μὴ ἐὰν σοβαρῶς ἀσθενήσουν καὶ καταστοῦν ἀνίκαναι σωματικῶς καὶ πνευματικῶς διὰ τὴν ἐνάσκησιν τῶν καθηκόντων των ἢ ὑποπέσουν εἰς ἐξαιρέτως σοβαρὸν παράπτωμα, περὶ ὧν ἀποφασίζει ἀμετακλήτως ἢ ἀδελφότης, συγκαλουμένη νομίμως παρὰ τῆς Γεροντίας.

3. Ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τριετίας ἀπὸ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ 'Ησυχαστηρίου ἢ ὡς ἄνω προσωρινὴ Ἡγουμένη ὑποχρεοῦται νὰ διεξαγάγει ἐκλογὰς συμφώνως πρὸς τὰ ὀριζόμενα εἰς τὰ ἄρθρα 12, 13, 14 καὶ 19 τοῦ παρόντος. Τῶν ἐκλογῶν τούτων συμμετέχουν ἅπαναι αἱ ἐν τῷ κοινοβίῳ ἐγκατεστημένοι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς ἀδελφαί.

Ἄρθρο 40

Τὸ Ἱερό 'Ησυχαστήριον, ἔχει σφραγίδα κυκλικὴ πού φέρει στὸ μέσον τὴν μορφὴ τῆς Παναγίας καὶ κυκλικὰ τὰ γράμματα «Ἱερὸν 'Ησυχαστήριον ἢ Παναγία τῶν Βρουούλων».

Ἄρθρο 41

Πᾶν θέμα μὴ ρυθμιζόμενον ἐν τῷ παρόντι ρυθμίζεται βάσει τῶν ἱερῶν κανόνων κατὰ τὴν μοναστικὴν παράδοσιν, ἀποφάσει τῆς Γεροντίας.

Στὸν Ὑπουργὸ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἀναθέτομε τὴ δημοσίευση καὶ ἐκτέλεση τοῦ παρόντος Προεδρικοῦ Διατάγματος.

Ἀθῆνα, 29 Ἰανουαρίου 1996

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Σ

Περὶ Σύστασως Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ».

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει:

1. Τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 29 παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὸ ἄρθρον 20 παρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου (Φ.Ε.Κ. 185/τ. Α'/1970).

2. Τοὺς Ἱερούς Κανόνας τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, τοὺς εἰς τὸν Ἐπίσκοπον τὴν φιλανθρωπίαν ἐπιβάλλοντας, συναισθανόμενοι δὲ τὴν ποιμαντικὴν εὐθύνην ἡμῶν εἰς τὸν τομέα τῆς ἀγωγῆς τῆς νεότητος καὶ τὴν ἀπειλὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ πολιτιστικῆς ταυτότητος τῆς χώρας ἐκ τῶν ποικίλων ρευμάτων καὶ προπαγανδῶν.

3. Τὸ ὑπ' ἀριθμ. 4/4.2.1996 Πρακτικὸν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Χαροκόπου Καλλιθέας.

4. Τὴν ὑπ' ἀριθμ. Φ. 501/427/14.2.1996 Πρότασιν ἡμῶν πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον.

5. Τὴν ἀπὸ 5.3.1996 Ἐγκριτικὴν Ἀπόφασιν τῆς Δ.Ι.Σ.

ἀποφασίζομεν

Συνιστῶμεν ἐν Καλλιθέα Ἀττικῆς καὶ εἰς τὴν Ἑνορίαν Ἁγίου Γεωργίου Χαροκόπου Ἐκκλησιαστικὸν Ἰδρυμα, τελοῦν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, καὶ φέρον τὴν ἐπωνυμίαν: «ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ», με σκοπὸν τὴν ἀνάπτυξιν δραστηριοτήτων διὰ τὴν πνευματικὴν οἰκοδομὴν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἰδιαίτερος τὴν κατανόησιν ὑπὸ τῶν χριστιανῶν καὶ μάλιστα τῶν νέων, τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν κοινωνίαν, τὴν καλλιέργειαν τοῦ Ὁρθοδόξου χριστιανικοῦ φρονήματος, τὴν προσέγγισιν τῶν νέων εἰς τὰ ἰδανικά τῆς φυλῆς ὑπὸ τὸ φῶς τῆς Ἑλληνορθοδόξου παραδόσεως, τὴν ψυχαγωγίαν αὐτῶν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀγάπης εἰς τὰς τέχνας, τὰς ἐπιστήμας κ.λπ.

Τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Ἰδρύματος τοῦτου ρυθμίζονται διὰ τοῦ κατωτέρω Κανονισμοῦ.

Ἡ παρούσα νὰ δημοσιευθῇ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ περιοδικὸ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12ῃ Μαρτίου 1996

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
† Ο Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ «ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ»

Ἄρθρον 1

Ἐδρα - Τίτλος - Σφραγίς

Εἰς τὴν ἐνορίαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Χαροκόπου Καλλιθέας, ἰδρύεται Ἐκκλησιαστικὸν Ἰδρυμα τὸ ὁποῖον θὰ λειτουργῆσει εἰς κτίριον ἀναγειρόμενον διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον παραπλεύρως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «Πνευματικὸν - Πολιτιστικὸν Κέντρον Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Χαροκόπου Καλλιθέας».

Τὸ Κέντρον φέρει ἰδίαν σφραγίδα, στρογγύλην, εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς ὁποίας ἀναγράφεται: «ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ» εἰς τὸ κέντρον δὲ αὐτῆς ἐξοικονομεῖται ἡ ἱερὰ εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Ἄρθρον 2

Σκοπὸς τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου εἶναι ἡ ἐκτὸς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ἀνάπτυξις τῶν δραστηριοτήτων διὰ τὴν πνευματικὴν οἰκοδομὴν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἰδιαίτερος:

1. Ἡ κατανόησις ὑπὸ τῶν χριστιανῶν καὶ δὴ τῶν νέων τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν κοινωνίαν.

2. Ἡ μεταξὺ τῶν χριστιανῶν καλλιέργεια Ὁρθοδόξου χριστιανικοῦ φρονήματος καὶ ἡ ἐμπέδωσις τούτου εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν.

3. Ἡ προσέγγισις τῶν νέων εἰς τὰ ἰδανικά τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς Ἑλληνορθοδόξου παραδόσεως καὶ ἡ ἐπαγγελματικὴ προαγωγή αὐτῶν.

4. Ἡ ψυχαγωγία τῶν νέων καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν κατοίκων μέσα εἰς τὰ Ἑλληνοχριστιανικά ἰδεώδη, καὶ

5. Ἡ καλλιέργεια τῆς ἀγάπης πρὸς ὅλας τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας ποὺ ἀνάγουν τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ δημιουργοῦν πολιτισμένην κοινωνίαν.

Ἄρθρον 3

Μέσα πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν εἶναι:

1. Ἡ ἐνίσχυσις τῆς λειτουργίας τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων καὶ Κύκλων μελέτης τῆς Ἁγίας Γραφῆς δι' ἀπάσας τὰς ἡλικίας.

2. Ὁργάνωσις ψυχαγωγικῶν ἐκδηλώσεων καὶ ἐκθέσεων.

3. Διοργάνωσις ὁμιλιῶν, διαλέξεων καὶ προβολῶν, θρησκευτικῶν, κοινωνικῶν, πολιτιστικῶν καὶ ἠθικῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν.

4. Λειτουργία Βιβλιοθήκης.

5. Λειτουργία Σχολῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, Παραδοσιακῶν χορῶν καὶ Θεατρικοῦ Τμήματος.

6. Οἰοδήποτε ἕτερον μέσον ἤθελεν ἀποφασίσει τὸ Δ.Σ.

Ἄρθρον 4

Κεντρικὴ ὀργάνωσις - Διοίκησις

Τὸ Πνευματικὸν Κέντρον διοικεῖται ὑπὸ Ἑπταμελοῦς (7) Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἀπαρτιζομένου ὡς κάτωθι:

1. Πρόεδρος: Ὁ ἐκάστοτε Πρόεδρος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Καλλιθέας.

2. Δύο (2) μέλη τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου.

3. Τέσσερα (4) λαϊκὰ μέλη, ἄνδρες ἢ γυναῖκες, διακρινόμενα διὰ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν κατάρτισιν καὶ ὠριμότητα.

Ἄπαντα τὰ ἀνωτέρω μέλη διορίζονται ὑπὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, ἐκ καταλόγου δέκα Μελῶν διὰ μίαν τριετίαν, κατόπιν ἐγγράφου προτάσεως τοῦ Προέδρου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Καλλιθέας. Οἱ διορισθέντες δύνανται νὰ ἐπαναδιορισθοῦν.

Τὸ Δ.Σ. τοῦ Κέντρου συγκροτεῖται εἰς σῶμα κατὰ τὴν πρώτην Συνεδρίαν καὶ ἐκλέγει τὸν Ἀντιπρόεδρον, τὸν Ταμίαν καὶ τὸν Γραμματέα. Τὸ ἀξίωμα τῶν μελῶν τοῦ Δ.Σ. εἶναι τιμητικὸν καὶ ἀμισθον.

Ἄρθρον 5

Ἀρμοδιότητες τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου

1. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἔχει τὰς ὡς κάτωθι ἀρμοδιότητας:

α) Ἀποφασίζει διὰ πᾶν θέμα ἀφορρὸν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν σκοπῶν αὐτοῦ.

β) Συνεργάζεται μετὰ τῶν Ἐνοριακῶν Συμβουλίων (Ε.Φ.Τ., Ε.Ν.Ε., Σύλλογον), ὡς ἐπίσης μετὰ τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως καὶ τοὺς τοπικοὺς φορεῖς διὰ τὴν προαγωγὴν καὶ ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν του.

γ) Καταρτίζει τὸν ἐτήσιον προϋπολογισμὸν καὶ ἀπολογισμὸν αὐτοῦ.

δ) Μεριμνᾷ διὰ τὴν ἐξεύρεσιν οἰκονομικῶν πόρων, ἀπαραίτητων διὰ τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ Κέντρου.

ε) Ἀποφασίζει ἐπὶ παντὸς θέματος ἐτέρου διὰ τὸ ὁποῖον δὲν γίνεται λόγος εἰς τὸν παρόντα Κανονισμὸν.

2. Τὸ Δ.Σ. συνέρχεται τακτικῶς μὲν κατὰ μῆνα, ἐκτάκτως δὲ ὡςάκις παρίσταται ἀνάγκη κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Προέδρου.

Αἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφίαν. Εἰς περιπτώσιν ἰσοψηφίας ὑπερισχέει ἡ ψήφος τοῦ Προέδρου.

3. Ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν ἀσκή ἔλεγχον ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Δ.Σ. ἐγκρίνουσα ἢ ἀπορρίπτουσα αὐτάς.

Ἄρθρον 6

Τὸ Πνευματικὸν - Πολιτιστικὸν Κέντρον διατηρεῖ διαχειριστικὰ βιβλία (βιβλίον Πρακτικῶν, Ταμείου, Γραμμάτια εἰσπράξεων καὶ Ἐντάλματα πληρωμῶν). Ἄπαντα τὰ ἀνωτέρω βιβλία θεωροῦνται ὑπὸ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ἄρθρον 7

Πόροι τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου εἶναι:

1. Ἐτησίᾳ ἐπιχορήγησις τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Καλλιθέας.

2. Κρατικαὶ ἢ ἄλλαι ἐπιχορηγήσεις φυσικῶν καὶ νομικῶν προσώπων.

3. Δωρεαί, κληρονομίαι, καὶ κληροδοσίαι ὑπὲρ τοῦ Κέντρου.

4. Τὰ ἔσοδα ἀπὸ δεξιῶσις, μνημόσυνα, καὶ ἄλλας ἐκδηλώσεις εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Κέντρου.

5. Πᾶν ἕτερον ἔσοδον προερχόμενον ἐκ πάσης νομίμου πηγῆς.

Ἄρθρον 8

Οἱ ἀνωτέρω πόροι μὲ ἀπόφασιν τοῦ Δ.Σ. διατίθενται:

1. Διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν τοῦ Ἰδρύματος.

2. Διὰ τὴν προμήθειαν βιβλίων καὶ διοργανῶσιν ἐορτῶν καὶ ἐκδηλώσεων.

3. Διὰ τὰς δαπάνας συντηρήσεως καὶ λειτουργίας τοῦ Ἰδρύματος.

4. Διὰ τὴν ἀμοιβὴν τοῦ προσληφθησομένου προσωπικοῦ.

Τὸ τυχὸν χρηματικὸν πλεόνασμα τῆς διαχειρίσεως κατατίθεται ὑπὲρ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Καλλιθέας.

Ἄρθρον 9

Δωρηταὶ - Εὐεργεταὶ

Τὸ Δ.Σ. τοῦ Κέντρου δύναται νὰ ἀνακηρύξη Δωρητὰς καὶ Εὐεργετὰς, εἴτε ἐν ζωῇ, εἴτε μετὰ θάνατον τῆ ἐγκρίσει τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν.

Ἄρθρον 10

Ἐπὶ παντὸς θέματος μὴ διαλαβανομένου εἰς τὸν παρόντα Κανονισμὸν ἀποφασίζει τὸ Δ.Σ. τοῦ Κέντρου, τῆ ἐγκρίσει τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ἄρθρον 11

Ὁ παρὼν Κανονισμὸς τροποποιεῖται δι' ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἐγκρινόμενης ὑπὸ τοῦ οἰκείου Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 12

Τὸ Πνευματικὸν Κέντρον καταργεῖται δι' ἀποφάσεως τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ὅταν δὲν συμπληρῶνται τὰς ἐκκλησιολογικὰς προϋποθέσεις αὐτοῦ, ὅταν παρεκκλίνει τοῦ σκοποῦ ἢ κατέστη ἀνέφικτος ἡ λειτουργία αὐτοῦ. Πᾶν κινητὸν καὶ ἀκίνητον περιουσιακὸν στοιχεῖον, ἀκόμη καὶ οἰκονομικόν, περιέρχεται εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Γεωργίου Καλλιθέας.

Ἄρθρον 13

Ὁ παρὼν Κανονισμὸς ἰσχύει ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὸ ἐπίσημον δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄρθρον 14

Ἀπὸ τὶς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ αὐτοῦ προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Νομικοῦ Προσώπου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Καλλιθέας, τὸ ὕψος τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 12ῃ Μαρτίου 1996

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
† Ο Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΕΑΣ ΚΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ

ΠΡΑΞΙΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει:

1. Τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστοῦ ἐντέλλοντος τὴν συνεχῆ ἄσκησιν τῶν Χριστιανῶν εἰς ἔργα ἀγάπης καὶ φιλαλληλίας.

2. Τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας τοὺς ἐπιβάλλοντας εἰς τὸν Ἐπίσκοπον τὴν φιλανθρωπίαν, κατὰ μίμησιν Χριστοῦ, Ὅστις διήλθε τὸν βίον Αὐτοῦ «εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας...

3. Τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 1, παράγρ. 4, 29, παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977 ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1/1969 Κανονισμοῦ (Φ.Ε.Κ. 185/τ. Α'/1970).

4. Τὰς ἀνάγκας Κοινωνικῆς περιθάλψεως ἀτόμων μὲ ἐιδικὰς ἀνάγκας τῆς περιοχῆς ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐρυτέρας τοιαύτης.

5. Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 48/29.2.1996 ἡμετέραν πρότασιν πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον.

6. Τὴν ἀπὸ 5.3.1996 ἐγκριτικὴν ἀπόφασιν τῆς Δ.Ι.Σ.

ἀποφασίζομεν

τὴν ἴδρυσιν καὶ λειτουργίαν, προνοία ἡμῶν καὶ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐξάρτησιν καὶ ἐποπτείαν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας Φανερωμένης - Νέας Μηχανιώνας, Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος Περιθάλψεως προσώπων μὲ ἐιδικὰς ἀνάγκας ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν:

«ΜΑΝΤΟΥΚΕΙΟΝ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ ἸΔΡΥΜΑ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΚΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ».

Εἰς τὸ Ἰδρυμα τοῦτο, θὰ διαμένουν, ἐνδιαιτῶνται καὶ περιθάλπωνται δωρεάν πρόσωπα ἐκ τῆς περιοχῆς τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς, ἀλλὰ καὶ πέραν αὐτῆς.

Τὸν τρόπον διοικήσεως καὶ λειτουργίας τοῦ ὡς ἄνω Ἰδρύματος καθορίζει ὁ ἐν συνεχείᾳ δημοσιευόμενος Κανονισμός.

Ἡ παρούσα νὰ δημοσιευθῆ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἐν Καλαμαρίᾳ τῆ 10ῃ Μαρτίου 1996.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΕΩΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΑΣ ΑΝΑΓΚΑΣ ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΩΝΥΜΙΑΝ «ΜΑΝΤΟΥΚΕΙΟΝ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ ΙΔΡΥΜΑ» ΤΗΣ

ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΚΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ

Ἄρθρον 1

Τὸ «ΜΑΝΤΟΥΚΕΙΟΝ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ ἸΔΡΥΜΑ» τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς στεγάζεται εἰς ἰδιόκτητον ἀκίνητον, ἀνήκον εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας Φανερωμένης - Νέας Μηχανιώνας, κείμενον εἰς τὴν περιοχὴν Ν. Μηχανιώνας, τελοῦν ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τοῦ Μητροπολίτου Ν. Κρήνης καὶ Καλαμαριάς, λειτουργεῖ δὲ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν καὶ ἐξάρτησιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας Φανερωμένης Νέας Μηχανιώνας.

Ἄρθρον 2

Σκοπὸς τοῦ Ἰδρύματος εἶναι ἡ παροχὴ στέγης, τροφῆς, στοργῆς, ἰατροφαρμακευτικῆς καὶ πάσης ἑτέρας περιθάλψεως καὶ προστασίας εἰς ἄτομα μὴ δυνάμεθα νὰ αὐτοεξυπηρετηθοῦν, ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας, ἀσθενείας ἢ καὶ ἐλλείψεως ἐγγυτάτων συγγενῶν, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ προσφορὰ πνευματικῆς τροφῆς καὶ ποικιλοτρόπου ἀγάπης καὶ συμπαραστάσεως πρὸς τοὺς τροφίμους.

Ἄρθρον 3

Τὸ Ἰδρυμα διοικεῖται ὑπὸ Πενταμελοῦς (5) Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἀποτελουμένου ἐκ:

1. Τοῦ Μητροπολίτου Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς, ὡς Προέδρου.

2. Τοῦ ἐκάστοτε Προέδρου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας Φανερωμένης - Ν. Μηχανιώνας, ὡς Ἀντιπροέδρου, ὅστις καὶ θὰ ἀναπληροῖ τὸν Πρόεδρον ἀπόντα ἢ κωλυόμενον.

3. Δύο (2) Ἐκκλησιαστικῶν Συμβούλων τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας Φανερωμένης - Ν. Μηχανιώνας καὶ

4. Ἐνὸς (1) μέλους τοῦ Φιλοπτώχου τοῦ αὐτοῦ Ἱ. Ναοῦ.

Τὰ μέλη τοῦ Δ.Σ. ἐπιλέγονται ὑπὸ τοῦ Σεβασμιώτατου Προέδρου, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ διορίζη τὸ αὐτὸ μέλος τοῦ Δ.Σ. καὶ διὰ πλείονας τῆς μίας τριετίας.

Ἡ θητεία τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου εἶναι τριετής.

Εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου ἐναπόκειται ἡ ἀντικατάστασις Μέλους τινὸς πρὸ τῆς λήξεως τῆς θητείας αὐτοῦ.

Τὸ ἀξίωμα τοῦ Μέλους τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος εἶναι τιμητικὸν καὶ ἄμισθον.

Ἄρθρον 4

1. Κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ συνεδρίαν τὸ Δ.Σ. ἐκλέγει ἐκ τῶν Μελῶν τοῦ τὸν Γραμματέα, τὸν Ταμίαν καὶ τὸν Κοσμήτορα Τελετῶν τοῦ Ἰδρύματος.

2. Τὸ Δ.Σ. συνέρχεται τακτικῶς μὲν ἀνά δίμηνον, ἐκτάκτως δὲ τῇ προσκλήσει τοῦ Σεβ. Προέδρου καὶ εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων κατὰ τὴν συνεδρίασιν τριῶν (3) τουλάχιστον Μελῶν. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ Δ.Σ. λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφίαν, ἐν ἰσοψηφίᾳ νικῶσης τῆς ψήφου τοῦ Προέδρου.

Ὁ ἢ ἡ ὑπεύθυνος τοῦ Ἰδρύματος, καλούμενος παρίσταται κατὰ τὰς συνεδριάσεις τοῦ Δ.Σ., ἀνευ δικαιώματος ψήφου, εἰσηγούμενος τὰ θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως.

3. Τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως τοῦ Δ.Σ. ἀναγίνσκονται εἰς τὴν ἀμέσως ἐπομένην συνεδρίασιν καὶ ὑπογράφονται ὑπὸ τῶν παρισταμένων κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν Μελῶν.

Ἄρθρον 5

Τὸ Δ.Σ. ἔχει τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν καὶ τὴν εὐθύνην καλῆς λειτουργίας τοῦ Ἰδρύματος, ἐποπτεύει ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ, ἐλέγχει τὴν διαχείρισιν, ἐγκρίνει τὸν Προϋπολογισμόν καὶ Ἀπολογισμόν αὐτοῦ, καὶ ἀποφασίζει ἐπὶ παντὸς θέματος συναφοῦς πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, ὡς καὶ διὰ πᾶσαν περίπτωσιν μὴ προβλεπομένην ὑπὸ τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ.

Ἄρθρον 6

Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τοῦ Δ.Σ. καὶ τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας του, ὡς καὶ ἐποπτεῖαν τῶν οικονομικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ἰδρύματος δύναται νὰ συνιστᾶται ὑπὸ τούτου τριμελῆς Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Μελῶν αὐτοῦ, ἐξ ὧν τουλάχιστον τὸ ἓν δεόν νὰ εἶναι Κληρικός.

Δύναται ἐπίσης νὰ ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις ὠρισμένης ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ. καὶ εἰς ἓν μόνον τῶν Μελῶν αὐτοῦ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἢ τὸ ἓν Μέλος εἰς ὃ ἀνετέθη ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ. ὑποχρεοῦται εἰς λογοδοσίαν ἐνώπιον αὐτοῦ ἐντὸς εὐλόγου χρόνου.

Ἄρθρον 7

Ὁ Μητροπολίτης Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς καὶ κωλυομένου αὐτοῦ ὁ Ἀντιπρόεδρος, ὡς Πρόεδρος, ἀσκεῖ τὴν ἀνωτάτην ἐπὶ τοῦ Ἰδρύματος ἐποπτεῖαν, συγκαλεῖ καὶ καθορίζει τὰς ἐργασίας τοῦ Δ.Σ., ἐκπροσωπεῖ νομίμως τὸ Ἰδρυμα ἐνώπιον πάσης δικαστικῆς ἀρχῆς, συμβάλλεται ἐξ ὀνόματος καὶ διὰ λογαριασμόν τοῦ Ἰδρύματος, προηγουμένης ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου, ὑπογράφει τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Ἰδρύματος καὶ ἐπικυρώνει τὰ ἀντίγραφα ἢ τὰ ἀποσπάσματα τῶν Πρακτικῶν τοῦ Δ.Σ.

καὶ ἐγκρίνει τὰς ἀναλήψεις τῶν χρημάτων τοῦ Ἰδρύματος ἐκ τῶν Τραπεζῶν.

Ἄρθρον 8

Ὁ Ταμίαις εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν εἰσπραξιν τῶν πόρων καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν δαπανῶν τοῦ Ἰδρύματος. Τὸ χρηματικὸν ποσόν, τὸ ὁποῖον θὰ κρατῆ εἰς χεῖρας του, διὰ τὴν ἀντιμέτωπισιν τῶν τρεχουσῶν ἀναγκῶν, καθορίζεται ὑπὸ τοῦ Δ.Σ. Καταρτίζει τὸν Ἰσολογισμόν τοῦ Ἰδρύματος καὶ τηρεῖ ὅλα τὰ λογιστικὰ βιβλία.

Ὁ Γραμματεὺς τηρεῖ τὰ Πρακτικὰ τοῦ Δ.Σ. καὶ πᾶσαν τὴν ἀλληλογραφίαν.

Ὁ Κοσμήτωρ Τελετῶν, εἶναι ὑπεύθυνος τῶν Δημοσίων Σχέσεων τοῦ Ἰδρύματος, ὡς καὶ τῆς διοργανώσεως τῶν ἐορταστικῶν αὐτοῦ ἐκδηλώσεων.

Ἄρθρον 9

Καθήκοντα Νομικοῦ Συμβούλου τοῦ Ἰδρύματος ἀνατίθενται, ἐφ' ὅσον παρίσταται ἀνάγκη, προτάσει τοῦ Προέδρου αὐτοῦ, ὑπὸ τοῦ Δ.Σ. εἰς δικηγόρον.

Ὁ Νομικὸς Σύμβουλος παρέχει τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἀναφυσόμενων νομικῶν ζητημάτων, παρακολουθεῖ τὴν πορείαν τῶν ἀπασχολουσῶν τὸ Ἰδρυμα δικαστικῶν ὑποθέσεων καὶ λαμβάνει τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα, ἀνεφέρων ἐκάστοτε εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 10

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἀνακηρύσσει Εὐεργέτας τοὺς εἰσφέροντας ὑπὲρ τοῦ Ἰδρύματος ἀπὸ ἓνα ἑκατομμύριον ἕως πέντε ἑκατομμύρια δρχ., Μεγάλους Εὐεργέτας τοὺς εἰσφέροντας ἀπὸ πέντε ἑκατομμύρια δρχ. καὶ ἄνω.

Εὐεργέται τοῦ Ἰδρύματος δύναται, ἀποφάσει τοῦ Δ.Σ., νὰ ἀνακηρυχθῶσι καὶ πρόσωπα προσενηγόντα καὶ ἄλλας ἐξαιρετικὰς ὑπηρεσίας.

Τὰ ὀνόματα τῶν Εὐεργετῶν καὶ Μεγάλων Εὐεργετῶν ἀναγράφονται χρυσοῖς γράμμασιν εἰς τὴν παρὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἰδρύματος μαρμαρίνην πλάκαν, ἀναφέρονται εἰς τὰς ἐκθέσεις, ἀναγράφονται δὲ ἐν τοῖς Διπτύχοις καὶ μνημονεύονται κατὰ τὴν θεῖαν Λειτουργίαν.

Ἄρθρον 11

Ἐτησίᾳ ἐορτῇ τοῦ Ἰδρύματος καθορίζεται ἡ ἐορτῇ τοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνος τὴν 12ην Δεκεμβρίου.

Ἄρθρον 12

Τρόφιμοι τοῦ Ἰδρύματος

1. Εἰς τὸ Ἰδρυμα εἰσάγονται, κατόπιν αἰτήσεως, ἄπορα καὶ ἀπροστάτευτα ἄτομα, μὴ αὐτοεξυμνητούμενα, θήλαα - ἄρρενα, ἀποδεδειγμένως ἀναξιοπαθοῦντα καὶ ἐγκαταλελειμμένα, τὸ ὁποῖα χρῆζον φροντίδος καὶ συμπαραστάσεως καὶ τὴν ὁποῖαν ἀ-

δυνατούν να παρέχουν συγγενικά ή άλλα πρόσωπα, προερχόμενα πρωτίστως εκ τής ποιμαντικής περιφέρειας τής 'Ιεράς Μητροπόλεως Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς.

2. Οί τρόφιμοι του 'Ιδρύματος κατοικούν, ένδιατώνται και περιθάλλονται έντός του 'Ιδρύματος και παρέχεται εις αυτούς κάθε δυνατή έξυπνρήτησις ως και ιατρική και νοσοκομειακή περίθαλψις, έφ' όσον δέν υπάρχει έτέρα άσφαλιστική κάλυψις.

3. Κυριαρχούν δικαιολογητικόν διά την είσαγωγήν εις τό 'Ιδρυμα είναι γνωμάτευσις υπό του ύπευθύνου 'Εφημερίου επί θεμάτων Χριστιανικής 'Αλληλεγγύης τής 'Ενορίας εκ τής οποίας προέρχεται ό ύποψήφιος τρόφιμος.

'Αλλα δικαιολογητικά, τά όποία πρέπει να συνυποβάλλονται μετά τής αίτήσεως, είναι:

α) Ληξιαρχική Πράξις γεννήσεως και πιστοποιητικόν οικογενειακής καταστάσεως από την Κοινότητα ή τον Δήμον καταγωγής ή διαμονής.

β) Πιστοποιητικόν υγείας, διά του όποιου φαίνεται, ότι δέν πάσχει από μεταδοτικόν νόσημα. 'Η έκδοσίς του προτιμάται από Δημοσίαν 'Υγειονομικήν 'Επιτροπήν.

γ) Βεβαίωσις άπορίας.

'Αρθρον 13

Τό προσωπικόν του 'Ιδρύματος διακρίνεται εις έθελοντικόν και έμμισθον. Τό έμμισθον προσωπικόν διορίζεται και παύεται κατά τās κειμένας διατάξεις υπό του Σεβ. Μητροπολίτου Νέας Κρήνης, Προέδρου αυτού.

'Αρθρον 14

Οί πόροι του 'Ιδρύματος είναι:

α) Τά χρηματικά ποσά, τά όποία θα άναγράφονται υπό του 'Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του 'Ιερού Ναού Παναγίας Φανερωμένης Ν. Μηχανιώνας εις τον Προϋπολογισμόν και θα έγκρίνονται υπό του Μητροπολιτικού Συμβουλίου.

β) Προαιρετικά είσφοραί φιλανθρώπων και ιδιωτών. Προαιρετικάς είσφοράς δύνανται να είσφέρουν εις τό 'Ιδρυμα και όσοι εκ τών τροφίμων τούτου έχουν οικονομικήν εύχέρειαν πρὸς άντιμετώπισιν τών έξόδων του 'Ιδρύματος.

γ) Κρατικάί επιχορηγήσεις, επιχορηγήσεις Δήμων και Κοινοτήτων, Νομικών Προσώπων Δημοσίου ή 'Ιδιωτικού Δικαίου ή άλλων 'Οργανισμών.

δ) Κληρονομίαί, Κληροδοσίαί και γενικώς δωρεαί υπέρ του 'Ιδρύματος ή και αφιερώματα υπό τρίτων υπέρ αυτού, ως επίσης και τά έξ αυτών προερχόμενα κέρδη.

ε) 'Αλλα χρηματικά ποσά εκ πάσης άλλης νομίμου πηγής.

'Αρθρον 15

'Η διοίκησις και διαχείρισις τής περιουσίας του 'Ιδρύματος ενεργείται υπό του Δ.Σ.

'Η ακίνητος περιουσία του 'Ιδρύματος καταγράφεται εις τό Κτηματολόγιον, μερίμνη του Ταμίου.

Τό 'Ιδρυμα τηρεί επίσης Κώδικα Πράξεων του Δ.Σ., Βιβλίον Ταμείου, Γραμμάτια Είσιπράξεων και 'Εντάλματα Πληρωμών, άπαντα ήριθμημένα και θεωρημένα υπό του Σεβασμιωτάτου Προέδρου του 'Ιδρύματος.

Τά 'Εσοδα και 'Εξοδα του 'Ιδρύματος προσδιορίζονται διά Προϋπολογισμού, καταρτιζομένου υπό του Ταμίου, ψηφιζομένου υπό του Δ.Σ. και έγκρινομένου υπό του Μητροπολιτικού Συμβουλίου.

Ληξάσης τής οικονομικής χρήσεως συντάσσεται υπό του Ταμίου ό 'Απολογισμός τούς 'Ιδρύματος, έλέγχεται υπό του Διοικητικού Συμβουλίου και εισάγεται πρὸς έγκρισιν εις τό Μητροπολιτικόν Συμβούλιον έντός του μηνός 'Ιανουαρίου.

Χρηματική περιουσία υπερβαίνουσα τās διακοσίας χιλιάδας δρχ. κατατίθεται υπό του Ταμίου εις Τράπεζαν. Διά την άνάληψιν ποσού πέραν αυτού απαιτείται ή έγγραφος έγκρισις του Προέδρου.

'Αρθρον 16

1. Διά περίπτωσιν διαλύσεως του 'Ιδρύματος απαιτείται όμόφωνος και ήτιολογημένη άπόφασις και τών πέντε (5) Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. 'Απόφασις διαλύσεως του 'Ιδρύματος ή τροποποίησης του παρόντος Κανονισμού δέν δύναται να ληφθή άπόντος του Σεβ. Μητροπολίτου Προέδρου.

2. Εις περίπτωσιν διαλύσεως του ιδρύματος άπασα ή κινητή και άκίνητος περιουσία αυτού περιέρχεται εις τον 'Ιερόν Ναόν Παναγίας Φανερωμένης Ν. Μηχανιώνας. Δύναται όμως ό Σεβασμιώτατος Πρόεδρος και Μητροπολίτης Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς να άποφασίση την διάθεσιν τής κινητής περιουσίας και εις άλλον παρεμφερή φιλανθρωπικόν σκοπόν τής 'Ιεράς Μητροπόλεως Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς.

'Αρθρον 17

Τό 'Ιδρυμα έχει σφραγίδα κυκλικήν φέρουσαν εις τό μέσον την μορφήν του 'Αγίου Σπυρίδωνος, προστάτου του 'Ιδρύματος, γύρωθεν δέ τās λέξεις «'Ιερά Μητρόπολις Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς - ΜΑΝΤΟΥΚΕΙΟΝ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ ΙΔΡΥΜΑ 1996».

'Αρθρον 18

'Η ισχύς του παρόντος άρχεται από τής δημοσίευσως αυτού εις την 'Εφημερίδα τής Κυβερνήσεως και εις τό επίσημον Δελτίον τής 'Εκκλησίας «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

'Αρθρον 19

'Από τās διατάξεις του Κανονισμού αυτού προκαλείται δαπάνη εις βάρος του προϋπολογισμού του 'Ιερού Ναού Παναγίας Φανερωμένης Νέας Μηχανιώνας, τό ύψος τής οποίας δέν μπορεί να προσδιορισθή.

'Εν Καλαμαριά τή 10η Μαρτίου 1996

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ο Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Κυθήρων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

1) Ἀγ. Βασιλείου Ἀλλοιζιανίκων, 2) Γεν. Θεοτόκου Λειβαδίου, 3) Ἐσταυρωμένου Πιτσιανιάνων, 4) Ἀγ. Ἐλέσης Πούρκου, 5) Ἀγ. Πελαγίας Πελαγίας, 6) Ἀναλήψεως Σωτήρος Κάτω Λειβαδίου, 7) Ἀγ. Τριάδος Μητάτων, 8) Ἀγ. Μηνᾶ Λογοθετιανίκων,

καὶ διακόνων: 1) Ἀναλήψεως Σωτήρος Κάτω Λειβαδίου, 2) Ἐσταυρωμένου Χώρας
καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Κυθήροις τῆ 1ῃ Μαρτίου 1996

† Ὁ Κυθήρων ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

1) Ἀγ. Ἀντωνίου Ἀγρινίου, 2) Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀγίου Ἡλίας Μεσολογγίου, 3) Ἀποστόλου Θωμᾶ Ἀγίου Θωμᾶ Μεσολογγίου, 4) Ἀγ. Χαραλάμπους Εὐηνοχωρίου, 5) Ἀγ. Κυριακῆς Καστρακίου, 6) Ἀγ. Ἰωάννου Κάτω Κερασόβου, 7) Ἀγ. Συμεῶν Στυλίου Μαγούλας καὶ 8) Ἀγ. Σπυρίδωνος Μπούκας

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν

κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῆ 12ῃ Μαρτίου 1996

† Ὁ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

1) Ἀγίου Ἀθανασίου Μαγνησίας καὶ 2) Ἀγίου Γεωργίου Καλοχωρίου καὶ τὴν διακονικὴν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ζωοδ. Πηγῆς Ἐπταλόφου
καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Νεαπόλει τῆ 28ῃ Μαρτίου 1996

† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἀργολίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις: α) Τοῦ Νόμου 673/1977 (ἄρθρον 1 ἐδ. β' καὶ 3), β) Τοῦ ἄρθρου 25 τοῦ Νόμου 817/1978 καὶ γ) Τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος 582/2.7.1980 «περὶ κατανομῆς θέσεων Ἱεροκηρύκων εἰς Ἱεράς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἀγάμους Κληρικούς τῶν δύο πρώτων βαθμῶν τῆς Ἱερωσύνης ἔχοντας Δίπλωμα Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ τὰ ἄλλα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς Προκηρύξεως ταύτης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν αἰτήσιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν διὰ τὴν κάλυψιν τῆς κενῆς θέσεως Ἱεροκήρυκος ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἱερᾷ Μητροπόλει Ἀργολίδος.

Ἐν Ναυπλίῳ τῆ 29ῃ Μαρτίου 1996

† Ὁ Ἀργολίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἔφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Εἰσοδίων Θεοτόκου Παγονερίου καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Ν. Ζίχνη τῆ 29ῃ Μαρτίου 1996

† Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἔφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Μεταμορφώσεως Σωτήρος Γλυκῶν Νερῶν καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Σπάτα τῆ 2ῃ Ἀπριλίου 1996

† Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Εὐαγγέλου Δ. Καρακοβούνη, **ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΗ, Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΛΑΝΗ** Ἀσυμβίβαστη μετὰ τὸ Χριστιανισμό, ἔκδοση Α' 1966, σχήμα 12X17 ἑκατ., σσ. 144.

Παρατίθεται ἡ διδασκαλία τῆς Μετενσάρκωσης καὶ καταρρίπτονται ἕνα πρὸς ἕνα ὅλα τὰ ἐπιχειρήματά της, ἐνῶ προβάλλεται ἡ ὀρθόδοξη ἄποψη σὰ μεταφυσικὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου. Σὲ εὐσύννοπο παραρτήματα ἀντικρούονται καὶ ὅσα σχετικὰ ἐπὶ τοῦ θέματος ὑποστηρίζουν ἡ Θεοσοφία, ὁ Πνευματισμός, ὁ Ἀποκρυφισμός καὶ ἡ «Νέα Ἐποχή».

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τηλ. καὶ Fax 72.18.308

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος **ΣΕΡΑΦΕΙΜ**
† Ὁ Δράμας **ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ**
† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως **ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ**
† Ὁ Ἀργολίδος **ΙΑΚΩΒΟΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ὁμότ. Καθηγ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**
Ἄρχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Μ.Χ.Ε.
Τακτικὸν Μέλος τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν **Σεραφεῖμ**, Ποιμαντορικὴ ἐγκύκλιος ἐπὶ τῷ Πάσχα.

Ἐόρτια Γράμματα.

Ὀίκουμ. Πατριάρχου **Βαρθολομαίου**, Ἀπόδειξις ἐπὶ τῷ Ἁγίῳ Πάσχα.

Εὐαγγέλου Δ. **Θεοδώρου**, Ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου.

Ἀρχιεπ. Γέροντος Ἀμερικῆς **Ίακώβου**, Ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τὴν προοπτικὴ τῶν σημερινῶν ἐξελίξεων.

Βλασίου Ἰω. **Φειδᾶ**, Οἰκουμενικὴ διάσταση καὶ διαχρονικὴ σημασία τῆς Ὀρθοδοξίας κατὰ τὸν ἱερό Φύσιο.

Νικ. Π. **Μπρατσιώτου**, Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ὡς Ἁγία Γραφή.

Σωτηρίου **Βαργαλίδου**, Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο: Μαρτυρία - Εὐθύνες - Προτοβουλίες.

Θεοδ. Στ. **Νικολάου**, Ἡ Νέα Κατήχησις τῆς ΡΚαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἐπόψεως Ὀρθοδόξου.

Χρυσῶν ἰωβηλαίων ἐκκλησ. διακονίας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δράμας κ. **Διονυσίου** (1945-1995).

Εὐαγγέλου Δ. **Θεοδώρου**, Γεώργιος Μερίκας (†).

Ἀρχιμ. Εὐθ. Ε. **Ἐλευθεριάδου**, Ἡ Θεολογία τῆς Ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Ἀρχιμ. Συμεὼν Π. **Κούτσα**, Ἡ περιπέτεια τοῦ ἀνθρώπου στὸ φῶς τοῦ Μεγάλου Κανόνος.

Ἀρχιμ. **Μακαρίου Βαυλά**, Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες καὶ ἡ κοινωνικὴ διδασκαλία τους.

Γεωργίου Ἀθ. **Χώρα**, Ἡ παρουσία τῆς Ὀρθ. Ἐκκλησίας στὴν Ἐνομιμένη Εὐρώπη.

Ἰω. **Μπουγάτσου**, Ἡ συμβολὴ τοῦ Κων/νου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821.

Παναγιώτῃ Ἀρ. **Υφαντῆ**, Ὁ πνευματικὸς κόσμος στὸ ἔργο Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισία.

Κανονισμός 81/1996, Προεδρ. Διάταγμα 31/1996, Πράξεις συστασεως Ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων.

Παράρτημα.